

1.

Kad je svijet zasmrdio Timotiju Trumanu, ne zna ni on. Ima biti da se to ćutilo u njegovu nosu pojačavalo godinama i on, istinabog, nikad nije imao uobičajene napadaje hipersomije, nekakve migrene, riganja i povraćanja, nesvjestice, ono kao kad trudnica otvori frižider pa je zapuhne gorgonzola ili prerezan, davno zaboravljen limun pa ju ta miriščina odbaci na leđa poput neprijateljske potezne mine. Timotije se sjeća samo da su ga u školi ponekad zezali, dali bi mu na fiskulturi nečiju majcu da stisne oči i kaže čija je, kad bi se igrali skrivača namirisao bi tko je iza kojeg stabla, a još pamti i miris međunožja one Milice C. iz srednje frizerske u Savskoj, i sad mu ostalo nešto malo ljepljivo i kiselkasto na jagodici kažiprsta, dan-danas lizne ga kriomice kad je sam. Što kažu, *tik-tak*, zapravo tak-tik, od tog taka nastade mu tik.

Timotije Truman probao je odavno s jakim pepermintima, žvakama *extra strong*, ne bi li ga metvica ili đumbir puknuo nagore prema nosnici pa da ne čuje ni tuđa podpazušja ni jeftine deziće, a napose skupe parfeme u koje se hrvatski *nouveau riche*, ustanovio je to nesretnik unaprijeđenih Schultzeovih stanica, u cijelotinji umaće. A to da njuši svijetom, da je hiperosmik, krio je, jer nema se tu što ni kako objašnjavati, otprilike kao što s daltonistima ljudi koji znaju za boje, za crveno i plavo, teško razgovaraju, tako i on, ha, što će, šuti, njuška i trpi. Napokon, da jedan miriše, drugi zaudara, nije baš zgodno nijednomu ni kazivati, a, osim toga, i to je kažu subjektivno, sve to od omame mirišljivosti do ustuka vonjanja, kao što je izgleda i inače sve što jedan može drugi ne mogu u današnjoj kulturi prosječnosti i poravnanja unaprijed relativno, eto: posve subjektivno.

Bilo kako bilo, u njega, posve subjektivno, nešto doista objektivno uspješnije prerađuje plin otopljen na sluznici septuma pa šalje sve to nekako kodirano u veliki mozak, tamo u rinence-

falon, gdje je to njušilo čeljadetovo, dokazano, tek podstanar seksualnih nagona i odluka, kolikogod to uljuđenu čovjeku bilo teško priznati. On ima širu olfaktornu diznu, propusniju cijev, optiku njuha s više tih bajta. I ne, nema u Timotija nikakvih oštećenja, snimio on mozak magnetom, pa čak i predlagao, molio da mu se neki tumor, ako može dobroćudni, ispred centra za preradu mirisa ugradi, smijali mu se na Rebru dok ih je uvjeravao da u njih zacijelo ima tih izraslina, dobra mesa čovječjega, ljudetine koju drugi odbaciše a njemu bi eto valjala kao tampon, zapreka mirišćugama.

Nu, kako se ta Timotijeva hiperosmija pojačavala, najgore je bilo kad bi morao nastupati, na televizijama, velikim stadionskim binama, predavanjima ili promocijama svojih knjiga. Pripremao bi se danima, izazivao, lukavac lukavi, par puta namjerno i prehladu, čepio surlu koječime, čepiće za nos, one nevidljive, još ne proizvode, jer maleno je tržište hiperosmika, ovakvih kao on je, kažu, jedan na milijun, ako i toliko. Uzeo bi kalendar preda se pa analizirao i peludnu sezonu, prašenje njuške tučka, godine što protječu, jer kao, tvrde, u proljeće je alergičarima teže, pa možda će i njemu biti, ali, vidjelo se lako učas, nije to to. Nemaju hipersomici s tim plebejskim dahtalicama i kihalicama, s tim šmrkavcima i slinčekima, ama baš nikakve veze. Alergija je kad jedeš što ti preci jeli nisu, pa stoga eno dok Tito nije otvorio granice nije nitko bio alergičan, a proljetos bogme ona baba u Garešnici, njoj osamdesetdevet, pojela avokado, jedva je spasili! A oni pak poput Timotija Trumana, njuškala 2.0, *smell masteri*, elitni hipersomici, potražni psi historije seksualnosti, oni samo pojačavaju što im je pred nosom, avokado ili šljiva ran-ka iz Bjelovara, svejedno: uključivi, a neizlječivi.

Sva sreća, ovo s Timom zadnjih mjeseci oscilira, malo normalno, malo povišeno, bude i čitava sedmica da je miran, samo nikad ne znaš kakav ćeš ustati, koliko ćeš danas svijeta šmrknuti

jer nije sve do tebe, drugi nose svoj vonj k tebi. Nema mape čestica za hiperosmike, sezonskih kalendara koncentracije, toga ničega nema, jer to nešto je u njima i u drugima koje puste k sebi i lako njima za ono vani na granama, njuška tučka, prašnik, da svo to oprašivanje stane, ma da baš ostakleni biosfera, sterilizira se galaksija, balzamira flora i fauna, za njuškače ništa stati neće jer otkud će hipersomik znati što je ručao na priliku direktor televizije i što će se iscijediti kroz njegovo pazuhu kad sutra u podne bude s Timotijem potpisivao novu, osmu self-help sezonu, TiTi show nenadmašni.

A te čudnovate večeri na promociji knjige u Domu kulture, bilo mu je baš loše i jedva se dogurao do kraja. Sjatio se u dvoranu buljuk znojača, kao kakva godišnja skupština hiperhidroze sve je šnjofalo i isparavalo iz tjelesina na toj nemiloj epidermalnoj bojišnici znojnih žlijezda i aluminijskih soli iz DM-ovih dezića na akciji. Kratko je govorio, dvije-tri riječi o novom priručniku i učas je sve priveo kraju, ma za niti pola sata, te evo već vijuga red potrebitih pred njegovim stolom, ište raja da im potpis dadne, čeka knjigu olovka njegova, kao čekić čavao.

Sjeća se Timotije, prvih godina pitao bi i za koga je, pa bi posvete marljivo upisivao tetki Žaklini i bratu Milanu u Ottawi, rođendane i godišnjice, želje i pozdrave, mjesto i vrijeme promocije obavezno, a sve čitko pučkoškolski, krasopisno, umalo baš onako kaligrafski, pažljivo kao negdašnji skribani, još i kriveći glavu, gledajući iskosa pod prikladnim lomom svjetla kako je ispalo pa napisujući dalje polako baš kao da je u kakvom zamku križarskomu, pero tek otkinuto s gušćje guzice da umače u mrklu smjesu čađe i rujna vina. Eh, da, dok ovo u njegovu šiljatu nosu nije posve eskaliralo, udisao bi vonjić s ljudi i to ga je kadgod čak i zabavljalo. Razgrnuo bi ponajprije onaj banalan kozmetički premaz: drvo, pokošeno sijeno, lavandu ili što god, a potom uvro nos i suknuo u se finese dostupne tek profesionalcima - spolne,

dobne, rodne, svakojake - sve od odstajala mirisa starosti, vrišteća puberteta ili mlječkastih trudnica, pa do onih reskih vegana, metalnih ketoboraca, prezačinjenih potomaka etiopskih studenata ili pak užeglih nepalskih dostavljača. Svaki ima svoj miris, Timo bi njušnuo pa zadovoljno podizao glavu da provjeri pogoditi li, pa bi na kraju pokupio i onaj tanki fluid, posve trenutačan vonjčić, dnevnu emisiju isparavanja, ono kad ljudi mirisom progovore što jezikom nikad ne bi: veli kako im je, što ćute i, zapravo, kažu Timotiju tko je uopće taj čovjek što preda nj stade. Njemu su ljudi otkad zna za sebe tek odušine zračne, dvonožni oblaci, nalazi otopljeni plina u njegovoj nadmoćnoj nozdri, ali umori se davno Timotije Truman razvrstavajući to njušivo i od svega na kraju on postade tek nekakva pokretna sortirnica biootpada.

Stoga se i to njegovo posvećivanje knjiga svelo na puko signiranje, na inicijale T.T., a i to je više podsjećalo na onaj dva križića debelom flomasterčinom kojom kakav mesar prekupac nasred proplanka bilježi janjad za klanje, nego na potpis autora čiji je bukvar eto netko taman kupio pa hoće još da mu je potpisan jer, nu evo pogledajte, vidio se uživo s njim nedvojbeno, tim vredniji je primjerak, tako barem svi kažu.

“Luku za rasute terete”, priručnik samopomoći, sastavljanja jastva, sebstva i občtva, svoju jubilarnu desetu knjigu, Timotije Truman je i na toj nesretnoj promociji u velikoj dvorani Doma kulture teatralno kriškao dvokratno i bjesnjukavo, *kriš-kraš, kriš-kraš* zadržavajući dah po procjeni prilazećega jer se već bio izvještio u intuitivnu mečiranju slike i mirisa, mahao olovkom kao dirigentskim štapićem, potom odugrivao preko stola nesretne knjižuljke kao tanjur neslana paprikaša, a okupljeno čitateljstvo bi ukoričeno štivo zadovoljno lovilo na rubu stola jer eto valjda on, Timo Pomagač, TiTi još i sad stvara, u glavi nešto duma, pa da se ne smeta, nego, brate, uzmi knjigu i bježi, bijedniče

nezahvalni, besplatan potpis živuće legende self-help literature si iskamčio i što bi ti još više od života htio, tã možeš slobodno odhopsati još i sam sebe od sreće nogom u stražnjicu ubrzavajući.

Nu, odjednom, kad se svjetina već stala razilaziti, kroza zadnja vrata se u kontra smjeru progurala ona, razgrćući odlučno laktovima ove što izlaze, prodirući kao nekakva unezvyjerená majka kad u opožarenu kuću kroz dim kidiše usnulo djetešće izbaviti. On diže pogled, nosom zavrti, nanjušio ju je namah Timotije, miris tijela, oplemenjenu plijesan Milice C. iz Frizerske, usuknu te večeri u se Timo, u dva čmrljka potegnu život sam, esenciju libida, plin podizač umrlih. Citrus? Limun? Nee: naranča! Naranča, ali crvena, raspukla kora debla crvene naranče iz kojega smola plače - to bi, ako je naziv i registar uopće važan, po njemu bilo to, jer ionako se ova nepatvorina ne može rekonstruirati.

Djevojka stade nasred dvorane, poskoči dvaput u baloner pelerini boje senfa da otrese s njega nešto kapi a činilo se i svega drugoga što se zalijepi na ogrtač od onih nesretnjaka s kojima se na vratima krajnula, pa još stroknu dvaput crnim točkastom košobranom nišaneći metalnim šiljkom mirnodopski nadolje valjda u neku vrž starog jelovog parketa gornjogradsčkoga Doma kulture.

Zakorači potom odlučno, klapa nezagumljenim kvadratnim takom tako takareći da je sve zvonilo, gazila je ravno prema Timotiju Trumanu, toliko smjerno da bi joj za prelazak dostajala i površina one gimnastičke grede, naprosto ušivala se u pod dvorane, stupala kano stopica singerice da ju vodi, *ta-ka-ta-ka-ta-ka*, nogu pred nogu prilažući, a sve uzgorita pogleda, podase ni ne gledajući, nego se urezujući u prostor blagošću kirurškog skalpela, onim hodom što iščeznu davno, dok su filmovi još bili crno-bijeli, žene dok nisu postale zgurene emancipacijom spolnom, a ljudi su još imali smisla za nijanse pa su znali razlikovati bijelu nogu djevojačku od hodaljke, otmjen vrat od držala za

glavu, nedužnu nadmoć od napadne, kukavne taštine današnjih zamomčenih curetaka, tiktokerica, fejbučara, selfedžija, digitalnih bezmirisnih, dalekih, onih, ako je prestalo u svijetu i zere poštenja, spremnih priznati: i sebi samima neprivlačnih.

Timotije Truman gleda djevojku, udahnu s oba plućna krila originalni miris žene, taj citrast njušak stabla crvene naranče, zgucne i spremi *za van* negdje u trezoru prsišta gdje ključa najbolje mirise, olovka mu ispade iz ruke, fine motorike lišena, čuti Life Coach, kočija života mu se namah nage na okuci naizgled neznačajnoj, blagoj, zapuhnuta silinom ove furiozne žene, lučilom estrogena, destilata života, nečega što je vremenoplovom doplahutalo u svečanu dvoranu Doma kulture, meteoritom ravno iz historije, komadom povijesti nedostupnim ne samo nama nego i povijesti samoj. Doista, ova kano da i nije bila s vremenom našim svezana: ponajprije odjeća, baloner s drvenim gumbima, kvadratan neogumljen đon na žutoj kožnoj čizmi salonki, suknja dokoljenka od zelena tvida. Sve to kao da je iz kakvog fundusa kazališta - što bi još moglo i proći - ali ova ništa ne glumi, još drugima čudi se kao kakva netom odmrznuta faraonica, dehibernirana kneginja s ruskog dvora, bijela ljepota slavenska. Ništa s ničim u nje, ništa Timotijevom pameću spojivo, ali on ionako misli nosom odavno, a ovaj miriščić reski razvali mu osmijeh pa se evo Timo i očima smije.

- Molim vas ... - reče *madona odoris* prinoseći mu knjigu već rastvorenu dugim prstima u rukavicama od žutosive jelenje kože, mlada jelena nerasta, nejeba papkara, mljekovita jošte.

- 099 347 ... - stade upisivati life coach TiTi broj, odjednom bez imalo bijesa, krotko poput psića u šinteraju kad usvojitelja njuši, zaokružujući brojke, debeljuckajući im sjene, gladeći ih kao majka guzicu tekar omaljavana sina jedinca, sve čineći da dvojbe nikakve nema, šest da bude šest, da ne bude osam, osam nikako tri.

- Hvala - klimnu ova glavom, okrenu se, a ona pelerina kao kakav *hula hoop* oko bedara orisa joj krug, točno na 180, ne 179 ni 181, nego na 180 stupnjeva polukružnih stade poput kuharskog tajmera te krenu prema izlazu onom istom smjernošću dolaženja.

Gleda je bespomoćno Timotije Timo Truman kako odlazi, brod kao da mu zadnji otplovi s pusta otoka, ukipljen ćuli nasred dvorane prazan stol natkriljujući, stražnjice odignute nesvjesno hidraulikom nagona, još naprijed i ruke pružajući, čak razmičući poput zastora dvije nesretnice koje okasniše, tek priđoše potpisivalištu. One obe dobiše - preteklo dragosti u olovci - prvi čitak potpis vodećeg hrvatskog gurua samopomoći u zadnjih valjda i deset godina.

Zvali su ga na večeru postrojani na izlaznim vratima, njegov izdavač Miron Megić iz Naklade Megić, šef Doma kulture, omanji očalinko nalik onim trgovcima losionima protiv ćelavosti u kaubojskim filmovima, taj mrmljao je nešto trljajući ruke, potom kružeći palcom oko palca u visini pupka - *kratko će, ako bi ikako mogao, bila bi im čast, blablaba ...* - doveo i pojačanje, uza nj neki nadobudan mlađi akademik društvenoga usmjerenja, omirisan istinabog nelošim preradevinom drkice mošuskog jelena, te uza nj malo postranice dvije na cigaret petu propete djevojke, natapano od jutra skupim klasičnim eskortušastim parfemom. One pak odokativno svaka, na slobodnom tržištu, barem 300 eura po satu ako ne i 500, ali razumije se, Timotiju gratis, sve riješeno, kuća časti, vidjelo se to i na djevojkama, nema dvojbe, onako se smiješi samo unaprijed plaćena radna snaga. Timo samo prođe uza taj špalir, desnu curu, crnu sisatu uštipnu za puderom ožbukani obraz, pa vrati se i zataknu onu olovku na gornji džep samtnog smeđeg hipsterskog sakoja mlađahnu znastveniku, te ode preko vrata bez pozdrava. Ovaj se još isprsi, gleda niz bradu

kao da mu general Timo T. vođa svih hrvatskih oporavitelja bitisanja netom baš kakav orden dodijeli.

Ugledan je Timotije, ugledan, sve je njegovo relikvija, što takne posveti, koje sretne sretne ostavi, nema kome nije pomogao, a i ako nije nijedan neće priznati, em njegov savjet košta pa mu žao novaca em je to znak lošeg ukusa TiTiju štogod predbacivati kad ovaj napaćeni narod horvatzki, realno, druge nade osim ovakvih varalica ni nema. Timotije je svoje opsjenarstvo doveo do ruba vlastite gadljivosti, štogod savjetuje, čim prozbori, skaču dvojica i viču da bolje im je namah, nose glas čudnovatih promjena, Timo kao kakav Mate Mišo Kovač 2.0, jer on ni ruke ne treba dizati, poput nekog Brace sa Srebrnjaka koji ustranu gleda, jer TiTijeva publika čak i njegov neskriven prezir nalazi posve zaslužnim, žao im je jedino ako to njihovo bjelodano jadrilo nedaobog Timotijevu moć slabi.

Al' nešto se slomi u njemu maloprije s onom čudakinjom, omirisala ga i omadžjala, kao da se s nečim jačim u istom prostoru nađe, silu neku višu oćuti, snažniju struju očita njegov ampermetar, *mojo* kazaljke Timotija Trumana divljakuša naokolo zavrtili. Uznemiri se pomiritelj svakoga sa svakim, sebe sa sobom nape, pa TiTi ispade na ulicu poput opočena, sluzava oždrebljena ždrebeta, iskobelja se, opnu probi, na noge se osovi, prodisa napokon, u zatvorenome mu teško bi.

Neće priznati, ali ionako sve mu je, i prije ove hipersomije, bilo sve teže i teže s ljudima, samo bi lutao, hodao, hranio se neprepoznavanjem, inkognitošću. Gade mu se odavno mrijestilišta egotripa, čitav budalast svijet u koji prav-zdrav davno ugazi, to iscjeliteljstvo, nadriliječništvo gdje njegov bolno ugađajući život za njim hoda nutkajući ga koječime, nagrađujući nezasluznim, taj pakao u kojemu ti je privid sreće sredstvo za rad, ta sljedba koju ne održavaš korbačem, kao svaki pošten vođa, nego osmijehom i nadom koja ima 0-24 kuljati iz tebe kao jeftin

miris iz ovlaživača zraka u hotelskim nužnicima. Timo je hodaćući placebo raspadnutoga hrvatskog društva, zarobi ga lifestyle poza koju je davno zauzeo pa sad iz tog frejma ne može više izaći ni kad bi htio: ma, da izvadi čunu i stane pišati s balkona, hvatali bi ljutu pišaku, razrjeđivali i uzimali u posebnim životnim prigodama, ono kad baš ništa drugo ne pomaže.

Evo ga sad, Ilicom klizi, kragnu podiže, nabli šešir toliko da ga je obrub stezao poput one željezne kape na električnom stolcu, hoda pločnikom uza zid kao da s krovova nešto pada. Blizu mu je, došuljat će se učas do stana. Timo ne voli u automobil, davno ga je prodao, sve gleda pješice, tako u blizini dogovara promocije, nastupe, intervjuje, iz centra zagrebačkoga se ne miče, a ako je nešto u šest, onda oko šest da od kuće krene, akademska četvrt je minimum zakašnjenja koje mora proizvesti - a uostalom, on, po definiciji, ni ne može zakasnuti, samo oni mogu duže čekati. Panično iščekivanje predgrupa je njegovu nastupu.

Dođe napokon pred svoja željezna vrata izvana posve neugledna, oguljanih slojeva boje koji joj čitavu povijest jednim pogledom pričaju, no ona su zapravo debela kao kakav bankovni sef, vidi se kad ih otkračuna gore pa dolje, pa je jasno i to da ono izvana nije nikakva povijest nego usiljeno staranje i patiniranje, majstorski posao lakirera, dnevnicar, ako ne i dvije.

Uđe Timotije pa se leđima ostoječke na nutricu vrata nasloni, kliznu po njoj guzicom, sjede na pod, nogama ravno naprijed te ostade tako tijelom baš pod devedeset. Priđe mu Melkior, zavalja u krilo, ovaj ga pomazi i dalje gledajući ravno.

Pred njim se pružao njegov penthouse, ostakljena kocka kroz koju nadzire se vanjski bazen, unutra jedna jedina prostorija, velik krevet, ekran preko pola zida ispred kojega je njegova fotelja. Tu piše svoje bestsellere samopomoći, po zidu slova skaču, a kad mu se više ne da, onda gleda snimke djevojaka i zrelih žena koje su projurile kroz ovaj krevet. Snimao ih sa četiri kamere, sve do-

bro skrivene, postavila ih neka ekipa iz Austrije, unajmio ih preko građevinara, platio posredno u kešu, nitko ne zna za njih, a i ovi valjda mislili da je to za sigurnost, video-nadzor, još se gradilo, stan bio prazan, kreveta ni fotelje nije bilo.

Sve on to gleda s Melkiorom u krilu, čitav taj svoj život, nepodnošljivo uspješan, prerano svime zaslađen, najljepšim komadima, najprljavijim bludom i najčistijim *bijelim*, slavom i novcem, elitnim društvima koje on može ne samo birati nego i izbjegavati a da mu se ni to ne zamjeri. To je taj neki kraj kad očajnički hoćeš samo jedno: neku neispunjenu želju, sitnu žudnjicu, nešto do čega ti je barem malo stalo, bilo kakav komad iskustva koji nećeš poželjeti spremi u ladicu života i zalupiti ju, snimiti na tvrdi disk ili u oblake digitalne gdje jedinice i nule lebde. Uništi uspjeh Timotija Trumana, on bi barem da u nečemu omane! Grešku, stid, grizodušje ... tako nešto da mu se dadne!

Nišani pogledom između špiceva oksfordica, jednu od drugu izu petom o petu tareći pa ih odgura odmjerenim felšom po lakiranom širokom parketu, klizi cipela kao hokejaški pak na ledu, miče sad prstima u kockastim čarapama, onim *toesocksicama*, gdje svaki prstić svoju rupu ima. Ipak ustade, krenu polako prema sredini sobe, ostavlja dio po dio odjeće za sobom na podu, kaplju za njim hlače, gaće, košulja, čarape, kao s patka koji je izašao iz potoka, potom uli dopola čaše konjaka iz kristalne kockaste boce što je stajala na srebrnu pladnju.

Stoji gol na staklenoj stijeni, mačak mu se uz nogu mazuka pa se kipi u pozi psećoj, gleda Timo Zagreb, katedrale šiljate šiljke, grad već spava, metropola hrvatska rano liježe, a i kad ustane na prstima hoda, čitava isprepadana historijom, ništa joj se ne da. Tu živiš ako moraš, napojen stoljetnom iluzijom Hrvata od kojih mnogi tek misle ovamo pristići jer kao tu nečega ima, a nema. Razmjenjuje se nasmiješen lik Timotija Trumana na billboardu, na fasadi susjedne zgrade, s coctom bez šećera i novim Škodinim

hibridom, oni zdravi, ekološki svjesni, a on još prodaje i ono što se najviše traži: sreću, samopouzdanje, život cijeli. Sve su upute u najnovijoj knjizi, u *Luci za rasute terete*: od kontrole bijesa, samosvijesti i kako reći *Ne* kako *Da*, kako prešutjeti gdje treba, kako narasti u sebi i u očima drugih. Ako ne ide, greška sigurno u TiTiju nije, da jest ne bi se uspjesima mnogi hvalili. Ima, naime, taj ključan trenutak u razvoju karijere self-help gurua kad ljudima postane neugodno priznati da su im od nikakve koristi pa dalje sve ide samo od sebe.

A sebi pomoći ne može. Što je život više uspjesima ispunjao, sve prazniji mu bijaše, ponestalo mu želja, onog nekog napora da se žuđeno dosegne, pa da ga, zašto ne, zadovolji i zadovoljstvo sam proizvesti. Milijune je spremio u ciriškoj banci i tamo neki broker, osobni bankar kojega osobno nije ni čuo ni vidio, nado daje godišnje kako zna i umije ugovorenih 6,6 posto, ostalo mu Timotije ne pita, ali on bi, dovraga i bestraga, da se ima nešto kupiti za barem jedan od tih milijuna koji će svaki na kraju godine prerasti u milijun i 66 tisuća, pa nešto što vrijedi da se uzme, nešto što se ne samo *isplati* nego da mu bude drago što to ima. Novac je u Timotija bezvrijedan jer on više ne zna za ništa za što bi ga razmijenio. Kažu: novac jamči sigurnost, a on je granice sigurnosti davno prošao, na svaku ugrozu davno zaboravivši, pa sad ima za tri ručka, al' nijednu glad. Nevolja je s parama, kaže narod, kad ga imaš malo a živiš kao mnogo da ga je, a još veća kad s njim više ništa ne umiješ poduzeti, kad bogataš preraste u siromaha s parama. Njegova je pak muka ona treća, ni rasipnost ni škrtost, nego on više ne zna ni za taj novac niti za išta što bi s njime postigao.

Još jednom se okrenu i uze daljinski: mijenja kadrove u svojoj privatnoj video arhivi, gologuzoj povijesti hrvatskoga društva i države. Zasljetli žuta kugla kao puni mjesec na zaslonu što zauzima čitav starogradski zid, njemačka veleposlanica ima doista

veliku *kantu*, a gle ona Markovićka iz središnjeg Dnevnika kakav luđački seksualni angažman, na štopericu opći, kao da su u zrakoplovu koji pada. Na sljedećoj snimci - koju nasumice pokreće - grize ga za guzicu nekakav napušeni pinč, zapravo pas hrvatske prve dame, predsjednikove supruge Mirjane, inače bi svršio malo sutra uz njezin nepodnošljivo intenzivan miris jan-tara, kremast, neprozračan parfem u kojemu se, nušićevski, valjda od jutra namakala. Ona s orgazmom, koji se ionako u Hrvata, kad su posrijedi žene tretira kao duševni poremećaj, nikakvih problema imala nije: mobitel bi neprestance zvonio, a kad bi na njemu zasvijetlilo 'Predsjednik' - oh-oh-ouhhh - to bi bilo to. U hrvatske aristokracije je vršno zadovoljstvo vazda svezano s prevarom. Stoga tu je i Kraljica Majka, Državna odvjetnica, Mirona Čilić, balkanska utjerivačica pravde, strah i trepet kriminalnog podzemlja i nadzemlja, divljakuša garavuš a neisperive kože, koja mu je doista na znojnu ekranu večeras bila nekako previše sa svojom prirodnom kovrdžavom frizurom, strateškom odlukom da ne depilira međunožje, da na sebe drugomu miriše.

Što će njemu to sve? Da uzme za svaku snimku od kakvog portala još po jedan milijun da ih svakoga na kraju godine onaj ciriški bankar pretvori u 1,066 milijuna?! Da koju celebušu budalaču ucijeni stvarju kojom se ionako one hvale šapćući po prijamima, bijela nosa u nužnicima sa ozlaćenim slavinama gdje karticu potežu ravnajući već kupljeno? Tako je kako je, Timotije Truman je nekakav digitalni hrvatski Franjo Taħi, ima *droit du seigneur*, samo u kontra smjeru, snošaj s uglednicama više je u njega dužnost nego pravo, opis radnog mjesta, produžetak iscjeliteljstva donjim dijelom tijela, otkako se pročulo i o blagotvornim učincima njegove kite. On je neizostavna stavka u dnevnicima masturbiranja Hrvatica, slike će mu domalo ukrašavati i poledinu uputstava za uporabu kineskih vibratora. Obraniti se ne može, čak je uvjeren i kako one sve odreda znaju da ih

snima, baš evo sad na to pomisli gledajući kako se smiješi osmijehom kao iz reklama za kaladont kći načelnika Glavnog stožera, ona Lili bez sisa.

Štroknu crveno dugme, ugasi se slika prema sredini pa mu kita uspravljena propade u nekakvu vrulju vrtloga električnoga, pikselnoga. Vrti se Timo onako gol na staklenu stijenu, čunu odmjeri prezrivo, potom Zagreb gleda, grad čiju je kremu prav-zdrav, taj njegov što se klati, uglavnom nevoljko, izjebao. Tomi-tije je sijed, ne barbarski prošaran, nego otmjeno ravnomjerno metalik, srebrne kose unatrag vezane u rep, domalo pedeseto-godišnjak, a besprijeorne građe, čvrste guzice, stegnuta trbuha, posve prirodno izravnatoga rastezanjem *fuckfedera*, točno onoliko koliko treba da mu ne izbije pod rebrima onaj barbarski sixpack koji uvijek u njegovim godinama odaje dojam nastrana fiskulturnog paćeništva ako ne i premalene kite među nogama.

Iskapi konjak, ode u ostakljenu kupaonicu. Piša ciljajući u školjki neobičnu metu poviše rupe na emajlu industrijski nacr-tanu, vrijeme instinktivno štopa, održava ravnomjeran mlaz. Takve su wc školjke počeli proizvoditi nakon što je TiTi, ima tome i desetak godina, uveo u terapijsku praksu nadziranje pišanja, urinarnu samokontrolu "20/10/5", dvadeset sekundi pišaš palcem kao ciljnikom u tu metu gađajući, snagom volje staj-eš sljedećih deset, stiskaš crijevo mišlju, te onda još pet sekundi nastavljaš, a nakon toga spremaš alat, kako bilo da bilo, što ostalo ostalo, kapalo, ne kapalo, ma makar i kroz nogavicu i u desnu cipelu lijevalo. Njegov rad je u svijetu izašao pod naslovom "Pee to Be" by Timotije Truman (Oxford Press, 2009.), a i pariška Svjetska udruga urogenitalnih liječnika dodijelila mu je najviše priznanje jer osim što u pišača razvija samosvijest i samokon-trolu, praktički anulira kod praktikanata ikakvu mogućnost oboljenja prostate. Čak su stavili na stranu i činjenicu što je ter- apija spolno isključiva i što ju je - premda je i to ostoječke i u njih

uzelo maha - kod žena teško sprovesti, a Timotije je opijen slavom izazvao na promociji u Parizu i pravi skandal opetovano za govornicom naglašavajući kako je prostata zapravo, kako reče *muška žlijezda*.

Timotije Truman, inovator pišanja, provokator i inovator, već pušta snažan tuša mlaz. Ogrnu se potom bijelim ogrtačem, tapka vunastim frotirom sebe tapšući ogrtačem nedvojbeno svojim jer i njegovi su inicijali TT na džepu, premda nikad nije shvatio čemu taj džepić na kućnom ogrtaču i što u nj zataknuti: tã, ako si kod kuće što će ti, stavi stvar gdje hoćeš, pa nije valjda da kućni ogrtač ljudi po tuđim kućama nosaju. On svoj odloži u korpnu na prljave ogrtače, tamo ih je tih tetejaca već sedam koliko i dana u tjednu.

Dode ponovno gol do ormara, otvori ga i kroza nj nestade, prođe kroz vrata skrivena, Timotije Truman koji eto *izlazi iz ormara* doslovno, na dnevnoj bazi. U skrivenoj spavaćoj sobi njegov krevet, postelja i ništa drugo, ma ne da nema noćnog ormarića, nego ni prekidača na zidu, skriven luster gasi se senzorom pokreta. To je samo njegov svijet tame gdje ne dopire zatrovano svjetlo grada, Timina ospužvana kocka, spavaonica što zvuk metropole ne propušta, taj vapaj besmisla onih koji pomoć ne zaslužuju, njegova soba čista kao suza djevojčice, od drugih netaknuta, nikomu još pokazana. Tu miriše on sebi sam.

I što Timo radi tamo? Pa, legne i spava. Doduše, večeras to nije išlo otprve, jer se nije nikako mogao osloboditi pomisli na onu djevojku s promocije, još ona prilazi njegovu stolu i, a to je najgore, odlazi kroz ona dvokrilna vrata, ode u nepovrat. Tja, umjesto da naprosto upita njezin broj telefona, on budala njoj dao svoj. Kod svake druge bi to upalilo, već tripud bi dojedna zvala, ali za ovu siguran nije. Ta njegova današnja impulsivna novotarija, što je najgore, premješta svu odluku i posljedice na drugu stranu, a ova čudakinja nije tko god, nije pomoćnica min-

istra obrane ni ravnateljica kakvog muzeja, bogme nikakav šuplji selebriti, vidjelo se. Neće nazvati, ni sam ne zna zašto ni kako, ali u to je bio nekako posve uvjeren. A tako rado bi ju ponovno vidio.

Stoga Timo leži sretan, jer stalo mu je, želju ima, makar usnu tužan, neće mu se, računa, ispuniti. Još i pomiriše ruke svoje, na njima više ničega, baš ničega, čak ni one Milice iz Frizerske. Ona ljepotica je, znači, brisač mirisa, odgođeno ništilo njegove historije vonja, zaklonjeno opojnošću kore crvene trešnje.

2.

Otkako se vratio iz te Belgije, Matija se u Ciljanima nije ni s kim družio, u gostionu ni u crkvu zalazio nije, nego povazdan u kući, još češće ispred kuće, na trijemu, na tronošću sjedi, srče crnjak, cvrči preko ruba debele čaše vinčine tanak sloj, zlatnu škiju suče, bijel dim nad njim veselo vijuga u zavjetrinu stare trešnje, dok ožutjelim prstima onako harminikaški rutava tornjaka po vratu češka i hladnim plavim okom pod sijedom jakom obrvom Biokovo gleda.

Na kući, čim ono banu dvijehiljadite, proširio prozor, izlog napravio, a u nj postavi uspravan lijes, "*Matija Buran*" posred zaklopca piše, stolar sam svojom smrću reklamu pravi, one dvije godine crtom razdvojene, kratkom razmaknicom u kojoj je, kažu, čitav ljudski život, te će brojke, početak i kraj, pod zlaćanim križem već nekako naknadno stići nadopisati, ta neće valjda, tako računa, mrijeti najednom. On u toj radnji drugih gotovih sanduka ni nema, takva je praksa ukopništva u njega i Ciljana, dođu i jave mu, onda on obnoć pila, svunoć teše, blanja, jutri zorom okove ukiva, a zadnji najslađi udarci čekićem obično se stope sa stopama uciviljene svoje koja već nervozno cupka po trijemu i proviruje kroza staklašce, jel' to gotovo više, majstore.

Buran svoje mještane sve od reda, dojednoga oprema, otpravlja na počinak vječni: dušu Nebesima - možda da možda ne, to nije na njemu, ni do njega - ali tijelo zemljici crnoj sasvim izvjesno, svako u svojoj ambalaži, unikatnoj koliko i život što se gasi, u dotad neuseljenoj poklon kutiji, u nerabljenu pravokutnu štitu, odori drvenoj koja je počivajućemu uvijek knap, aman-taman, jer sve je u stolara po narudžbi, što kažu *à la carte*, ništa u Burana s lagera jer lagera nema. Nu, i pošteno je to tako, tumači stolar, jer naživjeli su se Ciljani u kućama tuđim, nanosali tuđih presvlačka, jaketa što putuju generacijama, u rukav iz rukava što ih svlače,

oblače i navlače još tople od pređih, nahodali kroza život u čizmama naslijeđenim, otukli transgeneracijskim tvrdim đonovima ogumljenim traktorskom gumetinom po još tvrđoj balkanskoj kaldrmi i europskom asfaltu za stotinu života, namahali okračalim i zavrnutim nogavica, gdje, brate si ga moj, odmah vidiš rodjak, pokojnik koliki je bio, ovaj tu što korača garant prvi vlasnik pantola nije. Pa, kad svrši to sve, kad sustane čovjek, dajmo, majka mu stara, da se već jednom u nešto svoje uđe, bar da se ne sklapa nad čovjekom i tuđi kovčeg kad se na to zadnje putovanje krene. Tako kontaju i Ciljani pristajući na Matijin sustav proizvodnje, gdje svjež lijes prinose frišku mrtvacu, drvo dok još diše barem koliko i pokojnik.

A ima u tome, da reknemo, u tehnološko-proizvodnom smislu, i neke posmrtno jasnoće, okašnjela intimiziranja s obe strane dlijeta jer dobro je kad stolar zna za koga je: praviti mrtvački sanduk za živa čovjeka pa kad ni ne znaš koji je, kad se moraš još i misliti tko će od suseljana prvi bijelim tabanima osvjetliti svoju konačnu cestu, e to bi zbunilo i većeg majstora od Matije Burana. Ovako teše on vazda oklop palom, al' znanom junaku, da crv ne može k njemu, dugo cijel da bude nakon što mu ženin cjelov s hladna čela ishlapi, stolar okov okiva znancu od znana oca i majke, odoru ciljanu Ciljanu svom.

Sve je u Matije jednostavno: belgijska penzija dostatna za život, ništa mu od nikoga ne treba, od ove stolarije ne živi niti se živjeti može, jer posao mu eto ovisi o tomu kad će koga Onaj pozvati, pa bude i po dva mjeseca da pila ne zazviždi, blanja da ne zakovrči iverak žut. A nekad, kao za inat, s dva kraja sela javljaju da dvoje ih se sreću na putu u Vječnost u istom danu, u istoj noći otpravništva Matije Burana pa drž-nedaj ubi se tesar od posla dvostrukoga. Posao jest, rekosmo, al' nije komercijalne vrste, jer Matija zapravo nikomu ništa ne naplaćuje, čak i drvo je njegovo, lancun i jastuk bijel, ma i onaj zadnji čavao u lijesu im je od nje-

ga. Živjeti od smrti tuđe, ionako mu je strano. Tako je odlučio, jedino tako radi, mušterija je umro, živi nemaju ništa s tim. Štono kažu: platio je životom.

A možda i Matija Buran svojim plaća, dugove bližnjima preko daljnjih izmirujući, dobrotom prema mrtvima ništi zlo koje je uza nj bivalo jer zla je bilo isuviše, za njim kamo god krenuo i u što god udarao, slanih suza ostajao je trag. Tako se zalomi čovjeku, put ga ukrivo odnese, ispravit se nije dalo.

Naime, priča o Matiji Buranu jest i priča o Ciljanima, o životu i smrti što vazda zajedno koračaju po ovome ljutom zabiokovskom kršu, gdje potoci teku pod zemljom, jezera se posvuda naokolo na vrh brda otvaraju, propuntana u živu kamenu, u kraju prejaka vina u kojemu se iz žegarna duvana izvija plavkast dim, gdje se loza rosom poji, raštika mrazom dozrijeva, meso burom spašava, gdje se konju ne prilazi straga, ženi sprijeđa, pupčana vrpca gdje se stoljećima kamenom o kamen prekidala, a djeca se i dan-danas s poskocima na vrhovima jablana za ptičja jaja otimaju.

U današnjoj, prepametnoj, novoj pedagogiji usmrđenih metropola, koja, vidimo, proizvodi odreda kukavelj i nemoćnike, *klincima* se kad nešto zajebu uskraćuju izlaz *van*, iz kuće im ne daju, za Biokovom ne daju u kuću. Ostalo to tako iz starih vremena, taj *odgoj dječaka u Vlačkoj*, jer lako ti je u mirisnoj postelji noćivati, san kad ti omete tek luda mater svlačeći ti nježno slušalice s ušiju, ali koji nije čuo zavijanje zvjeradi pred zoru i oćutio hladnu njušku kurjaka na prknu, taj za živjeti nije niti će ikad shvatiti čemu uopće čovjek na ovoj zemlji, što mu je činiti u toj doista jednostavnoj podjeli bića u univerzumu gdje se svaki Božji stvor hrani odgađajući hranom biti. Da, istina je nad kojom se ne zgraža samo vegan nego i junkfood žderilo, iza Biokova doista dječicu tjeraju da jedu životinje koje poznaju imenom, one koji su im do jučer sjedili u krilu, a sami će ih suzna pogleda sve do lonca

doprati, kadgod i tupim kosirom dokrajčiti, ako eto roditelj baš hoće nejač hranidbenom lancu posve doslovno podučiti.

Tu, gdje se teško živi, lako mre, gdje je čovjeku češće krivo što je živ, nego što ga smrt sustiže, tu je povijest koja ne da preda se budućnosti, sjećanje gdje brani vremenu poteći, pa je u toj skamenjenoj vječitoj zabiokovskoj sadašnjosti budućnost vazda već prošla bez da ju je itko spazio. U kostima je morlačkim duboko uvjerenje da sve što će biti jest uvjetovano onim što je bilo, a na ono što je bilo ionako utjecati ne mogu, pa što bi se čovjek uza sve još i oko toga mislio?

Ionako u Zagori spokoja nema, tu mir nije mir nego primirje, između poraća i zaraća ne stigneš ni cigaru popušiti, već, ako si i zere pametan, spreman biti moraš vazda jer računaj svako jutro iznova kako onaj s ratnom trubom za pojasom možda već zraka uzima. Tu je starost u muškarca, sama po sebi, ionako vjekovima svezana s osobitom vrstom grizodušja, prešućivane niže vrijednosti o kojoj se za nesretnjakom šapuće uza cestu, svakako nekog defekta ili barem podozrivice glede iskrenog prionuća uz, da tako kažemo, našu stvar. Teško je kad te paloga previšenog preko konjskog samara u selo vraćaju, još teže je uzde držati, jer koji preživi, pa poživi isuviše, samoće mu neće manjkati. On kao da živi tuđe dane, namrijeli mu bolji od njega jer ovaj kraj biokovski živa heroja ne pozna i ne prizna, *ne plače pobjegulje majka*, šapuće se za dojednim što nakon rata cestom baulja.

Tako je, napriliku, bilo i te nesretne četrdesetipete, pričaju stariji a i crkvene knjige bilježe, u Ciljanima iza Drugog rata ostalo samo dvoje muških u selu; ovaj tada malešni Matija Buran (8) i stari Ivelja (88). Od obojice, razumije se, nikakve koristi u zanavljanju ljudstva te iznova rupa desetljetna populacijska u muževa nastane u selu u Ciljana i u svim mjestima ovoga kraja. I jedini temelj ovdašnjega zabiokovskoga patrijarhata - ako je uopće tako nešto kao vladavina bezveznjaka u ijednoj biološkoj vrsti moguće

- jest upravo ta premoć u rijetkoći, to što u svakoj trećoj generaciji udaja predstavlja pothvat, slučaj zgoditka lutrijskoga tipa, posljedak slučaja nad slučajem. Ovdje momci misle da ratuju za slobodu, sigurnije od toga je da padaju za slobodu budućih ženika.

A ni taj ženik se bogme nije usrećio. Otkako zna za sebe, iza Biokova živi čovjek što odgoji ga majka, vazda samica ga podiže, udovica nesretnica najčešće za tim starim ratovima, potom kućanica koja čeka zidara svu godinu dok on primorske dvore kleše, sinove podiže majka samohranka, žena nadničara slavonskih te na kraju pretužnih bauštelaca njemačkih. Zabiokovsko muško je u turski vakat virkalo s planine iz hajdučke loge, kroza grabov šaš, slušajući vapaj, gledajući koliko će Osmanlija djece odvesti, hoće li mu ijedno koje piša stojeći ostaviti, a danas to sve ide mnogo tiše i elegantnije, čuje se samo prduckanje perforacije Ryanairova boarding pasa SPU-DUB i mladost ode u Irsku, sjajnu zemlju iz koje su svi Irci utekli. Tako između onih guslara i *Dublinersa* proteče stoljetno vrijeme burno, no i posve jednoliko: sinovi i očevi se na ovom hrvatskom kršu nikako sastati ne mogu.

I ako postoji u hrvatskom rodu i porodu genotipska barijera, ta neka mentalitetska razlika, onda je ona između slavonskog gazde i zabiokovske hajdučije, sjevernjačke vlastele i južnjačkog budalasta prisvajaca živa kamena, razlika koja još i danas naočigled dijeli ljude s gornje strane tunela Sveti rok, razvaljivače Ikea namještaja što stišću daljinski kao usidjelica dildo i ove južnjačke klaustrofobe što se ni popišat ne mogu ako nad sobom mjesecu ne namignu, ove baštinike stoljetnih tumaranja što i u starosti zorom iskače na cestu, ni sami ne znajući gdje će ni kako će, samo da se negdje ide, po onoj *ja ću ne znan di ću*. Jest, ovdje još živi muško što može duže pod vodom nego u kući i, eto šteta, baš nekako sad u naše vrijeme kad više para ne manjka i ratovi

pomalo sustaju, kad bi napokon i mogao imati obitelj, kažu ispostavilo se da ta obitelj više nije muško-žensko, roditelj-dijete nego nekakva izmišljena socijalna konstrukcija, bludnja stoljetna na kojoj sve gradiše, zbog koje svako jutro ustajaše. Tako im odskora i njihov porod objašnjava, eto: okasniše u kućenju, ukućani ih dokrajčiše.

I zato, jer možda je tako i najbolje, zamiče ovdašnje muško u sanducima Matije Burana ljubavi barem pola odnoseći, njeznosti nepotrošene, pažnje neiskazane jer za života ne vidješe kako bi i što bi s njom. To je jedina škrtost njihova, ne daju čuvstvu od sebe, al' ne što se boje da im ga drugi ne vrati, u razmjenu obzirnosti tradicionalno posve neupućeni, nego s tom ljubavlju ionako ne znaju kako bi na kraj izlazili. Ne vole voljeti, još im teže voljenima biti.

Ratovi im pomogše da se smrve iznutra, otvrdnu u beščuću, jer gdje god je ikada puška zapucala - od Madrida do Staljingrada, Ciljana su barem dvojica, na dvjema stranama. U Hrvata, znaju to u Zabiokovlju, dvije su vojske vazda: pobjednička i naša. U prvoj izdaja i prokletstvo u drugoj čojstvo i čast prešućena što se potom decenijama prenosi šapatom, s dlanom pred ustima kao na derbijima nogometnim. Jest, istinabog, možeš u Hrvata uspjati jedino protiv sebe i svojih boreći se pa na tome, razumije se, nikad ne stoji miran mir, ljudi, plemena i familije se nakon što se kubura ohladi, za života mjerkaju, svi znaju tko su i što su, plaćaju predaka dug, obigravaju djedova krug, po repu obiteljskom gazi, čizmu tare porod ciljanski, smjesta se ne mićući. I taman kad bi nekako mogli oprostiti i zaboraviti, kadli opet tandžaru sa zida skidaj i bakandžu nazuj: pola sela 'amo, pola tamo, svaki zna kamo će, to je, ponekad se čini, starije od svake politike, valjda došlo s onim prvim Hrvatima nekrstima s Karpata.

Tu iza Biokova, ako laže čovjek onomastika ne laže, lako je to vidjeti da kuće i kućegraditelji davno su se zauvijek razišli, stanje

i stanar jedan drugome kroza cijelu historiju ne mogu, tu su sela, valjda jedina na svijetu, s prezimenima nesvezana, i gdje završiše oni što im ime nadjenuše, Boga pitaj, i sjećanja na njih ugasnuše. Tako u Ciljanima svi Ciljančani odavno, ali nijedan Ciljan, već kojekako: Buran, Željan, Drljan; u Bošnjaka: Lažota, Čampara, Zunzara njih koliko te volja, ali Bošnjaka niotkuda, kao što u Lončara nema Lončara, ni u Barića Barića nijednoga, ma ne da ih nema nego se nitko ni ne pamti da ih je ikad bilo, ni crkvene ih knjige ne bilježe tu i ni jedna jedinoga prezimena nećeš naći po kojemu selo nastade i naziv dobi. Zatr im ime sudbina, a onda evo i po njih same dođe.

Tako je u ovoj Dalmaciji koja ne vidi more bilo posvukuda i odvajkada, tu još dimucka sa spaljenih ognjišta i tanak bolan vrisak ćeš čuti u krošnjama starih dubova ako zorom načuliš uši, cijedi se još s dušmanske kame krv onih što ne izbjegoše, na vakat ne umaknuše. Naprazno se nastavalo, na golo, vazda ispočetka tu gdje se progon tuđe svjetine u vojnim rječnicima i danas higijenski cinično zove “čišćenjem”, sve po sustavu u koji se dojedan vojskovođa i historik zaklinje: *oni nas, onda mi sebe, njih nikada*. Nije nikakvo čudo, kad sve to znaš, što su najpoznatiji guslari slijepi.

A Matija Buran je iz te jugoslavenske dušmanije bježao pet puta, tri puta ni do Splita nije stigao, u četvrtom pokušaju na brodu za Trst ga našli, ležao u strojarnici, prokuhao opoćen, skrhan uza kotao pa zaspao, klanu mu glava od umora pa eno mu i sad na desnom obrazu što ga prisloni zapečen trag, posve okrugao kao u cirkuskog klauna, ali neveseo znamen, ne crven, više plavosiv. Imao je tada dvadesetidevet, još uvijek, ma ne bez pasoša, nego bez isprave ikakve. Našao bio curu, Maru iz susjedna sela, ona ljepotica jedinica u majke, otac joj zgi gdje i Matijin, pod istim znamenom, mislili da smirila se momčetina, ženit će se, što li. Nu, nestade ga opet za Božić sedamdesetiprve, došao do

Slovenije, do dviju Gorica, jugoslavenske i austrijske, dva mosta među njima, na oba puška i stražar, petokraka titovka. Prenijeli ga preko u mrtvačkom sanduku, nije bio sam unutra, s nekim Rusom, on živ, taj baš i ne, nesretnjak nakon rata zaostao u austrijskoj Sovjetskoj zoni, ubilo ga u nekoj kafanskoj makljaži na slovenskoj strani, rodbine nije imao, samo mu neki grob zbirni antifašistički preko mosta pripao, pa Buran pogrebne potplatio, neki Bosanci, jednostavan svijet, uostalom on plaća mnogo više nego što se za komunističko doušništvo može dobiti a još u čvrstoj valuti, pa računica je nepobitna, prenesi i zaboravi, jedan ili dvojica unutra u sanduku svejedno, široka leđa u momaka, ponijeti mogu, šta je njima to, ništa.

I zato se Emigrant, kad se vratio u Ciljane, zarekao da sve će svoje mještane džaba opremiti i otpremiti u unikatnim sanducima samo njihovim, sami će putovati bez Rusa iz kojih još raki-ja điki. A njemu se, recimo i to, možda poradi baš tih iskustava, pripisuje i neobičan doprinos standardnoj pogrebnoj opremi, equipmentu smrti, možda i na globalnoj razini, tehnologiji ukopništva: naime njegovi lijesovi imaju bravu - što doduše, poznato je iz bogate protuvampirološke tradicije, i nije neka rijetkost - međutim, ova Buranova je s unutrašnje strane. Kaže, ne vjeruje u zagrobni život, ali eto ako možda postoji pa da nesretniku barem zla svojta ne stoji na putu, nego brate da odluči o svemu onaj čiji je sanduk, hoće li on izlaziti, možda pripuštati druge sebi, ili će se pak zamandrljiti triput ključem zavrćući dok ga prijetrovne narikače još zaplakuju, sve je do njega. Njegov izbor, njegova smrt, njegov sanduk nedvojbeno.

A zla kob je htjela da prvu je, na nesreću, Matija spakirao u bijel lijes, lakiran posebnom bojom leda, Maru Mićunovu, onu svoju nesretnicu, ljubu koju ostavi kad preko dviju Gorica u svijet umače. Ona rodila, netom što Matija ode, ne govori cura nikomu čije je dijete, udavala se nije, al' bogme malo je dade ime Matija, pa

što dalje još treba pitati ili komu tumačiti? Onomastički zgodan uniseks slučaj, ime dvospolno, a i da nije prevrnuo bi se valjda, jerbo nema tog muškog imena koje u Zagori nije izvrnuto u žensko kakogod blesavo zvučalo - od Ljube, Andrijine, Joze, Adame - sve može, sve prolazi, makar izgledalo kao da si se popišao djetetu na krsni list, potvrda o škopljenju kao da je a ne isprava matična crkvena. Al' evo ime Matija, ovaj Matija - onaj Matija, muško-žensko, femininum-maskulinum svejedno, podjednako loše zvuči.

- Ej, Matija, odmara li se?! Hvaljen Isus! - škripnu raštelom fra Izidor, još par puta njome zakrenu dok nije posve prestala cviliti, uguši je mahanjem, pa habit podižući zakorači odlučno kamenom stazom prema domaćinu.

- Vazda budi! - otpozdravi ovaj ne mičući se, naslonjen naovratnik radnje, šakom zaklanjajući upaljač, škiju žežući.

- Fu! Huu! Fu! - kad mu se primaknu, prignu se svećenik, poskakuje na prstima, klizi poput *break dance* derana, kukovima njiše mekano šampionski, opločanim trijemom škripucka, i kao aperkatom ga gađa u pleksus, potom direkt, eskivaža jedna-dvije, pa opet - Hu! Fu! Fuu!

Emigrantu upaljač ispade, sage se, pa ovaj jedva dočeka i aperkat nekakav završni odozdo baci fratar prema njemu, uporan u tim svojim katama, borbom sa zrakom koji ga opkoli, čudnom tiku koji više pristaje čaršijskom mamlazu nego svećeniku, ali, što se može, fra Izidor se teško suzdrži kad ga dragost susreta obuzme.

- 'Ko je? - upita hladno Stolar kad ritualni ples nokautera napokon presta ter uigrano sjedoše na trijem.

- Marijan Čunić! Šesdesetitreće! Iveljin sridnji!

- Sridnji, krajnji, mlađi, stariji, *pu-pu-pu*, meni isto! Nije ovo ured za regrutaciju! - poteže Stolar napokon užežen smotuljak mrka duvana - Jel' morebit onaj najveći? Onaj rmpalija?!

- Ma, jok! Najmanji! Baš najmanji! Ovako, rećemo, tvoje visine! Patuljast! Pola čovika! - odmjeri ga fra Izidor dolje-gore osjedečke pa ustade i još jednom krenu uprazno s onim *fu-hu*, da istrese dio prestala zraka, kao kamion kad se parkira pred kuplerajem.

- Pola čovika?! - lacnu se meštar na župnika Župe Ciljani, a ovaj, nasuprot njemu, golema ljudina, doista kao Gregory Pack, svećenika nekako više kao da glumi, jednostavno prezgodan za tu struku, plećat, ovako i u starosti stasit i jedar, a baš to, kažu, svatko otrprve spazi i mjeri u crkvenih ljudi, koliko se baca, šteta od dobrovoljna odreknuća života kolika je.

- Moje visine?! Šta? Da legnem u sanduk pa po sebi mjerim?! Da iznutra kujem i zakivam?! Nad sobom da ga sklapam?!

Matija i kad kaže nešto što bi moglo biti smiješno, lica ne ozaruje, još mu se namrštenu pokazaše one duboke bore u *T zoni* poviše nosa, među očima, beskrajno ravne i pravilne baš kao dva USB utora. On tako smrknut, ali s onim okruglim tragom parobroškog kazana nasred obraza i naočalama na šarenoj špagi, da mu nije desetljeća ustaške emigracije i da se sad ne bavi čime se bavi, imao bi autoritet ravan nuli.

- Uvest ćemo mi ovdje, moj fra Izidore, profesionalni sustav izvješćivanja! Lipo: formular! Ime, prezime, godina, visina, širina! Livo potpis ti, desno ja! - tumači tesar rakiju već iznoseći.

- Pa, još se nisam oporavio od onoga pripravljanja Marko u Marka! Ej, Marka?! Nije Marko nego Marka?! Ti ni ne reče da je ona Mandina kćer žensko?! Marka, zamisli?! Sprovod kreće, ja još slova kujem i prikucavam! - širi ruke nakon što bocom klanu Stolar.

- Doobroo: Ma-ri-jan Ču-nić, jedan-devet-šest-tri do dvana-dva nula! Moš zapamtiti?! - pita svećenik - I golo poviše!

- Golo!?

- ... Golo poviše, neće njegovi križa! Tako im on zapelio! - sjetno objašnjava župnik župe Ciljani - Golo!

- ... A di je golo tu je zvezda, samo se ne vidi! - nastavlja sad zadovoljno Matija Buran, M. B. (54), emigrant, za one države član svih neoustaških revolucionarnih organizacija, s Udbašima za vratom svanjivao i noćivao, ali odnedavno, kako sam kaže, deklarirani komunist, protuhrvatski element, ljevičar jer, tumači on, takvo je vrijeme došlo da *desno je tijesno*.

Jest, oraspoložio ga izlazak iz ormara Iveljina srednjega, možda najmanjega, ali očito i najodvažnijega u tom svijetu Matije Burana, čudaka, vječitog kontraša, pervertita, no, a što je ipak i najvažnije, stolara, lijesara, možda ne tvorca Zadnjeg Suda, ali svakako Zadnje Posude. Krenu majstor odmah u radnju, fra Izidora samoga ostavi na trijemu, junaku, drugu i komunistu sanduk praviti, da *iz ormara* u nj ravno ugazi. Kratko žive Ciljani komunisti, od ormara pa do groba.

Ovome Iveljinu srednjemu će ionako biti velik sprovod jer takav je to život u Ciljanima, gdje je ukop društveni event glavni, smrt jedini događaj. Puška svatovska zapucati neće, škripuckanju kolijevke je se još manje za nadati tu u obezvučenoj tamnoj sjeni Biokova gdje starčad samo mandrljanje kovčega, klapanje o zidove grobne komore, cijuk i žuljanje konopca o brid rake, može još čuti. Na to svi dolaze, na ukop dojedan starina hopše, ljudi tuckaju štapovima po cesti gađajući travke što kroz napuhan asfalt izbijaju, a žene se šuljaju za njima kao pustinske lisice, sve staro, prezorilo davno, izživilo život, pola bi ih komotno moglo na groblju i ostati.

- Pomalo Matija, pomalo! - dovikuje fra Izidor s trijema dok Stolar za Iveljina srednjega, najrevolucionarnijega, teše - Neće ti ga reklamirat i vratit ne boj se!

Uze novine koje su na trijemu uredno poslagane, današnje na vrhu, sve ih ima Marija Buran, pretplatu uzeo, poštar samo zbog

njega nosi ih iz Šestanovca. Bile prije kasnile po čitav dan, nekad i dva, realno njima svejedno, samo im vijesti na koje ionako utjecati ne mogu, pomaknulo za 24 sata, ali Buran nazvao Zagreb, on može kao emigrant, kažu, nazvati i ministra, a kamoli poštu. Uglavnom politiku prati iz tiska, iz prikrajka, televizor, internet, e to nikako, na struju neće ništa, aparati da mu ritam određuju, taman posla. Ali, ako u zaglavlju novine piše 16.-ti, on hoće čitati 16.-oga pa tako i bogme i bi: zoram poštar svaki dan mrmljajući kroza Ciljane otada na motoru prducka, vidali ga dotad jednom-dvaput mjesečno, u ritmu penzije-računi, prihod-rashod, a sad Emigrantu friške novine donosi do stola, samo što nije tražio i da mu ih, dok pije kavu, i lista kao kakvom britanskom kolonizatoru, neki *massa* da je pa da mu udovolji kukavno služanče.

- I gledaj šta piše: cijene digitalne odjeće porasle su za više od 300 posto - čita fra Izidor koji je u Buranovoj čitaonici svaki dan, ali on samo entertainment prati - Nu, slušaj sad ovo: očekuje se da će volumenom ta prodaja 2024. godine premašiti onu fizičku!

- Šta je digitalna odjeća, života ti? - pita iznutra uza zvuk blanje Emigrant.

- Odjeća od piksela a ne od pamuka! To ti je kad dobiješ robu mailom, kao obučeš je digitalno, slikaš se u njoj, ali, u biti ti je ni nemaš! Recimo, kao, na tebi je na *facebooku* ili instagramu nova marka jakete za 200 eura, a ona u dućanu i preko 1000! Mislim jaketa ako baš hoćeš jaketu, a imaju oni svega, od mudanti do šešira!

- Čekaj, znači slikaš se, 'oćeš da drugi misle da ti imaš tu jaketu, ona na tebi, al' ti je nemaš!?

- E! Upravo tako!

- Pa, budala nas u Ciljanima! U nas obrnuto: imaš jaketu, ali niko ne zna da je imaš! Stoji u ormaru i čeka da kreneš u doktora ili ravno na groblje! - kad se Emigrant našali, e tada ti se valja nasmijati, to su rijetki petki.

- Inače, ja umalo zaboravih, ona dolazi i ovaj vikend! Pa da znaš! - iskoristi fra Izidor trenutak razbibrige.

- Neka dolazi! - uzvрати mu ovaj užasavajuće hladnim glasom ravnijom od one stranice sanduka za komunistu Iveljina srednjega koju pogladi dlanom.

- Za me ne dolazi! - dreknu iznutra, pa još se i zatvori, vratima zalupi da se i kameni zid prenu.

- Dolazi, dolazi, eto: digitalno! - čulo se kako utihnjuje otamo, sebi u bradu ljutito mrmljajući.

Tako uvijek završi njihov razgovor. Spomen Matijine Matije je kao ovaj pluteni čep na boci rakije, kad zavrtaj škripne o orošen grlić veselju je kraj. Fajrunt! Sva priča utrne, ostanu novine, današnje, prazne kao i jučerašnje, ostaje do sutra prazan lijes što se zakiva pod planinom: jedan manje-više, sve je to samo mali pomak na listi čekanja, u ciljanskoj čekaonici za smrt.

Ne zamjera svećenik, napokon on nikoga drugoga osim Stolaru tu u selu ni nema a da je taj iole u pameti i snazi, a eto usto su i u istom poslu na neki način, partneri u toj ciljanskoj špediciji smrti, jedinog propulzivnoj gospodarskoj grani Zabiokovlja.

Matija i njegova Matija su težak kamen Ciljanima. Prizna i fra Izidor Stolaru da nije zgodno dobiti dvanaestogodišnju kćer u pedesetoj, pa da te do kraja života natkrili tamna sjena ionako jedva zaboravljene ljubavi, napadne kopija njezine ostavljene majke, u vremenu zamrznuta žena posve nalik onoj koju si izdao pred tebe kad stane nasred tvoga puta koji ionako ne vodi bog zna kamo, kad se mladost i ljepota nasrndaļji nasuprot tvojoj onemoćalosti, kad se neprežaljeno vrati nakon rupe života duge dva desetljeća koju si jedva prekoračio, kad navali na te prošlost, vrijeme kad ti život pomakne, decenije otkine: ti već star, ona preslika mladosti. Može li gore od toga da jedinu ženu tvog života sudbina učini osvetnicom i ona koju si propustio voljeti šalje ti mrziteljicu posvema nalik sebi, pola tebe u njoj da ti sobom

ogadi, cijelog sebe da za života prezreš. To nije bolest izlječiva starenjem, da može biti samo još mnogo gore, on zna.

Udovac i kćer ionako su, da i nije što jest, najlošija kombinacija u zabiokovskoj lutriji obiteljskih okončaja i kletih sudbina: među njima vazda stoji majka, neumrlost roditeljice smeta im pomaknuti se s mjesta. I ne zna se izruguje li se Zagora više očevima koji glume mater kćerima ili kćerkama koje bi da su na pomoći očevima. Takvih zasluga čestitosti ionako nije moguće steći, pa se raspad tih obiteljskih nakarada prikazuje kao logično, trajno rješenje. Pa ipak, između hinjene ljubavi i nepatvorene mržnje ima prostor u kojemu bi se Matija & Matija Buran mogli smjestiti da su htjeli i da su mogli, no kad ne ide, ne ide: u njih je prezir istinski.

- Zna li se tko će složiti riječ-dvije za Iveljina srednjega, druga i komunistu? - ohladio se Stolar, izađe iz radnje i stade ponovno oslonjen o ovratnik poviše čitača kao da ništa bilo nije.

- A tko će? Fidel Castro?! - uzvraća preko novina nehajno fra Izidor - Nitko!

- Znači, gluvi sprovod?!

- Ma, jok! Kakav gluvi sprovod?! Neće nitko od njegovih da govori na grobu, kažu nemaju pojma kako bi, pa opet mene zapalo!

- A ti kako ćeš?!

- O'šale! - skoči se fra Izidor i krenu, a i Stolar ode unutra lijes nastaviti.

- Ugradi mu zvučnu izolaciju! - čuje se kako više s ceste, a stolar se s blanjom i cigarom u zubima, krajičkom usana osmjehnu.

Da nije sam, da ga itko vidi, ne bi garant.

3.

- Meni Kur'an kao uputstvo za uporabu perilice za posude! Sve lijepo piše što i kako treba raditi, ali ničega uzvišenoga! - priora Cecilija zadnjih godina često bi u vrtu Samostana Marije Prečiste znala razbibrižno bockati sestru Ameliju - Doduše, ne toliko kao Talmud, tamo ima dijelova koji više nalikuju vojnim udžbenicima odmazde i uništenja! Kao neki mesarski priručnik za tranširanje čovječine!

- Tranširanje čovječine?! Majko?! Sestro Cecilija?! Molim, vas ... - položi joj dlan na ruke koje je isprepletenih prstiju držala u krilu - Bože moj, Bože, pa, nemojte, nije red! Nije na nama da tako govorimo ...

- Evo malo soka od kostele, popijte! Ove godine baš dobar! Sestre radile! Izgleda da je stvar u vodi, donijele s Blizneca! - smiruje ju sestra Amelija, ali Cecilija odgurnu od sebe dlanom bocu preko čitava stola, izvi se kao odbojkašica prije utakmice kad ono nožne prste doseže, pa zaštiti, pokri dlanom čašu da ova uliti ne može još je i uze, ka psima prinese.

- Dajte vi meni radije donesite kap one viljamovke što ju je poslao pater Marko!

Izvadi spremno sestra Amelija iz pletene borše onu viljamovku što ju je poslao pater Marko pa uli kap, zapravo pristojan gutljaj jer poglavarica čašu ne izmiče koliko lijevala da lijevala, na ljevaču je sav grijeh, uostalom, poznato je. Dalje su sjedile kao i obično, kao svakog nekišovita dana u vrtu Samostana, gledale preko gračanskih krovova Zagreb, nepomičan kao na starim razglednicama, a bogme u ovu poodmaklu jesen podjednako i odbojan, posve monokromatski, tek je eno malo plava neba virilo tamo daleko preko Save poviše onih sedamnaestkatnih *Raketa*, trnjanskih titovih rugoba kojima se narugao poštenu

agramerskom svijetu, odvajkada prizemljašu koji bi da osjeća hrvatsko tle pod umornim tabanima.

Sjede tako njih dvije sestre dozrele i prezrele, obje taman ugazile u osamdesetu, vrsnice vrsne, što ih jedino ta dob i vjernost Crkvi povezuje. Priora Samostana Marije Prečiste, časna majka, sestra Cecilija je, govorilo se, negdje iz Bosne - Kakanj, Vareš tako nekako - tetoviran joj križ na nadlanici, tamo na onom mesnatom obješenu jastučiću između palca i kažiprsta na onom međuprstju znamenitom, čakri koju stišće svo nadriliječništvo ovoga svijeta za bolesti kojekakve. Tamo, baš na tom mjestu koje masiraju majke kćerima za prvih mjesecnica, tamo taj krst dobila je kao dijete da zna što je i tko je, drugi da znaju, da zalutati i odlutati ne može, sve kad bi i htjela. I sad dok podiže čašu i prinosi tankim usnama, na suhonjavoj izbrazdanoj zadlanici svijetli joj taj zelen krst, koža se guli, komeša desetljećima, nu pomaknuti ga ne može, stoji ponosno, drži se, opršta se sa svakom odlazećom stanicom epitela koju život struže. To je ona, časna sestra majka Cecilija, snažna vojnkinja Kristova, amazonka vjere, starija i od svetišta samog u koje je prispjela kao osmogodišnje siročice četrdesetiosme kad se samostan bio zbio pod komunistima u dvije izbe za služinčad na dnu kostelina voćnjaka. Pomalo vraćali im, a Crkva kriomice kupovala i od susjeda, mimo zemljišnika, ništa nisu upisivali, sve na riječ, ljudi smo, potomcima se namiralo, oni svi znali, doći će jednom Hrvatska pa će se rješavati. U tom objektu s malim prozorima kako na kakvu turskom kazamatu, možda i posve prikladnom da sestre ne vide gadarije izvan trošnih ciglenih zidova, sestra Cecilija prošla kandidaturu, postulaturu, novicijat, juniorijat, a konačno i vječni zavjet služenja, sve obavila ovdje u ovom danas prkosno velikom crkvenom domu, sestinstvu Marijinom kojim evo i zapovijeda već punih trideset godina. Trideset, koliko tu boravi i njezina prija, sestra Amelija, došavši na premještaj iz Pazina iz Istre. Ona je i inače otamo, govore veli-

ka pulska kršćanska obitelj: šest sestara, tri časne, tri nisu, pola-pola - čini se sasvim fer podjela čak i za Istrane koji su među svim Hrvatima, kad tako odluče, najsmjerniji katolici. Amelija prišla vjeri kasno, završila poljoprivredni fakultet, nakon toga izgubila se, kaže, u slobodi i samostalnosti, prizna tako Ceciliji ali i ostalima, bila dospjela ni tamo ni ovamo, pred zidom, nikako preko zida, drogirala se, životom razočarana, tražila nešto nije znala što, i evo je sad ovdje, odavno usavršene blagosti, mira prepuna kao onaj potočić bliznečki koji je poslužio kao temeljac za ovaj, ove godine baš dobar, sok od kostele što ga sestre rade. Rade, a ne piju.

Amelija i Cecilija trebale su davno biti umirovljene, ali nije dao pater Marko, on našao načina da uvjeri poglavaricu sestriškog Reda Službenica Marije Prečiste, tumačio joj da neka preuzme upravljanje koja god hoće od sestara, ali da njih dvije ne razdvaja, starice, starine da nikuda ne idu jer starije su i od doma samoga. Zapravo, ispalo je da se ništa i nije izmijenilo otkako ih službeno umiroviše jer sestra Cecilija i dalje zapovijeda svima, Amelija nikome, a operativni dio ionako vode mlađe redovnice željne bezimenosti, plivajući u moru poštovanja koje ide uz ovakva mjesta.

Ta, ne možeš nekome dodati komad papira da pročita pa da on otad ne bude ono što jest nego netko drugi. A njih dvije su zapravo jedno, jang i jing, muška i ženska baglama sestriških vrata k Bogu, dvije žene, nijedna majka, dvije djevojke, nijedna cura, od dva roda nijedan spol, ma ni dvoje ni dvije, ni dva ni dvojina, nego baš jednina, jednost i jedno. A u tomu jednomu, ostala je tek mala vatrica popodnevnih rasprava, razmirica i čarkanja u hladu kostele, ako ne pada kiša, inače bi se valjda u slozi decenijskoj posve jedna u drugoj rastopile, za se više ni ne znajući. Voljele su se njih dvije načinom čistim, gdje se sreća zajedništva ne hrani potrebom, gdje ljubav ne raste ugodom i ugađan-

jem kao što niti ne plasne kojim nesporazumom i teškom riječju. To nadmoćno duhovno ljubovanje među redovništvom je vazda privrženost što nadmašuje svaku svjetovnu ljubavnu romansu jer sluga Božji prelazi pretežak put s drugim u suputništvu posve prešućenom, nijednom izreknutom, i izvan hladnih zidova konventa nespoznatom. Tu su oni u kojima zavist umire - a natjecanje u približavanju Bogu je takvo da u njemu samo Bog slavi i njegova je pobjeda sva - tu cilja doseže samo onaj kojemu ponos i rivalstvo ne zakrile put. Odbijajući život kakovoga jedinoga profani svijet znade, živeći bez prošlosti, trneći budućnost vječnošću, traži redovnica i u drugoj redovnici prijamnik Božje ljubavi, vjeru svoju napajajući tuđom, kao što, napriliku, ljudi razmjenjuju punjače za mobitele ili pitaju imaš li kleme kad auto ozimu ne upali. Jest: u trideset godina sestre Cecilija i Amelija razmjeniše jedna s drugom više radosti nego što su je i same imale, u kalkulusu gdje među voljenima sreća se dvostruči, tuga prepolovljuje.

Sestrinstvo nije karijera, ne konkurira se niti profitira tuđim zaostajanjem, štoviše opata svaki svoj napredak u struci uvećava tajenjem, ovo nije profesionalna orijentacija i monašenje nije tek himbena utjeha nesavršenosti - kao kad napriliku debeljuškasta djevojčica na kraju postane *king size* model - ovo je poziv gdje si s druge strane tanke žice poveznice sam samcat, a drugomu slijepo vjeruješ da je s Istim u kontaktu, sve zarad toga da liniju mu ne prekineš. Ovo je život umrtvljen, okovan pravilima, slobodu da ako Bogda dosegneš posve odričući je se. I nije čudo, kad bolje promisliš, to što business otima nazive i činove vojne, a nikad crkvene, pa u korporacijama officer ovaj, officer onaj, *braće* i *sestara* nijednih nema.

- Kažem ti, mi ponekad previše kompliciramo, prepiremo se oko točna broja bodlji krune Gospodinove, pa jesu li datulje koje Marija ubra za pekmez bile prezelene, te, ne znam, recimo: je li Petar ulovio ribu udicom plivačicom ili mrežom plutačicom! A

Oni?! Oni već stoljećima sedljaju konje da krenu na nas kaure i sablje im bliješte lojem ovčijim! Gotovo je s nama, sestro, gotovo! Kad nas katolika nestane, oni će bez nas svomu pothvatu naći već nekakvu vjersku, duhovnu dimenziju!

- Sestro majko, dizali smo se i iz gorega! Ostao je bio samo jedan, onaj na križu, naš Gospodin! I uvijek će svjedočanstva vjere dopirati do kolebljivih! Ne može biti da Stvoritelj ugasne vatru koju je sam upalio, da vijest, blagovijest ne stigne ako treba i stoput ispočetka!

- Da stigne?! A ako nema više do koga stići?! Sestro, ako je domaćin iselio, badava poštar baca pismo u sandučić!?

- Sestro?! Sandučić?! Navještenje vjere i tri marke po 50 lipa?! Pa, nemojte, molim vas! Prioro, ne leže vam te profane prisprodoobe!

- Gotovi smo, kažem ti! - poglavarica ne persira kad se priča u vrtu zakuha - Naše molitvene zajednice su recitatorski zborovi, štand ispred crkve je puka suvenirnica! Euharistija?! Hostija?! Pa hostija ga danas dođe kao kanapeić prije nedjeljnog ručka! Krštenje?! Pričest?! Ma dajte molim vas?! Koji sakramenti, koje potvrde? Pa planinarski žigovi po brdašcima su žuđeniji i vjerodostojniji! Gotovo je, sestro, gotovo!

- Na pastiru je da dovede stado izvoru! Ta^{^^}, mi ne možemo piti umjesto njih!

- Njih?! Pa, nema njih! Što vam je? Kojih njih! Gdje vidite njih? A i da ima, treba nam nova sol života da izazovemo žed! - keljnu se facom malkicu nakon gutljaja oštre viljamovke šefica pa se učas sabra - Kako ono kažu? Marketing! Mi smo sestro Ami, reći ću ti, postali dosadni!

- Dosadni?! A što bismo trebali činiti? Da igramo kolo oko oltara!? Oltar da je kao onaj šank na plaži? Igra mečka!? Aj-moooo!

- Ne igra mečka nego ne možeš protiv mačora! Mediji vlada-ju! - gucnu priora zadnju kap viljamovke pa gurnu čašu prema sestri - De mi ulij još malo!

- Nije ti dosta? Idemo na ručak!

- Ići ćemo! Stani! Je ne kasnim! Kako ja mogu okasniti? Što kasnije dođem, to su one više uranile! - jednostavno je baratanje vremenom u Samostanu Marije Prečiste.

- ... Kažem ti: marketing, medij! Dođi kod mene ponekad gledat televizor pa ću ti pokazati što je medij!

- Majko? Sestro? Cecilija? Ti imaš televizor!?

- Pa, naravno! Već pet godina! - eksa ova zadnju današnju viljamovku i napravi baš ritualnu grimasu da da znak kako točenju je kraj - Uh, jaka!

- ... Imam! Metar i deset dijagonale! Dođi pa ćeš vidjeti! Ja baš sinoć brojim: deset horora, onih filmova strašnih, u njih devet križ! Čim netko nekoga prikolje ili sotona kad bane, svaki put kamera ravno na križ! A u deset Božićnih filmova - nijedan! Nigdje križa! Nas s križem domalo na Advent, na Došašće neće puštati! Svugdje onaj mlinac za kavu, Orašar i ona debela lapon-ska pedofilčina, nekakav, zamisli ti to, djed Kristova rođendana, Djed Božića?! Božićnjak?! Pa, otkad datumi imaju rodbinu?! Otkud blagdanima svojta? Oće se sutra neka budaletina pojaviti i reći da je Strina Uskrsa?

- Da! Estradizacija vjere je najveća uvreda Stvoritelju! Gnušam se! - sad i sestra Amelija pomalo gubi živce, instinktivno uli sebi preostatak one viljamovke što ju je donio pater Marko - Ali, ne možemo u slikopisima, televizijama, tim demonima traži-ti saveznike! Vražji izum nije alat vjere!

- Ha, onda da se predamo!?! Njihov oltar je ekran! Sestro: um-jesto otimanja daljinskih, mi moramo biti na programu! Mi! - upire prstom starešina u se, a potom radi onaj pokret rukom kao

nogometni sudac kad ide na VAR provjeru - Dijagonala stodeset cm a ima ih, čujem, i preko čitavog zida!

Pokaza čašom prema korpi, a sestra Amelija samo bespomoćno izvadi praznu bocu pater Marka pa ju nage a zadnja se kap nećkala kroz grljak ispasti kao štreber na ekskurziji kad skače u bazen u Tuhelju.

- Sve je to, uostalom, teorija skupova, ako baš želiš! - reče priora odmahujući rukom.

- Želim! - spremi bocu i pokri korpu krpom Amelija - Hajde baš da vas čujem: kakvih skupova?

- Skup vjernika i skup nevjernika! - krenu ova - E, sad: vjernici ne mogu prenijeti vjeru nevjernicima jer je ni oni nisu od drugih dobili nego su se sami u njoj zatekli milošću Božjom, je li tako?! Jest! Ali zato ni nevjernici ne mogu vjernike s vjere skrenuti nego čak štoviše oni čvrstu našu vjeru, u njima se naše Spasenje najbolje ogleda! Znači, drugim riječima, nijedni uopće ne razumiju što drugi govore! Presjeka skupova nema, nema zajedničkog člana, znaš ono, onaj prostor kad se dva kruga presijecaju? Vennov dijagram, vidjela si? - pokazuje kružuljke sestra majka kroz rupu spojenih palaca i kažiprsta gledajući, dvogled od prstiju praveći, pa zatim ruke s očiju uklanjajući.

- Znači: nema, nema kontakta! Pa, i sama znaš da više je među kršćanskim vjernicima i kršćanskim nevjernicima ratova nego razgovora! Svi ozbiljniji ratovi su ako ne međukršćanski a on barem kršćanski!

- Kršćanski?! Mi sami sebe, hoćete reći? - križa se Amelija - Ali, Majko, kako mislite to kršćanski vjernici i kršćanski nevjernici?!

- Pa, lijepo! Teorija skupova! Kršćani su svi oni kršćani koji jesu i/ili nisu kršćani! Oni koji su bili, jesu ili će biti, ili barem mogu biti kršteni! Toliko teorije skupova svi znamo, zar ne!

- Ne razumijem ja vas ništa ...?!

- Kako ne razumijete?! Crkva je žrtva teorije skupova! Naša Majka Crkva vjernicima ne treba jer su vjernici, a nevjernicima ne treba jer su - nevjernici! Govorimo naravno o našim nevjernicima, islamski nevjernici ne preziru Islama, oni samo pate od trenutalnog grizodušja izazvanog gubitkom vjere u Allaha, ali oni Allaha zapravo trebaju više od hodže! Njihovi nevjernici mole, vjernici se zajebavaju po hadžu! A u nas za izlet u Međugorje ukrcavanje u 5 ujutro kod napuštene ciglane, da te nitko ne vidi! Jedina ekskurzija iza koje se suveniri dilaju iza leđa! Nitko ne nosi šefu u poštu ili na željeznicu na posao magnetić za frižider iz Međugorja!

- Ako dobro razumijem, sestro majko, instituciju kojom smo obje posvetile život, vi nalazite neuspješnom i nepotrebnom?!

- Nee! Ne nepotrebnom, nego neučinkovitom! A i opterećeni izdajstvom našega početka, sad kad smo opet na početku! Pa, mi kršćani smo zaboravili da ishodimo iz starih vremena u kojima nema nijedne crkve, nijednoga svetišta, svi oltari su po domovima! Što će nama ta naša infrastruktura? Naš prinos po metru kvadratnom radne površine je mizeran!

- Pa, da otvorimo onda nekakav obrt Amy & Ceci, vjerobus, znate ono kao bibliobus ali vjerobus! Pokretne timove! Oltare na rasklapanje! Na napuhavanje! Ono: preobraćujemo po kućama?! Navali narode, još malo pa nestalo!

- Pa, dobro sad, i ti ga znaš pretjerati! - ušutka je, odgurnu joj čašu da spremi i dade znak da se krene - Sestro, trebalo bi nešto napraviti s ovim što imamo! Približiti se vremenu! Znaš, u međuvremenu je došla i struja, navodno i internet! Pa danas svatko, kako ono ... ? Strima?! Da, strima! Strima ručak, večeru, rođendan, strima sve što u kući radi! Treba nam, kažem vam, marketing!

Dalje su šutjele, valjda dumajući o marketingu miksu u sjeni stare kostele, Samostanu Marije Prečiste, top of mind, finese

nabadajući, vjeru otaca gledajući spasiti od optičkog kabla što ju okomota i stišće, kršćanstvo čitavo pred navalom vajlesnih pogana pragmatika, tih hordi neznabožackih digitalnih što nadiru prostranstvima širokopojasnog interneta.

- Marketing! - iskapi zapovjedno usuho zadnju kap viljamovke što ju je donio pater Marko i klanu čašom o stol dajući joj po drugi put znak da je vrijeme krenuti - A, ja sad idem malo počinuti!

Koraknu bez da sestru Ameliju pričekava, tako mora biti, hijerarhija nije zbog njih nego zbog postulantkinja koje plaho šetuckaju samostanskim dvorom, sa staze se uklanjaju, staju ustranu ukipljeni kao znakovi prometni. Amelija spretno skupi sve što ostade sa stola u onu opletenu korpu i sustiže ju u par koraka. Hodaju usporedo "hvaljen Isus"/"vazda budi" mimikom lica poput riba na gromke pozdrave postulantkinja otpozdravljajući.

Začudit će kakvog neuka promatrača što su djevojke udružene baš nekako po visini i težini, u grupicama sve su navlas istih gabarita fizičkih, u grozdovima po vrtu potihom šapuću, kao da je kakvo prvenstvo gdje se u kategorijama nastupa, ali stvar je prenesena iz soba: po četiri su zajedno, jer četiri su vikenda u mjesecu, ali jedna je odjeća civilna svima zajednička. Naime, po dolasku svakoj ostave jedan dio robe koju donesoše na sebi - jaknu, suknju ili cipele svoje ako imaš sreće - ostalo zaboravi. Zaboravi i nakit ako nije križ, mobitel ostavi i novac do zadnje pare jer dat će ti se za kartu, kunu po kilometru puta, kad tvoj vikend četvrtiš dođe i odjeću zajedničku navučesh. Svojih para nemaju jer između dva dukata i nijednoga, veća je razlika nego između dva i stotinu, to zna priora, to znaju svi koji brinu o dehumanizaciji, pauperizaciji, o svim tehnikama odricanja, pripravi vjerenica Kristovih, sluga Božjih, ali i sluga muškijih.

Ovo je drugotno drugotnoga, vječito otkucavajuća bomba u krilu Crkve koja nikad ne eksplodira, ali ovo je ujedno i njezin

čist obraz, nasuprot omašćenoj bradi župnika i zlovolji nezajažli-
va klera. Ma, ovo je zadnja linija obrane izdana od onih koje ona
ima braniti. Na sestrama je vjera Rima, matrijarhat ufanja, si-
va ginekokracija gdje na kršćankama leži sva opstojnost Crkve,
na toj nepriznatoj žrtvi nevidljivih redovnica, ni djevojaka ni že-
na ničijih, majki svijeta čitavoga. Ako će kojemu raspopu nezn-
abožački svijet s vremena na vrijeme priznati i monaštvo i junašt-
vo nakon što troje djece u župi napravi, ove golubice mira nikad
marketinga imati neće. Svoje samožaljenje davno i lako dokinuše,
ali zavist koju okolina hini, ta patvorina sućutništva teret im je
sve veći i veći.

- Nego, jeste li mi nabavili knjigu?

- Koju knjigu?

- Trumana, Timotija Trumana knjigu!

- Poslala sam sestru sinoć po knjigu, donijet ću vam je u sobu
čim raspretim ovu torbu!

- Hajde, pa da ti pokažem televizor!

- Znam! Stodeset! Dijagonala stodeset! - promrmlja na od-
lasku.

Bila bi se i prekrížila da joj nije torbe pletare u ruci u kojoj je
šuškala staklarija.

4.

Malo je statusnih simbola u Zagrebu koji se ne mogu kupiti: stare gornjogradske vile, grob zaslužnika u mirogojskim arkadama, mjesta u maksimirskoj ili kazališnoj loži, čak i mandat u Skupštini grada, sve je to tržišna stvar, djelotvorna kombinacija duboke lisnice kupca i rđava karaktera prodavatelja. Ali, taj stol desno u Kavani Agram pored paladijskog prozora koji gleda ravno oči u oči s konjem hrvatskoga bana Josipa Jelačića, taj komad bajcane orahovine na kojemu istinabog nikada uopće ni ne stoji ceduljica “rezervirano”, a svaki zna čiji je stol i sjesti za nj nijedan neće, e to je taj jedan od rijetkih preostataka purgerske tradicije gdje uglednik nije isto što i bogataš, gdje, također, bogataš nije što i siromašak s novcem, gdje naprosto još ima tako nešto kao što je reputacija, nešto kad vraćaš društvu, ali ne ono što si mu prethodno uzeo, nego nešto vrijednije, nešto svoje mu daješ od sebe čega u drugoga nema. I zato imaš stol, Zagreb ti zahvaljuje blijedim odsjajem tvog lica na mat prelakiranoj orahovoj vrži i uguzivanjem u tvoj, samo tvoj, izlizan *alt deutsch* stolac presvučenim некоć zlaćanim danas ožutjelim, apšisalim prugastim baršunom.

Tu su stolovali banovi i vladari, crkveni ljudi, mecene i abonentni, velike mitteleuropske njuške, potom balkanski čarapari, klatež presvučena u socijalističke moćnike te napokon još jasnija tajkunčad moderne Hrvatske, a danas su za tim stolom tek Timotije Truman i Emir Muratović. Svi ostali, oni što njih dvojicu u društvo svojedobno primiše, a i sami od drugih bijahu primani za stol još ranije, svi ti poumiraše, raseliše se ili jednostavno iz kuće više ne idu, sve im se ogadilo. A, istinabog, ta stvar s kafenisanjem uza novine u bambusovu stalku, ionako više ni nije u trendu, nitko se za mjesto u Kavani Agram više ne otima, jer sad su obitavališta celebriteta virtualna, a ne birtijska. Pa, eto, bi tako da ostadoše još samo njih dvojica na raspuštenoj bini historije,

za jedinim trajno naseljenim stolom koji obraniše pred moćnim zloduhom vremena, pred tom silnom sinergijom sociologije i biologije. Ne primaju više nikoga, stol će zacijelo i mrijeti s njima, raskoračit će se valjda i on jedno jutro četverostrance kao krava na zaleđenoj lokvi ili pak odšetati sam, odhopsati, otklapati nogarima, kao u kakvom crtanom filmu, na neko rezalište islužene drvene građe. Timo i Emo sjede, šute, jedva kadgod dobaci što-god, nije sigurno da se čuju nit' slušaju, osmjehnu se kakvoj dobroj staroj fori, novih je malo, nalaze kako su stare s vremenom sve bolje. Nitko im desetljećima ne prilazi, novih poznanstava oni ni nisu željni jer ionako shvati čovjek s vremenom da su ljudi koje ne znamo zacijelo posve nalik već poznatima.

Nema tu više onoga *je li slobodno*, što se stoljećima šapuckalo kroz žamor usmjereno zaobljenim dlanom, šticieno kao zadnja žigica na vjetru, ostade samo ovaj dvojac okružen praznilom stare kafane, na koti koja je još u predzadnjem komadu burne povijesti bila centripetalna, ostade taj stol uza zelen zaslon, pod podatnom prozirnošću prozora, sad centrifugalnim postade, odbija od sebe on za kojim se vazda sve dobijalo, sve privlačeći kao magnet, kao korito usred užegla tora. Još donedavno se naime pola prometa Kavane na ovoj orahovoj bajcanoj ploči temeljilo - od okupljenih prostitutki i udavača, socijalističkih žbirova, novinarčadi što love kakav zgodan trač za bulevarske tabloide i kulturne rubrike, preko znatiželjnih sveučilištaraca i posvuduša koji uvijek popunjavaju preostale rupe u javnom prostoru grada, životu metropole - a sad nikoga više nije briga, jedino eto nekakav red drži konobar Mile, koji je i sam jednom svojom protukliznom gourmeticom već u mirovini, mlateći bijelom krpom, rastjerujući rijetke zalutale korejske turiste od stola, pokazujući valjda sebi samomu da mu karijera nije uništa skončala.

Emir Muratović je odvjetnik, mučaljivošću zadovoljava sve Timotijeve zahtjeve, a tu je i inače više u nekoj transvremenskoj

osmatračnici nego u prigodnu birtijašenju. Po prilici je on duhom stalno negdje u svibnju 1945., gleda niza zidanu ulicu srednjoeuropsku, vremeplovi za kormilom stola, vidi svoje stare kako ih iz kuća mahom kundaka istjeruju, usmjeruju na svratište da ih pogube, trag da im se do danas zatre. Naime, polovica ulice Ilice, glavne zagrebačke promenade, Muratovićima je pripadalo, vratili im nisu ništa: s hrvatskom je državom vazda nevolja što ne zna ili ne želi reći koje države je sljednik, koje odustanik, čije dugove ima namirivati a na koje podrugljivo odmahivati.

- E, moj Timotije, u nas ni spomenik ne zna gdje bi gledao, kamo bi naš dični brončani ban horvatzki mač uperio! Pa, frende, u sto godina triput frajera okretalo! - reče Emir - Imamo kakti državu a i spomenici nam pogled obaraju pred historijom!

On je musliman, pripadnik vjere koja na Balkanu nikako prispjeti do naroda. Kad se spomenik stao vrtjeti, tamo početkom četrdesetih, bili su najveći Hrvati, potom prvaci jugoslavenstva u socijalizmu, a nakon što je sve otišlo dovraga, napokon evo sad veliki Bosanci u Bosni, svugdje drugdje nitko i ništa, zasluge im nijedni drugi ne priznaju nigdje gdje da je ovaj tu ban Jelačić dosad sabljom upirao, a napose tu u Hrvatskoj, na licu mjesta, licu bez obraza, u Zagrebu, u podnožju golema postolja brkata brončana vladara namrgođena od dezorijentacije. No, u obitelji Emira Muratovića nikakve dezorijentacije nije bilo, vole oni dosljednost i ta je povijesna putanja bio mnogo jednostavnija od onih putešestvija drugih ovdašnjih pripadnika islamske vjeroispovijesti: bili su i ostali Hrvati, uvijek i svagda, i dok su Hrvati postajali i prestajali biti Hrvati, oni su ih u svom nepokolebljivu hrvatstvu čekali da se vrata. Ionako historija pokazuje da je upravo samorazumljivost hrvatstva njegovo najveće prokletstvo, teško se ostaje Hrvat ako ti nitko hrvatstvo ne odriče, biti Hrvat *tek tako*, ničim izazvan je oduvijek bilo bezveze jer Hrvat se biva samo u samoobrani, i drugi ti ima pokazati da

je to nešto važno, to zauzimanje sjedalice u kazalištu historije na koju inače nitko neće sjesti. Hrvatstvo je eno baš kao onaj tramvaj, ona *jedanaestica* što klapa Trgom bana Jelačića, vrata mu zaglavljena, jedni bi unutra drugi van, jedni se pohrvaćuju, drugi rashrvaćuju u vožnji, u pokretu. Hrvat troši svoju povijest procjenjujući hrvatstvo drugih umjesto da svoje dokaže, da svome hrvatovanju sadržaj dadne i hrvatski nesporazum sa historijom sastoji se u tome što pristalima ne damo da su Hrvati, a ništarijama više nema tko hrvatstvo odreći.

- Znaš li ti Timo kako se zove ovaj tu Jelačićev konj? - pita odvjetnik - Emir! Emir kao i ja! Frende, konj mi imenjak!

- Rekao si mi već! Sto puta si mi to rekao!

- ... Eh, onaj prozor tamo na krovu, vidiš onaj mali, skroz mali na kraju zgrade, tu sam rođen! Naša je bila čitava kuća, tri kata Muratovića, a stara, moja majka Hazira jedva namolila 1945. da joj ostave sobicu na krovu, taj golubinjak dva sa dva, zauzvrat čistila cijelu trokatnicu! Ribala sa stubišta pišalinu i drekec, govno, šmrkalj partizanski!

- Emire, dobro je ... znam ... Nego: sreo sam jučer djevojku, jednu djevojku! - reče ispod glasa Timotije Truman.

- ... I eno ga još tamo! Vidiš prozor na prvom katu, eno podiže roletnu! Eno ga! Nebojša Krpenjača, zaštićeni stanoprimac, moje godište! Isto četrdesetipeto! On će, Allaha mi, umrijeti u mojoj kući, a ja ni u smrti ne mogu pored svojih leći jer neće da kaže ni gdje ih pobiše!

- ... Djevojku baš neobičnu, da joj vidiš gležnjeve, ona koščica kao tipka za struju, a listovi, ej, pa da ih gladiš kao violinski vrat! Osmijeh, pravi osmijeh, čovječje, ono nije instagramsko pućenje, ono je ozarenje, zâ r, žar! Svu sobu osvjetli kad se nasmije!

- ... Imala je 17 godina, moja majka Hazira kad me je rodila, udovica od 17! Od 17 do 77, e moj Timotije!

- ... Ona me pogledala, a ja, Emire, pod stol! Života mi, nestade me! Ja utonuo kao dijete s marmeladom na obrazu kad ga uhvate ...

- Daj, stani više! - sad ustade Emir i raskrili one svoje ručerde kao grane kakvog afričkog stabla na čiju krošnju se nisi, majci, popeo, zapriječujući tako činilo se prolaz Kavanom sve od zida do zida.

- Čitav dan o toj nekoj djevojci?! Ima li tomu kraja?! Heej, Timotije Truman o djevojci koju je sreo u prolazu?! One koje si jebavao nikad nijednu ni ne spominješ!?

Ode prema zahodu, korača onako krakat, propilan do pod vrat, drži on glavu visoko, najviše što se može, Hazija Muratović udova šehida Emira efendije Muratovića tako ga odgajala, da hođa ponosan, da je vrijedan kao i drugi, ni pred kim pogleda da ne sagiba. Mimoilazi ga konobar Mile, on isto dolje ne gleda, ravno očima šara, ali to je kod njega fora iz karlovačke večernje ugostiteljske: ako gledaš u tacnu, prolit ćeš, garant, tako mu je govorio nastavnik usluživanja i serviranja Simo s Grmeča.

- Nego, nemoj zaboravit na subotu! - viče Emir na povratku, ponovno susrećući Milu koji mu se ukloni blago se naklonivši s ritualno presavijenim ubrusom preko podanice.

- A što je u subotu?

- Akika! Moj najmlađi! Emir, 'aloo?!

- Ha, ja i zaboravio ... rođendan!

- Ma, akika! Kakav jebeni rođendan!? Ne obilježavamo mi muslimani puhanjem u svijeću dane kad smo ispali iz pičke materine!

- Pa, u što pušete vi?!

- Ni u što! Mi štedimo dah! - potapša ga po ramenu - U subotu je sunet, akika za malog Emira! Ne zajebavaj, frende, rekao sam ti pet puta: ti si nam glavni!

- Ja?! Mislim mogu ja, ali da ipak nađete nekog kirurga? - položi ruku na Emirovo bedro Timo pa onda kad vidje da ovome šala nije baš sjela, pokušava ublažiti stvar - Ali, eto, kad si ti u pitanju i tvoj Emir, kum mogu bit!

- Kum?! Kakav kum?! Nema u nas kumova! U nas muslimana djeca još uvijek imaju oca i majku! - reče vrativši se već navučenog jednog rukava i posjede još časak za stol.

- A i da imate kumova, ja sam nevjernik! Kaurin! - procijedi Timotije.

- Zajebi to nevjernik-vjernik! - sad svuču instinktivno ponovno onaj rukav, jer snaga argumentacije u napola obučena čovjeka je nikakva.

- Život je upiranje u vjeri! Nekad ti ide, nekad sustaneš! Samo šuti i ne boj se! U nas u Islamu, majstore, nije kao kod kršćana: nije problem tvrditi da si vjernik ako i nisi, sranje je jedino kad vjernik živi kao nevjernik! Kužiš? U kršćana, mislim u tvojih katolika, meni se čini, s vjerom imaju problema jedino vjernici! A vidiš, frende, ako mene pitaš: vjera treba olakšati život vjerniku a ne nevjerniku!

- Znači: ako kažeš da si vjernik, onda si vjernik!? Misliš kao Juda?! Još bi bio vjernik, možda bi ga i po procesijama nosili da nije zasral motku! - pokušava lifestyle guru unatoč tankoj izobrazbi u toj teološkoj, napose multikonfesijskoj stvari.

- Timotije, ne zovem te ja na ekumenski simpozij ni na onu biskupsku konferenciju ili kajtigajaznam! Neće biti ni poligraf laži za ispitat vjeru! Akika! Obična akika za mog unuka Emira! Čitamo dove, malo klanjamo i tako! Ti od čitave pripreme, frende, samo preobuci čarape, nemoj u tim, nađi neke muške! - pokaza odvjernik Muratović prstom prema prekriženim Timinim gležnjevima što ih je lifestyle guru ispružio tako da su nazute soknama duginih boja virile s druge strane stola. Timotije se nasmiješi, još malo čarapice i zategnu kao kakav igrač badmintona,

muški parovi, kad izlazi na teren. Znao je vraća mu Emir za ono sa sunećenjem.

Odjednom zazvoni mobitel. Timo ga doda Emiru, on se nikad ne javlja, služi mu za zvanje, ne za javljanje, a pogotovo se ne bi nikad javio na nepoznate brojeve. Emiru je svejedno, jebi ga, on odvjjetnik, u susretima izvješten.

- Ovo je nekakva telefonska govornica! - reče jurist iskusno pogledavši displej, a Timo samo slegnu ramenima i dalje u prugice svojih čarapica gledajući.

- Molim, halo!

- Dobar dan! Jesam li dobila Timotija Trumana?

- Niste!

- Nisam?!

- A tko bi ga trebao, molim lijepo? Oprostite, tko ste vi?

- Ja sam ja?! Tko ste vi?

- Ja imam njegov mobitel!

- A ja imam broj njegovog mobitela!

- Pa kakva vam je, oprostite gospođo, korist imati broj nečijega mobitela, ako taj netko možda ne može ili ne želi do mobitela?

- Dobroo: a kakva je vama korist imati nečiji mobitel, ako ne znate nikoga tko ima broj tog mobitela?!

- Možda ja i nemam ništa, gospođice, ali vi očito od mene trebate - nešto! E, pa dajte, već jednom recite: što?

- Knjigu! Trebam knjigu! Imam jednu ali, zašarana! Praktički uništena! Vlasniku mobitela nije bilo dosta ovih 350 stranica pisanja, pa je još zaškrabao i po mojim koricama?! - reče glas otamo - Dajte mi, molim vas lijepo, gospodina Trumana! Trebam drugu knjigu, čovječe!

- Neka šizika, hoće drugu knjigu?! - reče Emir čepeći palcom tri rupice na dnu mobitela, a Timo sliježe ramenima i kruži glavom ritmično već nalikujući liku koji razgibava vratne mišiće prije meča, recimo badmintonskoga.

- ... Da si joj uništio neku knjigu žvrljajući po njoj brojke, kaže luđakinja?!

Ovaj uto skoči kao astronaut koji čuje zvuk iz NASA-e nakon pola godine svemirčenja, ote mobitel zbudjenu odvjetniku Muratoviću, pa još dva-tri puta udahnu i izdahnu kao pučkoškolka pred nastup na godišnjoj priredbi.

- Timotije ovdje, kako mogu pomoći? - govori, ustima miče zvuka iz njih ne ispusti, pa onda opet nekontrolirano dreknu kao redov na prijavku - Truman ovdje!!

- Oo?! Počeli smo i urlati na čitatelje! - reče djevojka mirnoćom neotkrivenih marsovskih potoka - Gospodine Truman, posvetom ste mi uništili knjigu pa bih vas molila da mi ju zamijenite!

- Svakako! Svakako! Razumije se! Ulica Šimuna Špiranca 19! Kad biste došli? - reče Timotije Truman - Mislim, mogu vam poslati i poštom, ako vam je zgodnije, ako vam se ne žuri?!

Sad je već protrnuo, ubi ga iščekivanje - koja pošta koji bakrač, što mu, budali, bi da toliko riskira - da nije što je, da ju očajnički ne želi vidjeti, zapovjedio bi, naprimjer "Ulica Šimuna Špiranca 19 u 19" i to bi bilo to.

- Ulica Šimuna Špiranca 19 u 19! - reče odlučno i hladno očekivanje očito predmnijevajući djevojka - U redu!

- Znači, vidimo se!?! I oprostite još jednom na onom šaranju! - uzvratu pokorno, već ustajući, uto i podiže ruku kao da je pogodio tricu u zadnjem napadu, pa se onda navlačeći prvi rukav još sjeti pojasniti - I, zvonite, molim vas, na zvono, 'spremište', tako sam, znate, napisao da me ne gnjave dostavljači! Koji bi kreten pozvonio na zvono 'spremište'?!

- Ja ću pozvoniti! - reče djevojka.

- Čekajte, nisam tako mislio ... - govori Timo za njom, glas mu se ponovno gasi, utihnjuje kao zrak iz probušena helijskog

vašarskog zeca, ali ova vezu prekinu, čulo se *tuu-tuu*, a i bolje da je tako.

- ... *Nisam tako mislio, halooo, nisam tako mislio!* I, molim Vas, donesite vaš nenadmašni gležanj i sve njegove metatarzalne izdanke do malog prstića kroz koji ću vam iza 19 u Šimuna Špiranca 19 iscuclati čitav život! - ruga mu se odvjetnik Muratović pućeci usne kao bebač.

- Ha, jada velikoga, frende?! Leptirići u stomačiću, sad će i prvi prištići na obraščiću! Pa, Allaha ti, kakvo derište ja zovem na akiku, žalosna mi majka! Pa, majstore, što je s tobom?

Ovaj ne čuje, čuti ne želi, drugi čovjek postade, orumeni se po obrazu, život u njih uđe, sad samo što ne stepa starim parke-
tom Kavane, okrenu se na peti, orisa polukrug kišobranast on-
im balonerom, baci sto kuna u Milinu tacnu, još ga i štipnu za obraz, pa poput nekakvog Fred Astairea za siromašne, otplesa prema vratima, gledaju ova dvojica za njim, glazba mjuzikla je u ušima njegovim, onako se napamet nitko ne kreće. Nadode Timotiju Trumanu život niotkuda!

Već je na trgu, a odozgo s prozora i dalje prate ga dva oka zelena odvjetnika Emira Muratović, sina Emira Muratovića, što rodio se 1945. preko puta baš tamo gdje sad eno onaj Nebojša Krpenjača poteže cigaru na balkonu! Njegov otac, isto Nebojša iz šume se dovukao i oteo stan ukućane pobivši usput, a sad mu evo sin svejedno suče škiju na kiši, pod krovom mu ne daju. Kad god se sretne oko u oko s Emirom, najradije bi da mu je otac prvoborac, osvajao neku prizemnicu, potleušicu, ma kakav običan trijem za zapaliti cigaretu da ima, živica da ga od prolaznika zakloni. I nakon što mu je žena umrla, on još puši na balkonu, u čizma-pidžama kombinaciji na Jelačićevu trgu. Navika, respekt, ili tko će ga znati, možda baš pokojnici u inat da joj pokaže kako nije zbog nje izlazio pušiti, nego eto baš namjerno, svojevoljno! Ostavi ih Timo obojicu, svakoga na njegovoj strani Trga, gledaju

se koliko je one i ove države zajedno, tu promjenu očekivati nije. Sva promjena je na Timotiju, s osmijehom računa Emir navlačeći napokon drugi rukav na paladijskom oknu Kavane Agram.

- Frende, Allaha mi, prošvikal si! - promrmlja.

Hopše TiTrue Ilicom, još mu George Gershwin korakom upravlja, ljude pozdravlja, prolaznike znane i neznane, oni zastaju šokirani, nikad ga ovakvoga ne vidješe, čupnu guru jedan cvijetak na Cvjetnomu, cvjećarki Cvijeti u cvjećarni namignu, stotku u raketu presavinu i dobaci joj, potom s jednom rukom za leđima pognut dade ružu Ruži trafikantici kroz prozor trafički, ona nje-mu lilihup, on lilihup nekoj djevojčici što gnjavi mamu plačući ispred onoga štanda sa šećernom vunom, pa potom gur dalje Gundulićevom preko onoga kestenjara Amara, a ovaj glavu spusti, gril grila neugodno mu, misli *jebo ti budalu*, na nečemu je čudak garant, pa još djetešce pred njim jedna gospođa ukloni s puta, malomu skoro rame izvali, a ovaj stade, eno, života ti, ubacio u peruanski šešir čitavih dvjesto kuna onomu prevarantu, krumpirašu iz Međimurja što razvlači andski, indijanski melos. Svi oni znaju Timotija, znaju, ali ne ovakvoga.

Sam sebi na 'spremište' pozvoni, jednom pa i triput, zvono zvoni, radi, to je važno, čuje ga uhom prislonjenim. I preko sedam stepenica skokom skačući, učas dospi do penthousea. Baloner odloži u ormar, sve ga ravnajući, zatežući, a i nabore na prekrivaču na krevetu, zavjesi, posvuda ispred sebe što vidi krivo ispravlja. Vino? Ima! Dobra boca, nekav grand cru, bordoški, vraški skup, razumije se, dobro je: cijena ako je astronomska pouzdan je to znak idiotizma kupca ali i kvalitete proizvoda. Vrta vadičepom uprazno, tumara s njime po stanu - bzzz! bzzz! - zvuk vrtnje dodajući kao dijete s autićem. Svijeće?! Tu su! Nove! Štroknu i upaljačem. Radi! Kava? Podiže poklopac mlinca espresso aparata pa još zrno uzme i skrši zubima. Lomi ga sjekutićima pa obide naokolo jezikom desni kao bugarski carinik prtli-

jažnik. Što mu još treba? Razmišlja s prstom preko usana, okreće se nasred stana pa se pljasnu po čelu, sam sebi simpatičan u svojoj tupavosti. Knjiga?! Pa, jebote, on nema knjigu, a ona dolazi po knjigu!

- Halo?! Trebam jednu knjigu! Za pola sata kod mene doma!

- Timotije?! Timotije, vi ste? Na vikendici sam, pa subota je, ne radimo ... niste uzeli nijednu sinoć s promocije? - čuje se cvili otamo Miron Megić iz naklade Megić - Za pola sata?! Pa, dajte u ponedjeljak ćemo! Kakvih sad pola sata?!

- Ne za pola sata, za 20 minuta! Dvadeset komada!

Dalje ništa nije dopiralo iz mobitela, spusti ga na krevet, udavi ga, umoči u saten. Sjedne, Melkior dojuri mu u krilo, mačke su vraški lukave, uvijek tješe vlasnika, a odložen mobitel i prazan pogled su nepogrešiv okidač da gazdi njihova sjajna dlaka pod dlanovima treba.

Momak je stvarno učas pozvonio na 'spremište', dojurio, dahćući se predstavi. Eh, koliko li bi se Cvjećarka Cvijeta, kestenjar Amar i međimurski krumpiraš *El Condor Pasa* tek njemu čudili, pomisli Timotije. Učas se pope do zadnjeg kata, dvadeset minuta je dvadeset minuta, pa dostavljač da će pritisnuti na zvono, a Timo otvori, prst momku ostade uperen. Preuze guru knjige, zalupi vrata, ostavi začuđena mladića s reversom i isukanom olovkom. Potom se ipak vrati, sad pak laagano otvori, uze ukipljenu momčiću olovku, potpisa, osmjehnu se. Još mu tutnu i 200 kuna, skoro ga i po obrazu pogladi kao da prvi put ispraća dijete na sladoled.

- Hvala! - još i to reče dok je momak umicao niza stubište u danu kad to očito više nije bio on, kad je, ako je dopušteno uporabiti Fukuyamina drljanje, timotizam u Timotiju gasnuo.

Evo ga sad ponovno zalijepljena na vrata s unutrašnje strane, u ruci mu mobitel, mjerka ga na dlanu kao baba djedovu čunu, nepovjerljiv, čitav predan njegovoj čudi, moćima i nemoćima ne-

upravljivim: on broja one djevojke nema, može jedino zvati onu govornicu kao u lošim filmovima. Diže pogled i vidi svog mačka na ostakljenoj stijeni kako u grad zuri.

- Melkiore, hoće li doći?

Ovaj se ni ne okrenu. Možda i bi kad bi odgovor znao. A i da zna, lukav kakav jest, zasigurno mu ne bi rekao. Jer ipak, mačak je to, kažu jedina vrsta koja svu potrebnu pamet okotom na svijet donese.

5.

Jedva preostade još minut-dva do 19 u Šimuna Širanca 19. Eno ga i dalje stoji na onomu velikom ostakljenu zidu, niz ulicu gleda, a ona njegova gigantska reklama na fasadi preko puta više se ne izmjenjuje s coctom ni sa Škodinim hibridom, valjda neki kvar ili što već, uglavnom on sam sa sobom fotošopiranim, uljepšanim po mjeri medijske lažare, oči u oči već, brat-bratu, bit će i dobrih pola sata. Usto mu se odraz odražava, zrcali u zrcalu stakla, pa se u tom trostručenju trojedinom vizualnon Timo sam o sebi zabavio, što će drugo, sad kad baš je sve to kao u onoj nekoj cirkuskoj sobi s ogledalima. Gleda sebe Timotije Truman: stari, ne zastarijeva, života nakusan, iskustvom nedokusuren, vremešan nekim svojim vremenom blagim, što ga nježno oplahuje kao majka dojenče u kadici, pore disaljke mu ne zaćipajuć, prodisan duhom daha, onako nepatetično patiniran, u nekoj trajno zaustavljenoj neprezreloj zrelosti koja za prezrenost ne zna, za samoprijezir pogotovu i nipošto. Tã, nikad Timo sebi na se dao nije, i nikad drugi o njemu nije iskazivao više divljenja nego što ga ima sam.

Ali, sa svakom sekundom iza ovih obećanih *19 u Šimuna Širanca 19*, njegov optimizam kopni, *mojo* mu blijedi, vrijeme curi, prolazi nepovratno i prvi put mu protok ćuti, da je potrošivo, da nije beskrajno odjednom zna dok pred njim repom neman išćekivanja maše. Uh, ne sjeća se Timo kad je zadnji put nešto, a kamoli nekoga čekao, njega vazda čekaju, od njega se nešto čeka, on nedostaje, njega doteći ne može i svaćije vrijeme je i njegovo vrijeme, i za minutu njegova vremene, takav je tečaj konverzije, drugi ima i po ćitav svoj sat uložiti. No ovo sad s ovom djevojkom, prebacilo ga u defanzivu, vremena bi joj dao koliko hoće, samo je htio da dođe, baš oćajno žudeći da ju vidi. On odjednom čeka da doćeka. I jedino je to naglas spreman priznati Melkioru.

- Melkiore, pa gdje je ona dosad? - ponovi Timotije možda već

i peti put, a ovaj na fotelji s glavom među šapama, u psećem stavu, hineći prostodušnost džukele, ni makac, leži kao slika na kakvom vilerovom goblenu, da reknemo: *mačak na počinku*.

Bogme, kadli odjednom zvono zazvoni, raspara mučnu tišinu kao nož plastičnu kupaonsku zavjesu u onim Hitchcockovim filmovima, prenu se Timo, vidi već njezin dugi prst kako 'spremište' pritišće.

- Samo naprijed, samo naprijed! Izvolite! Zadnji kat!

- Dostava je! Oprostite, da li biste preuzeli za Šišoviće, njih očito nema! Paket, mali paketić!

- Ja? ... Zašto ja? Gdje ću ja s paketićem?!

- Pa u spremište!

- Ma, kakvo spremište, što vam je mladiću?! - dreknu Timotije, zveknu po dugmetu na portafonu, promrmlja neku psovku i ponovno ode na onu staklenu stijenu, tamo se cocta bez šećera triput nabrzaka izmijeni sa škodinim hibridom, nije na billboardu više samo on, valjda od onog udarca po portafonu, tiltao čitav kvartovski strujokrug, rukom bolno otresa, gleda ga Melkior, tako srdita ga nikad ne vidje.

Opet zazvoni zvono, sjuri se Timo sumanuto.

- Slušaj, ti dotepenic! Ovo je uredna kuća, građanski distingvirana! Mi ne preuzimamo tuđu stvar! Gubi se netragom i bestragom!

- Dobroo, kako hoćete, ali onda dajte mi samo bacite preko balkona onu knjigu ... Mislim, dogovor je dogovor!

- ... a vi ste?! Pardon ... - opet polako gasne zvuk iz ustiju njegovih kao iz ispuhana rođendanskog balona - Zaadnji kaaat ...

Vratio se, zaokružio oko sebe dvaput nasred stana, počeo opet rediti čega se dohvatio, pomicati one dvije čaše, svijecnjak, bocu vina, vadičep odavno paralelan s rubom stola, sve već porav-

nate predmete koseći potom ravnajući, kao u šahu na počecima odlučujućih partija. Mjerka on u svom minimalističkom stanu rijetke stvari izdaljega, naročito mu je slabo išlo sa onom samurajskom katanom na komodi: stalak zakrivljen, ona također, a dršku ima s jedne strane, pa, mislim, helou, tko još ima tako uznemirujuće negeometrične predmete u kući?! Morat će je se riješiti što prije, zaključivši prevrćući bespomoćno samurajsku željezariju u rukama, nesretnicu pretaljenu tisuću puta svakog atoma prebijenog kovačkim čekićem sjeverno od Nagoye. Učini mu se uto silno udubljenom u dvostrano sječivo da nešto kucka po nekakvu drvetu, djetao kao da crva traži u deblu da ga za guzicu izvuče, ali - hej - pa to su njezini prstići! Pa, ona je već na vratima! Otvori ih i vidje ju, djevojku s promocije u istoj onoj odjeći od jučer, u baloneru s drvenim gumbima, žutim čizmama s kvadratnom petom, s muškim kišobranom, s onom bijelom maramom na crvene točkice kojom je podvezala kosu, a još je jedino asesoaru dodala koferčić boje lososa spušten na otirač pa joj ruka kad ovaj vrata otvori u zraku ostade u čvokastu obliku baš pred nosom Timotiju.

- Nemate zvono!?

- Nemam! Čemu? Da zvonim sam sebi? Ja sam uvijek unutra, kako ću zvoniti? - snađe se prostodušno, nije nešto ni mudro ni duhovito, ali poslužiti će, računava - Što će meni zvono?

- Pa, recimo, što ako nekome upropastite knjigu pa dođe reklamirati! - reče djevojka, prođe kraj njega, malo ga i uklonivši s puta, uđe, napravi isti onaj njegov okret usred sobe kao na promociji, poravna i onu nesretnu katanu vrteći glavom, koferčić ostavi na okruglu perzijskom tepihu u sredini penthousa, pa krenu prema stolu, a ovaj joj izmaknu stolac čisto eto da i on u ophodnji malo sudjeluje.

- Izvolite, sjedite!

- Hvala! - zavrti i ona vadičepom - *Bzzz-bzzz!* Čekate nekoga?!

- Ma, nee, ja to onako uvijek, znate ... Volim kad je sve na mjestu! - stajao je zbunjeno u vlastitoj kući kao konobar - A jeste za malo vina, možda?

- Molim vas! - pokaza mu nehajno rukom na čašu, ne gledajući ga, kružeći i dalje pogledom unaokolo.

Neki ljudi su prvaci udomaćivanja, uvijek sami sobom u sebe, kamo ukorače kod kuće su, pa domaćin ako nije sviknut za tu vrstu njihovog intuitivnog zaposjedanja prostora, takvom munjevitom prilagodbom biva posve uznemiren, skoro da bi se krenuo i sam pakirati, odjednom on kao u tuđemu da je. Njima, takvima, rutinerima domaćenja, od kojih je očito ova cura, ne treba govoriti da se osjećaju kao u svojoj kući, već da nisu kod kuće, ili da im *nisu svi kod kuće*, kakoliveć ono reknu.

Ljepotica otpi gutljajčić pa još jednom zakrenu glavom unatrag, sad polukrugom obrnutim po čitavu stanu, poput kakvog dizajnera interijera, boju za zidove kao da bira. Imala je bijel vrat, dugačak i otmjen čijoj simetriji je doprinomio zlatan križ na lančiću koji se nije micao s mjesta, uglavljen u traheičnoj udubini, u podnožju Adamove jabučice svijetlio je poput ognja u cirku.

Melkior se vukao po stanu kao prebijen, zaokruži prezrivo dva puta oko onog koferčića, zastade pa još nekako psekoliko podiže nogu, zapišao bi ga valjda da zna kako, no potom ispruži korak kao da će umaknuti dok gošća okolo zvjera, no ukeba ga ona, naravski.

- Ohoho, pa vi imate mačku!

- Maćak! Zapravo maćak! To je Melkior!

- Melkior?! Lijepo! Mic-mic-mic! Melkioree! - dozivala ga je.

Ovaj iskezi zube preneraženo, sve mu se s petica cijedi, kao u National Geographicu podivljačen nekakav predak neki njegov da je a ne on, mačkica purgerska koja, gle, još i kandžice,

prozirne, bijele isuče, nove novcate, nerabljene, Timotije šokiran nije znao ni da ih ima.

- Melkiore, što ti je?! - raširi Timo ruke pa se zavrnu čitav trupom prema djevojci - Oprostite!

Deseci žena, djevojaka, udavača i razvratnica, užurbanih i otromboljenih, skedžuliranog *time-sharing* međunožja što liježu na štopericu, ili pak onih ležernih, okopičja zapaučenog, pa i trećih tek topline doma željnih što zorom pregaču vežu, dvije čaše spremaju u perilicu i trljaju potom kuhinjskom krpom po tanjuru u vjerskom zanosu plafonjerku kontemplirajući, svih njih svakojakih kolone prodoše, ali Melkior je uvijek znao jedno: one odlaze, ja ostajem! Većina ih je još usred noći na prstima sa salonskim štiklama pod rukom umicala, ostale do devet, 'ajde neka je i deset, izdiru kroza vrata, te on i Timotije ostajahu svakako do podne vazda sami s neskrivenim zadovoljstvom u obojice. Ali ovo, ova cura, e to je problem! Pametan je mačak, motri Timu ispod oka onim umilnim pogledom starosjedioca, svoga na svome, da to nekako riješi jer ova tu, za to je dovoljan i instinkt tanji od mačijega, ova tu, bogme, nije u prolazu. Ako ostane, on je nagrabusio, a ako ode, gotov je Timo, svakako nema s njom sreće za obojicu, toliko i mačka zna.

Bio se već malo otkostriješio, upristojio i prešao u misleći mode, ali TiTi ga uze i odnese na terasu, a nesretnjak se uspravi na zadnje noge i molečljivo gleda unutra, miloćom osuzena oka trostruko staklo otapajući. Uto gazda iznese i korpu, ubaci ga unutra kao bocu u kontejner, okrenu otvor prema onoj fasadi sa svojim likom, pa još spusti roletnu na ulasku u stan. Potom otvori konzervu, istrese hranu u posudu te mu odnese. Na povratku opet raširi ruke prema djevojci, valjda htijući reći kako kazna je po njemu primjerena - tà, dovoljno je izmještanje, čemu izgladnjivanje - ali ako ona misli drukčije, molim lijepo, tunjev-

ina će natrag unutra putem kojim je otišla, reda mora biti, mi Trumani, kakvi bili da bili, negostoljubivi nismo.

- A jeste li za sushi, možda? Danas dobio divnu žutorepku, baš sve složio maloprije!

- Sushi?! Radije bih ono Melkiorovo! Od te sirove sluzave ribusine i onih papirnatih plastičunjavih algi mi se bljuje čim ih vidim! - zakelji se ogađena pa otpi još gutljajčić vina, tu žutoperku od 500 eura/kg zamišljeno ispirući, na kraju i glogoćeći bordoškim grand cruom poput kakvog curetka u luna parku.

- Dobro, a što biste vi jeli? Evo, evo baš recite! Što? Da čujem! - odvažio se Timo izreći uskličnu rečenicu.

- Pa, recimoo: pileća krilca! Krumpirići dvaput prženi, BBQ smokey i coca-cola, naravno obična, ono baš da šećer za zube zapinje! - pljacnu usnama, obliznu se, nabraja kao da čita iz jelovnika američkih brzogriznih zdravljaka - A možda onda i sladoled preliven karamelom, zašto ne?

- Halo! Trebam pileća krilca, krumpiriće, barbikju ...

- ... *Ja, bogami, ovdje vidim samo buncek i gemiš!* - više netko otamo, odzvanjaju tamburaši kroza slušalicu - *A, jeste možda za muzičku želju?*

- Timotije je! - reče ovaj hladno, a uo namah nastala pauza, glazba utihnu u vikendici Mirona Megića iz Naklade Megić, pokaza im ovaj valjda rukom ili je bilo dovoljno vidjeti bljedilo njegova užasnuta lica dok iskolačen u odmaknut mobitel bulji.

- *Samoo maloo, samoo malo! Oloovkaa, olovčica je tuu! Pišem! Pišem! Recite, gospodine Truman!*

- Pileća krilca! Krumpirići dvaput prženi, BBQ smokey, coca cola, i sladoled preliven karamelom, zašto ne? - izdiktira Timotije Truman flagship Naklade Megić - I sve to puta dva!

Ovaj otamo ni ne potvrdi narudžbu, ne treba, razumije se, a, istinabog, i Timo je već prekinuo liniju.

- Evo, sad će krilca! I meni se baš jedu! - reče Timotije, stavi mobitel na stol, pa ga skloni ispričljivo, jer doista nije mjesta među njima uljezu tehnološkom prljavom, tamo gdje će krilca da se brže leti za tili čas.

- Često naručujete hranu? - stegnu nježno djevojka onaj bijeli rubac sa crvenim točkama na glavi pokretom kojim se prisnažuje autoritet onoga čiju želju se ispunja - Megiću, čujem, ni adresu ne govorite?!

- Megiću? Otkud znate za Megića?

- A tko ne zna?! I nije Meegića, nego, kratko, Megića! Me-g-donalc, mek-donal-d -s! McDonald's!

- Ma, nee! Kakav McDonald's?! To je Meegić, baš dugo 'e', Miron Meegić iz naklade Meegić! - pokaza prstom Timotije na knjigu koja je čitavo vrijeme stajala na stolu, ali očito nevažna oboma - To je moj izdavač! Zovem kad nešto trebam! Tako mi je lakše! Imam samo njegov broj u mobitelu! Ne valja komplicirati, to sam nekako s vremenom zaključio! Samo stisnem redial! Evo ovo dugme, ovdje, vidite!

- Redial?! Lijepo! - otpi djevojka još jedan gutljaj - A on isto redal?! Taj Meegić!

- Nee! On nikad redial! On zove ponedjeljkom i petkom u podne! Osim kad je nešto uistinu hitno! Kažem vam: socijalne kontakte valja ograničiti!

- ... A to ograničavanje se najlakše radi upisujući djevojkama po promocijama broj mobitela u knjige! Pa, dobro, gospodine Truman, kako možete, nakon toga, ovako brljati, glumatati ...?!

Djevojka ispi vino, uze knjigu, ustade i ode s drugu strane kofera pa se sagnu, gleda Timotije na staklenoj stijeni kako očito nesvjesno i neuko tverknu guzom dva-tri puta, a potom se pribra i upravljajući se Timotijevim pogledom, naprći toliko beskrajno pravilno da bi ta joginska sura mogla poslužiti i kao ilustracija pravog kuta na satovima geometrije, devedeset, ono baš pod

devedeset. Izvi se i pruži ruku prema ručkici koferčića boje lososa, a Timo mehanički krenu svojom ručerdom pa tako pet-šest puta kao u onom pubertetskom nadmetanju šamaranja i izmicanja dlanova. *Idem/nemoj, idem/nemoj*, to je sad ta vrsta igre koja se nekad među ljudima razvije kad shvate bezvrijednost riječi, kad ostane u čovjeku samo ono životinjsko lišeno prijetvornog konveziranja. Ali, nije ni to čudakinji bilo dosta, već odjednom cipele jednu o drugu petom o prst izu, uza koferčić ih ostavi postranice, odahnu kao da su joj barem broj premalene, pa stade veselo bosa hodati po kocki stana, lijevo-desno, tamo-amo, evo na prstima pleše oko kovčežića, nasumično k njemu doskakujući i odskakujući unatrag kao indijanac oko vatre. Timo kleknuo na tepih, nad koferom kao da dlanove grije, bdi je braneći ga kao kobac, zrak oko njega obgrlio, ni ne dodirnuvši ga. Njegov nije, njoj ga ne da, ne bi da ode. Ma, da je tenk, legao bi joj pod gusjenice, gazi srećo, bit ću meljivo tvoje siline, s tobom idem na kraj svijeta makar me odnijela u utorima svojih donova. Usto pomisli čuvar kofera boje lososa: uvijek ću kupovati ovo vino, moram sutra javiti Megiću da uzme tri sanduka.

- Nikad nikome nisam upisao broj! Evo, pogledajte! Pogledajte imenik! Ničiji nemam! Prazan, prazan skroz! - reče ničim iza-zvan, nakon što se zbi neizrecivo, nudi joj raznježeno i mobitel kad se već bio odvažio dopuzati četveronoške do komode - Samo onaj Meegić! I vaš broj, mislim ona govornica na Trgu velikana! To je sve, moj čitav imenik!

- Zašto ja?! - prignječi mu bosim stopalom nadlakticu na mjestu gdje se perzijaner resa, a ovaj ispusti mobitel kao što negativac, podlac odbacuje onaj skriven, nepredviđen, drugi nož u akcionim filmovima - Zašto baš ja, Timotije?!

- Vi ste me zbunili! Nešto me privuklo! - procijedi ovo zadnje glas gubeći kao od boli onog nenadmašnog stopala kojim ga je

pritiskala nedovoljno, posve nesrazmjerno njegovoj narasloj žudnji da mu nanese bol.

- Bože, lijepi ste kao vrag! - jedva se suzdržavao da ju ne ugrize za list, nježnošću hvataljke za leptire, ali i neumitnošću prisvajanja zubatih vučijih klopki.

- Kao vrag?! Lijepa kao što, kao što, Timotije? - ponavlja ljepotica a riječi su joj se prosipale preko ruba vlažnih usana kao šareni bomboni iz jedva otvorene metalne kutije, jedni s okusom putenosti najboljih nekupljivih japanskih gejši, drugi s aromom divljaštva prigradskih rumunjskih uličnih jeftinih kurvetina.

Nisu to više bili oni, to dvojac je lišen svake običnosti i rutine, i nijednomu više ništa u Šimuna Špiranca 19, činilo se, nije bilo jasno: djevojka nestvarna, složevina ideala, podmukao konstrukt sudbine davno zaboravljenih nadanja Timotija Trumana, unaprijeđeni miris međunožja Milice C iz Srednje frizerske i on života zatravljena ohološću koji evo tu kleči i moli, unizuje se poput zadnjeg očajnika, gromada taštine i uspjeha leži pod stopalom izutim iz tijesnih žutih gumenih čizama sa kvadratnom petom. Ka Timinom nosu se kao iz otvorene konzerve dizao njezin vonjčić, po njemu sedmosatni, možda i sat-dva duži, sukob jeftine de-em-aste kamiličaste kupke za tuširanje i znojčica s viškom ugljikohidrata, smjesa udžbenički zazorna, ali Timotije se ove večeri u Šimuna Špiranca 19 jedva sustezao da ne isplazi jezik i dočeka na nj kapljicu koja se obrušavala s njezinog dominantnog nožnog palca. Pocuclao bi joj potom prstić po prstić, pa ih još pošušio dahom kao puhalica u šoping centru.

Kadli zazvoni zvono. Cura poakoči, Timotije se prenu, snovi se najlakše nište reskim zvukovima, rastjeruju kao ptice na žici puščanim pucnjem, a ovaj evo i dalje zamrznut drži u zraku naprazno zaobljene prste čiji promjer odgovara hvatu spoja njezina lista i gležnja, položaj tijela koji će, tako mu se sad činilo, svakako tražiti od Magića da mu izliju ako mu baš moraju

spomenik u bronci činiti. Djevojka pritisnu dugme portafona, dreknu "zadnji kat" pa još pričekala i dostavu, donese krilca, sve rasporedi na stol.

Sjede, uspravi se, bosa se raskorači poput čelistice, palcima se o tlo opirući, pa otrese prstima ruke, razgiba ih kao za klavirom pijanist pred nastup, uto prekriži se pomalo teatralno, i krenu jesti ne čekajući ga. Dovuče se do stola i on, pogladi obranjen kofer ustajući se s poda.

Šutjeli su, jeli, on je bio dijete, uživao je u potčinjenosti, sladostrast uniženja doseže prvi Life Coach u Hrvata, učitelj TiTi, TiTru, Timo Veliki koji nikome nije dao preda se. A sad je evo samo htio da cura ne popusti, da se hijerarhija ne uruši, da radi što ona kaže, vrijeđa ga, zapovijeda, ma i bičuje ako treba! Sad bi još najradije otišao i na terasu, šćepao onoga Melkiora, razbudio ga iz sna betoniranog briketiranom tunjevinom, pa razdrljio roletnu i nasadio preko puta da vidi neotesanac kako se biva nečiji mačak, pravi ljubimac, stvoren da gazdi raspoloženje održi kako zna i umije. Timo jede krilca, prve milimetre sprljužene pileće kože u svom nutricionistički promašenom životu unakaženom dijetama i obzirima prema svim obmanama današnjice, pa umače krumpiriće u taj BBQ koncentrat omašćena jeftina začina i iz limenke suče coca-colu oči koleći, čineći sve ono što mu je do jučer prije nalikovalo na kakvo odčepljivanje kanalizacije nego na hranjenje.

- U Pučišćima nemaju McDonald's! - reče cura - Da imaju, ja bih možda i dan danas bila tamo? Jeste li vi ikad tucali kamen, gospodine Truman?

- Jesam li tucao, što? - žao mu je što nitko ne može sad snimiti koliko nedužno glup izraz lica može proizvesti.

- Tucao! Tucati! - žvačka cura - Klesati kamen! Ja sam tamo bila u srednjoj klesarskoj! Ali, nemaju Megića, kratko 'e', a ja ribu ne mogu smisliti ... - Uli čudakinja i coca-colu u ono vino kojega

će, Boga mi moga, Magić, računa, odmah ujutro nabaviti, ma ne tri, nego pet sanduka!

- Bambus!

- Bambus! - ponovi Timo poslušno.

- Da! Tako to kod nas zovu! - reče, loveći nosićem mjehuriće iznad čaše kao vrtičko dijete.

Nije ni završila a i u njegovoj se čaši odvijao zapjenjen sukob francuskog vina njezinoga godišta, koje je poznavalo svoju svaku bobicu grožđa na osunčanom bordoškom brijevu, i vodice zašećerene kukuruznim sirupom iz neoprane cisterne u zagrebačkom predgrađu. Njezino žvačkanje i pljacksonje razmislilo se stanom kao solo dionica flaute na Božićnom koncertu, a kad slatko podrigucnu, raspamećeni hiperosmik zabaci glavu i šnjofnu zaneseno, najradije bi i taj riguc spremio u kakvu bočicu da ima za poslije. Djevojka spazi njegovu omamu, pa stade izvlačiti i uvlačiti iz putenih usana krilnu koščicu beskrajno sporo, kao da tim nekim prekidačem unutra-van njegove oči kolačuje i otkolačuje, a kad je ovaj posve obamro, ruke otpustivši mimo stola, ona sjekutićem prepolovi kost još se i iskesivši kao pijan kum kumčetu u kolijevci. Poskoči Timotije, štrečnu se, prenu se, jedva se dočepa nekakva krumpirića pa stade tunkati po presahloj jednokratnoj posudici BBQ umaka.

- I da znate, knjiga nije uopće za me! - reče djevojka brišući se priloženom papirnatom salveticom - Za prioritet je! Prioritet je želi čitati!

- Prioritet?!

- Da! Za njih gore! Za glavne! Ja sam samo, kako vi tu kažete, teklić! Mene su poslali po nju! - pogleda sad cura na sat, razvezala jezik bambusom - A i za vikend sam trebala ići kući! A vlak ide za 20 minuta! I sad još ne mogu ni natrag jer kapiju zatvaraju u 8! Već su i svjetlo pogasili! Pa, jel vi vidite, što vi meni radite, gospodine Truman!

- Nazvat ćemo Meegića! Odvest će vas gdje treba! Postat će nekoga! - već mu je prst bio krenuo prema onom dugmetu redail, ukočio ga kao da nuklearnu bombu lansira, protrnuo riskirajući, jer ako ju sad tom nekome Megićevome ubaci u auto, nikad sebi oprostiti neće pa stoga odugovlači brbljajući - Smatrajte to rješanim! Ne brinite se: sad ćemo mi to sve, evo, evo, zovem, odmaah ...

- Ne vozim se s nepoznatim muškarcima! - reče ona odlučno, položivši ruku na njegovu nadlanicu preko mobitela, a njega kao da sunce ogrija u omrzlu galipoljskom rovu.

- Pa, nisu nepoznati, mislim ... - riskira, jako riskira.

- Jesu! Kad kažem da jesu, onda jesu! - reče ona još mu i stišćući zapešće preširoko da bi ga obuhvatila svojim obručićem palca i kažiprsta, a njemu strsi prolaziše do nožnog palca i natrag brzinom koja je usporediva valjda jedino s izvršenjem smrtne kazne u Missouriju.

- Nećemo se o tome raspravljati! Dajte, radije, ako imate možda malo kave?!

- Naravno! - skoči ovaj uza širok osmijeh pogonjen nekakvim onim vakumskim erektivnim uzgonom, ne mogavši radost skriti - Kakvu bi? Kraću? S mlijekom? S pjenom?

- Da! Kraću s mlijekom s pjenom!

Daaa! Pa, to je to! Teklić! Kurir! Kapija! Vojnikinja! Časnica! Vidi ju Timotije Truman, dok espresso makinja zuji, kako prepuzuje polje minirano, nenadmašnim guzovima migolji, Stvoritelju na nebesima namigujući, u blatnim vojnim kampovima s balvanom živi nosi ga po čitav dan, zapovijeda u vojarni nekoj budali i još od veće budale zapovijed sluša. Nepoznat netko kod nje očito može proći jedino ako je niži čin, a to je upravo ona pozicija koju bi on ako može: da je glupast redov, Švejk lišen čapekovske pretilosti i ikakva podozrenja, ma nitko i ništa, njezin jedini vojnik! Pa, kako nije mogao prepoznati tu želju da se za-

povijeda i biva ozapovijedenim, tu odlučnost hoda, jednostavnost zauzimanja nemoći i nadmoći, to vojništvo koje ženu preobličuje stotruko više nego muškarca, to što ujedno izvlači iz žene ono najbolje, zatajeni supstrat nepokolebljivosti, ekstrahirajući i dehidrirajući iz nje svu bljutavost trajnog premisslanja i prenemaganja koje je tu nadmoćnu vrstu umalo nepovratno učinila posve neprivlačnom.

Donio joj je kavu, sjede uza nju kao pored kakva ratnika, ruke posve idiotski prekrizivši kao sad će njemu ona njemu, ma što njemu, ocu, majci, trima tetkama koje su zbog toga išle na frizuru, babama što brojalice već vrte spremne na zgražanje i zaziv milosti, svima njima će ona prepričati neki rat, pogibelj, ljuti boj, proboj fronta, pucanje linija, puškaranje smrtniku dostupno samo u ovim pričama.

- Imate još neki krevet? - upita odjednom cura gledajući postelju, Timotijevo bojište razvrata.

- Nemam, nažalost! Nemam, vjerujte mi! Samo ovaj! Samo jedan krevet imam! Na nesreću, jedan! Evo, vidite, samo ovaj! - on bi se valjda do jutra ispričavao i pokušavao budalasto prikriti laž u koju nitko nikad nije ni sumnjao da djevojka ne pokaza sasvim iznenadnu samilost.

- Dobro! Dobro! A mogu li ja na ovome prespavati? - upita - I dajte, nemojte sad opet raditi cirkus i zvati Megića da vas vozi u hotel! Izaberite stranu, lijevo-desno i sve je u redu!

- Ja bih lijevo ... - sam se sebi začudio ne samo zbog odlučnosti biranja strane nego kako mu je uopće glas zadržao zvuk u ovom presudnom času koji je priželjkivao tri dana i tri noći, od časa kad je ispisao zadnju brojku svog mobitela na unutrašnjim koricama knjige u onom Domu kulture, na primjerku prioritetnom posve, za štab, stožer, zapovjedništvo cijelo.

Uzela je kofer. Nije mu ga više trebalo otimati, sad kad je očito ostala zanoćiti. Čulo se kako grglja nad umivaonikom i evo je

učas natrag u bijeloj spavaćici, jednostavnoj, zapravo u nekakvoj predvostručenoj pamučnoj kockolikoj tkanini s prorezima za ruke, noge, vrat. Raspustila je kosu, a kostrijet crna, garava i divlja jedva se čekala ispravljati malo po malo, pa ostavi onaj bijeli rubac sa crvenim točkicama što ju je držao, i priveza ga za drvenu šišku na zaglavlju okvira kreveta, naravno desno, kao da markira svoju stranu, valjda kao ono u vojnim vježbama one raznobojne trake na rukavima, naši-njihovi, a svi naši, kao i večeras, tomu se barem nada Timotije u ovoj bitci što slijedi.

Izvi sirena vrat sjedeći na krevetu, podižući jaku kosu tešku kao naramak morske trave, pa onda još samo prstima pređe preko tabana, otr ih, rukom otrese dlaku-dvije perzijanera, plecnu dlanom o dlan, a sve s nogama u zraku zakrećući sobom na guznoj kosti, pa se hitnu se na leđa, odskaćući s punim povjerenjem o madrac, ljuljkajući sisama francuzicama, te se potom umirena općim uvjetima, napokon primiri i pokri satanskim pokrivačem sve do pod vrat, točnije baš nekako do onog križa na malenom lančiću s kojega je bogočovjek gledao ovo dvoje ljudi. Kad djevojka potom oči sklopi, znao je da dalje treptanja nema, da to je takva osoba, kad spava spava, kad zapovijeda zapovijeda, kad sluša sluša, a uostalom, konta Timotije, ta nepovratnost radnje i jest temelj vojništva, stege svakojake prema kojoj on, budala, evto nikakvih simpatija za života imao nije.

Ne usnu amazonka namah, to nitko ne umije, no njezina naučena vjeđa napokon i Timotiju pogled olakša, zapravo tek omogućći, jer ima ta hijerarhija gledača, omjer snage iz kojega dopire i ona što *gledaš* prodaja cigli u doseljeničkim predgrađima, onaj poredak gdje slabiji se svija i kunji, podase gleda i povlači kao što se nejači pas nakon dva-tri međusobna laveža povlači pred moćnijim. Tako motri usnulu djevojku večeras po prvi put posve slobodno i Timotije Truman, gleda spomenik nadnaravne ljepote nepoznatog vajara u njegovom privatnom

muzeju gdje obično eksponati plaćaju ulaz, gleda svu tu neotkrivenu milost stvoritelja, silno tijelo što se nadziralo pod pokrivačem kao duga devetka pod sintetičkim *slim fit* sakoićem reketara, gleda na bijelu obrazu kako se gasi ona rumen bambusa, tanke usne što se puće instinktivno dok tone u san. Tu strogost usana je prvo zapazio, sjeti se, i u onom Domu kulture, toga da djevojka tankousna, nimalo usnata, zove, ne rastjeruje već vuče k sebi, to se ne sreće često. Motri široke nosnice, preko kojih soldata pravilnim ritmom ozračuje čitavo tijelo, trbuščić kao da se ljuljuška, nadimucka pod pokrivačem, a odjednom i usnama zabrbuta - *brbrbr* - pa ruku prinese i zijevnu malkicu, koliko već može usnama raspona neiskušanoga. Položi ruku potom poprijeko ulijevo, dlana ispravljenog kao da himna svira, a gleda je Timotije kako prste svinu, mjerom svojom mjeri uvijek muškarac ruku žene: knap, čini mu se, aman taman, vidi, zamišlja svojega u njoj otkako je ispustila onaj crveni koferčić. Muškarci vole *lijepu* ruku, žene, kažu, *vitke* prste pojedinačno vrednuju.

- Laku noć, gospodine Truman! - odjednom mu bludno snatrenje pokida kao majka kad pubertetliji upadne bez kucanja.

6.

- Laku noć! - Timotije se i sam nemalo iznenadio kako joj uspi uzvratiti rutinski, hladno kao kakvom suputniku u kušet-vagonu - Lijepo spavajte, djevojko!

Njegova je novoizrasla ambicija, međutim, sad već posve golema. Želi pokazati ovom procvatom, opojnom pupoljku, ženi satkanoj od privlačnosti, svoju nadmoć suzdržanosti, za lifestyle gurua pretpostavljenu vještinu samokontrole u kojoj, doduše, i nije u životu imao zapaženijih postignuća. Nije postignuća, ali istinabog nije ni iskušenja, mogao je, da se njega pitalo, zaobići koju je htio u ovom krevetu, ili sve njih odreda, njemu ama baš posvema svejedno.

Na počinak se te večeri spremao polako, da je drukčije, da je u krevetu kakva dronfulja tiktokuša ostavljao bi komad po komad odjeće i skočio u krevet kao triatlonac u more, ali ovo je ta neka posebna situacija gdje nju brani od sebe, gdje se traži mjera, inicijativa svaka izbjegava, gdje radiš što ti se kaže pa jednom, nikad ne znaš, kažu, moguće je i to, usavršen pogodiš i ono što ti se obično prešućuje, pa dospiješ kamo bi za života želio, kad te ona, djevojka koja je rupcem obilježila svoju stranu svijeta, ne samo pozove ka sebi, nego akobogda i zamoli. Sva je nadmoć čovjeka koji istinski voli u potčinjavanju, u času blagotvornom kad ti se napokon netko dopada, kad ne biraš nego strepiš hoćeš li izabran biti. Da reknemo jednostavnije: Timotije bi da ljubav skoči preda nj iznenada, iz ničega što je domalo imalo njegove pažnje zaslужivalo, da se pojavi čudo, da život satrven ispraznošću današnjice uskrсне poput one bubamare umlaćene stranicama žurnala na ekranu starog crno-bijelog televizora. On bi nezaslужeno, jer zasluge su njegove pred ovim izglednim poklonom, u dubini duše zna, ama baš nikakve.

Timotije Truman, umoren savršenošću, othranjem zavišću iz tuđeg oka, večeras bi u Ulici Šimuna Špiranca 19, zadnji kat, iza zvona Spremište, da ničim više ne vlada, ni o čemu da ne odlučuje, i prvi put u životu učini mu se kako je sreća možda ipak nusproizvod doista ispravnog postupanja, milost koja se ukaže, a i ne mora, jer i za sreću treba imati sreće. On bi zasad barem da nije do njega. Posložio je sve, nanovo uredio stol, sklonio sve, iznio čak i smeće na terasu gdje ga Melkior tek prezrivo odmjeri, okrenu glavu, tog izdajstva se Timina gnušajući, misli privući će ga na sažaljenje, a on ni da ga pozdravi. Na povratku, u kupaonici je zaključio da se najbolje ne tuširati jer bi to ona možda shvatila kao da joj predbacuje što se ona tuširala nije. Samo je utiho grgljao malkicu perući zube, ispirući onaj BBQ umak koji mu je ipak bio *too much*, pa došao tiho, sjeo na krevet, krenuo zaleći pa se u zraku vrati, podiže noge, jednu pa drugu, tabane isprepleska, dlanovima pljasnu pa napokon leže, razumije se na stranu lijevu, nemarkiranu, kako je i dogovoreno.

Ipak ustade ponovno, iskr se na prstima sve do zida, ukosi Warholovu sliku, koja kad je evo i original izgleda kao kopija, te se ispod nje izmaknute ukaza skriveni dugmetarnik, pa Timo isključi kamere, svih šest utrnu, njegov hard disk je uljez u ovome noćas, pamćenje čovjeka ionako je večeras pouzdanije od digitalnog zapisa, na kojemu i nije društva za ovu vojnkinju, a on bi da je ona samo s njim i on sam s njom. Stišao je na povratku i budilicu, ostavi tek toliko zvuka da njega probudi, nju nipošto ne.

Kad se vratio, već je utvrdo spavala, malo i pučkala usnama na zavojima sna kašljuckajući, hrčkajući slatko poput djetesca valjda od onih bambusnih mjehurića. On ponovno pažljivo zaleže, zalijepi se na krevet poput zadnje sličice u albumu Životinjsko carstvo, ispruži se na leđima uza rub kreveta, gleda plafon okomicom pokojnika na odru. Sutra će joj, barem tako sad plani-

ra, napraviti palačinke, sjeti se kako ima lješnjakova brašna, par prepeličijih jaja, i decilitar, možda i dva mlijeka, izdajaju negdje u Lici žene, Megić mu ga pribavlja jer on samo ljudsko pije. Jednom je bio nešto bolestan pa mu Izdavač donese prvodnevnog kolostruma, jamči da nije oteto djetetu - valjda dojenče na dijete od rođenja ili jedna sisa svakomu što li - bilo kako bilo nastavio otada piti ženinoga čašu pa i dvije dnevno, iz zrele sise dohranjene pouzdanim hranilina. Sad će to, tu bočicu sa sutrašnjim datumom na etiketi, umjesto u se, u tijesto pa na tavu, a ima i malo pekmeza od divljeg šipka sa Elafita, neće valjda ludara tražiti nutellu ili prokljuviti nestandardnost temeljnih sastojaka? Svakako *breast milk* ambalažu valja odmah ukloniti, razmišlja gledajući bijelu polukružnu plafonjerku upravljaju senzorida pokreta kako pomalo gasne.

Djevojka se odjednom okrenu prema njemu pa mu prebaci ruku preko vrata. Sklupčao se ohrabren u svojoj malenosti u njezinu krilu slijedeći svako njezino micanje, mijesila ga je mišlju, nagovještajem pokreta, čitao joj snove i izricao migoljenjem, sastavio je na kraju, onako za dvije glave veći od nje, laktove s koljenima u položaju fetusa upirući tek malkicu stražnjicom u njezin mekani stomčić. Ima to nešto među ljudskim tijelima posve neobjašnjivo i skroz nevidljivo, spram čega je radijacija poput debele mlaza iz pištolja na vodu, neka sila što vuče jedno ka drugome, neki magnet koji se posve slučajno okrene na pravu stranu, od odbojne privlačnoj, plusa plusu, minusa minusu, premda naizgled razlike nema. Ima ta iskonska moć života, nagrada sretniku, kad se koža koži olizuje, svaki ježur ježuru smije, kao kamen kamenu u suhozidu što ih slučaj sastavi, kao ona čista strast što katkad iskoristi neoprez odsustva pameti. Ne voli glup, nego razuma lišen, Timotije čuti da razaznaje ugodu samo koji je u mukama izvješten.

Bilo kako bilo, noćas nema spavanja, znao je da to je ta nesnica koju je tražio čitav život, budnost bolja od sna, iščekivanje što unaprijed nadomješta svako razočaranje nedočekanoga. Šnjofao je kriomice njezin miris, uvlačio vonjčić žene u žednu nozdrvu spopićem tanjim od stidne dlačice, taj najmoćniji koncentrat što ga priroda umije zamiješati, tamjan tijela djevojke, hlapi- lo međunožja, kiselo-slatki pazuh umak, pa još sve zapućkano tim *bambusom*. Ja, budala, *čisto* crno pio, predbacivao si je osmjehujući se zarom dječaćića dok je lovio njezin ritam disanja, pokušavajući joj čitati snatrenje nekim svojim oneirološkim pothvatom, morzovskom inačicom sanjivosti, telegrafijom udara i izdaha, *u-bu-u-bu-huu*.

S pohotom se Timotije Truman znao obračunati, ona je u njegovu slučaju uostalom odavno obitavala na drugoj strani kreveta, jer to je sudbina privlačnih ili barem onih u čiju se u postelju zavlače oni privučeni slavom. Ali jedno je davati se, a drugo dati da budeš uzet, jedno je ljubiti, drugo laskati tuđoj požudi smatrajući je ljubavlju. Ovdje, na Timotijevu žalost - ili radost, ta tko bi ga znao - ničega toga nema, ovdje je kušnja višeg reda, zatim spolnosti, oluja nad zadnjim listom krošnje njegova života, ovdje se ljudska slabost napokon s punim pravom zove grijeh.

A neznabožac je ionako, barem tako kažu, pred prijestupima fatalnim i krajnjim bespomoćniji od smjerna vjernika, jer sam je, zna sam će i ostati, bez iskustva iskupljenja, prakse oporavka, pružene ruke Svevišnjega, svjestan da drugoga ne razočarava već sebe samoga.

Timotije bi da zaspe, pokri dlanovima oči da ni mrak sobe ne vidi. Kad bi bar mogla ta budilica odmah zazvoniti pa da ustane, da te palačinke zamijesi, zvekne dva-tri prepeličja i mlijekom ih iz tvrde ličke sise ublaži.

Ali, ne ide to noćas tako u ulici Šimuna Špiranca 19, nije to *321kuhaj* ni praktična nastava u 3C Srednje slastičarske, nije

kazan vojnikinje, uzdužni rez na repu žutoperke, ništa što bi išlo tek tako pogonjeno relacijama unaprijed zadanim, ništa što pozna, što je već radio ili bar čuo kako s tim ide.

Timotije predao se. Put malenosti i prijetvornost uniženja, blažena glupavost i mudrost ošrouma ponekad sjede u istoj klupi života. Nije dalje ništa zapamtio kako je bilo jer brišu se vazda najbolji fajlovi u memoriji čovjeka, ljudska pamet napravljena je najvećma da pamti samo nevažno i cinizam Stvoritelja je da nas uopće išta pita o onomu što nam on sam ne da da znamo.

Uslijedio je vrtlog za koji bi nakon svega Timotije mogao tek pouzdano svjedočiti da je bio tamo. Sjeća se samo da se njezina ruka našla među njegovim bedrima, ali ni to mu nije bilo logično jer kao, ispada, stisnuo ju je i uklještio, ona ju izvlačila, pa je tako onda sve krenulo. Uglavnom, lijevo-desno, gore-dolje, čitav taj euklidski prostor ne dostaje za opis kovitlaca koji je njima vitlao, utrke suzdržljivih demona i bijelih gologuzih anđela u ostakljenoj kuli na vrhu Šimuna Špiranca 19. Tko se opirao, tko navaljivao, tko branio sebe od drugoga, tko drugoga od sebe, tko je bježao tko ganjao, tko su unizio moleći za još, tko preklinjao da se stane, tko je tu uopće noćas bio lifestyle guru, tko pješadijski redov, o svemu tome Timotije Truman nakon svega ama baš ništa reći ne bi znao. Činilo mu se da ju nosi po stanu, trag leđa da je na staklu ostavila tamo poviše Melkiorove korpe, čuje da ga preklinje, ne zna jel' da stane ili će mu *jebat spisateljsku majku* ako sad posustane, reklo bi se naizgled klasični problem, 'ne' i 'da' gdje se miješaju, jezična spolnosna barijera iz pet od šest sudskih rasprava o seksualnom nasilju, ali ovo je svakako više od toga: tu nije samo, kako kažu, *vrag došao po svoje*, nego mu ovih dvoje ne daju da ode.

Eh, dobro kažu: nema stida među nepoznatima! Ovdje se više nije znalo tko koga uzima, tko se daje, sva vodstva i sljedstva, iskustva i kušnje, tehnike prokušane i početničke šeprtljivosti,

svu tu krutu hijerarhiju snošaja razvališe u rušilačkom pohodu za sladostrašćem ovo dvoje što uze ih sebičnost nadmoćne vrste, ona koja vodi zajedništvu, uzdiže ih prezir ljubavi, grmljavina smiraja. Timotije pamti tek miris citrusa, resku kiselost njezinih kožnih pregiba, zglobova unutrašnjih, onih utora kože gdje sok teče i najblažim nagibima kao toplim kamenicama planinskih izvora. Zna samo, ču se, usnu sa zahvalom: Bože, hvala ti!

U krilu mu je ležala sklupčana, to kao da upamti, ili je pak i to njegova pamet prepisala s nekog starog video fajla, sjeća se kako je ustao, na povratku joj podignuo za palac nogu prevješenu preko ruba kreveta, vratio nazad i pokrio je satenskom plahtom, ali sve su to slike, postprodukcija sladostrašća posve nepouzdana napose u muškarca kojemu nakon pravog orgazma od svih psiho-somatskih funkcija preostaje tek disanje i pokoji otkucaj srca.

Pred zoru se prenu, to bogme izmislio nije, Melkior je grebao po roletama, bio je već poodmaknuo dan. Otišla je. Ostao je samo bijeli rubac s crvenim točkama privezan na desnoj strani kreveta. Premotavao ga je preko zapešća kao bandažu u svlačionici nakon meča života, diže pesnicu prema nosu kao svjetski prvak koji je noćas objedinio sve titule. Objedinio titule, ali i s karijerom se oprostio, dalje je sve samo poraz ili kukavna borba za ono što je već postigao.

Šnjofnu maramu pa se ipak osmjehnu varljivim pouzdanjem u svoje nadmoćno hiperosmično sjećanja koje će mu, računao je, prikratiti čekanje dok se ona opet pojavi.

- Melkiore - reče mu kad ga napokon zadovoljna pripusti u kuću istresajući današnju konzervu tunjevine - Ja nju nisam ni upitao kako se zove!?

Odmjeri ga mačak još onako nakostriješen friškoćom zagrebačke noći, ali s nekim čudnim podsmjehom, osvetničkim zadovoljstvom što ga nakon svega onoga noćas vidi posve bespomoćnoga u stanju nepopravljivu, poput bicikla preko kojega je

prešao kamion. Doista, Timotije Truman baš nikad nije izgledao toliko jadno i ostavljeno, toliko izloženo budućnosti koja ništa dobra ne nosi, on koji je s budućnošću sve rješavao u sadašnjosti.

A sad bijaše nalik nekakvoj kartonskoj kutiji na kiši.

7.

Ta muljava zagrebačka subota njegovom je uznapredovalom neprivlačju davala više pozora nego što je to bilo ljudski i pošteno jer Timotije Truman na akiku Emira Emirovog dođe baš kao da ga je poplava izbacila: u nekakvoj razdrljenoj košulji boje breskve koja je tog beskrajno tmurnog jesenskog dana zacijelo bila jedina vrišteća voćna pokretnina u Zagrebu, usto i obuven sezonski u nježne gamoške nijanse senfa koje su šljapkale ovlažene zrakom čak i po suhu betonu pa još i u nekakvu šeširu s *burberry* uzorkom, koji, tako kažu, kao ide sa svime ili s ničim, u ovom slučaju ovo drugo nedvojbeno. Magla je bila bijela poput mlijeka, gusta poput vate, toliko da mu se činilo kako se lovi za rubove njegovih naočala, sunčanih rejbarki kojima je skrivao identitet a i podočnjake, zapravo identitet s podočnjacima.

Da, svakakav bi lifestyle guru Timotije Truman znao bivati, no neuredan rijetko, a zlovoljan skoro nikad. Jednostavno je to, profesionalna orijentacija nameće određena pravila: ne možeš neraspoložen jamčiti oraspoloženje drugomu jer ti si slika onoga u što klijenta pretvaraš. Sve je to, međutim, za nj bila prošlost, čitava ta karijera satkana od hinjene obazrivosti, on marom umoren, nemarno je odnedavna bauljao vlastitim besciljem, mjesecima kasneći posvuda, satrven obvezom da igdje uopće više ide, da ikomu pred oko stane. Sebi samome ogađen, teško pristaje da nije prezren i od drugoga.

Odvjetnik Muratović čekao ga je ispred Islamskog centra, uzmahao se rukama kad ga je vidio da napokon izlazi iz taksija, izvire iz magluštine i nehajno gazi stazom s noge na nogu kao čoban jutri opustjelim proplankom nakon što sinoć prokocka svo stado. Timo je baš hodao kao da to više nije on, kao da je pod njim minirano, minirano kao da je a njemu još i svejedno

- Pa, ajmo, frende! Tebe se čeka! - ugasi odvjetnik Muratović lakiranim špic papkom gaseći cigaretu posred granitne kocke na kojoj je nešto na arapskom pisalo.

Uđoše, izuše se i banuše u polukružnu dvoranu visokih lukova. Unutra su bili ljudi, muškarci. Pod središnjim svodom na dnu prema kojemu svi gledaju, u taj prazan mihrab prekrivenih nogu sjede Emir i stade čitati. Zvonio je na lijepom i čistom arapskom, barem se Timotiju tako činilo, dove nije nijedne razumio, ali ljudi su odvjetniku složno uzvraćali zdušno zajedno klanjajući, sinkronizirano i uravno kao ono *je'n-dva je'n-dva* na fiskulturi u osnovnjaku.

Timo je sjedio sa strane u nekakvom joginskom položaju, razgibljiv, stopala prebačenih na bedrima. Čarape nisu bile duginih boja, kako ga je Frend onomad i upozorio, ali kad pogled svrnu nije više bio siguran ni koliko je ovo tkanje s odvojenim prstima bilo uopće primjereno. Valjda nemaju ti muslimani dresscode za sokne, pomisli, uviđajući kako se doimlje više kao planinar na vrhu planine koji se suncem napaja nego believer u svetištu koji bi se uvirao Allahovoj milosti. To da mu valja djelovati muževno u ovom muhamedskom univerzumu gdje muško s muškim jedino i bitiše - gdje bez ijedne žene sjedi, klanja, kopa se i napokon u zemljicu liježe - to mu baš i nije bilo posve jasno.

No, miris mu je bio u ovom svijetu bosonogih začudo posve podnošljiv: malo je kisilo, neki su pretjerali s oprашivanjem stopala, izbijao je kroz puder sraz timijana i lavande sa znojih čukljeva, ali ništa posebno, naročito za one poput Timotija Trumana koji sve to čuju i kroz cipelu. Bojao se tog pognutog položaja otkako uđe u džamiju, pomislivši kako je ovo doista ritual, okupljalište u kojemu prvi red ima veću vrijednost nego drugdje, baš je suosijećao s onima najzadnjima u čije prkno nitko nos ne utiče, ali Timotije ništa ne oćuti tijekom ćitava obreda jedva par tihaća ako i toliko. Na kraju namaza doduše okinu Emir punim

kalibrom oguzine, valjda od olakšanja, lako ga je prepoznao, znao bi često udahnuti taj složenac omašćene jetre i arome trimetilamina i u Kavani Agram, pa, eto, skoro se obradova Fren-dovu prdču Timotije, kao svoj svome.

U dvorište su potom doveli ovna. Veseo jednogodišnjak, čini-lo se posve zdrav, čistovunast, na svaki način pristao kurban. Kad su ga poslušnoga poplegli na desnu stranu da gleda prema Kibli, pride k njemu odvjjetnik Muratović s nožem, zakrivljena čakija od nekih desetak, dvanaest centimetara ako je i toliko, kleknu raskoračen primivši kurbanovu glavu među bedra.

- Bismillahi Allahu rkber! - odlučno uzviknu odižući ovna za podbradak i prstima prebirući po rudlavu runu.

Koliko je i na čemu vježbao za akiku, za taj ključan čin žrtve, tko bi mu ga znao, ali jednim jedinim trzajem predsjednik Hrvatske odvjjetničke komore presječe vratne žile tako da je krv masna i topla u dva mlaza propištala. Svinja skviči, a ovan se osm-jehuje smrti, on pozna ju i hoće ju, tumači vazda Emir Timotiju, jer kurban, kaže, sudjeluje u nečemu što premašuje njegove živ-otne mogućnosti. Svi su klimali glavom odobravajući, a i lifestyle guruu bogme laknulo, onako neispavanome, pogužvanome, bli-jedome kao zid austrougarske vojarne. Umalo se zbljuva, vrati u se ispljuvak koji je već bio povirio kroza plave usne, no brzo se sabra, eto gotovo je, hvalim te Bože! Hvala Allahu, Isusu, Budi, ma hvala svima koliko vas ima, konta life coach.

Sa klanjem je uvijek nekako čudno, pa ako već mora biti tako, onda barem da se uradi kako valja: to je želja onoga koji nožem poteže, gledatelja svekolikih, a vjerojatno i ovna samoga, njegova možda i ponajviše. Tjednima mu je o tome govorio odvjjetnik Muratović spremajući se za sunet akiku, da se ne sablazne, da shvati kako hajvan nema slobode već se hinsan zapravo žrtvuje njega se odričući, otpisuje dio imovine svoje, uostalom, govorio mu je, neka razumije i to kako je i za kurbana zakoviljana roga

ovo jedna od najboljih smrti u njegovu skromnu izboru okončaja. Ova smrt miriše, premda to evo nije dokučivo ni Timotiju koji o mirisima ponajviše znade a dvorište Islamskog centra vonjalo mu je začudo odjednom na ništa, bezokusna voda njuha tekla je njegovim ozeblim prošmrcanim nozdrvama, parila poviše ljepljiva zakrvljena runa odabranika.

Kaže jurist Muratović da to što predvodi molitvu je rezultat učenosti njegove, ali ovo s ovnom, s kurbanom, e to je već nešto, nešto uzvišenije, osobito u današnje vrijeme, napose u Zagrebu, usred grada, gdje se do životnih prilika ionako teško stiže, ljudi ni ne znaju za vrijednost tuđu, za ugled čestitosti koji putuje od uha do uha, kanalom bez budućnosti jer ušesa Zapada bluetooth sluške zakrivaju. A u Islamu, starom i ovoj tehno verziji, tumačio bi mu Emir, sustav čovjeka prepozna, nema ni svećenika ni koljača, nego sve trebaš sam: ta i prorok Muhamed je sam klaao, ako baš hoćete, uostalom.

A taj Zagreb, slučajna metropola slučajne države, kasaba koja svojih običaja nema a tuđih neće, ta nakupina kućeraka pod brdom medvedgradskim u čijim su jamama neiskopane kosti zadnje hrvatske nacionalne elite, domoljuba i šehida, taj Zagreb zacijelo ovaj ritual ne bi ni odobrio. Ubij susjeda, ženu, napij se, potegni bijelo, pa preleti preko pješačkog i sve ih pometi, najebi im se matere, potpiši se kalašnjikovom po zidu HNK pa samo reci, *jebi ga PTSP*, ali okani se, brate, ovce, ona valjda ima neke svoje planove u dubokoj starosti kad za njom prestanu trčati dojenčad, jebančad i paščad pastirska. Tã, zar ovca da strada samo zato što je na tom jednom evolucijskom raskršću krenula lijevo a mi majmuni desno, pitao bi se smijući se odvjjetnik Muratović, rugajući se evolucionističkoj kukavelji, dok su raspredali stvar u Kavani na Trgu. U vas Zapadnjaka domalo će živinčad prinositi vlasnike kao žrtvu, pasja govna za džukelama po ledinama skupljate, a mačke biraju vlasnike u onim pet shop dućanima kao

mornar kurvu u luci. Kune se Allahom velikim Emir, vidio svinjče na uzici, neko kažu vijetnamsko u Gundulićevoj nekidan.

Al' evo ih sad ovdje, podiže glavu iz snatrenja Timo, u zaklonjenu dvorištu Islamskog centra gdje krv kurbana kapa prerijetko, gdje samo najbolji musliman akiku ima. Gleda ljude Timotije: koliko li je samo povjerenja među ovim muškarcima, čvrste veze prešutne, odmjera ih life guru svečano pripravljene, koliko samo bezbrižnosti u ovom orijentalnom naslijeđu koje znade da izdajstvo vodi izopćenju, prevara prokletstvu do sedme generacije ako ijednog pokoljenja fukarinog nakon nje i bude. A Timina sljedba, njegovo stado, foloveri folova njegovih, računa guru, već bi zvali sanitarnu inspekciju, društvo za zaštitu životinja, inspektorat za kvalitetu hrane i pitaj boga koga sve ne, dočim ljudi ovdje mirno sjede i jedu, svoji među svojima u svoje sigurni.

I mali Emir je već bio za stolom, na djeđu je mirno sjedi, ni da se zameškolji jer, očito, brzo cijele rane korisne. Sunećenje je povjereno Damiru Karahadžiću, neurokirurgu s Rebra omanjem debeljuškastom liku sa onim staromodnim zulufima koji su mu dosezali do dna klempava uha. Upadljivo izbrijan, omirisani pitralonom - zadnjim muškim losionom zapadno od Cazina, nakon kojega bi današnji curasti momci zacijelo iz kupaone pola ure skvičali - dočim bliješćeći kao natrackana bebinja guza mahao je doktor rukama pred nosom sugovornicima, a na prstima mu pet-šest prstenova, dva baš pečatnjaka, pa računao je Timo čitavo vrijeme valjda u ordinaciji da ima i sef, opljačkat će ga za kakve operacije. Gleda on doktora Karahadžića netremice dok ovaj nožem reže janječju plećku, ima taj pokret, drži čakijicu kao olovku, oko kosti kruži, miluje je, no ovako laički, ipak ništa posebno, spretan jest, nije da nije, ali sad baš da bi mu kitu u ruke dao, e pa i ne bi.

Jedino su Timo i taj sjecimudan pili alkohol, pa su ih valjda zato i unaprijed zajedno posjeli i to, razumije se, odmah uz Emi-

ra. Razvezla se priča, glagoljaju ljudi, šuščaju riječima, dug je stol akički, nije jedan govornik, nego baš nekako po hijerarhiji decibelskoj, jedni nagnuti posve tiho onomu do sebe u uho riječ uljevaju, drugi malkicu glasnije tumače, trećega čuje i onaj preko puta, nu nijedan se čitav dan ne zahihota. Nisu ludosmijasti ovi ljudi, za stolom muslimanskim uvijek je pomalo sjetno, budala se krevelji, mazdrman hihoće, ne shvaća da dolazi nemio vakat, a nikad ni nije dobro bilo, niti je sad, sadašnjica je ionako teška jer si vazda u njoj, a bogme u nas nije lakše ni s budućnošću, pa čak ni kad ona postane prošlost.

- Nadam se da će se odvjetnik Muratović zadržat na ovcama da vam neće posao otimati? - upita Timo sunet meštra - Vješt je, iznenadi me baš!

- Vješt! Bogme, vješt! Ja to ne bih mogao, gospodine Truman! - uzvratil kirurg iskopavajući vilicom badem iz hurmašice - Kopam po mozgu ljudima već 30 godina, talamenat rastavljam što kažu na svaku misao, ali da mi sad daš ovcu i čakiju smrzao bi se od jada! Pa, ja, vjerujte mi, kokoš nisam mogao zaklati u mladosti! Kokoš?! Ma, pile! Ni pile!

- A klanje, tojest akiku, mislim prinošenje žrtve, to podržavate?

- Pa, naravno! Razumije se! - raširi ovaj ruke kao Karim Benzema kad istrčava na Bernabeu - Eh, reći ću vam, mladiću, ovako: i najčudnija tradicija je nadmoćna novotariji! Gospodine, Truman, mudrost je, ako mene pitate, kronologijski fenomen! Da je nešto doista glupo, pa ne bi potrajalo, majka mu stara! Odustalo bi se davno, zar ne?

- Zvuči logično ... A kako vi osobno onda, rekoste klanj neskloni, izlazite na kraj s tom nadmoćnom tradicijom? U vas žena kolje vašega ovna ili ...?!

- Žena?! Pa, jeste vi normalni!? Kakva žena? - vrti glavom kirurg - Ja nazovem kad imam prinovu u obitelji u Grmočicu pod

Vlašićem u Bosni, otamo moji, moje selo, par kuća, tri dima ostala! E, al' taj naš pastir Aladin uzgaja kurbane, samo kurbane! Uplatim koliko me ide, sve provjereno! On zakolje, objavi na Facebooku, meso se podijeli kako je Poslanik propisao i gotovo!

- Na Facebooku?! - smije se Timotije - Pa, kako znate da je ovca vaša i da ne vara?! Pa, može bit jedna jedina za cijelu Bosnu, za stotinu akika?! Ili fotomontaža!? Photoshop!

- Vi kršćani meni, Allaha mi, niste jasni! Kako može netko vjerovati u Boga, a ne vjeruje komšiji?! - čudi se pečatnjacima se uzmahavši - Ne zamjerite, gospodine Truman, u nas muslimana prevara još uvijek ne predstavlja temelj socijalnog napretka!

- A, glede tog medicinskog napretka, sunet pretpostavljam odobravate?! - nasmija se uto Timotije sve mu obraz škripnu kad ga odiže iz smrknutosti i obješenosti - Pa kako je Allah stvorio tako lošu alatku da ju treba odmah prepravljati?

- Allah?! Kakav sad Allah?! Što Allah ima s tim?! Nije to naša stvar, samo što mi držimo do tradicije kad ju preuzmemo! Pa, cirkumcizija je s Židova prešla na kršćane! Sjeckalo se nemilice i u vas parsto godina! - objašnjava doktor - Isus je bio obrezan gospodine Truman! Da je danas naći njegov prepucij, e to bi tek bila relikvija!

- Relikvija?!

- Da, relikvija! Kako ne?! Pa, nije to bilo što? Danas se oko kakvog tanjušna čuperka iz kuštrave glavurde sasvim osrednjeg sveca skupljaju milijuni! Ipak: prepucij je prepucij! To nipošto nije za baciti!

- Pretpostavljam da vi imate nekih iskustava glede skladištenja?! Gdje vaši plebejski prepuciji završavaju?

- Ovisi: sušimo ih na vjetru, dimimo na grabovini, zamrzavamo svježe i dilamo ih po Jadranu kao lignje iz Madagaskara! - smije se sad doktor - Pa, dajte, molim vas, gdje bi završavali?! Sig-

urno ih ne mažemo sebi po obrazu, kao što Zapad maže ubijenu djecu, smljevene fetuse predane farmaceutskoj industriji!

Potom ga pomirljivo potapša ga po ramenu pomislivši kako je ipak pretjerao, kako je uvrijeđen.

- Opet vam kažem, tradicija! Ali i praktičnost! Evo, glede tog prepucija: recimo vi kad, oprostite još jednom na izravnosti, izvadite kitu u kupleraju, velika je šansa da vas cura odbije! Ona misli da vas boli! Velika je šansa da takvu alatku prvi put vidi?!

- Želite reći kako su posjetitelji javnih kuća većinom muslimani - ohrabrio se Timotije - ... Ili da su većina djelatnica Allahove sljedbenice?!

- A, ne! To ne tvrdim! To bi bilo doista neobično s obzirom da su svi kupleraji na vašoj strani svijeta! - pokušava kirurg Karahadžić - Samo želim upozoriti na nisku razinu opće naobrazbe: recimo u pornićima nećete naći nijednoga neobrezanog junaka nakon sedamdesetih i amaterskih uradaka jugobauštelaca!

- Verzirani ste u toj stvari, vidim ...

- Ha, slušajte, valjda profesionalna deformacija! Sunetim već četrdeset godina! Od srednje škole, prije nego sam i upisao medicinu! Vidili moji u selu da imam finu ruku ... - nazdravi mu prof.dr.spec. cirkumcizije - Ja sam ipak doktor zakurac! I ne zamjerite mi, još jednom vas molim, ono oko Isusa i prepucija ...

- A, zašto bih? Ja nemam vjerskih uvjerenja!

- Ma, da vam pravo kažem, nemam ni ja! - prišapnu mu doktor zaklanjajući usta šalicom kave iz koje se dimilo - Zahtjev da se bude vjernikom, po meni, isuviše je restriktivan, sužava mobilizacijsku bazu, desetkuje ljudstvo, odbija i zbunuje ljude! Mi u Islamu nismo tako strogi! Ma, tko će sad virit u tuđu glavu i gledat je li vjernik ili nije?!

- Ako neurokirurg poput vas ništa ne vidi, onda ne vidi nitko! - našali se ponovno Timotije nazdravljajući mu - Neobična ta vaša Allahova vojska?!

- Vojska k'o vojska! Nije važno što je vojniku na pameti sve dok ide naprijed! - otkucnu mu rakijom didžestivušom doktor Karahadžić - Gledajte, gospodine Truman, opet vam ponavljam, valja biti praktičan! Ja sve gledam kroz tu moju struku: ono što se žene tuku šakama po prsima po sprovodima to je zapravo masaža srca, prevencija kardio aresta, a ne folklorni ritual niti nekakav Allahov hir! A post?! Ramazan? Pa medicina tek sad nešto drobi o autofagiji i fastingu! Mi to znamo otpočетка, nismo trebali doživjeti ovu današnju 1444. godinu da to shvatimo! Pa čak i to što ne jedemo svinjetinu ...

- ... To je, pretpostavljam, Allahov kardiovaskularni savjet! - produži ga Timotije.

- Eto vidite da znate! Mudar ste vi čovjek, gospodine Truman! - namignu mu zelenim okom pod zelenom takijom Damir Karahadžić - Neka nas Allah veliki sačuva napretka silnoga! Pa, Kinezi su izmislili svilu prije pet tisuća godina a za prezervativ još ne znaju!? O čemu mi govorimo?!

- Ako dobro razumijem, doktore Karahadžiću, vi biste svojega, odnosno ono što je od njega ostalo, u svilu i kadifu?! - osmjehnu se life coach.

- Ja bih svojega da služi čemu je namijenjen! - nazdravi mu čašom, glavom klimuckajući - Ma, razumijete vi dobro o čemu ja govorim! Pa, ako baš hoćete: spermatozoid je jedina, kažu neživa supstanca, na ovome svijetu koja se kreće uzbrdo! Mislite li da bi Stvoritelj tek tako kreirao to čudo kojemu ni gravitacija ništa ne može?!

- Ja sam Stvoritelju zahvalan na svakoj dobijenoj bitki protiv gravitacije!

- Vi se samo zezate gospodine Truman! Nijekanje života po definiciji završava u nestanku onoga koji niječe!

- A ja predlažem da mi ne niječemo ni ovu meku šljivu, samo smo joj mi, nesretnici, izgleda preostali! - podignu čašu Timotije, a kirurg čune odzdravi.

Dalje su sjedili i urijetko čavrljali, o stvarima manje važnima koje se isto ne daju riješiti. Zapjevao bi koju tešku sevdalinku mladić u čošku sa šargijom u krilu, puna soba glasa njegova, tugaljiva, nekako baš eunoskoga, u srce bije, ali nijedan mu ne aplaudira, samo slušaju, glavom klimaju, odobravaju. Timotije skonta da čitav dan ženska nije vidio, čak su i posluživali momci u bijelim bluzama bez kragne, zelen jelek preko nje. Uto se i on razbacao, priča kao navijen, vino ga uzelo, druge neće jer ne piju, pa lifestyle guru o svemu divani, uključen posve u ovu feštu Emira Muratovića jr. netom osunećenoga. Ipak vidi i sam, na svom drugom neuro kanalu svjestan, da duhom među ovim ljudima nije, naprosto skrio se oplahnut pjesmom, žicom tambure, zabarikadiran za zidom logorejičnim, zamočen u priču ritualnu prigodničarsku, kamufliran još i oblakom dima, jer tu svi puše, u muslimana muško ima da čibuči, a borba protiv pušenja ionako razumije se, a potvrđuje to i dr. Karahadžić ne može nastupiti u 1444. godini, toliko, kaže, ni oni napredni nisu.

Izgubio se Timo, steglo ga u duši, koja li budala izmisli ono da se prava tuga u alkoholu utapa?! On samo na nju misli, na časnicu s mirisom testosterona, na onu djevojku što grguće bambusom, kako ju pronaći i, još gore, što joj uopće reći ako bi na nju nekako i nabasao.

Je li Frenđ možda štogod otkrio?

Odvjetnik ovcokolja, kazuje mu na uho dlanom zaklonjen, provjerio sve vojarne u Hrvatskoj, vojna središta za obuku, nijedne djevojke koja je završila klesarsku u Pučićima, pa krenuo obrnuto: istražili koliko je školarki uopće tucalo kamen, kljuckalo dljetom po bračkom mramoru. Ispostavilo se samo četiri u dvije godine, što je doista zgodna potražna okolnost. Jedna se

udala, živi u Sinju radi u gradskom pogrebnom, druga ostala na Braču, na recepciji nekog hotela, treća je u Irskoj i eto nas do četvrtke, do Matije Buran. Ta je vlajina iz Ciljana iza Biokove, završila prošle godine, najbolji klesar u generaciji. Nu, čitav problem je što se otada ne zna gdje je.

- Kako je ne možeš naći? - upita Timotije, kad kirurg ode za svojim poslom, kad su već bili ostali sami za stolom - Pa, nema više paravojnih formacija, nije u zemlju propala?!

- Nije, ali, kao da i je! Ima je, ali kao da je i nema!

- Nemoj i ti s tim sevdahom, života ti! - Timo krenu da će usat i protresti mu ramenima - Slušaj, Emire, jesi je našao ili nisi?

- Jesam! Našao sam je! Evo, baš jutros je našosmo! - reče Emir žezujući cigaretu nepouzdanim upaljačem.

- Govori! - ote mu ga Timotije, klapnu po stolu njime, još puhnu u nj i izvadi onu mucicu iz rupice što pokri, uduši fitilj - Gukni više, frende!

- Pu! Pu! Pu! - raspiruje ovaj cigaretu pa je još okrenu sebi da vidi žar pa propućnu ga malo iz napućenih usana, a Timotije baš pomisli zakrvavljenih očiju od umora kako su ti muslimani baš spori, da ih se baš ono može u svakoj kafani prepoznati, da imaju taj neki svoj ritam mahanja, domahivanja i odmahivanja, mekane široke amplitude pokreta, napušeni kao da su, da svaki njihov kad se krene počesat po glavi to traje kao kad sunce zalazi. Ti se, kako ono kažu, vrući hladne vode ne napojiše.

- Pomogao mi Ekrem iz HZZO-a! Ja se tek jučer sjetio da svi imamo zdravstveno! - napokon reče pa još stade objašnjavati potankosti zdravstvenoga sustava, odluta naširoko bezveze - ... Timotije, možeš ti nestat, ali doprinos se plaća! Kako ono u Bosni kažu, frende: svi smo dužni bolesti!

- I dobro, ne kompliciraj, u kojoj je vojarni? Koji rod? Koji čin?!

- Allaha mi: superman! Zrakoplovstvo! Nebeska straža! E, moj Timotije ...

- Gdje službuje! Tko je zapovjednik! Nadređeni časnik! Pa, Emire, govori! Govori više!

- Ha, slušaj: nadređeni časnik je malo drukčiji! Zapovjednik isto žensko! - smije se odvjetnik Emir pokazujući jedva razmaknutim palcom i kažiprstom prema Timotijevu nosu - Ženska postrojba! A od oružja samo redenik kuglica! Ovolickih! Hihihhi ...

- Kakvih sad kuglica?!

- Ovakvih! - potegnu tespih Emir s pojasa onomu momku sa šargijom što se taman spremao otići, ote mu ih bez otpora - Ovakvim kuglicama cura naoružana! Ali: ona još ima i bojevo punjenje! Križ na dnu!

- Križ?!

- Da, majstore! Križ! - položi ruku na rame svom najboljem prijatelju odvjetnik Emir Muratović ovcokolja.

- E, moj Timotije ... - reče privatni istražitelj - Zavela vas časna, mladiću! Ili vi nju! Časnu obeščastište! Sestri razvrgnuste vjeridbu s Kristom!

- Kakvoj sad časnoj?!

- Da ja kažem "kakvoj sad časnoj", bio bi problem - nasmiješi se sad odvjetnik Muratović - Čast, časna, u vas toga ima, koliko hoćeš! U nas baš i ne, kako bi ti rekao, mi nismo toliko rigorozni. Naše hodže jebu kao zečevi!

- U nas, u vas ... Dobro je Emire, dobro! Pusti sad to! - potapša ga Timotije Truman - Znači: opatica?!

- Opatica! Vojska Kristova! Ne časnica nego časna!

Gleda biseran tespih Timotije Truman dok Emir kuglica nisku vraća momku što je mirno stajao pored njih. Zataknu ga ovaj za pojas, prstima pogladi. U muslimana nakit, u kršćana molitvena alatka, jedni kite, drugo skrivaju. Nego, lako za to: ali

što ona ne reče tko je? U tom će pitanju, znao je to Timotije, provesti možda i čitav ostatak svoga uneređena života.

- Kako se zove?

- Matija! Matija Buran kći Matije Burana! Ja mislio, frende, zajebava me Ekrem, kad stvarno! Evo tu ti je sve!

Doda mu odvjetnik papirić, izvadak iz baze korisnika Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje. Primi ga ovaj kao inkunabulu kakvu, nježno, kao raspast će se. Nije htio čitati, samo presavinu list nježno kao što majke na sprovodima junaka zastavu slažu. To je sad njegovo, premda ne zna što će mu i ne može se pomiriti da je samo to preostalo.

- Idem ja Emire, vidimo se! Hvala na ugošćenju!

- Hvala tebi što si došao, prijatelju! - prati ga do vrata gazda

- Tvoj dolazak ispade na kraju ono baš ekumenski! Šalim se: ali zavrtila ti pingvinica životom!

- Pingvinica!? Vidim koljač sitnih papkara se razbahatio! - odmjeri ga unekoliko i prezrivo Timotije, podižući kragnu balonera i nabijajući onu kapusinu na oči.

- U kojem je samostanu?

- Sve ti je u džepu, na tom formularu! - mahnu mu na vratima Islamskog centra odvjetnik Muratović - I nemoj se ljutiti, dostavio meni te podatke Ekrem prekjučer, ali računam: nećeš doći na akiku ako ti dam prije!

- Nema veze! Hvala ti! Neka sam došao! - uzvрати ovaj.

Odlazeći stazom zna da samoće će se nauživati. Ruku kroza prorez balonera uvuče i zadovoljno opipa onaj papirić kao novčanik na izlazu iz kafane. Sve što ima, tu je.

8.

- Bio kod Mašinovića, ispovijedio babu Maru! - reče fra Izidor otvarajući raštelu čiji škriput ovdje kod Emigranta očito služi i kao zvono - Moš slobodno palit pilu!

- Naštelila se!?

- Slobodno! Naštelila! - ponovi svećenik naizgled pomirbeno no svejedno potom - *hu-fu-hu-huuu* - uvježbanu šampionsku serijom aperkata završi preciznim direktom kojim otrese višak pepela sa žiška stolareve cigare.

Ovaj ni da trepnu, ali nije to važno fra Izidoru jer on je u ovome sam, pa svejedno podignu ruke otpozdravljajući auditorij plešući na prstima uokrug te zadovoljno sjedne. Uze potom novine, habit povuče do koljena, noge ispruži, čarapica nazuvica, protuklizna trejlerska virila ja iz laganih merrellovih gorteksica, zrak je čist, tu je on opušten, ni *shadowboksing* u habitu, ni njegov profinjeni smisao za odjevne detalje ne izazivaju ama baš nikakav zazor kod Matije Burana.

- I, daj zeru one rakijice od prošlog puta ako imaš, baš sam se nahodao!

- Riknuo?

- Nahodao! - sad već pobjednički samo svoje ponavlja.

Obojica popiše po gutljajčić, nazdraviše, njihova je simbioza galaktička: jedan priprema dušu za vječnost, drugi ambalažu tijelu uređuje, prvi preporučuje beskraj u Nebesa u tihom molitvi, drugi gleda da pritom ne lupa previše čekićem, i da paket bude knap. Za babu Maru, Emigrant dimenzije ni ne pita, smanjuju se žene Ciljana, kažu empirijska istraživanja, za točno jedan centimetar u svake tri godine počevši od udaje, pod drvima i burilom, prtilima raznim, a pod djecom u naramku još možda i ponajviše. Pa kad koja napuni sedamdesetu ili osamdesetu, to mu ga je onda odokativno, ali i nepogrešivo: 180x60, standardna di-

menzija za starčad, veličina M(ž), zna Emigrant, ništa dalje ne pita.

- *Prodao tri nastupa u tri dana u Dvorani Dražena Petrovića, organizatori Cibonu preselili da igra utakmice u dvorani osnovne škole Trnsko a on potom - sve otkazao!?* - čita fra Izidor - ... *Svi se pitaju što se događa s Timotijem Trumanom!?*

- S kim?

- ... s Timotijem Trumanom, lifestyle guruom, učiteljem života i nadahnućem Hrvata!

- Ma, koji je taj? Koga on nadahnjuje i čime? - podiže se na noge Emigrant i rastegnu ramenima unatrag još i glavom zavrti tamo-amo, razgibljujući se - Čime, fra Izidore, čime?

- E, upravo time! - ovaj iskoristi trenutak nepažnje, ustade i s još dva tri odmjerena krošea - Fu! Hu! Fu! - posjede majstora natrag na stolac!

- Daj, dosadan si više! - reče Emigrant zabacujući onaj pramičak kose što mu nizvodno krenu - Pitam: šta uči taj Timotije?

- Uči kako prokrviti žile, promasirati vrat, rame, raspuhati čakre! A da ne govorim o vježbama za vid, prostatu, antiejdž mimiku obraznih mišića, onda znojenje, sprečavanje ali i poticanje ...

- Ili disanje, e, tu je ... *hu! hu! huu!* - ispuhuje se prvak - Kažu najjači!

- Za disanje?! Ha, onda je njega trebalo poslat kod babe Mare, a ne tebe! - otjera ga od sebe mašući nespretno gumenim stolarskim čekićem, pa kad posjede air udarača, cupnu se po koljenu dvatri puta Emigrant - Mislim, nesretnica se očito guši bezveze! Zbog neukosti ...

Zašutiše. Nije fratru pravo kamoli milo kad ovaj tako govori. Svećenik u Ciljanima, to je kao misionar na Marsu: ako tu i ima života treba na nj tek naletjeti. Govore ljudi crkveni da općenito

teško je uvijek bdjeti nad stadom koje bezglavo luta, ali, bogme, ako pitate župnika ciljanskoga, još je teža ova njegova pastva, umorna i od grijeha, neispovjediva poradi praznila životarenja, vjerom preuvjerena, spram pokore okorjela, završena u svemu što je ikad započela, ova zabit zabiokovska gdje još ima za nj posla tek toliko da stavi s vremena na vrijeme ogledalo pred kakva stara usta, da gleda omagli li se, dahom dahće li, još dušika li komu duša, il' izduši i sama. Župe žude za pastirom, ovoj ciljanskoj manjka zvonce tornjaka i topot ovčica. I, onda, mora se fra Izidor nečim baviti, dan je predug, a noć je starcu još i duža, pa njegovo onostrano je show business, selebritiji, uglednici, posvuduše, čeljad prostodušna, nedotupava koja bi bila još i posve smiješna i kukavna da google ne prebacuje mjesečno jednu lipu za jedan like, a za folovere i vjuvere, kažu i dvije! Tako iz prikrajka iz tame lažnog profila, bez digitalne sljedbe i svidarnika ijednoga motri taj život dogrobni župnik ciljanske župe fra Izidor. Tà, u čemu je onda problem ako i o Timotiju Trumanu zna koliko i nepismen djevojčurak tamo u tom njihovom Zagrebu? Sve je to za ljude i kreće taj entertejment i prema Ciljanima, a to što je okasnio doći dok ga je imao tko dočekati, e tu fra Izidor stvarno ništa ne može.

- I ti, Matija moj, stvarno misliš kako je izvještaj iz parlamenta ili štatigajznam konvencija Demokratske stranke važnija od "Tridesettri trika" Timotija Trumana ili njegov novi paket mjera "Opet pet uputa puta"?

- Ne mislim, ali ... ma gledaj, glupo mi je da to tebi, baš tebi objašnjavam?! Pa, ne može sad nakon dvije tisuće godina netko upast i reći da pojma nemamo, vjere ni pameti nikakve i sad će on nama sve objasniti?! Disat da ne znamo?! Ma, ni počesat se po jajima stručno ili kad nas zakoči u vratu treba lijevo-desno, a ne desno-lijevo?! Alo?! Pa slušaj, ti kako hoćeš, fra Izidore moj pre-dobri, ali to propovjedništvo, te budalesine ja bi to sve kandžijom rastjerao!

- Rastjerao?! Pa, ovaj je prodao deset tisuća karata po 200 kuna za svoj nastup pa sve puta tri! Znači trideset tisuća ljudi! Različitih! A možda i istih, možda ima onih koji idu tri puta u tri dana! Pa, daj ti meni nađi takav predizborni skup nakon Franjine smrti, majstore?!

- Fra Izidore, svećeniče i župniče naš uzoriti?! - vole oni ponekad persirati i titulirati kad se razgovor zakuha a napose iz nekakvog obzira prema trećim osobama nazočnima u priči - Ono što su u mojoj struci plastični kineski radioaktivni sanduci u kojima pokapaju beskućnike pored Žute rijeke, to bi u tvojoj bio taj nadriduhovnik Timo!

- A, je li?! - poskoči fra Izidor i ponovno uze novine - Evo, da vidimo, evo tvojih: *premijer je ukazao na manjkavost u provedbi javne nabave glede infrastrukturnih projekata vezano uz europsku omotnicu u dijelu kobezijske politike koja je rezultat nedovoljnih administrativnih kapaciteta ...* Pa, šta je ovo?! Ovo da nije stoput gluplje od Timotija Trumana?! Razumiješ ti uopće ovo?

- Kako ne bi razumio?! Premijer smjenjuje ministra uprave! Najebat će mu se matere ... pardon, vaša štovanosti! Omače mi se!

- Ma, ne smeta! Pa, bolje i tako, to bar razumijem! Ali malo stila, malo izravnosti ne bio škodilo, recimo, ako je tako kako kažeš: *šef izvršne vlasti očitovao je svoju odlučnu nakanu u okvirima mogućnosti u što skorije vrijeme višekratno zadovoljiti požudu posredstvom ženskog srodnika najvišerangiranog službenika Ministarstva uprave!*

- E, to! Baš to! Pripametni i pripismeni duhovniče naš!... - nasmiješi se Emigrant i uli još po jednu - U ring si okasnio, ali politika bi ti bogme išla!

- Fala, za to imam tebe! Malo ih je da su obigrali čitav krug, da su zasvjtlili svim bojama političkog spektra ...

- Ti to meni? Misliš da čovjek čiji je šef latino-marksist ima pravo prigovarati drugima!? Kleriče, sljedeći put na konklavi tražite potvrdu o sakramentima!

- Ih! Stolaru?! Da ti nisi naš u duši, ne bi ti smetalo ...

Nikad se neće oko ničega složiti. Svećenik opsjednut opsjenarstvom suvremene zabave i hrvatski emigrant, neoustaša koji je pervertirao do komuniste južnoameričkog tipa koji prezrivo motri pojave nacionalizma u modernoj hrvatskoj državi. Božji sluga s najbržim internetom sa sjeverne strane biokovskog tunela, prvi posjednik satelitskog prijamnika u Vlajlandu i briselski umirovljenik koji odbija uvesti telefon, televizijski signal, vodovod i kanalizaciju. Jedan bi svijet doveo k sebi, drugi od njega pobježe, prvi se otkrio, drugi se skrio, jedan što žudi za ljudikanjem, drugi što sebi pripušta samo ljude usavršene u mučanju, ili pak one što nanavijek umuknuše, hladna čela, golih tabana, pripravljene za njegov *package delivery*. Jedan koji se preko ovoga trijema vraća i odlazi u sve dušebrižničke pohode i drugi koji mu se dnevno bar dvaput iznenadi *otkud ti?* Njih dvojica su tek zajedno jedan čovjek približan, prosječan, nasamo svaki za se su tek polovice, na sreću odgovarajućih međusobnih zakački da čine eto jedinu ciljansku nerodbinsku društvenu grupaciju, da ne reknemo *par*.

- I da znaš: bila je i ovaj vikend! Zvali odozgo, pitali je li došla, ja potvrdio! - reče tek na odlasku svećenik valjda da ne nadoteže priču koja mu nije zgodna, da, kao i uvijek, rekne i umakne nakon što gong označi onih zadnjih deset sekundi zadnje runde.

- Eto znam, nek si ti meni rekao! Pa, što bih ja to znao?! - ošinio ga je pogledom - Što mi to govoriš? Tko će mene, molim te, za nju pitati?!

- Ne znam! Nikad ne znaš! Matija, oni sumnjaju! Ima crkvasvoju mrežu, ja ne znam tko sve u Ciljanima javlja! Ona tvoja UDBA u emigraciji je Mickey Mouse! Miš mali!

- Udba, miš, štakor ... Ne briga me! - osorno mu odbrusi stolar - I što? Izbacit će je i iz toga samostana kao iz one škole na Braču?! E, neka! Baš volim! Taman!

- Bilo bi taman da je s nje! Ali krivnja je tvoja! - dovikuje udaljavajući se.

- S nje je! Tko joj smeta doći?!

- Ti smetaš! Tako ona misli! Pa, nazovi! Reci: dođi!

- Nek ona zovne i rekne: dolazim!

- Kažem ti, s tebe je sve ovo! S tebe je!

Stolar dalje ne sluša, klanu čašom, pokupi sve i ode u kuću. Ubodna pila zazvrlji. Pokojna baba Mara nije ništa kriva, s nje nije!

Tako završi svaki razgovor s Matijom Buranom o njegovoj istoimenoj kćeri. Dva inata nepomirena, dvije dobre duše koje bi fra Izidor radije sastavio nego išta na svijetu. Djevojka mu ne može zaboraviti što se odmetnu u taj svijet, što se ne javi nikad nikome jer bi tako valjda čuo da je Mara rodila: zbrojio bi dva i dva i shvatio bi, dovraga, da ima kćer. Ovako, kad sretnoš dijete a ono veće od tebe, nije moglo dobro ispasti nikako. Pet godina samo se inatili, ona otišla u Pučišća u tu kamenorezačku školu, jedina djevojka u razredu, ma ne u razredu nego u čitavoj školi gdje i kemiju predaje muškarac. Kao: htjela mu reći da nema ni kći ni sina, ništa, nijedno. Potom, Poziv kaže osjetila Odozgo i eno je u Samostanu Marije Prečiste, želi mu, barem on tako misli, sad dalje poručiti i da unuka vidjeti neće. Nište se oni prošlošću i budućnošću, sadašnjosti nemajući.

Jedino je eto zadnjih godina problem tehnički što kad ona ima pravo na taj jedan vikend mjesečno, a u samostanu je pravo što i dužnost, pa onda Matija Buran nema kamo, jer Matiji Bu-

ranu na noge ne želi doći. Netko bi trebao učiniti prvi korak, ali pozicije su čvrste, noge su duboko u blatnom rovu ciljanskomu. Kad zovu Amelija ili Cecilija, fra Izidor glumi da tu je, ali dokad će to ići, pitao se i on stalno.

Srećom veze Stolarar i Katoličke crkve bile su snažne i intenzivne: svim su emigrantima hrvatskim katoličke misije bile uporišta, mnogima i stratišta ili barem mjesta izdajstava. Mogao si, baš prigodno, *all in*, na istom mjestu naći i vjersku opslugu i utjehu ali i fasovati metak jugokalibra 7,62. U Belgiji je, u Antwerpenu Matija živio u župnom hospiciju, po njihovim pravilima u njihovu dnevnom ritmu, godinama je bio zaposlen kao kućni majstor u Biskupiji Gant, zgodno mjesto za skriti se, bogobojažljivim hodom s našim ljudima spremati prepad na Jugoslaviju.

Pa, i kad se vratio u Ciljane, održavao je isprva crkvene stvari u Župi, sve u red dotjerao, od drvena krovišta do klupa crkvenih. Odatle seže ovo prijateljstvo sa fra Izidorom, ove cjelodnevne sjedeljke na starome trijemu Buranovih. Bio pokrenuo i biznis kućnih oltara, *molimo po kućama*, u Hrvatskoj iznikloj iz socijalizma to je dobro prolazilo, valjda komunisti bi da malo treniraju doma prije negoli nastupe u službenim vjerničkim natjecanjima. Buran je za najnaprednije, za profesionalce patentirao i klecalo, ergonomski sjajno kažu svi maratonci molidbeni, ustaneš kao da si ukleknuo maloprije, tek časak da si saget bio, kao kad upaljač ti ispadne ili tako neki dogodak. Digneš se iz Buranovog molilačkog kokpita, nakon tri sata svjež i čio, ma kao da si iz mercedesa na ugibalištu autoceste izašao.

A, nasuprot svom tom dojmu, zapravo tvrdo je Buranovo klecalo, nepresvučeno spužvama i plišom, cijelo od drveta trešnjinog ili orahovog, sjajno i blistavo, zove da ga oviješ i obgrliš rukama grešnim, masivna hrga, sva od jednog komada kojemu spoja ni zakovice, ma ni traga ljepilu još nijedan ne napipa.

Prodao ih možebit dvadesetak pošto je htio, koliko bi upitao, toliko bi ljudi vadili, jer nije za tu stvar ništa previše, a ionako je to pervertirana tržišna kategorija to klecalo kojemu cijena ne ovisi o robi nego o kupcu: jednima bi dao budzašto, druge pošteno oderao. A, trećima govorio *nema, sve otišlo*, onima za koje bi, tako ga barem zeza fra Izidor, procijenio da su grijeha prev-elikih ili premalih, da svakako njegova namješća potrebiti nisu.

Nu, jedno mu klecalo ostalo, eno ga prašnjava u ćošku stolar-ije, gurnuo ga u stranu kad ona njegova ode u Samostan Marije Prečiste. Da je pristupila komunistima, vjerojatno bi prešao na serijsku proizvodnju. Tako je to, taj njihov odnos, tukom na utuk.

Fra Izidoru je to, rekosmo, težak teret, ne čak ni toliko što mora lagati svake četvrte nedjelje, nego kud baš jedina nesloga u Ciljanima među njemu najdražih dvoje?! Dok se primicao žup-nom dvoru pomišljao je kako čak spreman i na prevaru da ih sas-tavi, da, napriliku, kaže ovoj da je stolar bolestan, da nije dobro, pila da mu se omaknula pa da ju kući namami.

Prenu ga zvonjava telefona kad izbi nadomak župnomu stanu, pa uleti i slušalicu zgrabi vrata ni ne zatvorivši.

- Hvaljen Isus! Fra Izidore, jeste pitali za knjigu?!

- Jesam! Jesam! Sestro Amelija, ja taman od njih! Kaže, zaboravila ostaviti! Eno, preda mnom je iz kofera izvadi! Ha slušajte, mladost je to!

- Neka, neka, samo nek ponese, neka joj još sad i dolje ne os-tane! - reče sestra - Izludi me sestra majka, znate kakva je!

- Ništa ne brinite, sestro! Budite spokojni! Poslat ću vam po njoj i bocu prošeka, recite joj da je od mene!

Ma, koji sad još prošek i po komu će ga poslati?! Pljasnu se po čelu čim slušalicu sklopi. Slaba lašca uvijek ćeš poznati po toj rečenici viška kojom požuruje razgovor kraju.

9.

- Sestro majko, on od jutra je na kapiji! Neće da ode!

- Tko?

- Timotije Truman! Onaj propovjednik, kako ono kažu, lifestyle guru! - dojuri zapuhana i uznemirena sestra Amelija.

- Pa, što hoće?

- Pita: tko je tu šef?! Ja bih da zovemo policiju! Teško ćemo ga se riješiti!

- Policiju?! Što vam je? Neka uđe!

- Da uđe?! Prioro časna?! Muškarac?! Sestro, sestro majko ...?! - prekriži se pobočnica, blijedom ožiljenom rukom proleti unakrižno kao mačem svjetlosnim preko prsiju, toliko brzo da je za trprstkom bijel trag na plavoj odori kao za kakvim mlaznjakom na nebu ostajao.

- Pa, kako da uđe?!

- Lako da uđe! - reče priora - Kroz kuhinju! Primit ćemo ga nakon klanjanja! I učinite da djevojke krenu u dvorište na jutarnju šetnju!

- Otkad je u nas u samostanu jutro do podne?!

- Pa, sestro Amelija, tehnički gledano jutro zapravo i jest do podne! - zaključí zapovjednica Samostana Marije Prečiste podižući prst u tom razgovoru u kojemu već pola stoljeća prst u zraku znači da je se dalje ništa ne pita.

- Ne komplicirajte! Uvedite ga, molim vas!

Ova othopsavši kroz kuhinju u kojoj nije bilo nikoga, prišapnu tjednoj redarici valjda to oko jutarnje šetnje, nu ona je očito znala dokad traje jutro jer bespogovorno rastvori sobe redom i istjera cure napolje, a one su poslušno stupale onim čednim, pingvinskim, gejšastim sitnim koračićima, tarući koljenom o koljeno, u ovom svijetu stege u kojemu se raskoračenost ne tolerira čak ni usprav.

Dolje, kroza zelene rešetke vidje Amelija da stajao je onaj čudak još uvijek ispred kapije u žutom širokom ogromnom baloneru s dvostrukim kopčanjem, usto zaklonjen srebrnim antirefleksnim naočalama i prenavučenom dubokom sivom gatsby kapom još i gledajući ustranu, reklo bi se od prolaznika lice uklanjajući. Timotije Truman zna da je Matija tu, njuškao je za njezinim mirisom poput čaglja, “prioritet”, “kapija”, njezina jedina civilka pa i onaj malecki blijedocrveni koferčić u koji svjetovnoj curi ne stane ni šminka kamoli presvlaka, sve je tu, sve se slaže. A najviše se slaže što ljudi nose sa sobom mirise svojih kuća, vonj obitavališta, nešto što Timotije nije lako znao objasniti ali to je kao kod puževe kućice i puža golaća, zajednički vonj im je. Na Matiju Buran njemu je mirisala čitava ova kamena kuća, ulica cijela, ma čitav gornjogradski kvart.

Inače, Samostan Marije Prečiste izvana je ništa, sve mu je unutra, neugledna hladna siva zgrada, obložena depresivnim mišjesivim krečnjakom, usto i malih prozora, nikad osvjetljenih, možda i zazidanih. Vrt je očito s druge strane, u svojoj utrobi krije život, druge ne gledajući, drugima nevidljiv. To je, znači, taj kavez bez rešetaka, zatvor u kojemu te nitko ne zatvara, mjesto za služenje, a ne odsluživanje, utočište poziva, spasenja i obogaćenja, a ne kazne i kajanja. Tu gasiš život u obećanoj vječnosti, daješ najbolje od sebe za, kažu, najbolje što se općenito dobiti može: milost Nadnaravnoga, ufanje otaca, spas naroda cijelih. Tako se udubio ukipljen pred Samostanom Marije Prečiste, kadli vrata zaškripaše, prenu se, spazi od okova ih odlijepi izbrazdan dlan starice.

- Dobar dan, ja bih ... - pokušava Timotije.

- Hvaljen Isus! Izvolite! - samo se okrenu napola, rukom pokaza i koraknu sestra Amelija a ovaj šutke za njom, što ona brže, brže i on, tek na pola puta do ulaznih vrata Timotije uspori

nekako shvativši da želi sestra držati odstojanje, pristojnu rezervu, bar tri-četiri dužine ruku muškarca.

Uski hodnici mirisali su na kamen i vodu. Ima taj prazan vonj, nulti stupanj odorometrije, bijela bjelina njušenja, prapočelo svakog šnjofanja, to neutralno nešto kad granit vrišti poput djeteta u kadi da čist je i da ga se već jednom ostavi na miru, a ove redovnice očito, *peri sestro*, ne haju. Dok mu gumast đon škripucka samostanskim kamenim pločama, vidi Timo bijele ruke djevojačke kako krpu cijede u hladnoj metalnoj kanti i onaj curski osmijeh svršetka nepotrebne radnje koja je vazda nadmoćna svrhovitu radu svjetovnome. Ovdje se, kad sjajilo kamena dosegne svoj maksimum, dalje lašti karakter, narav naravnava, periteljica stroji. Tišina pusta i hladna hodnika uznemiruje stranca, zna Timotije da nije sam, iza zidova obitavaju duše mnoge, očima djevojačkim osvijetljena tmina, život privezan pozivom, u osamicu sklonjena mladost jer takav je ovaj tu posao, taj pothvat vjere od samovanja napravljen. Dragocjene i skupe su riječi u Samostanu Marije Prečiste, znaju one sve da profano pojeftinjaju u bujicama, troše se svjetovnom iluzijom nepotrošivosti, tã nije nam ih Svevišnji darovao za brbljanje, jer da jest i živinčad bi govorela.

- Izvolite! - brbljava je za ovdašnje prilike preko mjere sestra Amelija dok otvara drvena dvokrilna vrata i prepušta Timotija Trumana u veliku sobu.

To je ogromna prostorija sa šest prozora koji gledaju na zelen osunčan vrt. Jedan bi otvoren pa je cvrkut ptica i šum granja provaljivao u sobu te ga sestra Amalija zamandrlji, star prozor a dihta kao vrata od kakvog sefa, pa - *klik-klong* - u tišinu umočen stoji Timotije nasred gornjogradske visokostropnice. Potom još Amelija i roletne zakrenu, širokim snažnim zavrtnjem one ručke, silnom hitrinom poput konobara kad krene pljusak na terasi u Zaostrogu.

Odmaknu mu stolac na dnu dugačka stola, a sama sjede pos-
trance na drugom kraju, među njima je, izbrojao je, dvanaest
mjesto sa svake strane. Blagovaona, predavaonica, soba za sas-
tanke, ovo je, računa Timotije, svakako središte samostanskog
društvenog života. Uto uđe priora, sjede na čelo, ispod križa, na
vrhu stola, u istoj ravni, ali činilo se na pijedestalu silnomu, tako
mu izgleda ona, sobom uzvišena, nekako te ljude koji zapovijeda-
ju uvijek prepoznaš.

- Hvaljen Isus i Marija, gospodine Truman, kojim dobrom?

- Dobar dan! Hvala vam što ste me primili! Tražim Matiju!

Sestru Matiju!

- Sestru Matiju?!

- Da! Sestru Matiju! Tu je kod vas!

- A znate li možda broj sobe ...?! - nasmiješi se nadmoćno ses-
tra majka Cecilija a potom zavrti glavom - Gospodine Truman?!
Poštovani Timotije, pa nije ovo hotel! Što smo mi tu? Recep-
cionerke? Bože moj, Bože, pa, dajte se saberite!

- Pa, kako drukčije da vam kažem da želim vidjeti sestru Mati-
ju?

- Nikako! Nikako, gospodine! - raširi ruke, otvori dlanove
Priora, potom podiže refleksno i onaj prst ušutkivač pa ga ipak
svrnu jer relacija nije podložnička, relacije zapravo ni nema niti je
može biti.

- Ako dopuštate, razloga je barem nekoliko. Ponajprije mi
uopće nemamo iskustvo razgovora s takvima kao što ste vi! A
činjenicu da smo vas pripustili unutra shvatite kao puki ustupak
našoj komociji i inerciji jer smo jučer imali policiju čitav dan
nakon što su nam neki derani razbili dva prozora, pa nam je više,
iskreno, i tog redarstvenog uredovanja dosta!

- A oni su nam barem poslali policajke ... - dometnu sestra
Amelija odmjerivši Timotija, a Cecilija je odozgo prijekorno
pogleda podižući obrve i dalje nastavljaajući ...

- ... Naime, glede vaše potražbe, sestre vjereći se s Kristom uzimaju druga imena i dokidaju s prošlošću! Stoga vi, rekla bih, ne zamjerite, posve načelno gledano, zacijelo zapravo tražite nekoga koga više nema!

- Nema?! Sigurni ste?! - osmjehnu se lifestyle guru - Jedino ako je nestala u zadnjih dva tjedna! Ako je, oprostite na izrazu, vjeridba obavljena koliko jučer!

- Gospodinee Truuuuman?! - ustade sad hitro priora, stoji mirno, stražnjicom stolac odbacivši unazad, velika poput orla još i ruke raskrili - Na izrugivanje smo naviknuli, ali ne baš u našoj kući!

- Oprostite mi, molim vas! Nisam vičan ovakvom razgovoru! Gledajte, ja vas poštujem, gospođo ...!

- Gospođo?!

- Sestro!... Kako da vam se obraćam? Kakva je praksa?

- Praksa?! Nemamo mi nikakvu praksu s ljudima poput vas! - stoji ova ispred njega kao razrednica pa ispreplete prste, ruke da priveže pod rebrima, da ih više ne krili prostački.

- Pokušajte me razumjeti, gospodine Truman! Ovo nije mjesto gdje bi netko izvana nešto, a kamoli nekoga potraživao! S onim djevojkama koje su naše mi ne spajamo, a s onima koje nisu naše ili više nisu naše, što znači da naše nisu nikad ni bile, mi spolja nemamo! Razumjete li: jedne ne damo, za druge ne hajemo!

- E, da! Ali sestra Matija je baš jedna od onih za koje jamačno hajete! Anđeo! Ona je pravi anđeo!

- I dobro, vi ste sad, ako pravo razumijem, zapravo došli k nama posvjedočiti njezinu vjeru?! - ubaci se sestra Amelija dok je priora sjedala za stolac - U redu, imat ćemo to na umu!

Uto Timotije Truman ustade, ode do prozora, ukoso kroza nj gleda, viri roleticu prstom napinjući poput kakvog kauboja u onim pucačkim obračunima, obraz na hladan zid nasloni.

- Silovao sam sestru Matiju!

Škripnuše stolca oba. Uskoračiše se sestre sobom. Sad su svo troje na prozoru, na tri otvora, svatko kroz svoje okno ravno gleda. Djevojke prolaze u šetnji vrtom, u koloni ih je dvadesetak, među njima, vidi Timotije da mjerkaju ga znatiželjno one dvije, sestre Matije nema, pa on ne daje mimikom nikakav znak. Uostalom, da Matija prođe ionako se suzdržati uspio ne bi, kroza zatvoreno staklo bi, činilo mu se, iskočio preda nju.

- Oprostite, kako mislite silovao?!

- Pa, silovao! Uzeo mimo njezine volje! - sad već razgovaraju kao da iz novina čitaju jer ima taj diskurs koji nastupa nakon šokantnog šoka kad čovjek otrese pozu od sebe i samo razgovor ostane.

- I gdje se to zbilo? To, kako kažete, silovanje?

- Kod mene! Doma! U krevetu! Pred jutro! - gubi glas Timotije - Najradije bih sad sam otišao na policiju!

Uto zaplaka TiTi u dvorani za sastanke, sobi za molitvu i hranidbu Samostana Marije Prečiste, glavu pognu, u rukama cijedi kapu gatsbicu kao da će iz nje kapi suza iskapati. Ustade časna sestra majka i priđe mu. Starica odana Svevišnjemu što je život proživjela od svakog muška udaljena metar-dva minimalno položi ruku na rame silovatelju Timotiju Trumanu, dok se Amelija pomalo pretvarala u stećak, baš ono u kameni svjedok zbivanja koje neće uspjeti nikad nijednomu prolazniku ništa prenijeti.

- Smirite se gospodine Truman! Ta, prestanite, molim vas! - prati priora kako niz njegovo blijedo lice klizi prva muška suza u dva stoljeća Samostana Marije Prečiste, raritetna lučevina koja bi, da ju je sad uhvatiti u kakvu bočicu, tko zna, za parsto godina mogla biti i prava relikvija.

- Silovao! Kažem vam! Silovao! Kako ne razumijete?! Zovite policiju!

- Koliko ja razumijem svjetovne zakone, obično žrtva prijavljuje silovanje! - sabra se priora - A ovo bi još i bio jedinstven slučaj klerikalno-civilni, pa bi još i mi morali objašnjavati policiji što je djevojka radila u vašem krevetu do jutra! Dok ju vi niste, kako kažete, uzeli bez privole! Pa, ja ne vidim kakve koristi bi itko od nas mogao imati od te istrage i policije! A mediji?! Hrvatski ateistički mediji?! Pa, mediji bi nas rastrgali!

- Briga me! Nije meni to ništa više važno! Počinio sam grijeh!

- Aa, grijeh!? Pa, onda ste na pravom mjestu! Mi se upravo bavimo okajanjem grijeha! Tu smo najjači! - pokušava priora opuštenije - Policija, pravosuđe, sudstvo ... vjerujte mi, oni to obavljaju posve paušalno, ofrlje!

- Poštujem firmu! - sad je i ovaj neformalan preko mjere - Ali, sestro, ja hoću Matiju! Gdje je grijeh, tu je i oprost! Ili prokletstvo! Meni samome je za me, vjerujte mi, posve svejedno!

- Gospodine Truman, ne zamjerite, ali: razumijete li vi uopće što od nas tražite?

- Sestru Matiju! Tražim samo sestru Matiju!

- Dobroo: pretpostavimo da sestra Matija postoji, odnosno da postoji sestra koja se zvala Matija prije zavjeta i da je ona baš tu kod nas i sad bismo mi, znači, trebali njoj prenijeti vašu ispriku jer ste ju kažete silovali kad je došla k vama i uskočila u vašu postelju?!

- Uskočila?! Nije ona uskočila!

- ... Dobro, dobro, ušuljala se! Zavukla se!

- Nije se ni ušuljala ni zavukla! Oprostite, ali kako možete tako o nesretnoj djevojci!

- Mi?! Mi, kako možemo?! Čekajte, gospodine Truman, malo je

neobično da sad vi zagovarate njezina visoka čudoredna postignuća i još je braneci od nas ...?!

- Paa, vi ste ju poslali!

- Mi?! Ja?! Ja sam sad i ona, kako kažu: madam!? Svodnica! Šaljem djevojke u krevet razvratnicima! Bože, moj Bože ...

- Ne u krevet! I ne razvratnicima! - razgovorljiv je, svadljiv Timotije - Šaljete po knjigu!

- Kakvu sad knjigu, zaboga miloga !? Imate knjižaru doma?

Zašutješe svo troje, tišina kao u podmornici, to je očito sestra Matija ili kako se već zove, zna se sad na obje strane stola, jedna drugoj šutnjom govoreći, klimaju sestre, Amelija još i ramenima sliježeći, kao da se ispričava što se protivila prijamu ovoga ovdje bludnika u ovako prevažnoj stvari. Sve im je jasno i prejasno.

- Otiđite sad, gospodine Truman! - ustade priora - Javit ćemo vam se bude li potrebe! Sve je ovo jako nezgodno i nama i vama! Neka vas dragi Bog čuva! Zbogom!

- I što ću ja sad? - pita kružeći nervozno po sobi mašući balonerom napola presavijenim u zgrčenoj šaci - Kako dalje živjeti?

- Kao i do sada! Isto, a drukčije! - reče eliptično priora.

- Vama se čini kao da je svemu kraj, ali vi ste sad, sinko, rekla bih, na jednom dobrom početku! Zamislite: oko vas čini se nema nikoga tko bi vam išta zamjerio, za ništa vas okolina ne tereti, a u vama savjest bukta, izjede vas cijeloga! Tã, vi nemate pojma koliko ste blagoslovljeni i koliki bi nesretnici silos grijehaka dali za zrno savjesti!

- Ja govorim o budućnosti, o teretu koji mi ne da dalje!

- Gospodine! - uleti sestra Amelija - Život nije, kako vi ono kažete: big brother! Kamera naše savjesti nije uvijek jednako udaljena od nas, a nije uvijek ni upaljena! Postoji taj mrtvi kut i u životima svetaca! Tã, ako baš hoćete, u Novom zavjetu su višemjesečne, godišnje rupe gdje mi nemamo pojma čime su se apostoli bavili!?

- Sestro, molim vas, nemojte! - stavi joj ruku na nadlakticu sestra majka trneći njezin bibličarski polet - Dobro je, Amelija, dobro! Bilo bi dovoljno!

- Sestro majko! - reče sada već prisno Timotije slabo ih i slušajući, navlačeći već baloner proguzvan kao negativan dački test - Dajte da vam barem doniram nešto novaca! Recimo milijun kuna! Što kažete? Može? Milijun kuna! Ili eura! Evo, milijun eura! Meni novac ne znači ništa! Sebi ne mogu pomoći, vama će koristiti!

- Gospodine, mi donacije shvaćamo kao oblik zahvalnosti! Molit ćemo za vas! Ali, ne možete u nas kupovati ništa novcem! Grijehe iskupljivati, neki poseban tretman, privilegij ...

- ... Zašto pomažete zajednicu kojoj ne pripadate?! - uskoči ponovno sestra Amelija - Pa, jeste vi uopće vjernik?!

- Ma, zapravo, nisam ... Vjerujem da nisam!

- Znači: uvjereni nevjernik! Viša klasa nevjere! Eto! A da ste vjernik, katolik, znali biste da na nebu platni promet ne funkcionira!

- Sestro Amelijaa!? Moolim vas?! Nemojte! - prekinu je ponovno - Postoji mnogo načina da se odbije milodar, ponižavanje darovatelja zacijelo nije jedan od najsretnijih!

- Hajde, vi danas predvodite klanjanje, a ja ću ispratiti gospodina! - priora već kreće prema vratima.

Krenuše šutke kroz onaj isti hodnik njih dvoje, starica mu je rukom pokazivala da ide jer je isuviše zaostajao ponesen oćuvanjem distance, a onaj kamen pod njima je ponovno bio vlažan, mokre flekice isparavahu, kao da se tu briše za svakom stopom ljudskom, pa Timotije pomisli koliko li će drljanja trebati da se opere trag njegovih razvratničkih koraka.

Nitko mu nije rekao Matija da je odavde, tu da je živjela, ali Timotije zna da jest, kao što zna i da je ovdje više nema. Taj njezin miris, to više za Timotija ionako nije bila respiratorna stvar, već

nešto ionizirajuće, radioaktivno, valjda neki fotoni, snop energije trećim stranama nedostupan. Tã, ljudi zrače, to poznato je: ima ta aureola, neki oblak u kojemu se dojedan čovjek kreće. I Timo nije više za njom njuškao nosom, nego životom cijelim.

Bio je priori tik za leđima, ali starica je šutjela, nije im dopušteno, ili barem nije prikladno, pričati s muškarcima na javnom mjestu, a hodnik takvo mjesto jest i tanka su vrata na koja su zalijepljene uške djevojačke. Kad izbiše do kapije, gdje ih više nitko ne vidi, primaknu mu se sestra majka.

- Ako je našete, javite nam, gospodine Truman! - starica se sage, drži ruku na ustima kao kakav nogometaš kod slobodnjaka na 16 metara u izravnom prijenosu kad se ono štiti od čitača usana.

- Obećajem! - stavi i Timotije šaku pred ustima plamen upaljača kao da štiti, cigaretu kao da žeže - A mogu li ja vas zamoliti da i vi meni javite saznate li što god?

- Apsolutno! - prekriži ga priora, blagoslovi ispruženim dlanom te potom zakrenu ključem.

- Naš dogovor će vrijediti sve dok novosti o ovoj zajedničkoj golemoj nevolji ne procure prema bilo kojoj trećoj strani! - zaključni starješina juristički ugovorno, usput izvirujući glavom kroza razmak štangi da vidi ide li tkogod, muškarca da ne spazi na kapiji Samostana Marije Prečiste.

- Neka vas dragi Bog čuva, gospodine Truman!

- Svako dobro, sestro! - uzvratu ovaj udaljavajući se prebijeno poput mačora iz pijane ciganske čerge, gratao je neogumljenim kožnim đonovima gornjogradsku kockoliku kaldrmu dok se izvučen remen balonera vukao za njim kao rep još i kopčom zveckajući, poskakujući. Timotije ne čuje, ne haje, poglede prolaznika ne registrira, zvoni kroz gomilu kao izgubljeno govedo. Nakon što čovjek na silu prijavi skvrnuće redovnice, privlačenje pažnje ima sasvim drukčiji smisao.

10.

- Nema ga?! Onoga tvoga ... - pokazuje Timotije preko puta, na drugu stranu Trga dok je odvjetnik Muratović sjedao za stol u Kavani Agram - Gle! Spuštene roletne! I, vidi, vidi neka crna krpa tamo na balkonu izvješena!

- Ma, znam! Umrila partizancina! Objesili maramu kao da su još u onomu svomu selu u Šumadiji! - reče jurist - Oni i tradicija?! Moš mislit! Jako im naslijeđe?! Znaš li ti uopće, frende, tko su Srbi?

- Ne znam, reci! Hajde, reci baš! - mahnu rukom Timotije kao vozač kad ubrzava neodlučnog pješaka na pješačkom - Da ćujem!

- Srbi su Turci koji se prave da nisu Bugari!

- Ti uvijek isto ... - odmahnu Timotije - I dobro: kad umri onaj tamo Turčin koji ne bi da je Bugarin?

- Prije tri dana! Evo i testament imam!

- Testament?! Što će tebi, molim te, njegov testament?

- Čitaj! - doda mu odvjetnik paleći cigaretu i mašući konobaru da mu donese onu njegovu kratku bez ičega - Čitaj, majstore!

- Ohoho! Vidi, vidi! - smije se Timotije - Pa, ti si bogme naslijedio stan! Opa! Jedini nasljednik! Ostavila ti ga, partizancina! Je l'?! Ostavio stan Hrvatini ljutoj!

- Nije ostavio nego vratio! Ja sam ga naslijedio od svog oca Emira Muratovića! - ispravlja ga ovaj - Ali, čitaj dalje, majstore!

- ... *Emiru Muratoviću, Mokrička 36 kao jedinom nasljedniku ... bla-bla-bla ... aha ... ovo ... misliš ovo: nasljedstvo po ovoj Oporuci smatrat će se ništavnim te će stan na kčb 4 na Trgu ... saamo malo ... biti prodan na dražbi a sredstva uplaćena na račun Udruge antifašističkih boraca NOB-a u slučaju konzumacije duhanskih proizvoda u zatvorenom prostoru nekretnine koja*

uključuje pet soba, jednu blagovaonicu kao i .... Čekaj?! Ahahaha!
Znači: ne da ti pušit!?

- Ne da! - reče sjetno Emir posve umočena obraza u dlan one ručerde kao da ga zub štreca - Ugradio senzore dima, uvozne, potrošio 5 tisuća eura! Povezao ih još sa SUBNOR-om!

- ... a navedeni bežični sustav Cigarette Smoke Detector bit će održavan od strane Udruge boraca NOR-a, Grmošćica 9, te Nasljednik iz stavka 1 ovog Ugovora neće stvarati smetnje prigodom ulaska u posjed u slučaju visokih koncentracija očitanih kod Održavatelja navedenog protudimnog sustava ... Bogme! Da! Ne da! - zaključi Timo i vrati mu testament.

Dalje su sjedili šutke, Nije ga htio zezati Timo, Emir je njegov jedini pravi prijatelj kako god okreneš. A i ovaj Šumadinac što eno oslobodi Zagreb, a nije uspio u pola stoljeća oslobodit metar stana da može zapaliti cigaretu, i taj je na neki čudan način njihov, treći čovjek iz kave u kavu, godinama, desetljećima, čak i neovisno o sadržajima oporuka, njihov za života, a evo, čini se, i nakon njega. Možda ih je i čitavo vrijeme gledao zavaljene u poluraspadnute fotelje s druge strane Trga, Emirov vrh cigare mu je svijetlio izgleda nedvojbeno. Ili ima svoje ljude jer, kaže Emir, njihova je Hrvatska, ta što je njima Srbima saznati gdje tko sjedi, puši li se s druge strane Trga i dimi li Emir Emira Muratovića. No: braniti nekome što sam hoćeš a ne smiješ, e to se ne radi valjda ni u toj Šumadiji.

- Nego Frende, a moji ugovori? - upita Timotije - Jesi donio?

- Sve je tu! - iskrca mu iz torbe oveći bunt, pomaknu ono nasljedstvo da se s poštenim jurističkim poslom partizanska prevara ni fizički ne dodiruje pa stade listati po onim naljepnicama u bojama, složila mu vježbenica Azra.

- Evo: Ugovor o otkazivanju nastupa i postupnom povlačenju knjiga iz optjecaja, Ugovor o prijenosu prava na moj ured i ovo za tu kuću dolje u tim Ciljanima!

- Kakva je? Imaš sliku?!

- Jebena! Jebena, frende! A kakva će bit kuća u poštenih Hrvata?! Kameno, maleno! Renovira se! Točno preko puta tog tvog Matije Burana! Jedva nadoh vlasnika u Dublinu! Ovaj nesretnjak mislio neka telefonska zezalica, ne ide mu u glavu da netko hoće tamo kuću! Evo pogledaj!

Uze slike Timotije Truman, dom svoj budući iz zraka pa sa svih strana snimljen. Uski asfaltni puteljak, jedna kuća na drugu gleda, oko njih treće nema. Timotijeva isto prizemnica, ali nešto manja, zaraslo dvorište ispred nje, trava se do pod vrat trešnji uzverala, prozora dva, soba i kuhinja. Ima iza kuće jedna kao štala, popločanih pet-šest metara do nje, a i progona s ceste k njoj vodi.

- Šta se preuređuje? Oprosti ... - ustade Timotije - Jacuzzi se unosi, ne razumijem?!

- Jacuzzi!? Kakav sad jacuzzi? Pa, jebi ga sad, nisi bio rekao jacuzzi?! - začudi se odvjetnik Muratović - Trebat će, frende, za jacuzzi, proširiti vrata?!

- Nisam rekao ništa! Ništa, Emire! Ostavi kako je! - dreknu Timotije - Hoću kuću da joj ja prvi otvorim vrata!

- Pa, trebaš valjda grijanje?! Ili vodu?! Nema dolje vode bez kiše, a kiše nema! Ona, kako kažu, gustirna ti suha! Pa, znaš li ti kamo ideš? Ti ideš, frende *dii je zemljaa vode žeedna, di su staabla maslinaa...* - pjevuši odvjetnik.

- Emire: ulij vodu, popravi krov, ciglu-dviije promijeni da se ne penjem gore i to je to! - unio mu se u lice tako da ih i neki zalutali švedski turisti s drugog stola pogledaše - I dva metra drva mi uzmi! Maslina, bukva, ebanovana ... koje god nađeš!

- Dva metra?! Jel ti puno? - smije se Emir zapisujući na papir - Oćeš sam cijepati?! Sjekiru! Ušatu sjekiru da ti nabavim, purgeru?!

- Sjekiru! Može! Zapravo, daj, 'ajde pilu motorku! I čekaj ... drva ne treba! Briši drva! Kupi mi šumu! I njivu, ali njiva da nije uza cestu! I traktor! Neki manji! Manji i da je polovan!

- Polovan?! Gdje ću nać polovan, zašto polovan?!

- Zato jer kad ja nisam nikad bio na njivi da je bar bio on! Da ne izgledamo obojica blesasto!

Zapisa odvjjetnik sve što je čuo, ne možeš ti s budalom, nek mu sad bude, vratit će se natrag prije zime kad mu se guzica smrzne, računa. Kuća je kupljena na neki, kako kažu, poslovni subjekt, imena "UZZO" punoga naziva "Udruga za završni obraćun", u biti knjigovodstveno savjetovalište, osnovali neki Emirovi pajdaši, sjedište u Rijeci, ne bi im stotinu detektiva stalo u kraj. Timotije je inzistirao da računi ne dolaze na nj, jer u selu ako bi se nekako posve skrio, bilo bi dobro. Već mjesec dana bradu pušta, glavu obrijao, naoćale neke, *model Todo Kurtović*, tako ih zove Emir, debeo okvir, nuklearna eksplozija im ne može ništa, a u njima staklo prozorsko, nula-nula. Upozorio optičar Miškeć iz Stare Vlaške, isto neki Muratovićev, da ih se nipošto ne ostavlja na stolu u kafani, da ne skida s nosa, jer kaže, svakome će pasati koji ih natakne, pa da ne bude ćudno što ih nosi, a on takve više pravio ne bi, struku kompromitirao oftalmološku staklom neutralnim, lećom što ostavlja pogled kakav je i bez nje.

- Je li bilo problema sa izdavaćem? Megić, naklada Megić, riješ li i njih?!

- Lako! Zaprijetio im da ću im gledat papire, naknade i naklade unatrag, na sve pristali! Gasit će Facebook i ostalo sukcesivno, pomalo, zapoćinju s pričom o otkazivanju nastupa Timotija Trumana zbog korone kao pa oporavak i tako dalje dok se ne ugasi interes javnosti. Imam ugovor o razvrgnuću, evo tu ti je! Ništa se ne boj! Nema te! Sve je na meni, sva prava, a ja ti nisam od toga tvoga biznisa!

- Pusti sad biznis, kad mogu dolje?!

- Uskoro ...

- Sutra ujutro?!

- Sutra?! Pa, ti nisi normalan?! Daj mi još dan-dva da nađem taj traktor! - smije se odvjetnik - Šume i zemlje ima koliko hoćeš! To ću učas!

- Sutra! Sutra u 10 mi pošalji auto! Neupadljivo! Neki kombi! Može i onaj, kako ga zovu, golf, nemam stvari! Splitska registracija ili slično, nemoj da je zagrebačka! Ili riječka, reče ti udruga u Rijeci?

- Da u Rijeci! - odmahuje glavom Emir - Timotije, čemu sve to?! Pa, čovječe ti kao da ćeš uzgajati luk u tim Ciljanima ostatak života?!

- Luk?! Nije loša ideja! Dok nju budem čekao nećim se moram zabaviti! - reče Timo - Mile, daj nam nešto popiti, da nadravimo, da se pozdravimo pa da idem sad ja!

- Što se imamo pozdravljati?! Pa, tu smo! Nazvat ću te ako nešto zapne?

- Nazvat? Koga? Pa, nisi mi valjda telefon uvodio?!

- A kako drukčije?! Morali i žicu provesti: sad jedini ti i pop imate telefon tamo! Nemaš signala dolje, majstore! Mobitel ne lovi!

- Mobitel? Kakav mobitel?! Kakav crni telefon! Čupaj žicu! Obustavi! - pokaza mu na papir - Adresu imaš! Piši! Ciljani bb, "UZZO"! Jel' ono "UZZO"? Na Udrugu piši! Od sutra sve preko Udruge! Frende?!

- Dobro, dobro ...

Mile im je donio dvije šljive, mrzle, triput prepečene, njegove iz Bosne, nisu u slobodnoj prodaji. On kao da je slutio da ih dugo neće vidjeti zajedno tu pod ovim prozorom, a možda i nikada više, godine idu, mirovinu će i on teško izbjeći. Njih trojica ionako su ostatak bivših vremena, dok je pogled na središnji zagrebački trg bio vrijedniji od telefona i mobitela, radija, televizije i

interneta zajedno, vremena kad se viđenost osiguravala mjestom u Kavani, a ugled stolom i ritualnim, svakodnevnim dolaskom u isto vrijeme jer je budalasta iznenadnost života i rđav dnevni ritam novotarija modernog doba.

- Timotije, a kamo ti ideš? - upita keljeći se od žegarne raki-jusine Emir - Što ćeš ti u tim Ciljanima, frende?

- Rekao sam ti stotinu puta: čekat ću je da dođe! - uzvрати posve mehanički ovaj.

- I recimo da dođe? Što onda?!

- E, onda joj neću dati da ode! - eksa ovaj rakiju kao da je vo-da.

Ustade, potapša Emira po ramenu, i otkliza prema okretnim okruglim vratima, upade u njih kao govno u sokovnik. Gleda za njim odvjatnik Muratović, Mile čaše obje već na čeličnu tacnu prebacio, klanu novom pepeljarom o stol pa još potegnu po nje-mu krpom, kao da tjera i ovoga što je ostao, iskusan u toj stvari, znajući mučni rastanci su da ih se skraćuje.

- Mile, šta imam ja još?

- Ništa! Ništa, Emire! - ne da platiti ovaj, zamaknu za šank, ni ne okrenu se.

Emir Muratović skupi ugovora deset, podiže pogled kad met-alnim utorčićem preklopak torbe škljocnu, gleda Trg imenjaka Jelačićeva konja koji će i u nj prducati dok bude pušio na balkonu vraćena stana, vidi bradata raspamećenika kako šara pločnikom gađajući prolaz Oktogon, upade u nj Timotije kao tuberanski hračak u slivnik.

Začas je dohopsao do Ulice Šimuna Špiranca, odlijepi ono "spremište" sa zvona, već dugo mu je na živce išlo. Nasred stana stajao je kofer, navlas isti mali blijedocrveni, boje lososa, onakav kakav je i ona imala, uzeo ga na Njuškalu, za keš preuzeo, malo nošen. Njemu stvari ne trebaju, sve će u nj stati, ispočetka će kad dolje dođe na traktor pa u trgovinu, a ima i autobus na glavnoj

cesti, na stanici par kilometara dalje, kažu srijedom za Imotski, utorkom do Zagvozda, a svaki drugi dan i za Split, samo taj ne staje, treba mu mahati, izbiti preda nj i nasred ceste.

Nimalo se ničega ne boji, on je tu prljav, tamo će savjest ispirati, on ni od koga koren pokori se primiće, gorivom grijeha gonjen, isposništvom posnim paštat će u tim Ciljanima gdje kažu ionako ničega nema, gdje dobro se čuje jauk jaukala, kaj pokajnika. Sebe progoni Timotije dok se ne dovede do mira nekakvoga, sam svoj dželat, svoja žrtva, sa svime što ima opršta se sad jer ne želi si ono oprostiti. Ono, onu oskrnavljenu mladost, tuđu čednost koja je u njezinu slučaju ne samo ćudoredna kategorija nego, eto, i sredstvo za rad. On, zarad svoje požude, nju skrenu s misije, jedna beznačajna mrlja na njegovu bijednom životu drugomu je presuda suda završnoga. Ništa ne dobi on, izgubi sve djevojka. Pa, vrijeme je da se račun izravna koliko-toliko, konta Timotije Truman pakirajući koferčić. Bio je pripremio korpu za Melkiora, ali čemu? Ponijet će ga u rukama. Dovoljno je čudno to što dolazi s mačkom, kakogod ga pakirao. Pogleda ga kako kruži po stanu pa ga, u posve netipičnoj navali nježnosti, uze u krilo i pomazi po stomačiću ne bi li ga natjerao da se onako bezbrižno izvije kako samo mačke znaju, ali ovaj mu se uvi glavom pod košulju kroza nezakopčan prošivak, kao da bi se najradije čitav skrio.

- Znam, Melkiore, znam ... ali moramo ići!

11.

Bijeli golf *čtvorka*, prometalo čije je srednje ime 'neupadljivost', primicalo se Ciljanima uskim ostarjelim asfaltnim putem koji se na užeglu čelopeku mrvio krajomice poput presušene makovnjače. Timotije je šutio sjedeći odostraga, ustranu praznjukava pogleda, gledajući kroza smeđaste demode rejbanke pozlaćena oširega okvira, držeći Melkiora u krilu, a mačak je živnuo ušavši u automobil, bio je znatizeljniji za okoliš od njega, zvrlijao je neprestance naokolo i njemu, koji za života nije sišao s parketa i pločica, je sve to s kamenjarom, dračom, gudurama i planinčugama bilo očito posve strano. Na onu tablu Ciljani, prenu se i Timo, uspravi se pa gleda šumu podivljalu podno sura Biokova, kovrdžavu i raščupanu, zaklonjenu u potpazušju goleme planine, a pod njom na goletima kućerci otužni, napuštene ozidine Zagore, gumna koja se desetljećima smanjuju u se ulazeći, posve izjedena historijom, uprana kišama, zagušena travčugama koje nikad ne bi pristupile vršilu za žito dok bi vršilaca, a sad evo napuštena, skupljena oko onoga kamenog utora za stožinu kao kakva bacališta za kuglu, ako su i tolika, ma, što kažu, *k'o petobanka*. Pod Timotijevom kućom, gdje stadoše, golem orah, starohan, prozelenila mu jedna grana, budalasta, tamo skroz desno u suhoj krošnji, čitav sablastan, i sebi samomu težak, pili bi se obradovao.

Emirovi ljudi, vidi doseljenik, travu pokosili, travnjak divljak zabiokovski, neiskorjenjiv gumen korov, kožnata vlas mu svaka unisko prebijena, pa svijetli ledina kao izbrijana glava zarobljenika. Melkior stoji na kandžama propet kao saharski crnac na zaledenu jezeru, pa se malo po malo ohrabri te ipak nekako krenu za Timotijem u kuću. Ode onaj momak s bijelim golfom, gledaju ga postranice ispod oka njih obojica, ni ne pozdraviše se, a Melkior uto na prozor skoči pa kad spazi rudlava psa preko ceste,

umače, zalijepi se poput čička za Timotijevu nogavicu. Zalaja otamo kudravi, kroz staklo ga još njuši mačak valjda, lavež propara utihu sela kao čakija mekan trbuh janjeta obnoć uoči kućne slave, te izade iz kućerka omanji brkat čovjek preko puta, podraga pseto pa još mahnu novim susjedima, diže ruku, dlanom nove komšije umiruje, onim pokretom *neće ništa, dobar je, dobar*. No, lako mačku, ali sad se i Timotije instinktivno pred Matijom Buranom sakri iza kockaste koltrine, s prozora ukloni, ne može njezinu ocu na oči, trebat će tu, vidi, vremena i vremena dok njegov pogled na sebi nauči durati.

Pravit će se da nije tako strašno, odlučno zakorači u kuću, Melkiora pogleda skutrena u uglu, bi mu ga žao, računa da ima on ipak neku tu obvezu prema njemu jer, napokon, zna se tko koga tu dovede, tko je s voljom došao, a koga se nije ni pitalo i tko je uostalom one noći mrznuo na balkonu iza troslojna stakla pa još i korpe zakrenute prema lažnom, medijski okupanom Timotiju Trumanu na susjednom zidu dok je pravi TiTi radio što je radio.

- E, ako ćemo se nas dvojica, bojati njih dvojice, onda što smo i dolazili?! Jel, tako? - promrmlja ushodavši se, hrabreći Melkiora koji je u ovoj kući izgledao kao lik koji je iskoračio iz kakve dječje slikovnice na seljački kameni pod u onim transformacijama crnobijelih crtića.

Nervozno je Timotije otvarao i zatvarao prazne ladice ko-mode, u jednoj naiđe na molitvenik, činilo se dosta korišten, a ipak pažen i lijepo uščuvan, ostade vjerojatno iza tih majstora ili molera Emirovih, doista nezgodno ga je baciti, valjda računaju gazda će, što bi oni dušu griješili. Timotije ga odloži natrag pa stade otvarati dalje sve dijagonalno do frižidera u kojemu su, po dogovoru, bile na jednoj polici naslagane kocke odležane gov-dine i, isto stogramske, mjerice parmezana, dvadeset komada za prvih dvadeset dana, kao za astronauta. Konzerve tunjevine za Melkiora nije ni spazio sve dok mačak odjednom nije skočio pred

frižider i mjauknuo silno, mjaukom očaja, sebi i gazdi nepoznatim, stojeći osvjetljen, razdražen, naježuren poput netom silovanog u kakvom mačjem gej porniću B produkcije. Timotije jednu konzervu otvori, stavi u posudu koja je stajala pored njih jer zapravo posve intuitivno, user-friendly i ergonomično je sve potrepštine očito neki Emirov složio, samo eto nije to takav dan da bi se Timo kretao predvidivim putanjama.

- Jedi, samo jedi! - pogladi ga - Sve će bit dobro, ne brini!

Ovaj žvačka pomalo, sporije nego inače, čuti beskrajno je odsad vrijeme njihovo, kao da zna zadovoljstava je tu malo, pa da traju ti gušti kakvi-takvi, recimo hranidba nedvojbeno, da načas zaboravi gdje dođe, žalosna mu majka. Podraga ga još dvatripit Timotije, količinom draganja koja dostaje za, cirka, 10 minuta mira u toj kalkulaciji durabilnosti nježnosti koja se uspostavlja u prvim danima partnerstva čovjeka i mačke. Uto ode kroz vrata, iza kuće obiđe spremište, a tamo, stvarno, polovan traktor, priključci, pila motorna, alata svakakva, eno i oni plastični sadači ako će kakva sjemenja u vrtu zemljaviti, napriliku taj luk, kako napokon i spomenu. Ostavili mu Emirovi na traktorskom sjedištu kovertu, u njoj mapa, lijepo zaokruženo koja je šuma njegova i njiva ako bi mu se oralo. Uze zemljovid ciljanskoga kraja i vrati se u kuću, uli sebi vode iz slavine, sjede za stol, pije. Voda kao duša, miriše svojim mirisom, shvaća nije iz kišnice sve istjerano kao kod onih voda iz trgovine za koje više nije jasno kako uopće teku, što li kap uza kap veže kad je svega nula posto u njima, tako barem piše na boci. Ovdje za Biokovom svaka kuća pravi vino, ali i vodu svoju, različitu. Još gutljaj potegnū, čini mu se miris trešnjina lista s krova čuti, oprušinjava oluka tanak metalni miris, neki aftertaste muljike koja spaja ozidinu čatrnje, svega pomalo u debeloj kafanskoj čaši, kakvima se desetljećima bez straha nazdravljalo po zabiokovskim krčmama pa još i o hrastov stol otukujući. Gleda Timo Melkiora, on je očito sebi osmatračnicu našao, na

prozoru leži među šapama glavu držeći otvorena oka, nikad se ne zna kad će ona džukela preko puta navaliti. Valjalo bi i Timotiju da ovaj zna govoriti toliko je posvećen zadatku za koji nije ni svjestan da ga dijeli s gazdom. Sutra će to sve, za danas bi to bilo to na startu ciljanske potražne misije, konta bivši lifestyle guru, eksa vodu kišnicu, zveknu čašom o stol pa skide odjeću i leže, tu u krevet samo se prevali, jedna jedina je u njih prostorija u kući.

Svanulo je, po njegovoj procjeni za nekih 15 minuta, nakon dva okreta na jastuku koji je mirisao na sunce, jer tu se vrijeme počinka i budnosti ionako drukčije mjeri, osnovne jedinice su dan i noć, manjih mjerila nema. Obnoć zvuka nijednoga, selo spava kao da vesla zajednički prema jutru, gdje čovjeka budi svjetlo a ne truba tvornička, nervoza grada u kojemu čini se nikad nitko nikamo ne kreće na vrijeme.

Timotije ne kasni, on više rokova nema, kad se posve razdani-
lo, uzvera se na traktor, pažljivo zavrnu ključem kao da je preki-
dač kakve bombe, prepanut sinkrono oči zatvori poput djeteta na cijepljenju. Ali Emir je očito tu sve pripravnim pripravo, upali dvotaktnik spremno, zabruna po čitavu selu, ispali čađe rektalno oblačić tmast. Šiškom mjenjača zaklima Timotije onako nježno kao desnom sisom junferice, tri brzine i rikverc, tako je nacrtano, to ne bi trebalo biti problem, i doista evo ga već kruži on po dvorištu, kao u onom crtiću Pat&Mat, tamo-'amo i tako desetak puta ter traktordžija stade pred kućom pa se sve poskakujući od golema ushita vrati u spremište po onu pilu i gorivo, a kad otvori ponovno vrata od kuće Melkior pažljivo izmigolji i stade mu se propinjati uza nogavice plava trliša. Primi ga u naramak bećar, lola seoska, pilač, gazda i nadničar, Timo Ciljanin, pa ga podignu na traktor, tamo na blatobranu neko ugibnuće ravno, kutija bez kapka, baš za Melkiora da ne ispadne pa ga ovaj unutra položi te krenuše kroza selo.

Njima krenulo. Tri su dana uzastopce u šumi proboravili, Timotije je otprve ovladao pilom, ravno pri dnu debla stabla odsijeca, nogom ih kao karataš potom hajkikom obara, pa rezucka im grančice, trupac ogoljava, kao za ražanj, kao da nikad iz njih izbojak izbijao nije, a onda uza te pale okresine, oslobođenu razgolićenu moćnu trupčad baš na metar pila, još ih i nogom odozdo pridržava da ne klecnu, da mu pilu ne uštipnu, bedrima ne stegnu kao ono na početku kad mu lanac pojede procjepak onoga starog hrasta na kojega je prvoga navalio, namjerno ga bio odabrao kontajući da ako svrne vođu, šuma će se obeshrabriti. Jest, velika je ta vještina, sam se sa stablom hrvati, zna to svaki koji je sa *štilovkom* u kakav šumarak ugazio, napose u ovu neprohodnu prašumu zabiokovsku gdje starohani više ne znaju što bi od sebe mladice gušćei, ni zraku sunca im ne dajući, a sami, i da hoće, pasti ne mogu. Ovdje odmah vidiš, ako si sumnjao, da suicidarnik se ne uklapa u sustav flore i faune kakvoga je Stvoritelj stvorio. Život je u prirodi vrijednost, ako ne prije, a ono barem tada kad ti ga uzimaju.

Drva je Timo slagao usred šume da se suše, u nebo bi pogledao da ne bi li kakva kiša, jednom ih čak pokri ceradom, ali nije trebalo ni tada: nema ti ovdje kapi od Ante do iza Gospe. A i Melkior se ohrabrio, skače po godovima otpilanih panjeva što tužni iz zemlje ostadoše viriti, osmatra sadistički s tog podeseta gdje svjež patrljak za hrastom još leleče, pa čak je i podanički brkom i junaka Timotija pošakljao po obrazu jednom kad pilač zaleže na deku nakon užine, uza zamuklu vrelu motorku, što još otpuhuje nećujno. Ovaj samo promijesi usnama, naslijepo provokatora pod vratom kažiprstom, odmićući, držeći na distanci.

- Što je leopard? Zajebavamo se, ha?

Zadnji dan, kad napilaše koliko su mislili, čak i previše, izbi iz dubine šume Melkior, gegajući se baš kao gepard pa na jednu panjinu iz zubiju ispusti miša, iskašlja ga purgerska salonska zvi-

jer, ris, lovac, predator, sve po potrebi. Ima još konzervi tunjevine, ali samo da se zna, može on sve što treba, zlu ne trebalo, ne mora se Timo uza svu ovu muku paorsku još i za nj misliti.

Drva su prevozili danima mašući već pomalo suseljanima. Ciljana je na toj ruti jedva pet-šest kuća, a nekako im se najviše radovalo, dvoje staraca na početku zaseoka, vazda ispred kuće pod kostelom na stolicama bez naslona, on puši, ona prebire stalno nešto u pletenoj širokoj korpi u krilu, njima je očito prolazak traktora s mačkom i čudakom bio društveni događaj *par excellence*, zapravo više kao nekakav crtić ali s nevjerojatno realističkim likovima.

Sami su, dao bi se kladiti Timotije da djece nemaju niti su ih imali jer to je nekako baš kuća za starce: ni ljuljačke ni tragova koša na zidu, igračke nijedne, zaraslih golova na travnjaku, veseloga ničega. Očito svezani njih dvoje jedno uz drugo, par za koji je svako rasparivanje, svaki rastanak, ujedno i smrt, jedan od onih brakova gdje bi Matija Buran, da mu javi fra Izidor za jedno od njih, odmah mogao nastaviti i drugi sanduk kovati.

Stade Timotije pored kuće, pa im odlučno pokaza da otvore raštelu, starac poskoči a on utjera traktor, spretno da sam sebe iznenadi, zavrće volanom kao pravi, već naučio i tu fintu s prikolicom u rikverc da motaš desno kad hoćeš lijevo, nevjerojatan manevar koji da se uvede u autoškolama, dozvola bi bila kao diploma s Cambridgea, automobila bi s ceste nestalo. Skoči traktordžija, otkvači stranicu prikolice, istovari drva, iskipa, klanu potom ponovno onim čekrkom na prikolici, klin utjera u zaključak kao metak u cijev, a Melkior sve nadgleda pa se zadovoljno vrati natrag u kabinu i u svoju drvenu kadnicu uđe.

- Mi napilali previše! Pa, da se ne baci! - reče Timo i ode, zamaknu traktorom niz progon, a ovih dvoje od pusta čuđenja ne uspiješe ni usta otvoriti.

To je bilo sve od Timotijeve ciljanske socijalizacije prvi tjedan. Motrio je kroza koltrinu Burana žvačkajući bjesomučno onu govedinu predvečer, izcjedivao ju pljuvačkom dok se ne bi posve skašila kad se više ne bi imalo što progutati već bi ju popio kao gutljaj kakva čaja od mesa. Nekako u isto vrijeme bi se povlačili u kuću, on s prozora, Matija s trijema, gasili bi svjetlo kao u vojarnama, deset-nula-nula, povečerje, spavaj vojsko.

Prvih dana sav bi protrnuo kad bi ga ugledao da iz kuće izlazi, znao je da vjerojatno ne ide k njemu, ali badava, ne može mu biti svejedno, to je uvjetovani refleks kao kod vojnika kad spazi pilača u sanitetskom šatoru. No, s vremenom pomalo je sviknuo na to sve skupa, pogledao bi na sat kad čuje tamo vrata od stolarije da su škripnula, pa čak bi se kadgod kad ovaj malo prespe pitao gdje je dosad, da mu se nije štogod dogodilo? Uglavnom: u Ciljanima i ljudi među kojima su nespirazumi baš golemi, ako ništa drugo, barem lako usklade satove.

A jedno jutro, nije bilo ni sedam, kadli netko baš junački lupa na vratima, krenu otvorit će Timotije, a za njim nakostriješen Melkior, nalik kakvom nestvarnom, mitskom stvorenju, kao nekakva *ježomačka*, biće za čiju bi sliku National Geographic iskeširao para i para, u najstrašnijoj pozi koju umije proizvesti, valjda računajući, kad već psa čuvara nemamo, eto sve palo na mene. Timotije stade bauljati sobom punim krugom pa onda još obrnutim smjerom zavrtaj-odvrtaj, nadotežeći nervozno prema dolje rub košulje, kosu zavraćajući, onom gumom sijed rep stežući, još bi i valjda stao i pred ogledalo da ga ima, hini kao izgled je važan poput neke domaćice koja čeka poštara, hoće sebi reći, to pred vratima nije ništa strašno, možda netko zalutao, pitat će koji je put za, štatigajznam, Lovreć ili Medov Dolac, štogod bilo da bilo, svakako nije onaj preko puta, to je bar jasno jer što bi on sad, života ti, njemu zorom na prag banuo?

- Ona poslala! - stoji na vratima starac i drži kokoš u naramku
- Raskvocala! Mi imamo dvije! Mislim, imamo svoju, isto dobra!
Tebi tvoja, nama naša! Pa, jel pošteno?

Timotije krenu sneno, posve zbunjeno, prema kvočki da bi ju preuzeo, premda on perad ni bez perja, hrskave kože, pa čak niti u umaku od bordoškog rumenog vina nije podnosio, ali starac ju izmaknu.

- Drži jaja! - doda mu vrećicu.

- Ne maši, polako! Razbit ćeš! Imaš slame?

- Čega?! Slame? Nemam!

- Čekaj čas! Ima Matija! - ode ovaj s kvočkom preko puta, eto ga učas nazad, možda nije tamo ništa ni pitao samo valjda uzeo, nosi sad on kvočku, a pod drugom rukom i slamu.

- Ajmo! - pokaza mu pa krenuše prema drvarnici u dvorištu očito sasvim upoznat i s rasporedom jer ovdje u Ciljanima privatnost ima drugo značenje i nema tu ni zvona ni da na njemu piše "spremište", ma ni ključa u bravama, kako se čini, a i vrata se zatvaraju valjda jedino zbog propuha.

- Složi ta jaja! - reče zapovjedno starac nakon što je oblikovao gnijezdo u kutu alatnice, tamo zaklonjeno od svjetla i velika zvučka izvana, a Timotije krenu jedno po jedno još toplo pjegavo jaje polagati u gnijezdo.

- Polako! Ej, ej, špic prema gore?!

- Špic?! Kakav špic? - vrti ovaj jaje - Gdje je taj špic?

- Špic ti je točno s druge strane u odnosu na guzicu! - objašnjava starac otimajući mu jaja - Jel tebi isto sjeverni i južni pol? Nije! E, pa pile oće na oni, kako ono reknu, oni Grenland! Vidiš! Špic Grenland, guzica Afrika!

- Guzica Afrika!?

- Bogami, Afrika! I polako, ne mućkaj! Oplodeno je! - ote mu i ono jedno zadnje što je ostalo.

- A kako znate da je oplodeno? - pokušava došljak s nekakvim razgovorom, računajući da pitanje je uvijek mnogo bolje od tvrdidbene rečenice.

- Nikako! Ajde ti reci, kako?! Hoćemo razbit pa vidit? - diže pogled starac - Ali, mi vjerujemo u našega pivca!

Timotije se dalje nije petljao u proces oplodnje, nego je samo kao provjeravao špic-gizica, Afrika-Grenland, malo poravnavajući jaja u središte slame, a brojao ih je, ne zna ni sam zašto.

- Devet, deset, Jedanaest! Bogme: jedanaest!

- Jedanest! Tako je! - reče čudak polažući kokoš - Jedanest-jaja, dvadeset i jedan dan! Sve na jedan, možeš upamtit! Znači: imaš dvadesetijedan dan da nabaviš kutiju i žarulju da ti pilići ne pocrkaju!

- Pilići da ne pocrkaju?!

- E, pilići! Pa, ako jaja nisu pačija, onda, boga mi pilići! - uze mu još onu vrećicu iz ruke jer ona očito drži do toga da se te male stvari vraćaju kući, napose ambalaža, špaga ili osobito kese jer u Ciljanima proizvedu pile ali plastiku još ne.

- Odo ja! Eto, zbgon! Snać ćeš se ...

Odjuri starac preko vrata. Timotije gleda za njim pa pomisli kako u ovoj Zagori uvijek nekako žure samo oni koji baš nikakva posla nemaju. Ostade on s jednom od dvije njihove kvočke i jedanaest jaja, vjeruje se, oplodjenih. Krenuo da će po glavi podragati kokoš, jer to je valjda jedini odnos koji on ima sa životinjama, a ova ga ključnu po ruci da mu sve zglob na kažiprstu odzvoni. Melkior, gledajući sa strane čitav proces se uto namjesti u neki poluuspravljen mačji karataški položaj, a kvočka ništa. Borbene su ženke, čak i dok je mladunče u jajima, ali ima tako tih tričavih prijatnji, poput ove platinaste, napirlitane purgerske mace, koje stvarno nisu vrijedne pažnje.

Izadoše njih dvoje na dvorište, a kad spazi Matiju Burana na trijemu, zaputi se Timotije ravno k njemu. To je očito taj neki

dan kad se kvočke kroza selo nose, jaja slažu, slama zaima, pa da se na njoj komšijski i zahvali, povod se ima za prijeci cestu koja je do danas imala širinu Dunava.

- Dobar dan! Hvala na slami! - uzviknu Timotije s ograde, još s oba stopala na svome.

- Hvala! Ima slame! - uzvrati Buran pokazujući da slobodno dođe - Evo ja pripremio i kesu kukuruza!

- Što će mi kukuruz?

- Da ti se jaja ne ohlade! - reče ovaj hladnoćom koja Timotija zabezeknu.

- Prospeš pa klekneš, griješniče! U ćošak i na golo, zavrati nogavice do poviše koljena! - reče Buran nastavlajući zajebanciju, no kad je ovaj zinuo, popravi se i smiluje se smotanku.

- Ma, za kvočku, jeba ga ti! Pa u nas trudnice ne hodaju po dvorištu i traže gliste! Baci joj šaku-dvije pored legla!

- Haaa?! A too! E, pa hvala!

- Ajde, naprijed! - skide Emigrant vreću kukuruza sa stolca i pokaza mu da sjedne, pa mu bez pitanja uli rakiju te se sinkrono kucnuše.

- Dobra!

- Dobra! Dašta nego dobra! Naša travarica, čista kao pica hodžine kćeri! - objašnjava slikovito susjed - Dobro došao u Ciljane!

- Još bolje vas našao! - Timotije će na to rutinski.

- Pa, kako vi naciljaste Ciljane, gospodine? - nastavlja ovaj iskazujući ipak minimum radoznalosti kakvom se prepipavaju došljaci.

- Pa, nekako sam odlučio da mi treba promjena, znate, neki brejk! - stade ovaj odjednom mrmljati.

- Haa, pa vi ste onaj Timotije Truman!?! - umlati ga odjednom stolar kao bivola onim čekićem u klaonicama.

- Onaj Timotije Truman!?! - procijedi jedva kroz srćak rakije Ti-Ti snašavši se ipak bolje nego što je mogao i sanjati - Nisam ja *onaj*, ja sam više *ovaj* Timotije Truman!

Sad su šutjeli, nije onaj nego je ovaj, što bi se sad tu moglo raspredati dalje oko tih mijena evidentnih, ako kaže da nije, eto neka nije, ništa danas nije jučerašnje, srijeda od utorka malo toga uzima, pa i ono tamo pilence u drvarnici, kad za dvadesetijedan dan izađe iz jajeta, kad prokljuca kroza špic i na Grenland izbije, tko će ikad više reći više koja je bila ljuska njegova.

- Ma, reče mi Izidor, otkud bi ja tebe prepoznao? Otkud meni da znam tko je Timotije Truman?

- Koji Izidor?

- Koji Izidor?! Pa fra Izidor! Naš župnik!

Uh, samo ne župnik! Svijet Timotija Truman se srušio, njegov ciljanski pothvat, pohota i pokora, grijeh i iskupljenje, sve to pade u vodu jer evo očito kler se umrežio, one dvije u samostanu i ovaj ovdje sve znaju, prate ga, njega, Melkiora, svako drvo u šumi valjda popisaše, jednu kvočku, jedanaest jaja, jedanaest pilića, ma i slame svaku slamku, sve će zatefteriti u čitabe crkvene, a kamoli neće zabilježiti što god drugo, važnije, tipa silovanje, oskrvnuće, udar na vojnkinju Kristovu, takoreći zarobljenicu pomahnitilog razvratnika u neznabožačkoj agresiji! Tã, baš sam naivan, pomisli TiTru, kako ja, taj i takav, pa da nemam dosje u svećenstva svekolikog, Crkve koja ima milijardu i pol ljudi u kartotekama?!

- Naš fra Izidor ti je po čitav dan u tom kako kažu selebriti modu, sapunice, estrada, satra me živog s tim tvojim nastupima, savjetima, jučer govori da jedva čeka da te upozna!

- A, je li?! - sad već Timotije misli možda je sve to ipak slučajno, gleda čovjek televiziju pa ga vidio, računa, ohrabri se toliko da sam sebi rakijicu uli.

- Dobra! Čista! Uh, pardon, ja sam sebi ...

- U nas svi sami! Što ja znam koliko se tebi pije, pa jel tako!?

- Bogme tako je! - eksa rakiju Timotije pa na noge skoči, rado bi kući pa da sve u glavi zbroji dok mu je svježe, da vidi gdje je s ovim sumanutim pothvatom, može li pronaći kakvu rupu u ciljanskoj klopki.

- Idem ja! - odmahnu pa se s pola ceste vrati po kukuruz, uze ga sliježući ramena u lokalnoj već izvježbanoj pozi 'nu, manita mene'.

Ništa ne reče Matija Buran, izgleda običaj da se gostu ne samo ne lijeva nego ga se i ne ustavlja kad krene jer valjda, otkud će drugi znat koliko se komu gdje stoji?

- A vi vidim prodajete sanduke? - reče Timo dok je podizao kesu pa se kao znatiželjno, začuđeno zagledao u izlog.

- Nisam!

- Kako sad niste ... - upire prema sanduku kesom Timotije.

- Ja pravim sanduke! Pravim, ne prodajem! Poklanjam i ne pitam ih nazad! Darujem, što kažu, zauvijek!

- Pa, dobro, bi li meni jednoga mogli darovati?! - pokušava Timotije okrenuti na šalu, sijed lifestyle guru vunene brade, repa svezana nečim ružičastim, rudlavom gumusinom što nalikuje onim pufastim lisicama u sexi shopovima, pa još u trlišu i s vrećom kukuruza ima sve pretpostavke nasmejati sugovornika u Ciljani- ma čak ako je šala i malo tanja.

- Najprije moraš umrijeti!

- Umrijeti?!

- Da! Ali ne brini ništa: već si u srednjoročnom planu proizvodnje moje korporacije!

Sad se već smiju obojica, povodom posve različitim jednoga drugomu nespoznatih.

- A ovaj? - čita Timotije Truman s lijesa kroz omućeno, piljevinom oprašinjeno staklo - Ma-ti-ja Ba-ran ... Čiji je ovaj?

- Pa moj! Čiji bi bio?! Ja ne mogu čekati da umrem! Tko će ga meni skovati!?

- Ha, da! Valjda je tako ... To je kao onaj logički paradoks *Brijač*, ali nije *Brijač* nego *Stolar* - poskoči odjednom poneseo Timotije - Ma, znate ono, sigurno znate, ide ovako: bio jednom jedan stolar u selu koji je pravio pogrebne sanduke svima koji sanduk ne prave sami, e sad: pravi li onda on sanduk samome sebi? Ako pravi sebi, onda mu ne pravi stolar, a baš on je stolar, razumijete? Uglavnom, sa stanovišta logičkog silogizma nerješivo!

- Evo, Bogami ja riješio! - Cuknu čvokom o staklo izloga Buran dajući znak da je priča gotova jer on ne voli nikakvih tih petljanja - Evo ga: tu je! Legnem i nosite me!

- I dođi, ako ćeš sutra na zeca! Pravim zeca! Na lovački! - doviknu Timotiju kad je ovaj već stao nakon neuspješnog izlaganja iz deduktivne logike umicati kući.

- Vi ste i lovac?!

- Da! Ja lovim za sve one koji ne love sami ... - smije se ovaj - Kakav lovac, šta ti pada napamet?! Jeba ga ti, pa meni je puške i pištolja pun kurac! Jedva sam čekao da se raspašem! Eno mog arsenala na tavanu gore, metka nisam ispalio od Oluje! I neću više nikad, ako Bog da!

- Dat će Bog! - Timotije će na to pacifistički prestravljeno jer ga već vidi opasanog redovnikom, s bubanj mitraljezom kako forsira šumu i ide za zvukom jedine motorne pile u selu.

- Kakav crni lovac ... - nastavlja Emigrant - Nego, rodbina ovih mojih mušterija mi svašta donosi! Imam ti, ako ćeš suknenih čarapa, kave koju ne pijem, nekih konjaka, čokoladnih likera, sira prpe! Jesi za sira prpe?! Ili zeru kaštradine, to ti ja žvačkam!

- Sutra ćemo, sutra ćemo zeca žvačkati! Hvala na pozivu! - raspoloženje Timotiju nadode - Idem sad nahraniti kvočku!

- Ajde, ajde! I fala kurcu da dolazi Izidor! Ja ne znam o čemu bi s tobom, on ti zna tih filozofija, mudrovanja svakakvih.

Osmjehnuo se Timotije, računa baš dobro, sve se odmotava kao tepih gurnut niza stepenice. Ovo tu ide brže nego što je mogao i zamisliti, zadugo ništa-ništa, ali evo sad kokoš-slama-zec sve u jednom danu.

A, što je najvažnije, oružja miruju.

12.

- Hvaljen Isus, fra Izidore, je li se možda pojavila?

- Vazda budi hvaljen! - uzvraća svećenik gaseći nabrzaka neki talijanski kulinarski tv show, ispade mu daljinski, onda još i telefon, zape nogom za stolić u dnevnom boravku fratarske kuće pa popadaše s njega, skliznuše časopisi estradni, modni žurnali regionalnog raspona, štoviše i mitteleuropski, oni sjajni diktatori stila blistave Stare Europe oprašnjavljene holivudskim kopitima.

- Fra Izidore, jeste tu? - upita glas otamo, a svećenik nježno, ribolovskim načinom poteže k sebi slušalicu za onu spiralnu šnjuru poput kakvog Mađara na jadranskoj hrudi.

- Ma, javio bi ja, sestro Amelija! Javio... - napokon prozbori.

- Znam, znam! - uzvraća ova jedva dočekavši da više progovori očito po zvuku odmaknuvši zbunjeno slušalicu od uha i gledajući u one tri rupice sive Iskrine samostanske telefonske starudije

- A, zaboga miloga, pita li za nju on?

- On? Tko on?! Mislite Matija? Ma, kakvi!

- Pa, kako sad ne pita? Fra Izidore?! Prođe tri mjeseca! Otac da ne pita zašto mu odjednom ne dolazi kćer, pa Bog budi s vama?!

- Sestro majko, Cecilija ... - promuca odjednom svećenik sjedajući na krevet jer on više na uspravan stav jedva i da ima pravo - Ma, nešto sam vama ja tajio mjesecima ...

- Pa, recite fra Izidore! Recite sve što može pomoći, sad je ovo već, znate, vrlo nezgodno!

- Gledajte, Bog neka mi oprost, ja sam nju, kako kažu, pokrivaovao!

- Pokrivao?!

- Pokrivao iz dobre namjere! Da reknemo: lagao! - sad već viknu, gubi pomalo onu mirnoću glasa svojstvenu ljudima koje je

život smjestio iza oltara - Lagao vas! Lagao nju! Lagao sebe! Lagao Boga i čovjeka! Svakoga odreda lagao!

- Što slagaste i komu? Ta, recite već jednom ... - uzvraća sestra beskrajno neizražajnom intonacijom, ravno i neumitno kao brodograđevno helijsko sjećivo za čelične ploče.

- Zaboga! Progovorite više, fra Izidore!

- Ona nije tu u Ciljane nikako dolazila otkako je s vama u Samostanu Marije Prečiste! - više ovaj i dalje lakše mu je valjda kad ta bruka i po selu zvoni - Nijednom!

- Nijednom, što nijednom ...

- Nijednom nije dolazila kući! Nijednom! Samo bi četvrtim petkom nazvala i rekla *ja sam dolje ovaj vikend, fra Izidore!* A, ja, što ću?! Vi ne pitate, ja ne kazujem! Ma nije to, tehnički gledano, ni laž, više, više, rekao bih, prešućivanje!

- Prešućivanje?! - sad se već zblanu priora Samostana Marije Prečiste - A što biste rekli da smo vas pitali je li sestra došla kući, svojoj kući doputova li nesretnica?

- E, ali niste me pitali! Vidite, sestro, ja već danima razmišljam o tome: ja sam njoj obećao kako ću reći da je ovdje jer sam znao da neću morati reći da je ovdje, da nećete pitati, pa da neću morati lagati! Zapravo, to je kao i da nisam, ne samo lagao, nego ni prešutio! Ili, gledajmo na to ovako: otkud meni pravo da zloupotrijebim njezinu iskrenost, to što mi je priznala da neće doći, svojom nekom tom iskrenošću, pa da sad odjednom ona laže, a ja da sam iskren!? Pa ne možemo mi, božji namjesnici, sestro majko, svoju iskrenost graditi pretvarajući tuđu iskrenost u laž!

- Kako, kako?! Fra Izidore, kako to, kako? Ne pratim vas baš najbolje ...

- Pa, evo ovako, poslušajte! Znači: mi imamo općenito u Crkvi problem istine! Svi svima vjerujemo, ništa ne provjeravamo jer nitko ne laže, jel' tako, pa što bi provjeravali?! Nepovjerljivost

je u nas umalo kao nekakav grijeh! E, ali onda možda više ništa nije istina, ali mi to nikad nećemo saznati jer nemamo taj, da reknemo, korektiv laži! Tko će više znati na koju je laž tamo možda na samom početku sva ta naša pusta istina položena!

- Bože moj! Marijo čista, sveta Crkvo naša, stijeno Petrova! Pa, što to bulaznite?! Dajte, molim vas prestanite! Na kakvu smo mi to laž oslonjeni, fra Izidore?! Što vam je? - dreknu ova umalo sikteći od bijesa - Saberite se!

- Recite, radije, za Boga miloga fra Izidore, kad ćete ponovno vidjeti njezinog oca, tog stolara, tog emigranta, Ustašu, komunistu, što li je već? Možda je netko njemu oko nje nešto javio, neku istinu ili barem kakvu korisnu laž ...

- Večeras!

- ... Odlično! - upade ova.

- ... Sprema zeca! Zamislite, dolazi i onaj Timotije Truman! Znete onaj lifestyle guru! "Opet pet uputa puta", možda ste čitali ... ili "Luku za rasute terete"? Nećete vjerovati, živa istina, doselio k nama u Ciljane! Eno uzeo kuću baš preko puta tomu Buranu!

- Tko? Tko je doselio?

- Pa, TiTrue! Life Coach ...

- Fra Izidore, nazvat ću vas za 5 minuta! - reče priora, okrenu se sestri Ceciliji, prekidajući vezu, klopeći još dva-tri puta slušalicu, još je i podižući da jasno čuje *tuuu-tuu*.

- TiTrue! Life Coach u Ciljanima!

- Molim?

- Onaj nesretnjak izgleda krenuo da će prijaviti to silovanje njezinu ocu!

- Timotije?!

- Da! Eno ga dolje nastanio se iza Biokove! Večeras ide na zeca kod Ustaše sa fra Izidorom! ... - tucka Starešina hoću-neću slušalicom, diže je i spušta, klapucka, a potom liniju zatvori

kažiprstom, a onda posve raspamećeno slušalicom stade vitlati zrakom kao momak na pramcu užetom kod pristajanja.

- I što sad? - prvi put u pedeset godina pobočnica ju vidi posve bespomoćnom.

- Trebali smo odmah prijaviti nestajanje! I nestajanje i silovanje! Nepoznatog počinitelja! - skoči sestra Amelija na noge - Ja sam vam lijepo govorila!

- Dobro, sestro, jeste li vi pri sebi? - prisloni priora slušku pa onako nasuho stade prikazivati prijavak - *Halo, jedan-jedan-dva? Policija? Čujemo li se? Ovdje samostan, znate, nestala nam je jedna sestra, a i napastovao ju je Timotije Truman ti-tru ...!*

- Da! Baš tako!

- Pa dobro, jel vi razumijete da naša komunistička okolina svaki taj nestanak, svaki bijeg iz ovog mjesta drži herojskim činom zatočenika poput onog Papillona, Alcatraza ili štatigajz-nam! A snošaj s Lifestyle guruom to bolesna hrvatska javnost pripisuje u najslikovitije seksualne fantazije naših postulatkinja! U ovoj ateističkoj truleži odmah bi se kako ono kažu *po stvarnom događaju* snimale 32 epizode serije! Ptice umiru pjevajući bi bile skroman uradak B produkcije! Hej, svećenik 'ajdede, Bože mi oprosti, ali sestra da se zaljubi?! Pa, to je spektakl!

- Ali, onaj nesretnik sam reče da ju je uzeo bez privole!? Treba prijaviti, kažem vam!

- Pa, kome mi, molim vas lijepo, možemo uopće išta prijaviti, sestro?! Tko smo za njih mi?! Kolika je naša uvjerljivost, nas nesretnica, nas čijim likovima, kažem vam, u filmovima za odrasle konkurira eventualno kakva medicinska sestra ili profesorica matematike ...

- Pustite sad filmove! Nego što sad!? Evo, recite vi, što ćemo mi?

- Mi ćemo, sestro, koristiti sva oružja i oruđa koja nam stoje na raspolaganju! Radit ćemo što uvijek radimo, takoreći naš

posao ćemo raditi! Ono što više od dvije tisuće godina radimo mi i naši! Svi naši! Sve drugo je pogrešno: bilo i bit će! - kao da prioru, časnu sestru majku obasja neki sjaj, ako ne providenja, a ono barem kakvog-takvog rješenja ili barem sjećanja na neku filmsku katarzu koja bi, daj što daš, u ovom zamršenom slučaju mogla nekako valjati.

- Kako, majko, kako?

- Ovako, sestro, ovako! - priora elegantno i nadmoćno odčepi telefon i pritisnu ono dugme sa zelenom slušalicom, onaj redail, ponavljalicu poziva.

- Halo, fra Izidore!

- Vazda budi! Hvaljen Isus! Vazda budi hvaljen! - ovaj sam pozdravlja i ozdravlja da ubrza stvar da skрати što se da skratiti - Tu sam!

- Fra Izidore, slušajte me: imate li vi, fra Izidore, možebitno, kakvo raspelo?!

- Bože moj, imam li raspelo ...?! E, sestro, vas i pitanja ...

- Ma, raspelo viška! Ah, Bože mi oprostite ... *raspelo viška*, gle mene, što ja govorim?! ... Raspelo da vam ne treba, hoću reći, da nije u funkciji! Funkciji?! Ma, ne da nije u funkciji, nego .... Fra Izidore, raspelo da nije na zidu! Imate li? - jedva izađe na kraj s tim teškim budalastim hrvatskim barbarskim jezikom svakidašnjice koji i najnaivniju misao pretvara u herezu. Eh, kako na latinskom, talijanskom ili, ne znam, pa i na španjolskom, sve dobro zvuči, pomisli priora.

- Ahaa! Pa, imam! Naravski! Imam tri raspela u ladici! Znaete kako kažu: bez alata nema zanata! - sad ga i ovaj poslovičom pretjera pa se stade popravljati.

- Ali, čekajte malo! Oprostite, sestro majko, ali ne, ne, neće to tako ići! Ja dva križa na zidu ne mislim imati! Grijeh, pokora, sve je to u redu, ako sam zatajio, slagao, prešutio, ja ću to sve riješiti,

ali dva križa, tu policentričnost interijera, *sorry*, ali ta mahnitavanja ne dopuštam!

- Ma, nisu mahnitavanja! Zaboravite pokoru, niste vi, fra Izidore predobri, ništa krvi! Kakva vas, pobogu, policentričnost snašla!? Nego, slušajte: uzmite jedan križ i ponesite ga tom Timotiju Trumanu!

- Križ?! Raspelo?! Njemu ...

- Njemu! Darujte mu ga! Sami mu ga na njegov zid stavite ako treba! Recite slobodno, ako vam je tako zgodnije: "ovo vam šalju sestre Samostana Marije Prečiste, vaše obožavateljice, s njim riješite što imate!" Eto: baš tako recite! Jeste zapamtili?!

- Jesam "Sestre šalju, obožavateljice ..."

- Da! "S njim riješite što imate" ... E, to je ključ!

- S njim!? Ahaa, s Njim! Pa, naravno, s njim! - reče fra Izidor jedno raspelo već izvadivši, gladeći stopala Njegova.

- Bože moj, ta s kim ako ne s Njim!? - mrmlja križajući se.

- Eto, pa se čujemo, zbogom!

- Zbogom! - uzvratila ovaj.

- A što će to on riješiti s Njim?! - upita sestra Amelija bespomoćno i nepovjerljivo.

- Ne znam! Ali, mi, profesionalno gledano, drugog posrednika, pouzdanijega svjedoka, nemamo! Na sve drugo pomišljati, sestro, oduvijek je bilo pogrešno! Eto sve njima dvojici! Jedan Naš i jedan njihov, ako je uopće njihov!? On neka vidi s Njim! Naš je posao, da vas podsjetim, preporučiti grešnika Svevišnjemu! - uzhodala se sad po velikoj sobi Samostana priora Cecilija, a Amelija ju gleda, zna da ta bujica riječi je pokrivalo za neku njezinu ideju, misao koju vrti na drugom kanalu.

Ova još i sjede, uli travaricu, iskapi jednu, drugu napola čaše preda se namiri, pa opet ustade i nastavlja

- Mi smo, sestro, ionako neki crkvenjački, kako ono danas kažu, *Date Hub!* Omogućujemo susret sa Svevišnjim! To je naš

historijski maksimum! Koliko je On moćan, toliko smo i mi! Svojih moći nemamo! Otprilike Kao Uber, Bolt, samo trebamo brinuti da taj prijevoz, to privođenje, bude udobno! Zadržati rejting kod korisnika!

- Ja to više, slušati ne mogu! - pokaza joj još i posve nehijerarhijski da sjedne, povuče prioru za habet, a ova se skljojka na stolac ni ne buneći se.

- Oprostite, sestro majko, ali stvarno: što ćemo napraviti s tim dolje u tim Ciljanima, dajte recite, molim vas?! Što?

- Sve što treba! Konkretno: ništa!

- Kako ništa?! Pa budimo praktični! Idemo ispočetka! Evo ovako: znači, jedna naša sestra je otišla u stan muškarcu, legla u njegov krevet s njim i on ju je, kako i sam kaže, silovao! Je li tako?

- Da!

- E, znači, idemo dalje: potom ona nestaje, u trag joj ne možemo ući, a taj razvratnik nakon par mjeseci odlučio njezinu ocu s kojim ova uopće čini se ni ne razgovara reći kako ju je silovao! A mi sad k njima dvojici šaljemo našega posrednika: ostarjelog svećenika s rezervnim raspelom da to riješi?!

- Da!

- Šta da?!

- Da! Baš kao u stara dobra vremena, misionarski pokrštavamo! Kristom krstimo! Što nam drugo preostaje?! Nama treba čudo! Čudo! A mi čuda, nažalost, ne proizvodimo nego im se divimo! Mi u čuda vjerujemo! Posao nam je vjerovati! Mi se molimo za još jedno čudo!

- Dajte, nemojte! - sad ustane pobočnica, pa kad sestra majka spremi čašu na tacnu pored onog bokala sa sokom od aronije, što bi bio nekakav znak da je s pričom gotovo, pobočnica odjednom podiže prst i stade njime nijekajuće mahati.

- Ne, ne neeee! - vrati sestra Amalija potom onu čašu pred prioru na tacnu pa ponovno na stol potezom prenglašenim da bi

to bila spremačka, kelnerska rutina. Uzmahala se čašom tamo-amo, na tacnu pa s tacne, kao živčana štreberica na općinskom školskom šahovskom turniru pred gubitkom partije.

- Kažete, čudo iskamo?! Dobroo: a zašto ne bismo ustrajno molili da ova ovdje čaša sama poskoči gdje treba! Na tacnu! Ovako vidite hopa-cupa! - premješta i dalje jeftin kristal pobočnica.

- Pa, mogli bismo valjda barem to malo čudo izmoliti, mi profesionalci molitve! Tih, evo ni deset-petnaest centimetara pokreta prazne čaše na njezino prirodno mjesto, pa što je to problem da se utječe nakanom molitvenom?! - pomiče ponovno čašu naprijed-natrag i tako par puta.

- Pa ako ovo ne možemo, ovih ni pedalj uhodane staze u životu jedne čaše, što onda možemo?! Sve ostalo se čini mnogo teže! - ispusti napokon nesretan nepomičan komad stakla - Hodanje po svatovima i pretvaranje vode u vino, prolazak naroda isušanim koritom rijeke ili onaj plamteći grm, to, po meni, iz današnje perspektive, možemo odmah zaboraviti! A kamoli da će se Lazar skočit kao oparen! Mož mislit!

- Sestro, jeste li vi pri sebi? - na Lazara je baš nekako osobito osjetljiva priora Samostana Marije Prečiste - Ja to bogohuljenje slušati ne mogu!

- Ma, nije bogohuljenje, nego sestro majko, treba ponekad praktično djelovati! - ova još jednom, zadnji put čašu premijesti pa značajno odmaknu ruku - Ovako! Malo da se pogura!

- Kako da se pogura?

- Lijepo: ima li naša postulantkinja oca? Ima! Jesmo gledali papire? Jesmo! Matija Buran kći Matije Burana! Lijepo piše! Pa da se javi iz Samostana kao što bi javili iz srednje glodarske: *poštovani gospodine Buran, vaša kći je odsutna s nastave već dva mjeseca!*

- Hm, nije to ni sasvim glupo?! - možda po prvi put u pola stoljeća prizna joj otvoreno priora.

- Naravno da nije! Treba skinuti sa sebe, upirati na dva razboja, jer mi paralelno, razumije se, nastavljamo s molitvenom nakanom, ne posustajemo utjecati Svevišnjemu i za nalazak i za spas duša Buranovih!

- Ja ću njemu napisati pismo!

- Pismo! Tako je! - ađutantkinja samo pokaza prema onoj čaši mašući dlanom kao da tjera perad u kokošinjac.

Molit će za taj premještaj od petnaestak centimetara mase od 100 grama, drugi put, sad kad je ovako, može još danas čaša na tacnu uza bokal aronije i ručno, grubom fizičkom silom. To je znači riješeno kako je riješeno, valja biti pragmatičan i djelovati sinergijski, zaključite obje zadovoljno klimajući glavom.

- Onaj nek udari raspelom po onoj protuhi, a mi ćemo pismom po emigraciji! - zaključi pregnantno, posve se ohrabrivši u strateškim promišljanjima, pobočnica Samostana Marije Prečiste.

Dalje su sjedile bespomoćno kao i uvijek, borbene parole koje bi i inače kadgod njih dvije potajice izmjenjivale, slabo su pokrivalo nemoći redovnica. Golem je to pothvat djevojkama biti uzor da bi one na kraju postajale nitko i ništa kao, uostalom, i njih dvije, školovati ih za odreknuće od svake titule, moći i položaja. Da nije vjere ovo bi bilo kao nekakva *viša suicidarska*, a u toj stvari obrazovanja ti ni ne treba, to ili imaš ili nemaš u sebi. Ništa te u Samostanu ne drži, možeš izaći kad hoćeš, ako ne treba tebi Krist, onda realno ne trebaš ni ti Njemu, barem kao posloprimac poslodavcu.

Drugi su redovi redovnica otvoreniji, paralelno se ide u svjetovne škole, volontira u šinteraju, pjeva u zborovima na festivalima, trenira čak i rukomet ili odbojku, a u njih u Samostanu Marije Prečiste eno onaj stol za stolni tenis u prizemlju djevojačkog

dnevnog boravka što je desetljećima bio jedina zabava davno sklopiše pa više nalikuju na gasterbajtersko prenoćište nego na kamp vojnkinja Kristovih. Ovdje, kod Cecilije i Amelije, režim je starinjski i svega toga nema: jednom se ulazi, jednom izlazi, nijednom se ne vraća.

I čitav kuriozitet je u tome što u ovoj generaciji, ako bi baš trebalo birati koja će sigurno izdržati, obje bi prstom uprle ravno u kći Matije Burana. Pa stoga se eto nju, činilo se mirne savjesti, može i poslati po knjigu.

Gledaju njih dvije i dalje mučeci onaj bokal aronije i bočicu dunjevače, pa i bespomoćnu čašu kojoj eto treba ruka, a u toj stalnoj escajg postavi velikog stola je sav opis samostanskog života: možeš, ne moraš, samo od sebe ne ide.

- Cecilija! - čim je oslovljava bez titule, pitanje je gadno - Misliš da ju je stvarno uzeo bez pristanka, tojest silovao?

- On nije! - reče spremno, zagonetno, priora.

- On nije?! Pa, tko je?

- Mi! - uli sad napokon malo odstajale aronije starica pa se otrese od slatkoće te potom ispra usta rakijom - Uhhh ... Mi! Odnosno ja!

- Ne bulazni ... - prekrži se Amelija pa ju nježno i za nadlakticu primi baš za onaj neispirivi tetovirani križ s kojim dođe iz Bosne ponosne.

- Ne bulaznim! Pa nije meni Matija Buran povjerio kći jedinicu na brigu da ju šaljem razvratnicima na vrata! Ja sam ju silovala, ostalo je samo tehnika! Lijepa Kristu, lijepa je i čovjeku! To sam bar mogla znati!

- Molim te, prestani! A kako mi znamo da se ona uopće opirala?! Jesmo bili tamo? E, pa nismo!

- Pa, onaj je to sam priznao! Zar nije tu plaćuci došao proljetos?! - na stavlja pobočnica koja ustade i odšeta do prozora gledajući kako djevojke u pro hladno jutro hodaju stazama vrta, teku i

žubore došaptavajući se - Tã, što bi netko lagao da je nekoga napastovao?!

- Ti ništa ne znaš o njima! On se hvali! Zaljubljen je! Želi da mu pomognemo da je nađe! On je dolje u te Ciljane otišao zaprositi curu! Vidjet ćeš, samo da se pojavi ...

- Pa što je nije zaprosio kod sebe u kući?!

- E, zato jer je muško! - podviknu trijumfalno, znalački naizgled posve upućeno priora - Njima treba vremena!

- Čekaj, molim te, sestro majko! - sad će ova očito službenije

- Ti kao da hoćeš reći kako je naša štćenica, Božemiprosti, silovala, obrlatila i zavela nedužnog lifestyle gurua, a ne on nju?!

- Ja ne želim reći ništa! Ako je on silovao nju, grijeh je na nje-mu, ako se nije opirala ili mu se čak podala, onda je sve na njoj! U svakom slučaju, ništa mi više nemamo s tim!

- Nemamo ... osim što nam je nestala sestra a mi nemamo prava to nikome ni priznati, a kamoli je tražiti!

- A koju smo tražili? Koliko ih je odustalo? Ove godine sedamnaest s njom, znači, osamnaest, zar ne?! Pa, po čemu se ovo odreknuće od zavjeta, planiranje svjetovnog života razlikuje od drugih? Zbog te seksualne dimenzije?

- Seksualne dimenzije? Pa, ti maloprije reče da ju on prosi?

- Prosi, naravno da prosi! - sad joj se primaknu na prozoru i gledaju zajedno redovnice koje se hihoću curski.

- Ti, Amelija draga, zaboravljaš koliko smo mi muškarcima privlačne! Mi smo u njihovom tumpastim glavama uzorne udavače! Nađi mi jednu da je otišla od nas i nije se udala za najviše pet-šest mjeseci, najduže godinu?!

- Idealne supruge, kažeš ...

- Ne samo to: mi časne smo nadomjestak za njihovu čast! Pa, ja sam, sestro moja, u mladosti imala sedam bračnih ponuda, naravski sve na neviđeno, takoreći preko oltara!

- Sedam?!

- Sedam! - nasmiješi se pa krenuše iz dvorane kad dvije redovnice plaho udoše i započese postavljati stol za objed - Dobro, ajde, recimo pet! Jedan s Knežije me prosio triput!

- Pa, zašto te prosio triput?

- Zato što prva dva puta nisam pristala! - nasmiješi se priora svom logičnom odgovoru.

- Znači, nakon trećeg odbijanja odustaju?! To je neko pravilo?

- Pravila prestaju iza one naše kapije, sestro! Mi smo red, preko je nered! - pogladi ju po naboranom obješenom obrazu koji je je još čuvao svu Amelijinu ljepotu - Redovnice, red ... Zato smo valjda ovdje, zar ne?

Ima tako tih trenutaka među sestrama, Kristovim vojnikinjama Rimske crkve, u toj zadnjoj oazi institucionalnoga djevičanstva na ovom svijetu, da sljedbenice sebi, eto, dopuste i malo obične ljudske taštine.

Kad su nasamo, razumije se.

13.

Spremao se polako, temeljito poput kakvog curetka na maturalni ples i već od podne je imao one boss keperice nogavicama nagore obješene na vješalici o vratima ormara, mekane gamoš koledžice za suhu podlogu ciljevačku od jutra su nasprejane, paralelno prema vratima položene u smjeru hodnje, a i iz njih vire zgužvani repići listova Glasa koncila, fina crna *lacoste* vesta je već sviknula na zgib, prevješena preko svećenikova kreveta, baš ona mekana, jedva deset posto sintetike, taman toliko da ono zove da ju prisloniš na lice i osmijehom djeteta utješiš.

Jest, voli se lijepo odjenuti fra Izidor, župnik ciljanski, *trendsetter* bez sljedbe, na svijetu valjda jedini konzument modnih brendova čiju odjeću nitko nikad ne da nije pohvalio, nego ni spazio. On to zbog sebe, Ciljanima svejedno, *gucci*, *vuitton*, *Galeb* iz Omiša ili pak majčusina iz imotske Pionirke, niti koju razaznaju niti o tomu ijedan misli, usporedit s ničim ne mogu, jer on je jedini maneken na ciljanskoj modnoj pisti, ujedno i jedini koji ima fizički kontakt s vanjskim svijetom jer ode, znaju svi, barem dvatripud godišnje sve do Splita, do Biskupije.

Pa i inače, ako ćemo o trošku i uzvratu, *cost-benefit* analizi, u ovom Zabiokovlju Crkva nipošto nije nekakvo dioničko društvo pa da tražiš smanjenje troškova ili pak, nedaobog, otpuštanje neuspješna menadžmenta, nije folklorno društvo pa da se tužiš na prečeste i naporne probe i prerijetka neatraktivna gostovanja, a nije ni, nedaobog, ni partija pa da bi Ciljanin šušкао oko njezine prakse sa ženom obnoć s jastuka na jastuk ili pak tražio da mu se vrati članarina zbog neispunjenja partijskih ciljeva još iz Jajca kao onaj crnogorski mamlaz sedamdesetih u titogradskoj Pobjedi što je potom dobio prigodu o tim ciljevima u društvu sličnih sumnjičavaca raspravljati do kraja života na komunis-

tičkom *team buildingu* na jednom slabo ošumljenom podvelebit-skom otoku.

Rekosmo, Crkva i Ciljani to je jedno, dok je sela bit će i crkve i otkako je sela crkva je tu, trajanje ciljansko započinje prvim zvonom sa zvonika, to je startni pucanj povijesti, ranije ne postoji, za križom se išlo Zagoru nastavajući i što se tiče historije ali i futurologije, to bi mu ga za Ciljane bilo to. Uostalom, ciljanske kosti u šamatorju uza crkvu, svi njihovi pređi usnuli, zacijelo ne bi svađe nikakve i, svaki nek zna, da imat će ih što čuti kad pokuca k njima na hladna vrata kamena ako za života oko toga komplicira bezveze! Crkveni prilog nije investicija, milodar nije oročena štednja, tu drugog šaltera ni nema, ulog koliki bio da bio, prevelik nije jer dobitak je nemjerljivo veći: on se zove ufanje, ravna linija života, smjernost cilja čovjekova, možda nedostižnog, ali barem žuđenoga. Možeš ti u škrabicu ubacit dugme s jakete, ali prije ćeš zaraditi 5 kuna nego takvo isti botun ponovno naći.

To je križ ciljanski, eno ga na vr zvonika, isti koji zataknu fra Izidor na prsima pored one gušterice *lacoste*, gdje sljedstveno tomu i krokodil postade naš, možda baš onaj Levijatan, neman Stvoriteljeva biblijska kako je već i napisano u Jobu gdje '*nema nikoga tako smiona da njega razdraži*' i, pogledaj bolje i ti danas pa ćeš vidjeti: križ ga evo na crnu bangladeškom pamuku kroti.

Znakovi, simboli, oko njih Ciljani ne kompliciraju, hijerarhiju im znaju, znaju što je staro dvije hiljade godina a što je od jučer, znaju da crkva nije ukrala križ s ljekarne niti norveške zastave, da riba na gepeku ford taurusa nije oznaka obrta "Srdela" iz Supetra nego lijepo grčko ihtis-riba, pa to je IHTIS, ustvari anakronim Isus-Krist-Božji-Spasitelj i dakle prometalo pred nama goni vjernik kao što smo i sami vjernici kršćanski, mi što za njim vozimo, a što bi drugo, molim vas lijepo, i bili? To malo teologije da se svladati, majka mu stara!

- I kad te pogleda, nasmiješi mu se, kažem ti! Ma, znam ja kako je među vama neka veza neobična, ne bi sestre bezveze meni dale da te k njemu nosim! - poljubi fra Izidor rassetog Spasitelja, dade mu zadnju uputu spremajući raspelo u onu zaštitnu najlon-sku mjehuričastu ambalažu koje se djeca napuckaju u sretnijim djetinjstvima!

- I da znaš, Isuse moj predobri, i Timotije ima sljedbenike, ali on ti ne zna što bi im propovijedao, baš obrnuto nego kod tebe! Mi tvoji tebe izdasmu, Gospodine, on svoje ni najvećim budalaštinama rastjerati ne može?! Ima glasa, al' ne zna za Riječ! Pa, daj mu prišapni malo, dobaci mu koju!

Isusa polegnu, kutiju nad njim zaklopi, uze ju pod ruku i iskorači iz župnoga stana. Nosio ju je preciznošću libele, vodoravnošću vode, nježnošću nametnutom sadržajem, pažnjom kojom doktori nose još bijuće dječje srce na transplantaciju, ali ipak djelovao je, kako je hvatao korak, ujedno i posve odlučno, onako filmske građe nalikovao na pola puta do Burana onom liku koji u sva tri nastavka Coppolinog Kuma vadi strojopušku iz bijele kutije s ukrasnom vrpcom. Svećenik zrak zabiokovski propuha dvatriput kroz nosnice, uspravi se ionako visok kao da je iz mora isplivao, teatralno poput triatlonca skrenu odlučnim korakom u glavnu i jedinu ulicu ciljansku, modnu pistu, poštansku rutu, neizbježni progon života i smrti. Korača uskim asfaltnim puteljkom svećenik niz blagu padinu, dolje prema selu, gdje je jedva desetak kuća, ni pet dimova, danas zacijelo samo jedna kuhana večera jer starčad ionako ne jede kasno.

- Zec na lovački, prorok na proroka, mogla bi ovo biti baš uzbudljiva večer! - mrmlja župnik sve poskakujući dok oko njega priroda divlja proljećem, gdje se vazda potvrđuje da se biosfera sebi veseli i u sebi tuguje, za čovjeka ju ni nije briga, a i, konkretan dokaz tomu je u onoj: što bezveznije voće to kićenija krošnja! To vidi fra Izidor, jer eno vrišti zezdelije mahnit cvijet, posut svu-

da naokolo, i u zraku vjetrićem nošen, ima ga, brate mili, koliko hoćeš, dosadio Bogu i ljudima, a ničemu ne služi, provocira produkcijom, oplodjen-neoplodjen, svejedno.

Korača krupnim korakom krakat župnik dok sunce zamiče navrh planine za Svetog Juru, mršti se Biokove vlaška strana, ta turobna pustoš Zagore što deprimira, čistoćom odavno pre-mašivši sve zamislive ekološke parametre nad kojima budalast svijet danas bdije, pretužan prostor ono baš *očišćen* od ljudi i ljudikanja, što jedva još izere miriše na zamakao život, ovdje gdje su neizbrojiva bosonoga dječica još domalo letala, a sad evo sam samcat hodi *fensi šmensi* duhovnik trijebeći bijele latice budalaste zezdelije s antilop mokasina, poput nekakvih bio-bio konfeta za prezorene manekene.

Poput kauboja koji u preriji ide pišati iza kaktusa, tako i fra Izidor uznosito hoda pun obzira prema ovoj samoći koja je test svim socijalnim obzirima, ovdje gdje u gudurama vjekovima noćivahu hajduci nemaš se više od koga ni skrivati, skrivač si svoje skrivenosti tu gdje pustinjaštvo nije nikakav biblijski bogotražiteljski pothvat nego način života, gdje iznenadna družba postaje izazov osamici, pa kad se sprema zec kod Matije Burana, tri muška kad dođu, posjednu zajedno, dojedan u snazi i pameti, e to je društveni događaja prve vrste, nešto kao krštenje, svatovi, pogreb, sve u jednome, doduše bez djeteta, mladenke i mrtvaca, ali čega nema nema, ionako je odavno svo družbovanje u Ciljana okovala kleta sjećanja.

Fra Izidor izbi pred Ustašinu kuću baš kad je Timotije guzicu nabećio prema cesti zatvarajući svoju kapiju, triput ključem zavručui jer, što jest jest, ipak je to prva večer otkako doseli a da nije doma, a nikad se ne zna tko prolazi i smjera štogod ukrasti, dvije kocke govedine, Melkiorovu tunjsku konzervu ili, zašto ne, kvočku, pile, pa i sam polovan traktor? Pogleda na sat, osam manje petnaest, Buran ono reče oko osam i očito su obojica

krenuli čim je dospjelo to neko pristojno vrijeme dolaska koje nije ranjenje, jedva dočekali da se više krene, bateći nogama pred polazak poput pastuha u boksovima na kasačkim derbijima.

- Vi ste, pretpostavljam, fra Izidor, naš župnik?! - ubode ga ovim *naš župnik* kao heroinskom iglusinom - Timotije Truman, drago mi je!

- The pleasure is all mine! - uzvratil svećenik, voli on te fraze engleske, one rastapaju konverzaciju, jer, napokon, to je ipak jezik polusvijeta i sitnih muljatora, sljednika Angla, Sasa i Juta, protuha unakaženih racionalizmom, i na njemu jedva da je išta uistinu duhovno moguće izreći.

- Eto vas! - pozdravi ih i Emigrant naslonjen na vrata trljajući ruke o kvadratičastu crveno-bijelu kuhinjsku krpu i pokazujući na trijem da sjednu. Sav se ovaj razgovor introdukcijski zbi u tri metra kvadratna i to je vjerojatno, lokacijski gledano, jedina konverzacija i interakcija ciljevačka u ovom trenutku pa i šire, možda i na čitavoj opustjeloj južnoj tribini Imotsko-bekijskog polja.

Posjedoše, evo ih sad napokon za stolom, njih trojice, usto uza njih i troje nižerangiranih božjih stvorenja, mačka, pas i zec, premda, istinabog, ovaj zadnji je prispio svom kraju, eno ispušta zadnje mjehuriće zraka kroza gust toč u crnoj teći i bit će domalo poslužen, kako tumači stolar dok ispijaju rakiju, s grudicom pekmeza od smokve, a i pura je naša, zrno kamenom voda prebila dolje na rijeci, pa sinergijski, summa summarum, od tog zekana, nada se Ustaša, ništa ostat na kraju neće.

Timo donio neku butelju crna vina, francusko čini se, nešto kao *beaujolais bourgognes* piše, ali domaćin samo učtljivo klimnu glavom i prezrivo turnu bocu ustranu, nije se ta, majci, popila u ovoj kući jer u Ciljana imaju ta neka gastroenološka pravila davno postavljena hvalevrijednim iseljavanjem snobizirane mladeži: tu, naime, svaki jede i pije što proizvede njemu znan čovjek spram kojega postupka sljedljivosti hrane su ISO standar-

di, da reknemo, spolovilo od ovce! Stoga, iznese namjesto pitaj-boga-kakvog trpka franačkoga, iskemijanoga, guzast bokal crnjaka Buran, rumeni se poput krvi nedužnoga, a teče niz grlo kao mlijeko, složiše se još kod prvog guca, a kako i nebi kad je tako i nikako drukčije.

Gozba je ovo posve jedinstvena sastava: svećenik, buntovnik i razvratnik, u jednomu kopni bogobožnost, u drugomu domovina, a trećemu nada jerbo taj čudan došljak, što u Ciljane zadnji dospi, bez uvjerenja ikakvih je, ne pravi se više ni da ih je imao. Njih trojica, vojnici vjere, zavjere i razvjere, trojka koje povezuje djevojka koje nestade, nju prevariše, iznevjeriše, izdaše, i danas će, valjda, jedni drugima o njoj lagati sebe i drugoga dok im oštra pura zabiokovska bude strugala jednjake poput dimnjačke željezne četke.

- Dobar toć! Nikad ti ovako dobar ispao nije! - reče fra Izidor, elegantno podižući krpu s bedara i toćajući njezinim tuljastim zgužvuljkom po usnama - Pa, 'ajde, živjeli!

Prenuše se ova dvojica, sagnuli glavu bili, puru naganjaju po tanjuru golim prstima, sa zglobića zečijih hrskavicu cuclajući, pljackajući batačićima, eno Timotija skroz uzelo, prepolovio koščicu, iz nje nešto kao iz frulice vuče očiju iskolačenih. Uto sinkrono da će za ubrus i on i Stolar pa staviše ruku na isti, popusti Timotije, nasmiješi se, a ovaj preuze šutke osvojeno iako, realno, po bontonu, to nije bila njegova salveta, njegova zdesna bješe, ta nitko nije Emigrantu kriv što je ljevak.

- Dobar, dobar! Živjeli! - odzdravlja Timotije nekako se previsivši preko stola po onaj preostali kockasti tavajol između svećenika i domaćina - Ja ovako nešto ukusno odavno nisam pojeo! Stvarno šmeka!

- Ha, slušaj, kad si sam samcat pola stoljeća, od čega barem deset godina od UDBA-e ne možeš ni na kiosk po duvan, a

kamoli u restoran, naučiš, ako ništa, barem štogod skuhat! - reče Emigrant.

- Pa, ima li u toj Emigraciji kakvih kuharica, ili je to subverzivno rovarenje muška stvar? *Ccc, ccc!* - upita Timotije cuclajući zekanovu natkoljenicu, krećući odmah na stvar jer tko će znati kad će kogod opet zeca iz puške pogoditi i neće li se Stolar sam od sebe zakapijati od tog kakvog emigrantskog PTSP-a.

- Misliš: žena ima li tamo?

- Da, žena!

- Nisam se ja nikad ženio! 'Oćureć: volim ja žene, ali ne toliko da bi se sad baš s njima jebavao!

Nasmijaše se sva trojica, ima to prešutno pravilo da prvi pokušaj duhovitosti kod druženja nepoznatih sam po sebi zasluži odobravanje kakav bi da bio, jer ne smije se baš posve obeshrabriti plaho općinstvo kriterijem strogim.

- Znači: nemaš nikoga?! Obitelj i to? - uleti Timotije ponovno kao iz topa baš prema onome što ga jedino i zanima, po onomu što mu piše na dijagnozi, na uputnici za ovo lječilište ciljansko - Mislim: žena, djeca? Nikad ništa ...

Nasta tajac kao u podmornici kad nešto zatreperi na zelenu radaru, uznemiri utiha i ljubimčad pa onaj rudlavi Buranov zareža na Melkiora, ovaj siknu, uteče, cik-cak zabavlja te nekako skoči u krilo Timotiju, podruga ga došljak, gledaju se svi i osvrću, pa se čak i činilo, možda i posredovano rujnim vinom, kako od puste nelagode na dnu isušena korita teče gdje glava zečja kao bista stoji i on iskolačenim okicama šarnu tamo-'amo. Slegnu ramenima ispričljivo Timo, mačketinu na sebi u Ciljana muško nije nikad držalo napose među ljudima gdje se jede, pije, ljudika, pa Melkiora spusti na pod, a ovaj je ostavljao kandžicama trag kočenja na njegovu senfastom plišanom rukavu. Ali nije u tome stvar, tako ispade, premda briga nekoga tu sad i sve da svoj trojici na svakom ramenu po jedan tigar stoji, zna došljak, a znaju i do-

maći, da je dirnuo u nešto posve nezgodno, odnos ovoga Stolara i njegove kćeri, one nevoljnice što nestade bestraga.

- Gospodine Truman, svi smo *single!* - gleda napokon stvar spasiti Fra Izidor - Netko što mora, drugi što želi i treći jer ... hm ... može!

- Pa, lijepo ste to rekli! - ne da više dramskoj pauzi u razgovor Timotije ne pokušavajući ni prerasporediti koji bi razlog samoće kojemu od njih trojice pripadao - Znači, svi *single!*

- *Single!*

Laže svećenik, gleda ga Timotije kako upade u laštvo, to mazivo svih ostalih grijeha. Mora da golema je to nevolja kad on pokriva tom nekakvom lažju ovoga tu Stolara s već gotovim liješom, štiti ga u njegovoj ideji da nema kćer, da je single, iako će to opovrći svaki pogled u matične knjige, župne matice u retku koji je, okladio bi se Timotije, baš ovaj tu šminker, klerofashionist, Ralph de Bricassart zabiokovski valjda i vlastoručno ispisao. Ta, stvarno: zašto fra Izidor nijeće Matiju Buran, kći Matije Burana, sestru Samostana Marije Prečiste, praktički kolegicu s posla? Kakve su onda šanse Timotiju, nesumnjivu razvratniku da popravi što je napravio, za silu da se ispriča, da za oprost moli tu ovu dvojicu, ako oni ne žele ni priznati da djevojka koju je napastovao, cvijetak kojemu je latice pokidao, uopće postoji?!

Odluta već pomalo vinom uzet, stade snatriti nalakćen na stol brade umočene u dlanove, vidi umjesto zeca na lovački, pileće krilce na mekdonaldski, coca-cola otpuhuje iz čaše njemu k nosu namjesto vina spokojnoga, a ponad stola bdije bijel hladan osmijeh djevojke, iste plave oči vire iz Stolara preko puta, najradije bi mu Timotije, još otkako posjedaše, nekakve sunčane naočale na nos natukao.

- Idem ja po kotonjadu! - pokupi i teću i zeca, jedva dočekavši Emigrant, da se ukloni ovoj neugodi što se ne da poreći iako ju slabo ijedan od njih razumije: uzroka joj i posljedicu, povoda i

namjere ičije, općenito svega u što se uvališe zajedno gdje, očito je, nitko prav nije, a, što je najgore, čini se kako ova trojica jedan drugomu pomoći ne bi mogli ni sve kad bi htjeli.

Loš kraj večeri na samom njezinu početku, činilo im se. Stolar otamo lupa vratima frižidera, klapajući i ladicom s noževima poput žene kad joj muž dovede kući pijane pajdaše služiti, a Timo i svećenik se netremice gledaju kao da ni ne čuju ono iz kuće, kao biva nije nijedan ništa kriv, valjda onomu evo i tanjur malo-prije ispade, razbi se, posve slučajno. Nespretnan, pa što ćeš, zna jedino eto ove mrtvačke sanduke praviti gdje mušterija, tehnički gledano, nema ni mogućnost primjedbe, kamoli zahtjeva za povrat proizvoda.

- A vi niste vjernik, Timotije? - upita svećenik kad vidje da se Stolar unutra zabavio o sebi, iskoristivši situaciju razrijeđenu, udvojenju, jedan na jedan - Oprostite što pitam ...

- Nisam! Ali nisam ni osoba koja bi se isuviše dičila svojim ateizmom, hoću reći: nisam nevjernik iz uvjerenja! Imam čak i respekt prema ljudima vjere, jer u nas Hrvata je, priznajem, znate baš čudno kako se onaj koji nešto ne može dosegnuti izruguje onome koji može! Onaj s neuspjehom zadirkuje uspješnoga! - logorejičnim anakronim bujicama ozvučuje prostor Timotije zvučeći kao kakav supijani Radićevac koji se na selu sjetio kako mu je seljačko u nazivu partije.

- Čitav naš taj pokret neznaboštva, naš ateizam hrvatski je, rekao bih, fra Izidore, posve isključiv, naime: usmjeren jedino protiv katolika! Protiv budista, taoista i drugih hrvatski nevjernik nema ništa! Izgleda da samo naš bog ne postoji! Samo naš smeta, naš je najzloćudniji, jedini neprijatelj razumu, a svi ostali su ako ništa barem zgodan folklor, držimo im figure na policama kad se vratimo s puta, tetoviramo ih po podacticama! Pa, evo vi recite: kakav je ovo svijet gdje karta za Djeda Mraza u Finskoj stoji 100 eura, a na Trgu svetog Petra u Vatikanu ulaz besplatan?!

Zar je ta dostava u Santa Klause, našeg novog božićnog tješitelja i darivatelja, toliko skupa?! A Bog, ako obdaruje, a ja ne tvrdim da obdaruje, barem obdaruje besplatno!

- He, baš lijepo! Pa da i ja obdarim koliko mogu, da dostavu obavim! - prekide ga fra Izidor jedva ga i prateći, zakači se za zadnju riječ pa stade nervozno otvarati onu bijelu kutiju, razmotavajući nestrpljivo poput kakvog djeteta pod Božićnom jelkom raspelo kroza zaštitnu jastučariju, plastičariju pa pogladi ipak nježno Isusa još i jagodicu kažiprsta na ranjeno stopalo polazući te potom mu prste poljubivši.

- Evo! Da ja ne zaboravim! - podiže pogled i dade mu raspelo - Gospodine truman: Ovo vam šalju sestre Samostana Marije Prečiste, vaše obožavateljice! S Njim riješite što imate!

- Znači: s Njim riješite što imate! - ponovi doslovno još jedanput, čvrsto, odlučno već potpuno zadovoljan uspješnim posredovanjem tojest citatom koji mu je povjeren od strane darovatelja.

- Hvala! - reče najkraće što se može TiTru.

- Ha, vidim krenula su i darivanja!? - reče Emigrant dijeleći im kotonjadu dok su ovi radili mjesta razmičući onu kutiju, čaše i tanjure zečije.

- Od mene nažalost samo ove potrošne stvari! Uslast! - pokaza još prema tanjuru nutkajući Tomotija koji je začuđeno gledao Isusa kao ocurena nećakinja darovanu lutku lude tetke - S kotonjadom znaš i sam što ćeš, oko ovoga razapetog nesritnjaka ti ne mogu pomoći!

- A ni vi niste vjernik?! - sad Timotije motreći i dalje Raspeto-ga premjesti pitanje na drugu stranu stola kao u kafanskom kvizu - Oprostite što pitam ...

- Ma, kakav crni vjernik! Ja što u životu zaslužim, to i nosim! Momak moj, religija naivčine podmičuje iskupljenjem! Samo vi,

drugovi, mene položite u onaj tamo lijes iz izloga broj jedan, pa što bude, bude!

- Ne boj se, družo! Okinut ćemo i jednu revolucionarnu, neku Marseljezu ili onu *Bandiera Rossa*! Uz takvu samouvjerenost i naprednost, čudi me kako se nisi odlučio na kompostiranje!?! - reče svećenik - Timotije, jeste li čuli da na je na Zapadu s mrtvacima to sad moderno?

- E, velečasni, toliko govno nisam! Slabo gnojivo od mene! - nasmiješi se Stolar - Ali, kad već pitaš, ja sam baš nešto razmišljao o prepariranju, da me se raskriljenog kao surog orla, lijepo postavi tu na našem raskršću!

Ustade časak, namršti se onim gustim, čekinjastim obrvama koje su se prhutale, gustima toliko da bi bolji frizer i minival s njima poduzeo, pa ruke letački raširi, onako u potkošulji, silno maljav toliko da se rast podpazušnog šumarka tijekom večeri mogao uživo pratiti, a i leđa je, istinabog, mogao počesljati kad se već tako smjelo odijeva goste primajući. Nedvojbena, ova priča o skončajima, kopostiranim a kamoli prepariranim, nije baš išla uz objed, Timotije je zamišljao Ustašu nakostriješenog preko puta njegove kuće ispunjenog slamom, ovako zvjerski odlačenog pa još sa staklenim plavim očima da ga motri zanavijek.

No, kotonjada je baš bila dobra pa se moglo i preko toga. Domaća dunja, ne može nego takva, a orah, ne onaj guzasti bugarski koji ne zna koja mu je koja strana, gdje mu guzica, gdje glava, nego koštun zabiokovski, špico, viri iznutra kroza žlahtinu kao smrznut partizan na Igmanskom maršu. Savijaju se i lelujuju mirišljave šnite na tanjurima dok im je Ustaša nametao i po tri puta, sve od dragosti samo da ne razgovara sa ovima dvojicom dalje, svunoć prenosi kolače poskakujući preko vrata 'tamo-amo, a mogao je jednostavno tepsiju donijeti, ali neće, vide oni i znaju zašto, nisu blesavi. *Action! Action!* To je taj film koji Ustaša večeras pokušava režirati: više akcije manje priče. Jer priča ovdje za ovim

stolom uvijek vodi kamo ne treba: nekako su sva trojica postajala s tim suglasni, nije nijednomu baš bilo svejedno jer bi i njih teška riječ mogla zahvatiti poput golubljeg govna, koje, poznato je, uvijek završava na najskupljim odjelima naizgled nedužnih zalutalih prolaznika.

Pili su, htjeli su zaboraviti sve ovo večeras što ne razumiju, što naslućuju, ovo gdje svaki očito ima neku svoju tajnu u trokutu čiji se kutovi raskoračaju i izjednačaju, gdje ono *kvadrat nad hipotenuzom* ne vrijedi, gdje pravih uglova nikad biti neće jer nije ovo prostor geometrije, tu se ne miče samo pogled promatrača nego i dojedna točka u svakoj ravnini laži, prevare i samoobmane ovoga trojedinog novog ciljanskog establishmenta, zapravo nekakvog vlašskog vesterna *Dobar, loš, zao*, doduše s trkeljastim krležijanskim replikama.

Timotije zna da je raspelo sestara fra Izidor skrio od Stolar a da ima valjda to nešto vezano uz kći što domaćinu ne želi reći, a evo poručuje i Timotiju tek da *riješi s Njim*. Fra Izidor očito ne razumije što prenosi, što zapravo od Timotija sestre žele, recitira tu poruku kao dijete poslano u trgovinu, i kao da je sam začuđen otkud dovraga one dvije uopće imaju Timotiju išta poručivati?! Timotija brine koliki je svećenikov grijeh nečinjenja i laganja i što bi tek fra Izidor *s Njim* trebao rješavati, kolikogod evo bili dobri, i premda mu se uvirao tumačenjima novokrižarskim i u samu profesijom. Shvaća TiTrue gledajući ga: kleru je gore nego laicima jer upućenost u grijeshidbu je valjda proporcionalna težini njihova grijeha.

A Stolar? On je, činilo se još ranije, na vrijeme sve zgriješio što je trebalo, nije od velike pokore, svoje nepopravljivosti svjestan, činilo se Timotiju, nekako više baca na suicidara, na nekoga tko bi sama sebe slamom punio pa da ga se izloži prepariranoga tu metar-dva prema cesti, evo, ako treba već sutra, nego da se kaje i iskupluje u procesu vazda posve neizvjesnom. Ima nešto

rasterećuće u ljudima koji do svoga života ne drže, u onima koji su kako bi se reklo: preživjeli tri pokušaja samoubojstva.

- Sveci imaju prošlost, grešnici budućnost! Hajde živjeli! - nazdravi svećenik sebi predbacujući što je popio kapljicu više.

- Zar nije obrnuto? - upita Stolar a kad vidi da se fra Izidor malo zamislio i on odzdravi spretno - Za sadašnjost! Živjeli!

Timotije šutke prisloni čašu njihovima pa ispi svoju. Jedva stiže pročitati *NARUB AJITAM* zapravo izokrenuto *MATIJA BURAN*, ozlaćana slova što su na ispijenom bokalu domaćeg crnjaka zrcalila sa lijesa poviše stola, kadli domaćin ponovno odnese posudu na punidbu. Doći ćemo, života mi, do onog francuskog gorčila tamo u čošku pored stolarske stege, računa Timotije, ne imajući, začudo, ništa protiv.

Jest, vesela su muška društva u kojima se problem alkoholom briše, otkriva to pomalo s ovim neznancima i bivši zatočenik penthousea na Šimuna Špiranca 19, to pijanstvo u kojemu držiš pažnju tek toliko da ne izlaneš drugomu što ne želiš, drugomu koji usporedo s tim svaku pažnju gubi te mu moć da izlanuto zgrabi ionako naizgled kopni. Sjede njih trojica kao onemoćali ribari u čamcu, pod njima jamačno velike ribe plivaju kao što svunoć za ovim stolom riječi pijane struje, a kad koju i ulove samo je pitanje hoće li sama izmaknuti udicu iz usta ili će im ponižavajuće iskakati iz ruke natrag, u zaborav. Svi tako odjednom bivaju posve slobodni u govoru razgovora koji počinje teći po onoj vlaškoj '*ja te ne pitam, ti mi ne govori*' pa kako je noć odmicala, a crnjak proradio, ionako su jedino znali to da se razgovor ne arhivira u memorijama njihovim. Sve to poprimi teatarsku formu, u nekakve glembajevske likove udoše, Zabiokovlje kao Zasibirje, pusta tundra tolstojevaska, odračen kamen obrijan burom Zagore na kojemu se dokono plemstvo Vlastlenda nadmudruje umorno od sebe samoga. O sebi govore, zaklaše jedan drugoga jezičinama, ali sloboda je govora, a i intelek-

tualci su, Bože moj, pa što se tu može, što bi drugo takvi, beskorisni sebi i drugomu. Osim toga, čute neporecivo: da pijanstvo oslobađa, vino hvata pojedinačno, ali razmiče i amnestira grupno.

- Ako već imamo demokršćansku vlast, onda zašto Zdravstveno uopće pokriva liječenje spolnih bolesti? - ohrabrio se odjednom uime obitelji Stolar - Mislim, probleme s nevjericima bi biologija riješila ošale samo da joj damo! Nitko nije u obiteljskoj postelji fasovao sifilis?! Neka pocrkaju bludnici ili barem dajte da im mi ne plaćamo liječenje!

- Ha, slušajte vaše rukotvorstvo, malo se tu navodno uznapredovalo zadnjih desetljeća! Nije to više ona zvjerad što gmiže po jajima koje si mogao i stolarskim čekićem tamaniti! - uključuje se razbibrižno Timotije - Današnje spolne bolesti dobiješ kad primiš kvaku vrata u bistrout!

- Medicinu treba zabraniti u cijelosti, nadam se kako ćete se složiti štovani župniče? Mislim, prvo: naše tijelo nije naše, od Boga je stvoreno, a to je ionako tek nekakvo vozilo duše koje smo iznajmili tijekom zemaljskog života te na kraju, vjerujte mi u to sam upućen jer, napokon otpremništvom i pakiranjem se bavim, mi napokon i skončavamo kao na kakvom autootpadu! Pod nama su, tamo na groblju, sve krtije koje smo bezveze popravljali! Lijek je, priznajmo već jednom, ne samo legalna droga, nego i grijeh! Suprotstavljanje ideji i rokovima našeg Spasitelja!

- Tebe očito nikad ništa nije zaboljelo! - ne da vrag mira Timotiju - Ili bi obvezu neliječenja uveo samo vjericima?! Pa, to bi pozdravili svi ateisti ovoga svijeta! Komunistička prevlast bi bila zajamčena!

- Ja samo znam da nije Isus mutio neke sirupiče ni onim tučkom poput kakve vračare drobio u mužaru travusine! Ako je koga liječio, liječio je čudima a ne drogama i vradžbinama!

- Nije Bogočovjek među nama da bi te oslobodio boli, nego patnje! - sad već Timotije maše prijeteći raspelom prema Stolaru uzeo ga baš mahom čekića pa se okrenu svećeniku ispričljivo jer je stvarno pretjerao - *Apaga satanas!* Zlo treba rastjerati! A, i vi fra Izidore, što šutite? Pa uprite malo!

- Da! Zlo napreduje umalo koliko i dobro, sinko! - reče Svećenik sjetno - Posrijedi je, nažalost, mrtva utrka, fotofiniš! *Neck-and-neck race!*

- Ih, tako gusto?!

- Gusto! Treba krenuti od medija, digitalni razvrat proizvodi i onaj analogni! Pogledajte ekran, sve golo golcijato! Pa, po nekadašnjim mjerilima bi se današnji koncerti duhovne glazbe tretirali kao pornografski sadržaj! Bolest posvuda, duša nam se razbolje!

- Da, a što će s tim nesretna medicina i u čemu ona tu pomaže ili odmaže?! - nastavlja fra Izidor sredinom argumentacije gledajući obojici povlađivati - Ona liječi, ali s druge strane mediji nas čine ponosnima na bolest!

- Mediji?! Gle, gle, tko se to javlja?! - sad već Emigrant uskače i sve okreće na kakvu-takvu svađu - Pa vaša firma živi od bolesti, od grijeha, ne od smjernosti! Ako i ima vjernika ijednoga na svijetu, s njim vi ništa nemate, ne treba ni on vama ni vi njemu! Vjernici se crkvi ne isplate, čisti trošak! Kao kamate na štednju u banci! Da nije minusa, propala bi svaka! Evo, recimo naš novi Ciljanin, Timotije Truman, ja već znam da njega u crkvi ugledat nećeš! Čemu!?

- Sve je u rukama Gospodinovim! To ne znaš ti, ne znam ja, a ne zna ni on! - prekriži Emigranta fra Izidor ustajući i jaketu oblačeći - Ajmo kući!

- A Gospodin je u rukama mojim! - uskoči Timotije podižući križ - Odnosno njegov jedinac!

- Jedinac!? Zar nismo svi djeca Božja? Jedni zločesti, drugi dobri! - upita Stolar smijući se pa ode u kuću - Evo imam i ja nešto župniče za tvoju novu ovčicu!

- Ponesi klecalo, kad već imaš raspelo! - dovikuje s trijema i ustavlja ga mašući Stolar kad su ova dvojica već bili nasred ceste.

Uđe u kuću, zbací neki pokrivač pod kojim zasja drveno namješće kakvo Timotije nikad vidio nije, neke jake, različito ukošene letve u čvrstu okviru, a sve bez vijaka, spoja vidljivoga.

- Vidi ga! Trešnja ranka! Dvadeset godina rasla, još deset u sušari sazrijevala! Puno drvo! Timotije, badava ti molitva na Ikeinoj šperploči! Ovo sam ti ja prije radio, dok nisam prešao na ove trajne proizvode! Nu ga, ganci novo! Nerabljeno! - reče stolar - Probaj! Uskači! Koljeno-lakat 77 cenata, takav je standard!

- Aman taman! - reče majstor Matija Buran, otac Matije Buran kad je već Timotije Truman teturajući ukleknuo u klecalo nasred ciljanske glavne i jedine ceste. Stolar još i podiže, uperi u molitelja ono raspelo što mu ga ovaj doda kad ukorači u molilište, vadeći ga iz kutije dok je life coach pružao pogled uvis prema Njemu više mutno od vina nego ikakva vjerskoga nagnuća - Evo sluge gospodnjega!

- Boga mi, knap!

- *Toolkit completed!* - pomalo činilo se i nevoljko izvali fra Izidor na rastanku, sad nema nazad pa da se raspoloženje trezvenošću kvari, šala jest malo neukusna, ali realno: on je i prvi počeo.

- *Hu-hu-huuu-baa* - ipak nije izdržao fra Izidor od dragostikad Timotije ustade, kratka serija, dva tri direkta i završni aperkat.

- *Aa-ca!* - uzvratí refleksno Timotije nekakvim karataškim pokretom ispruženog dlana, i samog sebe iznenadivši rješenjem s dna sjećanja, iz djetinjstva, valjda iz crno-bijelih Bruce Lee fil-

movu, a potom se nakloniše, rukovaše se, zakrenuše na petama i svatko krenu na svoju stranu.

- Riješi s Njim što imaš! - šapnu mu još jednom na odlasku ipak se vrativši i pokazujući ne Raspetoga dok je Buran već klapajući skupljao posude s trijema.

A na cesti su, pod onom jedinom svjetlećom ciljanskom uličnom sijalicom sjedili jedan pored drugoga u gledateljskoj, zapravo čuvarskoj pozi, Melkior i Buranov rutavi. Valjda, za svaki slučaj, da tkogod ne naiđe i vidi ovo budalečenje najboljih među Ciljanima.

Ispada, njih trojica brukaju ih.

14.

Probudio se čiste glave, ni traga bančenju. Slučaj neobičan, kad te ni tvoje tijelo ne želi sjećati koliko si pijan bio. Nešto se zbilo noćas, neki gadan *reset*, pojednostavljenje života kojemu Timoti-je nije čitavo jutro nalazio obrazloženja.

On bi odjutra male stvari, obične radnje, da se unizuje i dalje kao sinoć, da uživa u poruzi dobrih ili loših svejedno, tlačen da bude i gažen po onima kojima ne zamjera više ama baš ništa, a koliko do jučer ne bi s njima progovorio ni u zaglavljenu dizalu. On bi da ne pametuje više nikad, duhovnu pretilost koju iz Zagreba dotegli da ciljanskom informacijskom i socijalnom dijatom posve riješi i da se raspri čitavog tog pričina u kojemu on, mo'š si mislit, silno mnoštvo vodi i o koječemu svjetuje.

Bože, kakvog li olakšanja, puta melenosti koji mu se jutros ukazao, a tu je bio pred njim čitavo vrijeme, samo zatrt ponosom, nadmetanjem nadmenim, trajanjem omeđenim rokovima, vremenom iskasapljenim satima i čitavom tom potragom za zadovoljstvima, za progresom, za uspjehom, a sve skupa mjereno mjerilima nepouzdanim poput mesarske vage. Sad kad nikamo više ne smjera, čini mu se napreduje, dok je drugima nedostižan bio, na mjestu je stajao.

Očistio je ono prašnjavo, zasmoljeno klecalo što ga pred zoru na leđima u kuću unese dahćući, raspelom svjetleći pred svojim posrćućim stopama, ogladio ga mješavinom ulja i soli, drvo to voli. Obide mu hvatište nosom kao liniju *bijeloga* u *backstageu* pred nastup, pogled uspravi prema goloj sijalici na stropu, pa zaključi da klecalo miriše na trešnju, lako ju prepozna njegovo nenadmašno njušilo: ali, ne na plod, na voće, nego na voćku, na stablo, na samu biljku, majku svih bobica i samu jednom davno iz bobice niknutom. Ona, trešnja, čitao je iz Agrarnog tjednika na koji ga je Emirova udruga pretplatila, jedva dvadesetak godina

prebaci, malo živi, čak i ona mrnjava smokva, što se raspada i pred samim pogledom, je često nadživi, a jabuka i do triput preživi. Stabla su i inače, ako se laika Timotija Ciljanina pita, baš nekakav pravi dokaz zagrobnoga života, kad umru pod sjekirom ili pilom padajući, tek tada u trajnost prelaze, barem ona prava, ravna i dostala, ona koja vidamo na bosanskim okukama na prikolicama stenjućih kamiona, ona drveća koja umiru u zrelosti, koja nisu za ogrijeva.

Čuo bi ih Timotije i u onoj šumi svojoj, kad koje drvo napukne smrзло od zime, pa na buri škripe, cvile i od boli mole, preklinju da ih se posiječe, dokrajči i sori, jer suicida botanika ne pozna, tehnički se to ne da izvesti, pa i drugi ih dubovi podupiru, grle i drže da ne ljosu, a one bi samo, poput kakvih smjernih biljaka kršćana, da meso njihovo, ta pupa debela do pilane stigne prije nego što istrune i izjedne ga šuma. Tako se dogodi da drvo, kad posve odrveni, kao drvenarija, kao zid kuće, noga stola, kundak tandžare, violina ili kakva druga tambura živi praktički beskonačno pa u toj drvoprerađivačkoj nekrofiliji, osobito ako je natrackana lakovima, nadživi i lakirera i njegov kist.

Timotije sa svojim klecalom neće tako. On će ga hraniti, a ne štiti, vodom pojit, solju svježiti, a ne voskom od crva dijeliti. On, kad uklekne u nj, hoće da mu znoj koljena svoje mjesto oznuje, a gore dlanu grešnom da mu s vremenom hvatište trešnjevina ukazuje. Pa, uostalom, tako i Matija Buran ne lakira sanduke, znaju to svi Ciljani, lakirat će dušu umrlih fra Izidor pa ju preporučivati nebesima, a tijelo, ta što bi se tijelo naše bojalo hrvatske zemlje?! Eno vam oni metalni sanduci vojnički, govorio je Emigrant kad se iz Belgije vratio njima koji neće drvo njegovo, tih limenki, konzervi za meso ima pojeftino, a možete, ucviljenoj rodbini bi govorio, svoje voziti i tamo u Split u onu pećnicu da ih u prah spale pa ih pored kave i vegete na kredencu držati.

I, da, molio je Timotije Truman, molio, zamolio i promolio se nije prošlo ni tri dana. Računa, sad ima svu opremu, pa da se proba, kao kakav dječak što ga otac odvede na neki sport, na prvi trening, na priliku, eto na streličarstvo, pa ako ide ide, možda mu se omili, pogodi metu, zaradi barem osmijeh ili tapšanje trenera, škodit neće sigurno. Tako je mislio, trening početnički, ne htijući nikako sebi priznati da ga išta prema klecalu vuče.

Pripremao se, baš kao eto kod tog streličarstva, gdje primiti luk, kako pridržati strijelu, meta gdje je i kako se uopće postaviti, koji bi bio molitelja ispravan stav. Križ je, ergonomski i laički, prvo jutro centrirao na zidu između dva prozora koji gledaju na ulicu, prema Buranima, a raspelo, taj model *S Njim riješi* sestara Samostana Marije Prečiste, bilo je istinabog malo oveće, očito namijenjeno za šire zidove, visoke stropove svetišta, manje za individualnog uvjerenika, više za mnogoljudnije klecalačke, molitvene zajednice. Ali, evo uklopilo se i ovdje.

Samo, nije mogao podnijeti Isusov pogled, činilo mu se kako mu je pola muke na križu od Timotija grešnika, pa odveže onu njezinu relikviju, bijelu maramu sa crvenim točkicama što ju je krio pod košuljom, zavezanu oko vrata, pa ju ovi Sinu Božjemu preko očiju.

Za zadnjim nježnim udarcem po brokvi koja će držati križ, odmaknu se korak-dva pa ga premijeri, guzicom na klecalo naslonjen, osmijeha široka, te ukosi glavu i zadovoljno zaključki kako ne treba lijevo ni desno ma ni milimetra s onim podnožjem. jer, eh, šta ti je nadmoć planiranja semiotičkoga, križ uvijek ravan sam od sebe, sam se poravnava iz jedne točke, iz onog Timotijevog čavlića uspravnost regulira, nije kao ona budalasta katana u Šimuna Špiranca 19, eno je sad u Emira pa nek se on s njom zaje-bava.

Sjetio se kad prođe potegnuti za palac od dragosti Isusa i onoga molitvenika u ladici, pa poskoči, izvadi ga, prolista onim

brzim pokretom palca pa ga odmaknu jer prahnu prašine prah iz njega što listove priljubljišaše mjesecima i godinama, možda i desetljećima. Prvi knjižuljak ka prsima pa s njim kleknu, ta neće mu valjda biti ništa, najlošiji ishod molitve i jest, konta Timotije Truman, da bude *ništa*. Stoga bezbrižno koljena položi na trešnjinu dasku, otvori molitvenik tamo gdje je on sam htio, pade na stranice koje knjižica nije uspjela stisnut, rastvoriše se listovi na molitvi *Anđele Čuvaru* pa Timotije čita, sriče početka jedva, potom sve čitkije, melodično čak, štoviše lifestyle guru nekako i pauze posloži strofama vođen, glavu prema križu uzdižući, odmarajući se na završnim recima kao orač na rubu njive.

- Anđele čuvaru mili, svojom snagom me zakrili / prema Božjem

obećanju čuvaj mene noću, danju ... - dopalo mu se, klimnu zadovoljno glavom onako klečeći kao da mu je tkogod dao u ruke kakav neobjavljen mističan rukopis a ne dječju molitvicu, Očenaš za malodobne - Osobito pak me brani da mi dušu grijeh ne rani! / A kad ovog svijeta podem, sretno da u nebo dođem, da se ondje s tobom mogu vijekom klanjat dragom Bogu!

Naslonio se čelom na klecalo, ispade mu molitvenik, plakati stade Timotije Truman, izbi k njemu molitva stare tete Dome iz Doma u Nazorovoj. U sirotištu, struje bi nestalo, starica bi mu, preplašenom dječaćiću došla u krevet, molila bi s njim baš *Anđela čuvara* a znala je i dobre zečeve i patke prstima ispred voštanice sjenama na zidu praviti. I evo njega opet samoga, nakon pedeset godina u smrtnom strahu od mraka ponovno, svijeća mu gasne, sjenasta sjena osta, on život životari, uništa i zaništa, samo ga anđeli spasiti mogu, baš tako činilo mu se.

Rastvori se škura drvena bez škripe kao da ju nešto jače otvori bez otpora, navali u kuću omrzlut zrak ciljanski jesenski što zebe sjećanjem ljeta, ogoljen goljo znojem oznojen na klecalu, klonut kao da je na kakvoj teškoj spravi u teretani, ruke na prsa

skupio griješnik bradom drhteći, dahom dahteći tek čekajući da sve to prođe, ništa više ne htijući, ništa ne poduzimajući, posve protoku vremena predan, na mjestu gdje trajanje postaje aktivan glagol. Njemu sve svejedno, neka bude kako bude.

I onda se dogodilo da mu nelagoda ugodi, bespomoć spasonosna posta i nemoć ga upravi prema izvoru nade ter on ukorači životom ravno i odlučno u tu svoju bijedu, promašaj života cijeloga, stade pred sudbinu čista srca, sebe sebi i drugomu priznajući. Grešnik Tomotije Truman je sad tek mrlja života na drvenu klecalu njezinog oca, onoga što draška džukelu preko pita čupkajući mu dva čička pod vratom, treći nek mu ostane nije ga on u šipražje gurnuo, pa da zapamti kakva je budala kad ga domalo zažulja.

Osmijehnu mu se Timotije, mahnu mu kroz onu raskriljenu škuru, ovaj uzvratu instinktivno, kao ono kad vozači blicaju jedni drugima ni sami ne znaju zašto. Buran pognu se pa ipak iščaćka i treći čičak iz brade psa, skrenu jer spojen pogled s Timotijem koji je stajao na prozoru kao slika, kao ikona, ikonostas crnobijeli, baš mu nekako i nije prijao. Nešto se tamo unutra kod tog čudaka zbivalo, nu eno ne da se s onog okna, ukipljen nadmoćju, sad on svijet netremice gleda, Ciljane cilja, na ustuk ni ne pomišlja. Pas zalaja, Timotiju runto zahvali na onom trećem čičku valjda, živinčad neopterećena pameću ponekad razumije bolje od čovjeka izvore dobrote. Otjera Timo u kuću pogledom Stolarara.

- *Anđele čuvaru mili, svojom snagom me zakrili ...* - vratio se, ukleknuvši ponovno, sad ponavlja gromko da zvonilo je po čitavu selu, kao na probama za Dan mladosti u socijalističkim školama, kao mnogo da ih se skupilo.

- ... *Prema Božjem obećanju čuvaj mene noću, danju ...* - ulovio je posve ritam ćuti to i sam, pa se osmijehnu, držeći se na onoj granici govorenja i pjevanja koja je jednako tanka kao i mjesto

gdje hodanje postaje trčanje, riječi je jezikom oblizivao, ispuštao nježno kao balončiće sapunice, tvorio ih ritmično i precizno.

Jest, u molitvi doista nikad nema mucanja ni krivog izgovora, računa, kad izmoli što je danas nakanio, kako baš zanimljivo je to, pa bi mogli barem defektolozi voditi djecu u crkvu da im ona nije tom promašenom znanošću toliko omrznuta.

On se sljedećih dana u kući zabarikadirao kao mornar u bordel. Molitva Timotiju Trumanu bijaše poput samoobmane, poput punila vremena, pijenja vode debeljucama na dijete kojom varaju glad. Ustajao bi kleknuo i zazivao, uvijek i jedino samo tog *Andela gospodnjeg* nijedne druge molitve jer čemu kad dojednu ne razumije, nije kršćanin, pa onda jednim će svrdlom dublje, računao je, kao onaj bosonogi Afrikanac u pustinji kad doziva kišu, neverbalno uza dva ista istata takta bubnja presvučena leđima antilope. Gledao je Timotije molečljivo poput usranog dojenčeta raspelo na zidu, da Razapeti iako ga obnevidi maramom, ako već ne iskorači, a ono da barem dadne nekakav znak. To je bila nadmena tražba bez uzvrate, iscjedak očaja griješnika, pokušaj stjecanja ufanja, uviranje Kristu, uvjeravanje Timotija Trumana. Znao je, donedavna vješt u obmanjivanju drugih, da to sa samim sobom ne ide, da ako to nešto dođe, neka milost, mir da ako se na nj spusti, da tu neće biti nikakve dvojbe jer ova stvar je možda preteška, i preneizvjesna, ali vjera je jedini proizvod u životu koji potrošač nikad ne vraća u trgovinu.

Doživio je olakšanje sedmi dan, molitva mu postala laka, nije se više sebi čudio, iako mu je ta upornost bila još uvijek podjednako besmislena jer nikakve nade i dalje imao nije, ali, eto, sumnjičavost nije više predstavljala aktivan otpor njegovu molitvenom ritualu i barem se sebi više rugao nije.

To je u ovoj stvari kažu početak svega jer kršćani su preživjeli progon, ali skrivanje i samostid teško će. Ta, tumačio je i fra Izidor onu večer kako će za masturbiranje na javnom mjestu ili

nasrtaj na djevojku s kraćom suknjom došljak na Zapadu biti opomenut i nesporazum će se, učas, *puj pike*, inkluzivno riješiti, ali ako se prekržiš kad zrakoplov poleti, dobit ćeš prezriv pogled, a staneš li pak s krunicom pred bolnicu moliti za pobačajke i pobačene, bit će kažnjen zbog uznemiravanja javnosti, čak i vjerske nesnošljivosti premda ti nemaš pojma koje bi vjere uopće bio onaj što ga evo sastrugaše nesretnici iz maternice.

A sve to bez povoda, kaže župnik Timotijeve župe, tamani se kao i uvijek one kojima je bespomoćnost dio duhovnog opstanka, Kristove sljedbenike koji su krivi mnogo sebi pa što ne i drugima? Nu, nitko nikad nigdje nije rekao *ne idi tamo u taj kvart noću, tamo su kršćani, niti bježmo eno ide procesija!* Vjera kršćanska, konta njezin novi simpatizer Timo od Ciljana, u našoj Europi nije ni besplatna: pasivni vjernik iz grizodušja plaća crkveni porez, a oni aktivni koji ju ne krije u javnosti, pa kleči na asfaltu za spas drugih i sebe, e njega će usto i globiti kaznama kao za loše parkiran automobil.

Daleko je od te fiskalne sfere bio Timo molitelj, a kad bi njegovo uvjeravanje i uviranje bilo ograničeno novčanim preprekama, u njegovu bi slučaju sve bilo riješeno, no eto ovdje se više ne da ništa kupiti onim fondovima za koje skrbi odvjetnički ured Muratović, a i dalje ih valjda oploduje i onaj švicarski bankar prinoseći godišnje zajamčenih 6,6 posto. Da, za Timotija, matematički i stvarno: 6,6 posto od ničega je i dalje ništa.

Bilo kako bilo, molio je danima, iskoračio bi iz klecala te Isusov palac na križu potezao kao bebaču, kao svoj svojemu ukućaninu najmilijemu, sve čekajući ne bi li spazio osmijeh na rubu usana Spasiteljevih. Kažu: kad prvi put na raspelu vidiš žrtvu, a ne nasilje, na dobrom si putu. Sjetio se, baš toga, kako križ u Uniji žele zbog poticanja na nasilje izbaciti iz škola i javnih ustanova, pa se vrati i još jednom prstić Isusove noge protrlja

nježno među jagodicama kažiprsta i palca, škakljucnu ga onim pokretom kojim ljudi na pare ukazuju.

Postio bi cijeli dan, drugi jeo onu govedinu, treći opet ništa. Zorom bi ustao, hodao dok ne svane, sjedeći na kamenu iznad one svoje šume, čekajući sunce da za Biokovom poviri. Šutio je, izim molitve danima nijedne riječi, a to u Ciljanima, istinabog, i nije neki velik problem jer nemaš s kime, nahodaš se dok na čeljade naiđeš, usta Ciljanu zalijepljena i kad drugoga uza put otpozdravljaju, najradije samo klimnuli kockastom glavom. Govori se kad se ima što, oni, čuvari muzeja vlastite prošlosti još samo čekaju postati eksponat.

A Timotije Truman već bio je, nakon tri mjeseca, ako ne vjernik, a ono barem čist, opran od smeća informacijskoga, društvenoga, masne slike i tusta tona prljavoga svijeta. Lišavao se svoje goleme nadriduhovne poputbine, tereta obmane, tuđih muka i svojih rješenja, života uneređenoga ambicijama trivijalnim, jurnjavom za zadovoljstvima koja vrijeme do jutra pretvara u mamurluk, grizodušje i jad. Njegov život bio je sad bijeljina na koju bi to neko to čudo trebalo upisati novo slovo. Svjetlo više nije palio, nabavio svijeće, bolje se mjeri vrijeme otapanjem voska, a u plamu plamička je stotinu satelitskih programa, zaključio je. Nabavio i tamjan, eno na prozoru kamena tamjanica pučka mirisom, umalo rekao Emiru da mu dovezu i čitav kućni oltar, ali bojao se kako će ga unijeti u kuću da drugi ne vide ili barem saznaju za nj pa je, barem privremeno, od tih krupnijih infrastrukturnih sakralizacijskih zahvata odustao.

Nesretni Melkior još od one pijane večere kod Emigranta nije ulazio u kuću i kao da je nekako odlučio po onoj supružničkoj *'ili klecalo ili ja'*. Virio je prvih dana sjedeći na prozoru još kao da i napuhujući svoje nakostriješeno okruglasto mačje tijelo zaklanja Timotija pogledu prolaznika, jer valjda bruka je kleknuti u

pedesetoj, znaju to ne samo velike mudre krvoločne mačke, nego eto i mački dojučer salonci.

Uskoro nestade ga međutim posve, vidio ga je Timotije samo jednom na vratima garaže kad je išao baciti kukuruz i uliti vodu pilićima koji su već imali barem po kilogram, mačak se preselio u taj kokošarnik, tamo u ćošku neka dekica još topla od spavanja njegova, povišeno mjesto, osmatračnica na kamenu podestu, ima biti on je sad kralj te drvvarnice, ostave, staje, jedinog svjetovnog objekta u ciljanskom vjerskom kompleksu Timotija Trumana.

Odavno je nestalo konzervi briketirane tunjevine, živio je od svojih probuđenih moći purger, ostavljao bi na pragu kuće ulov: vrapca, jednom jarebicu, miševa broja im se ne zna, pa i pokoju zmiju blavorušu, jednog poskoka još se micao baš jučer donese, osvrtao se Timotije kad je tom prigodom otvorio vrata pa ga tražio pogledom, valjda kršćanski zabrinut posve za njegovu dušu pogansku, krvoločnu. Njegov mačak, Melkior Strašni, predator, strah i trepet Zabiokovlja, iskežen očnjak zelena mrzla oka, noćna mora sitnih sisavaca, sporih gmizala, neopreznih pernatih slijetalica, on donedavna agramersko draškalo, pokretni jastuk, razmaženko za koji je Melkior kad je ono kao mače bio povratio *whiskas* mislio da je i vegetarijanac, vegan možebitno.

Ali, eto izokrenuše im Ciljani obojici jakete, preobrazi ih Zabiokovlje: pustopašni postade skrušenik, pokućar se odmetnu u štrasere. Vidi ga s onim Buranovim rudlavim, patroliraju cestom, sad oni neka ekipa, pomahnitala obojica posve, jedini čuvari Ciljana, mjesta koje Ciljani ostaviše, a nekmoli da bi se drugi za išta tu mašili i da im džaba daješ.

- Ona poslala! - na pragu je stajao starac sa svinjicom na uzici
- U nas ih se jedanaest oprasilo, znači manje jedno deset! Sad imamo deset! Baš kaže ona, ponesi mu jedno, nek je okruglo, da se zaokruži!

- Što da se zaokruži? - upita šokirano Timotije već sa špagicom u ruci.

- Pa, valjda, deset! Da bude deset! Da ne bude jedanaest!

- A što ću ja s jedanaestim? - sad već vraća uzicu starome, šireći molećivo ruke, potom i prekrživši se štoviše.

- Ma, daj, ne zajejavaj! - uze starac i potegnu prašćića, a ovaj zaskviči - Dođi 'vamo!

Odvede ga nasred dvorišta, sagne se i razmota onu krpku oko vrata koju mu je Ona nježno obvezala te ga pusti. Potom ode do ostave, uze kukuruza u obje šake i donese bacivši pred svinjicu. Ova nije ni digla glavu čopajući i mrveći zrna, a već je ulio i neku tećicu vode iz vrtne česme.

- Eto! Za danas je to, to! - uze starac sebi onaj špag, *ona poslala* jer i špag, kao i svaka ambalaža, vraća se u Ciljana, deficitarna roba, moguće i nekakav dokaz isporuke, samosjećanje na dobrotu, što li već.

- Šaka kukuruza dnevno, Pa, jel problem? Što bi bio problem?

- Nije problem ...

- ... A tamo imaš i svinjac i kokošinjac kad zahladi, slame još ima u Burana, ili, ako ćeš izbivati duže, zaključaj ga i ostavi mu čitavu vreću kukuruza i puno korito vode! Ne boj se, rekne se svinja za čovjeka, a svinja svinja nije, ne preždere se i ne preprije nikad kao čeljade!

- A, je li?

- Je! - pokušava proviriti ovaj preko ramena Timotiju u kuću jer očito saznalo se po selu za obrede - A kad odlučiš klat', zovi! Jebi ga, zovi!

- Mačak, kvočka, pilići, pa sad još i svinja ... - dovikuje starome Timotije kad je ovaj već bio odustao od virkanja i primio kvaku od kapije krenuvši natrag kući.

- Maćak, kvočka, pile, a bogami i svinja ... prijatelji! Ne boj se! Ista hrana, ista voda! - smije se stari vrativši se korak-dva - I, života ti, svakako zovi oko klanja, nemoj sam prtljat, bezveze!

- Hoću ...

- Ti, ako znaš koja je prednja a koja zadnja strana u gudina, tu me riži! - pokazuje kvrgavim zakrivljenim prstom preko previšene kože na Adamovoj jabučici pa ponovno krenu prema kapiji.

- Čekajte, čekajte! Nešto bi vas pitao ... - zaustavlja ga Timotije, do njega dotrča - A imate li možda kakve tanje kože? Onako, mekane!

- Gudinije?! Šit ćeš opanak, ili šta?

- Ma, nešto mi treba ...

- Iman! Dođi kad uvatiš vrimena! Mi smo ti uvijek kod kuće! Bit će i njoj drago!

Svinju je nazvao, posve logično, Jedanaesti, činilo mu se da je s tim imenom i došla k njemu. Prašćić se brzo udomaćio, rastao je kao iz vode, već je, kad bi onako oguzičen zalegao tvoreći pilićima neloš hlad. I Melkioru je Jedanaesti odgovarao, bez vidljivih liderskih prezenzija, nimalo ambiciozno biće, otprilike tovljenik po novonastalim shvaćanjima Melkiora Silnog, velike divlje mačke ciljanske. Da je čovjek valjda bi gledao turske sapunice i umakao čips u kantu sladoleda, a kod živinčadi koja kani biti pojedena je instinktivna averzija prema gubitku energije navodno još i izraženija.

Timotije je volio tu blagost Jedanaestoga, u stjecanju vjere razvio je za bivšega lifestyle gurua posve nevjerojatan sklop osjećaja prema bićima niže svrhe postojanja. *'Svinjica'*, *'moja mala svinjica'* nema snažnijeg tepanja u čitavu jeziku: kad si bezbrižan, gonjen malim zadovoljstvima, onim niskim koji ne dosežu ni do dva pedlja od zemlje, kad ti je uvijek dobro, ali ipak znaš što bi htio, kad bi mogao birati, e to je pravi Božji stvor kojega stotinu

evolucija ne umije objasniti. Tako je Jedanaesti volio žireve, donio ih Tomotije jedno jutro iz šume kad je ono išao moliti *Andela gospodnjega* na kamenu, a ovaj je sve poskakivao u zrak za njima kao pas za kolačićima od govedine.

Stoga je drugo jutro otišao s traktorom, čitav dan žireve skupljao, četiri vreće ukupno, ima ih broja im se ne zna, tako uvijek Svevišnji uredi da se dogodi s plodovima s kojima čovjek današnjice ne zna što bi. Svratio i po kožu kod onih dvoje, ustavljali ga, nije htio, traktora ne ugasi, samo uze par mekanih, štavljenih traktica sa svinjskih leđa i zahvali. Izrezao ih je odmah s vrata, čim uđe u kuću, tri tanke opute, kvadrataste, pleo u pletenicu, raspleo ih na kraju i navrnuo na svaku po čavao, izgledom najbliži onomu na raspelu, tamo u stopalu, poviše onog dragog palca Kristovog izbijeljelog od Timotijeva milovanja.

Napravio je doista dobar bič, tako zaključuje gledajući ga ispletenu na dlanu, razvlačeći ga potom bezuspješno rasponom ruku. Zadovoljno otpi gutljaj crna vina, pa skinu košulju da ga napokon isproba. Prvi su udarci bili teški i nimalo radosti u cvrkutanju biča nije nalazio, nakon zviždanja kandžije preko lijevog pa desnog ramena ostajala je samo bol, raspuknuta iznenađena koža, puklina izdajstva kroz koju plače blijed curak sukrvice iz probuđenog leđnog mišića, ostajao je samo dvostruki napor sebedarna samoranjanja.

Drukčije je kad drugi tuče, kad dželat kažnjava, kad te dušmanin kandžija, upućuje na put kakav bio da bio, prav ili pogrešan, ali sam sebi kad si rana i ranilo, ranitelj i ranarnik, kad si grijehu svomu iskup i ukop, onda je to nevolja golema. Sam biješ, sam tješiš, sam tučeš, sam upijaš bol, patnju bolom rastjerujući.

Ljudi za tim posežu kad ne žele opterećivati Svevišnjega svojim grijehom, sami će sa sobom oni, ne žele ni oprost drugih, traže sebi od sebe ne bi li si oprostili sami, neće ni tuđe pokore,

vazda mala im je jer sami su strožiji, tã znaju oni valjda više i bolje od ikoga o mjeri svoga grijeha. U slučaju Timotija Trumana stvar je u ovom ciljanskom trojstvu samostege - gdje si svoj sudac, krvnik i osuđenik - poprimala još radikalniji oblik jer on još ni ne zna za nikoga poviše sebe, vjernik čini mu se da još postao nije, on nema ispovjednika, nema nikoga tko će mu grijeh makar zavesti u kakav registar i odvagnuti, ma ni sam eto, ponekad mu se tako čini, nije više siguran je li silovao onu ljepoticu, onu dunju s ormara, je li zagrizao ili se ona sama nabečila ugriz očajnički išteći, s kredence dunja se strovalila. Opet, ako bi i mogao birati, prije bi na se nego na nju - toliko on nju čini mu se voli, svakako više od sebe.

Uglavnom, eto, ostao je sam sa svojom krivnjom i nije mu krivo, jer ako je krivnja od nje, voli onda i nju i na neki je svoj način ona pravija je od drugih krivnji, običnih serijskih, patvorenih, slučajnih i nesvjesnih, onih zarađenih uzgređice, krajputaša koje putnik ni ne zapamti. Jest, grupne su terapije u tim stvarima, od alkoholizma do svega drugoga plebejskoga u što se čovjek uvali mnogo uspješnije, nu on svoj grijeh ne želi dijeliti sve kad bi i imao s kime.

Da, to je čudoredna *camera obscura* Timotija Trumana, pervertirano tržište posrnuća i pokore, ponude i potražnje, ovog bivšeg gurua samopomoći koji, lukavac opskurni, zapravo kaznom ispituje je li grijeha uopće bilo. Toliko je naučio, relacija neka mora biti, konta dok drži bič trotrakaš od svinjskih leđa. Ako boli nije? Ili, hm, ako ne boli nije? Nešto mora vrijediti u ovoj fizici iskupljenja gdje su jedan bič, a njih dvojica što dijele granicu kože i prag boli. Ni on više nije bio siguran kako će, ali nešto se dogoditi mora jer batina ima dva kraja, pa valjda i njegova kandžija od praseće opute, alatka modela *Poslala Ona* što ju sam sebi potom načini.

A taj bič petak, čvora već umočena u raskrvavljenu brazdu na Timotijevim leđima postao je doista nakon nekoliko tjedana najveći prijatelj obojici: grešniku i pokorniku. Čulo se samo plakanje kožne pletenice po okorjelim leđima, jauk i stenjanje davno utihnuše, diše Timotije Truman ravno kao usnuo pijanac, dahti pravilno kao stari carski kočijaš, timar vlastite savjesti, života što pred njim napokon poskakuje kako valja u ritmu kandžijanja, melodije uz koju se čitave civilizacije igradiše. Bude to šibanje lijepo s vremenom, raduje se Timo prvom i zadnjem udarcu podjednako, košulju oblači odavno suhих leđa, pleća tvrdom korom okorjelih, jer rana na rani odavno više ne niče.

- Ima li koga?! Može li se naprijed! - čuo je kroz lupanje po vratima - Otvarajte!

15.

- Hvaljen Isus, fra Izidore! Preljepa li iznenađenja! Pa otkud vi?!
Kojim dobrom?

- Vazda budi hvaljen! Morao sam osobno i fizički doći da vam kažem kako je ono uspelo! Došao sam čestitati! - uđe svećenik sjede u dvoranu, za onaj veliki samostanski stol, a priora i sestra Amelija su difoltno zauzele svoje pozicije.

- Koje ono? - upita sestra majka naivno pogledavajući pobočnicu - Tã, zar Matija se vratila u selo?

- Ma, ne! Ni traga joj! Ali, uspelo je ono s raspelom! Ono, sjećate se? *Šalju sestre Samostana Marije Prečiste, vaše obožavateljice!* Kako ono rekoste? A, da! Da s *Njim riješite što imate!*

- A, onoo! Ja i zaboravila! I što? Stvarno stavio raspelo na zid!?

- Stavio na zid?! - nasmiješi se nadmoćno fra Izidor pa slavodobitno otpi malo soka od aronije dok je zadihan od ushita otpuhivao.

- Pa, on moli povozdan! Klecalo razvali! Koljena sadri! Ne da se s njega kao dijete s onog konjića u shopping centru!

- Klecalo?! Otkud sad i klecalo?

- Buran mu dao! Malo bili popili onu večer, pa ja raspelo, odnosno vi raspelo, a on klecalo! Ali, života mi, on i onu nanognicu nabavio! Znae one šiljke, cilice! Za samobol! - gleda on dolje, a sestra Amelija instinktivno nategnu ionako dug haljetak dozemljaš preko jedva nadzirućih šiljatih bijelih koljena koja već pola stoljeća blijede u sukненоj tmuni.

- I bič ima! Ja ga vidio! Sam ga samcat Timotije spleo od svinjske kože! - otpi još malo svećenik, dok ove dvije samo šute, a on prste, *gimi fajv* pokretom, raskrili prema zbuњenoj priori - Petak! Pet čvorova! Što kažu: bič božji!

- Bič božji ...?!

- Dobro sad *bič božji*, to će se još vidjeti, ali ovo je znate kao ono kad se čovjek kasno vjere dočepa! Navali na nju svom snagom! Kao da nešto nadoknađuje, kao da nije posve svoj! - sad župnik vrti glavom - *Overdose! Overdose*, sestro!

- Fra Izidore, smirite se! - reče priora Samostana Sestara

Marije Prečiste - Kakav *overdose*?! Što li će pretjerati u smjernosti, Bogu dodijati, premoliti, prečvrtnuti u vjeri pa se slomiti?! Kako? Pa, vjernici su, najvjerojatnije, otpočетка Bogu dosadni! Jedni premole, odoše u taj *overdose* drugi su kratka daha molitvenoga, a nijedno od nas Božjih stvorenja tu mjeru ne pozna!

- Nego, vi, znači, hoćete reći da je opasan za sebe?! Ili za druge? - upita ruke šireći.

- Ma, neee! Što vam je? - smije se sad ovaj - Pa, u tome i jest stvar! Pomaže po selu svima! Jučer ofarbao ogradu kod Milana! Cijepa drva, obilazi starčad, donosi iz dućana što kome treba! *Delivery! Bolt! Timo Glovo!* Ma šta *Glovo!* Palijativna skrb! Hodajuća apoteka! Pa, on je nakon što se Manda Škiljina nagutala onih tableta za kontracepciju, oduzeo svima sve medicine! Ujutro i navečer zađe po kućama i dijeli tablete! Tebi za tlak, plava, crvena, njemu za spavanje, tebi Tic Tac ...

- Tic Tac?!

- Daa ... hahaha ... Obični bombončići! Ha, znate: neke malo zavalja s placebom!

- S placebom?

- E! A i s nocebom! Markanu Špičiću nabavio tablete za razrjeđivanje krvi iste mentol bomboni, oni, ako znate, *505 s crtom!* Ne želi stari piti nikakve kemije, ovi moji dolje inače čudni malo: kao ne živi im se, ali neće u se ništa sa strane, što ne znaju što je i odakle je! Al, eto mentol bombone ovaj hoće pa mu žena uvalja svakih par dana Timotijeve, da mu se ne krv gruš, da teče žilama!

- Ako ne teče, nije dobro ... - začuđeno će medicinskom opservacijom priora.

- Nije! Dakako da nije: meni to on prepričao jučer kad smo klali njegovoga Jedanaestoga!

- Klali?! Što klali ...?

- Jedanaesto prase!

- Mašallah! A prvih deset kad prije zaklaste?! - prekrži se sestra Amelija, a Cecilija samo šuti daje svećeniku znak bradom da nastavi.

- Jedanaest je ime njegove svinjice! Zamislite: jednu jedinu svinju zaklao i razdijelio po selu! Ma, šta da vam rekнем: svoja jaja dijeli, ima kokoš i pijetla! Mačku! Kuniće! Nabavlja kozu! Zamislite: kozu! Kao Noa samo ovaj mu ga naš zaploviti neće, ovaj se ne miče iz Ciljana!

- Noa ...

- Da Noa! Pričaju i da je nekidan bos išao po bosiljak, u nas kažu mesliđan, na drugu stranu Biokova, poviše Makarske ga našao, na stijeni, a sve jer ga ona stara Ćurčićeva na umoru zaželjela omirisat! Ima ona pjesma dolje u Zagori: *mesliđane, 'ko je je zaliva, moj te dragi u čarapu krka!*

- Pa, baš lijepo! Požrtvovno! Znaju biti neobične želje umirućih ...

- A baš danas testira i krušnu peć! Sam je sazidao!

- Kako će je testirati?

- 'Ošale! Peče kruh od tri vrste svoga brašna pa raznosi, koji bude najbolji, koji starčad odabere, a on taj nastavlja dalje peći! Kao *321kubaj!* samo peć na drva! Sestre moje, Timotije je na nogama u četiri, do sedam je na svakom ciljanskom prozoru vruća štruca!

Sad se svo troje gledaju, muk nastade, nelagodu ponekad izazivaju i, barem naizgled, posve dobre vijesti, one kojima se ne-

ma što dometnuti, zbivanja pred kojima je čovjek malen. Izgleda, stvarno, nasitio se Timotije mirisa Gospodinovog!

- Pa, dobro fra Izidore, ne dramite toliko! Našao se čovjek u vjeri, pa što onda?! Ni prvi ni zadnji! Vi dojuriste, kao da je neko čudo! Rekoste, kako ono, *došli čestitati ...*

- Da! Čestitati! Čestitati što ste prepoznali potencijal! Ta, tko bi rekao?! Ti True!? Mesija! Life Coach guru sa sljedbom, a sad odjednom podanik Kristov! Najmanji od nas! Naš mali brat!

- Mali brat!? Fra Izidore, jeste vi pri sebi? Čovjek se malo rasteretio u provinciji od ove vreve i gužve, sebi napokon omogućio ono, kako se ono kaže danas *retreat*, zagledao se malo u se, izmoli kadgod molitvu-dvije, bere taj mesliđan po brdima, eto neka nabavlja i kozu, kruh peče ... Pa tko ga ne peče? I mi pečemo, pa što onda?! ... Nećemo valjda u Konzum po koricu kruha? - širi kao orao štekavac ruke oko svećenika sestra majka - A vi dojuriste kao da se Franjo spustio u Aziz i sablju odložio!

- Pa, sestro, za našu župu Ciljani je to to! Franjo 2.0, 2020! - smije se župnik pa još i namignu - Eno ga danas čisti septičku jamu pored crkve! Sić i konop, ništa pumpa, ništa kompresor! Ja mu kažem, Timo, brate, zvat ćemo u Split, ima služba, kamion, plati se! Govno je govno! On ne da! Golim rukama će!

- I obnovio suhozid! Ja mjerio, Boga mi moga 250 metara! Kamen navukao s Katavčića briga, odozgo kod onih staja, napola Biokova ga kopa, odlama od planine! Otima! Krši! Nosi na leđima! Vukao stijene, gromade stokilašice, jednu po jednu, sedam dana sedam noći! Eto, recite vi, *rasterećen u provinciji, retreat, izmolio molitvu dvije*, ali otkud njemu ta nadljudska snaga?!

- Mlađi čovjek! - pokušava sestra Cecilija, steže šakicu kao da razgibava pesnicu - Po meni, ako ima i pedeset ...

- A može namirisat sve! Sestre moje, lovački ptičar, ma onaj patkar što kroz vodu čmrlji i šmrče mu nije ravan! Jučer, kaže on meni, donio mu ja bokal soka od bazge, farbao on nama vrata od

grobља, kaže: negdje gori! Ja ne čujem ništa, kadli sinoć na vijestima: požar poviše Ljubuškoga! Ej, četrdeset kilometara zračne linije, sedam planina, osam gora, a ni ćuha vjetra! I, oćutio ga!

- I zmiju! Onjuši ljuticu!! Leglo poskoka našao na onom ćošku pored Ikina Doca! Stade, ćmrknu nosom i kaže: tu su! Što je tu, Timotije brate, pitam. Zmije, kaže!

- Ćekajte, smirite se, fra Izidore ... - lijeva mu aroniju Cecilija, ovaj otpi, ali ne staje - Pa polako, pobogu ...

- Leglo poskoka! Ja ih vidio! Diže majstor kamen, kao poklopac s teće! Kadli, dolje u škripu u ćvorovima zmijurine! Mrtvoudice svezane! Otimaju se jedna drugoj! I što on radi? Znete što radi?

- ... Ne znamo! - rekoše uglas - Što radi?

- Ništa ne radi! - iskapi ćašu aronije, klanu njome o stol svećenik pa ustade, ushoda se, šulja se prostorom na prstima u ljubićastim mekanim gamoškama koledžicama pa se okrenu na peti teatralno, te stade lagano, utiho aplaudirati rukama kao Japanac na koncertu.

- On ih samo gleda, ne uzmiće, stoji, one se kese, sikuću i iskaću, a on samo lagano: *tap-tap-tap!* Samo ovako dlanom o dlan! I Boga mi moga, Franje mi našega, Marije Prećiste ako hoćete, one, one odoše! Kao vrtno cijevo da povlaćiš po crkvenu dvoru! Sve jedna za drugom! To ste trebale vidjeti! Zmija zmiji u guzicu viri!

- Zmija zmiji ... fra Izidore! - htjela ga je sprijećiti da odriješi pasac sa habita, ali on je bio brži i već je konop vukao za kraj po onom velikom stolu dvorane za objede i sastanke Samostana Sestara Marije Prećiste.

- ... Zmija zmiji u guzicu viri! Evo ovako! - dovuće ga do kraja stola pa odiže za ćvor, za tu kobajagi zmijsku glavu i opasa se napokon, hvalim te Bože, te od puste demonstracije ćuda ciljanskoga umoran naposljetku sjede.

- Pa sam vam to eto došao pripovjediti!

- Neka, neka! Neka ste došli ...

- Čudo! - nastavlja ovaj - A vi mi sad pošteno recite, samo jednu stvar: kako ste znale? Kako ste znale komu treba raspelo! Kako ste znale koju mladicu treba zaliti da nikne ovakva grdosija vjere! Ovakva gromada ufanja i dobrote! Kako? Kako, sestre? *How is it possible, girls?*

- Pa, nikako! - reče hladno priora kao da na ono pitanje koliko je sati, odgovara kako nema sat - Poslali raspelo, pa što onda?! A što došljaku treba?! Vi biste mu inače odnijeli što? Evo, recite, što?

- Ja bih mu odnio: ništa! - ne da se ovaj smesti.

- Pa, otkad župnici egzibicionistima darove nose? - pogleda ih fra Izidor a one dvije se skrutile, gledaju ga srnećim pogledom, nedužnošću pokakanog dojenčeta.

- A, ne, ne! Pustite vi sad tu skromnost! Rekli ste: *ovo vam šalju sestre Samostana Marije Prečiste!* I ja odnio! Pa ako ja ne poričem, da sva je zasluga na vama, zaboga, ne poričite ni vi!? Nego radije: pomozite da dovršimo započeto!

- Kako, fra Izidore? Što ima da se tu završi?

- Zapravo ništa da se završi! U pravu ste: prije da se započne, ako Bog da! Ja ću ga, naime, pripustiti za oltar! Neka čita! Najprije čita i surađuje a potom i koncelebrira!

- Što ćete napraviti?! - obje ustadoše instinktivno kao navijači kad protivnički napadač krene sam prema голу.

- Učinit ću da se vaš naum unatoč vašoj skromnosti ostvari, prinese sudu Crkve! - ponosno, pun zahvalnosti reče fra Izidor - Vidjet ću s biskupom oko neke laičke postulature, nekog približavanja! Timotije Truman je naš, sestre, on je što i mi! On je mi!

- On je mi?!

- Mi! Vidjet ćete, mi! Znam da je neobično, da u našem Redu nema tih izvanrednih, večernjih obrazovanja, rada od kuće, ali

Timotija zanima samo njegova vjera! Tã, nećemo mu stajati na putu, zaboga?! Valjda nismo dotle došli, sestre?! Koga uputiste toga ne sputiste!

- Prestanite više, fra Izidore, ako Boga znate! - silno dreknu odjednom starica, a tamo dolje na dnu hodnika tihunjavi gusti žamor djevojaka, zvuk nalik izlasku gusaka iz potoka, odjednom utihnu.

Muk ponovno nastu u dvorani za sastanke, skoči se sestra majka, ode do prozora, svaka joj stopa stupanja crnim kvadratnim sandalama zvonu kao otkucaj na onom bolničkom ekranu kardiogramu, zeleno na crnom, na odjelu intenzivnom, gdje se svaki čas to crtovlje bila može zaravnati i onda zbogom! Zbogom, s Bogom!

- Molim vas, dodite ovamo fra Izidore! - pozva ga uto rukom ni ne gledajući u nj, upri prst u daljinu a ovaj poslušno koštunjav kažiprst starice slijedi preko njezina ramena kao ciljnik kakav tupast lovac pripravnik - Vidite li vi, tamo dolje, pored naše dične prvostolnice zagrebačke one Korejce, Japance, što li su, pa pored njih onu tamo suvenirnicu!

- Vidim!

- E, sad, znate, tamo ulaze ljudi, ima brojalice, relikvija crkvenih, oltara čitavih! Svačega nečega! - pogleda ga već mu i svoju drugu ruku prebacila oko vrata kao nogometašu koji je falio izglednu prigodu u 97. minuti - I tamo će vam još i reći kako je sve što kupujete blagoslovljeno, što možda i jest!

- I jest! Znam gazdu! Nema greške: sve nosi na blagoslov! Ima i svog čovjeka na Kaptolu koji silazi kad stigne roba! Vlasnik naš, odozdo iz Šestanovca!

- Naš?! Dobro, još bolje da je naš! Pa ako je naš i ako znate gazdu iz toga Šestanovca, pitajte ga, pitajte ga hoda li on za svakim tko u njega nešto uzme da vidi je li od sutra bolji kršćanin?! Da vidi, jel mu se prima, radi li ta relikvija, brojalice,

kandilo je li zaštopano, pa da se nastavi, da se čestita, da se za oltar pripušća kupca! Da se, kako vi kažete: ne sputi koga se uputi!

- A, je li?! - uze fra izidor ruku sestri majci pa ju svrnu malo lijevo dolje - A vidite li, sestro, tamo desno, do suvenirnice našega Ike iz Šestanovca, ono vrata do vam je Lutrija Hrvatska!

- Desno, desno! E, tako, baš tamo! *Croatian lottery!* - cilja rukom njezinom i koordinatu popravlja - Pa udite vi tamo i pitajte koliko ljudi se, od onih koji uzmu srećku pa izvuku kakav dobitak ili čitav jackpot, vraća zahvaliti i ostaviti koju kunu! Ima li ijedan dobitnik njihov da ne zna odakle je krenuo i tko mu je recno perforirani tiket!

- Raspelo nije tiket, fra Izidore! - domeće iz ugla hladno i premudro sestra Amelija - Mi nismo kockarnica, ne igramo na sreću!

- Al' nismo ni suvenirnica! Raspelo nije ni magnetič s frižidera koji do jutra padne! Ja znam što sam ja njemu odnio i što ste vi mi rekli da nosim! - sad se već razmahao župnik postignućem evangelizacije ciljanske - Pa, u istom smo poslu, djevojke!

- Djevojke!?

- Pa, dobro sad ... - odmahnu rukom fra Izidor - Ali, razumite i mene! Imam velik pritisak župljana! Timotiju Trumanu leđa krvava, išarana bičem petakom! Spava 2 sata, sve radi u selu za svakoga, 100 posto ukupnih radnih sati u župi! A usto i volonter! Ništa ne traži, ništa ni ne treba, neplativ napor vjernika! Pa, dajmo mu što imamo: nadu, potvrdu! Ohrabrenje! Dajmo mu što nas ne košta, a on, nasreću, jedino to i treba! Kristu ga posve pre-pustimo! Možda se smiri! Sestre: on nosi križ pa da mu Šimun budemo! Valjat će nam!

- Valjat?

- Pa, valjat! Tko zna, možda on bude druge dizao! Ovako samo može posrnuti i postati žrtvom! A i ako je žrtva, neka bude

naša žrtva! Žrtva je naše oružje! Pa, drage moje, kad netko ovako prihvati vjeru, tu treba reagirati! Ovdje, ako ne upremo, za ovaj slučaj ako se ne zauzmemo, ako prema njemu nemamo *full respect* ili će vjernik odbaciti Crkvu ili Crkva vjernika, svejedno ne valja! Ne valja nikako! Da reknemo: *lose-lose!*

- Dobro! - presiječe priora - Vi napišite što imate Ocu Biskupu, a mi ćemo upirati svjedočeci kako znamo!

- Eto! Da se upire! Pa, zar je to bio problem? - upita retorički Fra Izidor na odlasku pa pogleda na sat - Nu, uteče mi vlak! Moram ići! Zbogom!

- Bog s vama fra Izidore! - ove dvije odzdraviše dok je ovaj sam izlazio kroz vrata i napuštao Samostan. Zateče ih, ne ispratiše ga, vidi on, vide one, obje strane kriju ponešto.

- Pa, mi bi se trebale odupirati, a ne upirati! - reče sestra Amelija - Što tom razvratniku poslasmo ono raspelo?! A govorila sam ja ...

- Poslasmo mu da šuti! Da šuti i moli! I on točno to i čini! - reče blagošću ožedaologa priora - Daj mi kap one dunjevače, ako Boga znaš!

- Ako Boga znam ... - vrti glavom pobočnica u danu kad je izrečeno više nedostojih fraza nego valjda u čitavoj povijesti Reda Sestara Marije Prečiste - Znaš što znam! Sve znam, ali znam i da ne ide ovo dobru nikako ...

- I gdje je tu sad rješenje?! Evo ga za oltarom za par mjeseci, poslušajte sestro majko, što vam kažem! Ima on iskustva, zna ljude zavesti, a mi mu sad i platno za habit krojimo! - reče sestra Amelija spremno i sebi lijevući - Dokle dođosmo, mili moj Bože: silovatelj propovjednik!

- Je, ali prije se mora ispovjediti! - reče priora, eksajući raki-jicu pa još tuknu guzastom debelom čašom o bocun da ima kad se vrati za stol, potom ustade, koraknuvši do prozora, isprati pogledom fra Izidora koji ispade kroza kapiju na zagrebački asfalt.

- A tko će ga, molim vas lijepo, ispovjediti?

- Na sreću ni ja ni ti, a ni onaj dolje, *full respect, lose-lose* šminker! Ja bih rekla da je ovo slučaj za viši level! Bilo kako bilo, kad smo se izmaknule od svake zasluge, još je na nama jedino uteći od krivnje! - vrati se i nage onu rakijicu, s neobičnom količinom sestrama posve nepripadajuće nadmenosti u izrazu lica jer očito ima neko rješenje - Otac biskup će to riješiti, zato je on biskup, a mi niža vrsta koja ne razumije *how it is possible ...*

- A *how it is possible* da naše upiranje i zagovor Timotija Tru-
mana u Biskupiji prođe bez dodatnih komplikacija!? Što ćemo
mu napisati?

- Napisati?! - pogleda ju izrazom lica kojim hoće reći da je baš
zbog takvih pitanja biskup biskup, ona priora, a sestra sestra.

- Nećemo mu mi pisati ništa! Tã, zar doista misliš da bi se fra
Izidor usudio to kod biskupa provjeravati!? *How yes know! How
yes know, sister ... Redovnice nastupaju 4?! E taj film nećete gle-
dati, sorry guys!*

Nakon takvog razrješenja, još po jedna dunjevača nametala se
kao posve neotuđivo, štoviše i neporočno pravo.

16.

- Otvori, Timotije! Otvaraj, čuješ li?!

Iznutra se čuo nekakvo pucketanje, nešto *dzz-dzz-dzz* što se zlokobno usijecalo u beskrajnu ciljansku tišinu koja ionako sama po sebi uši čuli.

- Timootijee, jaa saam! - nastavlja ovaj izvana sad posve umilno, navalivši rame na vrata, obrve podižući, pa još instinktivno i zatvori jedno oko, valjda perceptivne resurse da ne troši, da ih ne rasipa, da sve u sluh dadne - Čujem tee! Timotijee!

- Evo! Evo! - odjednom glas dopr otamo, zaklapa nekakva štokrla po drvenu podu, unutra se garant nekakav setup, neko namješće sklanja pred gostom, redi se kuća, intima da se ne intimira, uvaljuje se koješta kojekuda, čuju se i vrata ormara kako parput klanuše, a to je doista pouzdan znak panike i gadne navrat-nanos spremačine - Samo čas! Sa-mo ča-sak!

- Emire?! Pa, prijatelju, otkud ti?

- Otkud ja?! - odvjetnik Muratović nagrnu kao carinski pas pušten iz privežnja, uleti u kuću poput kakvog uezvjerenog uranjelog ljubomornog muža sa službenog puta, samo hoda po sobi, njuška, traži nešto, mehanički govori, ponavlja - Otkud ja?! Pitaš otkud ja?! Ja otkud?

- Pa pet pisama šaljem, a ti ništa! Naručio i onu dvojicu da provjere! Tri tjedna tu patrolirali, kažu: svjetla ima, tu si, ali da danima ne izlaziš! I, kažeš, otkud ja?! E, pa, frende, nećemo tako!

- Gle, gle stvarno pisma! - izviri iz kuće Timo, ruku preda se stavi od podnevnog svjetla oči zaklanjajući, braneći, pristupi onako blijed duge brade u jednostavnom crnom kvadratastu ogrtaču, zapravo u nekakvoj tri broja većoj košulji s ruskom kragonom, neotključanu poštanskom sandučiću što je još i isplazio ladicu prema cesti, pa primi snop pošte s dva prsta pomalo s gađenjem, kao da je zaražena, te potom odeblji bunt pisama un-

ese i odloži na kuhinjski stol, dlanom o dlan plesnu kao da je kakvu krepalinu dirnuo.

- Gle, stvarno pisma?! Nisam ni gledao! Pa, tko bi ti meni slao pisma?! Da, istina je: rijetko i izlazim iz kuće u zadnje vrijeme, nekako mi je sve tu unutra ... - reče pokazujući Frendu da sjedne.

- Sve?! Sve ti unutra ... - ne sjeda odvjetnik, već prebire po molitveniku, klecalo čvokom čvoknu, krenu da će onu maramu prevažnu Matijinu Isusu s očiju skinuti, ali Timotije uto poskoči, odgurnu ga divljački prema prostoriji, od raspela odbi kao izbacivač koji kafansku kavgu razmiruje.

- Ne diraj to! Jesi normalan!? Ejj!

- Dobro, dobro, frende! - ovaj će na to pomirljivo, iznenađen posve, odustajući, ruke dižući, prazne dlanove izvrćući kao kod uličnih prepada.

A i što će mu taj crveni rubac s bijelim točkama? To je ionako doista bio zadnja stvar u izbi Timotijevoj koja bi mu bila čudna, najradije bi i sebi jedan preko očiju svezao pa da ne gleda ni on ovo omračeno svetište, tamjanom okađenu vjersku jazbinu čovjeka čijoj se temeljitoj poročnosti, razvratnosti i neznaboštvu, cijelom tom sumanuto slobodnom životu divio, njemu TiTruu, koji je odavna ustoličio sebe kao boga samome sebi, njemu čije je raskalašene priče godinama za stolom Kavane Agram upijao praveći se da ih ne čuje u toj njihovoj podjeli uloga gdje je Emir hinio *consiglierea* čistih ruku, vegana u računovodstvu TiTijeve mesnice, nagluhog Timotijevog ispovjednika bez penalizacijske moći.

A sad je to sve prošlost, pa jurist posve zbunjen, umjesto pružanja otpora, ruke teatralno skupi pa raspi pred raspelom, te još zamahnu poput bacača kladiva i Timotijevim priručnim kandilom načinjenim od konzerve mačje tunjevine, koje je nekim čudom preživjela maloprijašnje spremanje, nato se i zakašljavši.

- Kh! Kh! Jebote ... Kak' kolje za oči!

- Ostavi to! Pokvarićeš! - uze Timotije sad i uljanicu pa je odloži na kredenac još i zatvori, popravi pod njim onu ladicu iz koje je virio bič petak još svjetleći znojem.

- Opremio se ti, frende, vidim kompletno! - ne da se nikako sjesti Emiru, otvori on ponovno onu ladicu pa izvuče i previsi umoran bič preko kažiprsta kao što u filmovima za odrasle glavni ženski lik prevješa nezainteresiranu alatku neznanog junaka.

- Pa, što je sve ovo brate Timotije, pope Timo što je ovo?

- Moja kuća, frende! Frende, kuća Gospodinova! - nasmiješi se Timotije nadmoćno osmijehom čovjeka kojemu je svejedno, obogaćen dodatnom opremom kršćanina, obdaren onom blagom dobrovoljom već pripravljenoga na sve uvrede ovoga svijeta, on skriven među redovima malih riječi, u diskursu slikovnica i toplih priča što ih kršćanin danas dijeli jedino s djecom.

- To, to je moj mali dom! Tu sam se sklonio u krilo Ocu!

- Krilo ocu?!... A puši li se, u krilu Ocu? - pita odvjetnik Muratović, klanuvši tabakerom, a dok je ovaj još odobravao, on već zažeže jednu - A možda rakija, kakvo misno vino ili što već kaur nudi bivšem frendu, propalu Osmanliji?

- Ima svega! - živnu skrušenik i već je boca bila na stolu, prozirna žutulja s nekom travom unutra što se svakim listom osmjehuje - Evo je! Ja pravio! Lani! Lanjska! Ove godine, ništa! Ne stignem!

- Ne stigneš?! Jasno da ne stigneš, frende! - Emir uli jednu pa drugu, sve u zraku, ne dajući na stol ni flaši ni čaši.

Šute zagledani ustranu, sobom zakreću kao da će leđa o leđa osloniti. Odbrojava odvjetnik pogledom sakralije, klecalo, raspelo, kandilo, prebire molitvenik odebljan zaguljcima i presavicima stranica, nakon svake što ju prebaci kažiprstom otpijajući gutljaj, srčkajući upadljivo kao dijete kad puše kroz slamčicu kontrasmjerom, ganjajući zadnju kap kokte na dnu čaše. Potom odloži brevijar Time Ciljanskoga polažući ga nježno na stol kao

jaje, ustade i da će dlan položiti na klecalo te značajno odiže ruku kao da je vrelo, *pec-pec*, a zapravo da se ovaj ponovno ne bi sa stola skočio.

- Gym za kršćane! - reče sjetno odmičući se i sjedajući natrag za stol.

- ... Pa, gdje si ti krenuo s ovim, frende? - lijeva Emir u čašicu, sada već uvježbano, u nju ni ne gledajući, i dalje naokolo po privatnu svetištu, po molilištu i mučilištu zvrleći, pa se okrenu Timotiju - Burki, a da ti ipak nisi malo pretjerao?

- O pretjerivanju govori onaj koji usred Zagreba kolje ovcu i prinosi Allahu ... - sad već ravno govori Timotije - Emire, dobro je, burki! Dobro je! Ja se tebi nisam miješao ...

- A u što da mi se miješaš? Meni pod nož?! - skoči Emir - Pa, čovječe, ovde se ne spašava ovca! I zajebi ti to moje! Kurban, akika ... to malo folklor! Moje se moralo, tvoje se ne mora! Pa, ja zbog ljudi, a ti Allaha mi velikoga, ti zbog sebe!

- Znači, ona ovca ništa?!

- Ma, ništa! Jebala te ovca i ti nju! Znaš kako u Bosni vele: ima hajvan, a ima i hinsan! E, da je i ova tvoja kandžija za kakvu stoku sve bi mi bilo lakše! Ni po muke! - pokazuje na onaj repić koji, nikako zatvoriti neman, i dalje viri iz ladice - Frende, ti udario na se! Zavukao se u pećinu da sebi ne utekneš! Sebe zaključao! Ej, utamničio sebe onakvog čovjeka, ponos našega Zagreba! Sebi čakijom pod vrat! Pogledaj se: pa ima ih rumenijih na Mirogoju! Blijed si čovječe kao ona ribica čovječja, proziran! Pa, zašto, Timotije!?

- Zašto, frende? - ushodao se ukrug odvjatnik, ritmično, sumanuto, s rukama uzdignutim, raširenih prstiju, u stavu sudbine proklinjućega - Zašto?

- Kriv sam, Emire! - ustade sad Timotije Truman i stade pred svog jedinog, a samim time i najboljeg prijatelja - Rekao sam ti stotinu puta: kriv sam! Još vidim ono ulegnuće na tepihu od

njezinog crvenog koferčića, gledam po čitav dan kako mjehurići bambusa isparavaju iz čitavih Ciljana, iz dimnjaka, kao maglica nad šumom! Pa, Emire, sve ovo ovdje je ona! Ona! Samo Ona! Sve ima okus kore crvene naranče, od Svetog Jure gore pa do Čvrsnice! Sve mi miriše na nju!

- ... Daj ne bulazni! - čmrknu odvjatnik Muratović malo zraka kroz onu svoju nosurdu - Ti nešto kriv? Kome si kriv i tko ti kaže da si kriv! Jel te netko krivi?! Pa neka taj kome si kriv dođe i kaže da si kriv, pa da se riješi, ako si kriv, da više ne budeš kriv! Pa, lju-di sve riješe ...

- Nije ovo, Emire, ostavinska rasprava krivnje, neka oporučna dodjela grijeha u postocima i razmjerima koje ja s drugim dijelim niti drugima prepuštam! Ne mrem ja!

- Ne mr'eš ti? Što ne mr'eš?

- Ma, ne mrijem ja, mri-jem, budalo! Ne umirem, Emire! - sad još i ta novonastala jezična barijera - Ja bih da živim, ali čisto! Ja bih da mir mi se dadne! Pa rješavam s onim s kim mogu, a to sam ja sam! Sam!

- Sam?! Što sam?! Ali nisi ti sam kriv! Ej, frende ...

- Nisam! Ali moje je moje! Želim svoj teret da ga nosim! Iskupljenje, ako ima! A i ako nema, još bolje! Tražim granicu! Pipam i tražim kraj! Nekakav kraj, bilo kakvo mjesto, da sve napokon stane! Spokoja da mi se domoći, da zaslužim u Gospodinu spokoj duše!

- S dušom ne znam kako će ići, ali mir i spokoj tijela ti garantiram! Još, brat-bratu, par mjeseci i miran si! Miran i plav! - reče Emir polažući postranice glavu u ogromni dlan one svoje ručerde pa još i jezik plazeći, oči kolačeći izrazom obješenika - Pa, pogledaj se, burki!? Možeš slobodno zvat onoga popa da te namaže!

- Nije namaže nego pomaže, nije namazanje nego pomazanje!

- Slušaj, frende: zajebi te finese! Način na koji su Židovi trljali ovcama ulje po glavi da se kukčadi, ušima i drugoj gamadi kliže me sad tu stvarno ne zanima! - razmahao se odvjetnik učenošću briljirajući.

- Posve čudan zazor prema Židovima za jednog pripadnika vjere koja je sve svoje što ima od njih prepisala ... - sjetno će na to Timotije.

- Umrijet ćeš, čovječe! - preskoči repliku odvjetnik.

- A ti nećeš?! - reče ovaj rečenicu koja jamči barem desetak sekundi mira u svakom iole normalnom razgovoru.

- Emire, jesi se ti ikad ispovjedio? - sad odjednom pun evangelizacijskoga poleta sjede domaćin i položi frendu ruku na zapešćaj, dajući mu i da je zajedno s čašom nosi do usta, otpije i vrati na stol.

- Kome da se ispovjedim? Hodži? Jebe se njemu za moj problem! Gdje bi mi tako stigli?! - lijeva ovaj rakiju preko Timotijeve ruke koju ovaj ne sklanja - Vaši popovi vas lažu! U svezi su s onim gore mo'š mislit kakvoj! Kao i vi!

- Lažu?!

- Lažu! Odnosno vi lažete sebe vjerujući u te poštare za oltarom! U nas muslimana bar nema toga posredovanja, svi smo od Allaha jednako udaljeni! Ova vaša ispovijed nesretnomu popu, to kao kad ja maloga pošaljem u Konzum preko puta, pola zaboravi, pola krivo donese! Što je i kako bilo, ni pripovijedati ne zna!

- Pa neka! Važno je da je bio u pravom dućanu! Pomalo! Eto i ti kažeš da je pogodio adresu! - prekriži se Timotije pa se nasmiješi - Ima u Boga dana!

- ... A, ako baš hoćeš, meni je to s ispovijedanjem i posve nehigijenski, tu svoju prljavštinu pred drugoga! Vaše su ispovjedaonice smetlišta vaših života! To je meni tek posve razvratno tako se razgolititi pred nepoznatim!

- A je li? - sad se već pravi međukonfesijski dijalog razvija u priručnom ciljanskom molilištu Timotija Trumana - Pa, ne možeš dobiti lijek ako ne pokažeš ranu!

- Lijek?! Nemoj, života ti, frende! - uzvikao se Emir piće ga hvata - Pa, reci, ponovno te pitam: jel te netko proganja zbog tog tvog grijeha? Nije! Jel te tereti itko? Nije! Pa, što će ti lijek kad si bolest sam umislio?!

- A i ta časna, frende ... di je ona uopće, života ti?! Pa, tretiraj sve to kao san! Nje nema! A nema ni rane! Di je rana?! Ti si mučenik kršćanskog reda hipohodrika! Ti si, frende, sveti Timotije Ciljanski Samoumišljajni! Boli te rana koje nema!

- Rana!?! - sad skoči Timotije Truman, razdrliji košulju, dugmad se bijela razletiše sobičkom, jedno upade ravno u čašicu rakije.

- Ovo je bol! Ali moja bol nije patnja! Bol je ozdravljenje! - okrenu mu leđa išarana bičem kao onaj gore kameni vrh Biokova izbrazdan gromovima nebeskim, a potom se okrenu prema frendu i ruku na srce položi, tukući se potom nemilice još šakom po prsima - A rana?! Evo ovdje je rana! Tu je rana koja zacijeliti neće!

- A tu je dugme! I rakija je tu! I to isto nije nimalo higijenski ... - ne da se fascinirati Emir vadeći dugme iz čaše prstom kao vinšku mušicu.

- Ti hoćeš na silu da si nešto zajebao, burki! Samo drugima probleme stvaraš! Pa, navuci lijepo dvije daske, kao neki sendvičmen, napiši tom krvlju s leđa s obje strane 'silovatelj' i kreni kroza selo!

- Pa i trebao bi, da znaš! Kao kršćanin nikad neću pristati na to da je napuštanje prakse javnih ispovijedi i pokornika koji su čučali mjesecima ispred crkve bio ispravan potez Crkve! - reče Timotije tumač vjere, privatno skrušenik i pokajnik, oblačeći se i zaklapajući ladicu iz koje je poput kite iz pijančeva otvorena šlica ponovno bio povirio bič.

- Ovo naše malo kućne pokorice je stvarno minimum minimuma!

- Ee, tu bi se i složio! - reče Emir - Kad u vas čovjek štogod promrmlja popu kroz onu mrežicu i ovaj mu odredi pokoru to je kao kod onih online gym trenera za babe: nit joj tko broji sklekovne nit mjeri guzicu! Sve na povjerenje!

- Ti očito nisi taj, ali ti tvoji kršćani su skajp odriješenici! Sve će se to domalo moći preko interneta, ispovijedat ćete se češući se po jajima ispod stola!

- Pretpostavljam kako je vaša fetva efikasnija ... - nastavlja Timotije i dalje kopčajući vrećastu bijelu redovničku košulju.

- Fetva?! Pa, slušaj, frende, kad se počneš zagledati na cesti imaju li prolaznici kakvu teleskopku pod jaknom, svijetli li im čakija za pasom ili kakva obična cijev kupaonska, čovjek se, ne bi vjerovao, ipak malo zamisli! Za dva dana, evo ga dojedan se zakračunao, izbušio vrata, ispilio onaj prozorčić i žena mu kroz rupu dodaje janječju čorbu! - smije se Emir imenjaka Jelačićeva konja sad već posve rasterećen uvjeravanja i razuvjeravanja frenda, jer vidi ne ide to.

- ... A vi kršćani, evo ti reci, kad ste vi uopće zadnji put nekoga ekskomunicirali, onako baš na glavu izbacili iz crkve?

- Mi?! Nažalost vatra se u nas još gasi, još iz ognja dimi! Palili smo vještice, vremenom Crkve mjereno, takoreći do jučer! Zadnja je, to i sam znaš, spaljena u Zagrebu!

- Ej, frende?! Ma, muško, za muško te pitam! Ovaj ćoro je valjda bio prvi i zadnji, nesretnjak! - stoji frend pored raspela s čašicom i gleda Raspetoga - Između njega i evo tu sad tebe, svi još na popravnom! Popravljači! Apsolventi prvog semestra! Sve uvjetan upis! Pa, jebote, u vas katolika đak mora moliti za jedinicu!

- E, tako je! - skoči sad Timotije, prebaci mu ruku preko ramena, jedan razdrljen drugi supijan, obojica raspelo dar Sestara

Marije Prečiste gledaju - Ako baš hoćeš, mi smo sudište, a ne suci! Vrtlari, a ne cvijeće! Mi pomalo uređujemo što nam je dano!

- Vi ste budaletine krvavih leđa! I vaši dželati vas napustiše, sami se bičevati morate! - teatralan je Emir od rakije ljute, ushodao se sad pa uze bič iz one ladice te ga nosi ispred sebe rastegnutog poviše glave međ raširenim rukama stupajući kao na kakvom homoerotskom svinganju.

- Posudio bih ti ga ali nije halal! - reče Timotije uvrijeđeno njegovim vrijeđanjem - Svinjska koža!

- *Ima razdvojene papke, ali ne preživa ...* zar to nije iz

Biblije? - govori strojno citate Emir bibličar, islamist sve po potrebi - *Strv i krv!* I ono što je *zaklano u tuđe ime!* Vi ste se, majstore, odrekli svinjetine tisuću godina prije nas! Kršćanstvo Islamu predbacuje upornost u tradiciji koju je samo iznevjerilo! Frende: mi smo vi! Mi smo bolja verzija vas!

- Prestani, molim te! - dosta je Timotiju ruganja sebi i drugomu - Molim vas, ovjetniče Muratoviću ...

- Hadžimuratović, gospodine Truman, hadži! Ja taman s hadža nekidan!

- A, je li?! Pa, čestitam! - osmjehnu se sad lošija verzija muslimana - I već prezime promijeniste!

- Kao od šale! Ima tih ekstenzija koliko hoćeš! Ovi Hrvati što ne bi da su muslimani, a posebno muslimani koji u Srbe predoše, odreda vraćaju to *hadži!* Pun matični ured odbačenih hadžiluka! Kažu, hihih, onaj puškar Nebojša Hadžić iz Preradovićeve sad se preziva Ić!

- Ih?! Ić?

- E! Ich Ić! - smije se Hadžimuratović - Ma, slušaj, frende, ništa to meni ne znači, meni ta Meka kao ekskurzija u Zaostrog! Ja to više zbog djece, neka znaju koji smo!

- Emire, frende, slušaj ti sad mene: a ja ti idem sutra kod biskupa! On me prima! Sredio mi fra Izidor! I ja bih da znam

koji sam! - reče ponosno o svojoj ekskurziji, svom hadžu Timotije Truman zagledajući se onim svojim dugmetastim prozirnim krupnim očima u svog jedinog prijatelja - Velikim grijehom pred velikoga!

- A, je li?! Čestitam! Da zna što ćeš mu reći, ne bi te sigurno primio! - sad već sjetno mrmlja slomljen ishodom koji kao da je predvidio odvjetnik Emir Hadžimuratović odgurujući od sebe praznu čašu i ustajući.

- Ti si, Timo, još danas svoj problem, ali od sutra pazi se! Samo čekaj kad postaneš problem Crkve! Nerješiv problem Crkve!

- Kako nerješiv!?

- Pa, lijepo! Jedino te može spasiti ta časna da dođe i posvjedoči kako izmišljaš! Pa da svi reknu: poludio! Pusti budalu! Sunčanica, izašao bez kape u selo ... - podiže prst Frenđ - Sve ostalo će biti gadno! Neka Allah pomogne tom nesretnom biskupu! Baš me zanima kako će se uspjeti praviti da te nije čuo!

- Ali, ja idem da me čuje! Idem baš da me netko napokon čuje!

- Moš mislit kako će te čut! - nasmija se odvjetnik Hadžimuratović i krenu prema vratima pa se sažaljivo osvrne prema nesuđenom mučeniku - E, moj Frende! Nema te karijere koja se ne gradi na zgodnoj smjesi gluhoće i prešućivanja!

- Zbogom! Da Allah, Jahve pa i onaj Buda nikakvog drugog posla nemaju, tebi zajedno ne bi mogli pomoći! - glas mu se trnuo u dubini dvorišta.

Nije ga pozdravljao ni zaustavljao. Dođe taj trenutak među ljudima, prijateljima naizgled nerazdvojnim, kad im vrijeme istekne, odnos kad presahne kao osušen miris na retrovizoru, razgovor se potroši i ništa više s jedne na drugu stranu stola ne prelazi. Velike pajdaše, čvorove snažne privezanosti, naknadna mržnja ne raspliće nego čvrstne, poteže i steže, ali ovo ravnodušje

ih labavi, posve zavazda odaleči. Odjednom, kao kod onog mađioničara, u svakoj ruci konopčić jedan, svezanost bila je pričin, vidi se to po lakoći driješenja. Tako njih obojica, kad vrata ciljanske izbe klanuše, znaju da gotovo je, Emir se ne osvrće, Timo za njim ne krenu.

To je tako u vezama ljudskim, prijateljstvima, ljubavima velikim i manjim, počeci im nisu svečani jer ni ne znamo u što ulazimo, a krajeve tko bi slavio jer, napokon, samo nevolje okončaj veseli. I čudno je to doista da svijet je pun savjetnika za upoznavanje, dejtanje, razvoj općenja, parenja i sastavljanja raznih, a o rastavljanjima ništa, premda su oni jedino opasni. Sastanak ako upali jedan od deset, dobro je, rastanak svaki drugi boli! I treba znati oprostiti se inače ćeš sebi praštati dok te ima, poput Timotija kojega ne boli njegovo jedno jedino važno životno upoznavanje, onaj broj mobitela na knjizi koja nikako da završi u knjižnici Samostana Sestara Marije Prečiste, već evo kraj, ono što nakon svega ostade, ovaj rubac preko Isusovih očiju, nikakvo veselje sjećanja, još tanja koprena zaborava.

To je njegov problem, Matija Buran, ta djevojka i jedan njihov dan, jedna noć, a ne pusta desetljeća s Emirom Muratovićem. Njih otpusti lako i nije ovo rastanak iza kojega išta ostaje, vrijeme naprosto iscurilo je njima dvojici, zastavica na šah-satu istodobno im je pala, remi, nitko nikome, rukujmo se i zbogom. Tu prevare nema, nema nikakva opraštanja kao ono kad žena za pomorcem isuviše cmolji na portu, maramom maše, a to, ako se bolje zagledaš, marama ni nije, već to su zapravo gaće njezine i dojutra će s drugim leći. Da, istina je, tkogod se razilazi u grčevitu stisku s drugim, uspomenu tare, na silu hoće da valjalo je, a nije, jer da su obavili što je trebali, ne bi rastanak otužili. Ako pretegne žal rastanka, sastanak valjao nije.

Za Timotija Trumana i Emira Hadžimuratovića ovo ciljansko jutro je kao nekakvo raskršće vlakova, tehnička stvar, preslagi-

vanje kompozicija gdje skretnica jednoga odvede lijevo drugoga desno. Karta je davno kupljena i čovjek sve kad je odjednom i bez stvarna cilja ne bi trebao druge trati dvojabama svojim. Prošlosti zahvaljujemo mirom s kojim gazimo u budućnost priznajući sebi i drugomu tek da ono što je bilo dovede nas do onoga gdje jesmo. Prošlost sretna čovjeka, ormar je zatvorenih ladica, bile one pretrpane ili prazne, svejedno.

U kuću se odjednom ušulja Melkior, raščupan, podivljačen i nakostriješen, iskustvu svojih mačjih predaka prepušten u ovom ciljanskom preživljavanju. Odmjeri Timotija koji je bespomoćno sjedio za stolom, pa on, očito trezveniji dio nekoć također nerazdvojnog dvojca iz Šimuna Špiranca 19, skoči mu u krilo. Na otvorenim je vratima stajao Buranov runto, čekao da to obavi pa da se ide dalje, u život.

- Blago tebi! Ni rasanaka ni sastanaka! Ni ljubavi ni mržnje, grijeha ni pokore! - reče Timo gladeći mu unezvjerenu kostrijet koja se isti čas ponovno kostriješila.

Brzina kojom se skočio, prekinuo perverzno maženje u kojemu mačka mazi čovjeka a ne obrnuto, i odgegao niz ulicu s onom džukelom nije baš ostavljala dvojbe oko toga tko se u Ciljanima s kim sastavio i tko je komu par.

- A bio je plan da ja nekoga tu pronađem, da se meni dogodi nespojivo, a ne njemu ... - pomisli Timotije gledajući čudnovat dvojac kako ih neustrašive u različitosti obgrli ciljanski mrak i pojede noć.

U Ciljanima je izgleda samo nespojivo nerazdvojno.

17.

- Ona poslala! - doda mu taperver, zapravo preinačenu kutiju od sladoleda koja se dobro omaglila isparavanjem jabuke kroza žumanjkastu tjestivu koru.

- I kutiju vrati!

- Razumije se! Hvala! - Timotije šutke preuže paketić, već izvježban u njezinim pošiljkama, kao da su kakva dostava gradska, rutinska, *boltovska*.

Ničega, međutim, kad *ona pošalje*, nikad nije bilo industrijskoga ni tipskoga pa ni u ovoj piti od jabuka. Nadzirali su se, stiješnjeni zalogajčići, rezani očito po mjeri prevažne kutije na kojoj je još nekakva cijena od 170 dinara jugoslavenskih, bili su valjičići složeni pažnjom kamenozidara starih svetišta.

Ima taj običaj u cijelom Zabiokovlju, pa i u Ciljana naravski, da makar se išlo jedva i do Zagvozda, dokle jači momak kamenom dobaci, da uvijek se putniku nešto tutne na polasku. Nikad ne znaš: nekoć ispred putnika jedno Biokovo - dvije noge, danas posvukuda četiri gume - stotinu okuka, ali i onda i danas put je put, kod kuće nisi, od kuće ideš, a kuća je čovjeku jedna jedina za života, kolikogod se puta u tuđinama kućio. I stekneš li kojim slučajem pravi topli dom tamo kamo si prispio, računaj da to je ipak tek stanište, nastan, stan ne i kuća jer kuća će biti tek ako ti netko i tamo jednom turi nešto za puta, da imaš kad se budeš vraćao.

Zagledao se u kutiju Timotije kroz orošen ekran zaklopca: jabuka previsoka za ruke starca, ubrana bogapitaj kako, potom kroz debele naočale propisane prije osamostaljenja Hrvatske guljilom guljena, gratalom gratana, te u pokrivač od jedinog ciljevačkog seoskog žita što ga prebi zadnji mlinar vrljički uvaljana, tijestom tiješnjenja i još onda sve to skupa na vatri od onih Timotijevih drva pečeno, ali tek sedam-osam minuta, ne mičući se od

špahera, slušajući kroz gusana vrata kako se nadima i pućka dok nekako ne javi da je kraju, da ga se pusti van i pokrije krpom na zasluženo samoprožimanje. Eto, sve ciljansko je u komadiću toga vrela štrudla, ukupni proizvodni kapaciteti i ljudstvo svekoliko, napori preostalih, gdje da ijedan zakaže, bilo ga ne bi. *Ona poslala*, ali Ciljani su cijeli unutra u kutiji samoj po sebi dragocjenoj, i kroza zamućen plastični poklopac kao dijete u ekran mobitela gleda Timotije.

Prenu ga škriput, preko ceste raskriliše se velika garažna vrata pa uđe i užeže repaša Matija Buran, poskoči merdo kao probuđen lav, ispruduci otpozadi što se za zimskoga sna nakupilo po hladnoj cjevovini pa stade brundati skladno, švapskom neumitnošću. Emigrant jedini ima automobil u Ciljanima pa je i red da to ne bude bilo kakvo prdekallo. Ovo je kažu taj neki famozni 300b Adenauer cabrio iz 1954. godine, uzeo ga kod nekih fratara u Linzu, oni nisu ni vozili, dobili ga oporukom od nekog našeg čudaka koji kažu stanovitoj oberštajerskoj kurvetini sve ostavi, ali Adenauera joj eto za inat nije dao. Ustaša nikad vozačku nije vadio, taj je ljepotan ionako još iz vremena kad se dobijalo voznu ispravu bez idiotskih ispita, kad nabaviš auto pokažeš ga, drugima dozvola što li će? A Buran kao Buran, kad nešto vidi hoće da je njegovo makar mu i ne trebao, a u garaži ljepotana držao pokazivanju nesklon. Ni kad se vraćao nije ga naravski dovezao cestom nego na vlak do Splita, pa još i šlepom do Ciljana i ravno u kuću iza željeznih vrata garažnih. Vozio bi ga nekad po selu, da mu se gume ne ulegnu, krug-dva kad bio bio raspoložen, par puta kćer na brod kad je išla za Pučišća u tu klesarsku, u Split koga u bolnicu i tako po potrebi ljutoj i iznenadnoj te i fra Izidora možda dvaput u Biskupiju. I nikad ga policajac nijedan zaustavio nije, svaki maše, skoro da bi upitao treba li štogod, ma pod rotacijama bi ga vodili, a ljudi se zagledaju u nj, voli narod ovdje njemačko auto, a da bi sad tu država, cestoredarstvo ili kak-

va druga przničava vlast oko dozvola cjepidlačila, nije bilo šanse. Uostalom, kod ovoga Burana je kao i kod onoga prvog vlasnika u Linza: ili ja vozim, ili će cerada na nj u mraku garaže! A ovo drugo nikomu ne paše jer nije to automobil nego jedva istrgnuti komad prošlosti zametene prosječnošću.

I ovaj modri lak na njegovu merđi što se suncu smije i rasteže na cesti poput prespala momčića, i to je kažu jedina original boja u tih tristača bez krova iz Sindelfingena kojih je proizvedeno 262, a nema ih danas ni deset da bi im se priznalo da su po zamjenama djelova to još uvijek oni, da prvotni identitet imaju. On svomu ne da na žegu ni na kišu, vanka noćio nije, i jučer je slušao prognozu na radiju da zna hoće li ga izgoniti ranije ili tek kad se krene.

- Ajmo! Onoga ćemo kod crkve skupit! - reče Emigrant kroz propeler staklo, a Timotije ukoraci otpozadi. Oker koža je još mirisala na život, ručke od višnje su svijetlile, a trag ugaslog opuška na ovećoj pepeljari između siceva svjedočio je kako je čovjek jednom davno ipak bio važniji od svake stvari koju proizvede.

Na puteljku pored crkve, poput crna stalagmita stajao je fra Izidor. Ponio je kišobran, oveću lumbrelu s drvenom drškom, lukavo iskoristio onaj oblačak gore, bijelu šubaru na svetom Juri, pa da ne mora još i po Splitu vucarati štap, da svaki blitvar vidi da je s nogama kraju. Sjede i on straga, voli tako i Buran, neka njih dvojice iza da ne mora on pričati ništa.

- I što hoće od mene?

- Tko?

- Pa, biskup! - okrenu se Timotije svećeniku - Po čemu sam ja važan? Zašto zove?

- Ako te biskup zove, važno je kad zove a ne zašto zove!

- Kako misliš kad?

- Pa lijepo: ako je skroz rano ujutro, nije dobro! Ako zove naglo, da se dođe isti tjedan ili, nedaobog, već sutra, onda je još gore!

- Pa, ovo moje, kako je?

- Taman! - nasmiješi se dječijim osmijehom fra Izidor - Ergo, ja bih, Timotije, rekao: taman! Aman taman!

- Sve ćeš vidjeti s vrata, kod rukoljuba! - dobacuje odnaprijed Matija izvlačeći stare pozlaćene sunčane iz posebne ladice naočalke poviše retrovizora, a potom i rukavice za vožnju, mekane, kožne s trbuha srndaća - Ako ti izmakne prsten, nije dobro! A ako krene s onim pečatnjakom tebi pod nos kao bokserom, onda je tek sranje!

- Ha, ništa, ja ću: *bu-bu-hi!* - uperi pesnicu prema fra Izidoru Timotije, ali šala je bila s druge strane sjedišta tako loše primljena da mu gard pade kao gaće udoviče.

- A, ti si bio? - pokušava sad naivno Timo sa Stolarom, a ovaj ga samo očuden pogleda, baci u četvrtu, zavrti glavom pa po plinu.

- Nisam bio! Kako bi bio?! Ja samo gonim! Podvodim Otcu, Njegovu Biskupstvu!

Istinu govori Emigrant. Vozio je ono dvaput fra Izidora sama i još jednom s njim i svoju kćer, bio doduše tada biskup stvarno zvao i njega, on nije htio ulaziti. Ljut na njih i na Crkvu što mu kćer oteše, skoro mu došlo da gore zove i Kaptol iako zna ništa se tu ne može tako, svaka biskupija goni po svome, to im ostalo još iz srednjeg vijeka, ta lokalna samouprava. Pa čak iz tog mračnog vremena, ima taj neki prešutni običaj da se jedinica nerado prima u samostan, napose ako nema braće. Treća, četvrta, e, to ide ako sinova u kući ni nema, jer muško je ionako nepouzđano čak i u Zabiokovlju: izgine po rovovima, emigrira, sori se sa građevinskih skela ili jednostavno nije za ženidbe, ali kad je kćer jedinica u obitelji, vazda je rizik da se o roditeljima neće imati tko brinuti. Zato je biskup i zvao Matiju, da vidi je li sigurna u poziv, da to sve nije, nedaobog, iz srdžbe, revolta prema Stolaru, kako mu je već diskretno bio natuknuo i fra Izidor. Što je bilo, ne zna se, kako su

ona i biskup razoputili, među njima ostade, ali na kraju ode ona u Samostan Marije Prečiste, ostade Emigrant okivajući Ciljane u hrastove kutije. Nikad to nije upitao ni župnika ciljanskoga, što mu uzeše kćer, a i kako će kad se činilo da je više svačija nego njegova, da prava nema nikakvih svojih.

Timotiju Ciljaninu, svačijemu odavno, svojemu ni zere, ovo putovanje ne pada teško, sve je njemu odnedavna lako, lakše nego li bi itko pomislio: njegov *rest day*, blagdan hladne kandžije, pauza samokažnjavanja bit će upotpunjena susretom s glavnim coachom. Pa zar to nije cool? Želi napredovati u vjeri, služiti, ništiti se temeljito, ne želi ništa za sebe doli milost Božju, nikakav oprost, pokajanje, prije neku dodatnu pokoru, nešto tomu sličnoga, teret da ga nosi, sve što zapovjedništvo rekne, sve što viši čin drži da vojniku pomoći može, a ako i ne može, opet dobro. Jer, ovo njegovo je neoprostivo i tko god bi mu rekao da je to ništa, da *dogada se*, našao bi zapravo taj jedan jedini preostao način da ga uvrijedi. Drugi će mu možda jednom i praštati, on sebi neće nikada. Čovjek sa svojim grijehom stoji u intimnu odnosu, odriješenje je kao da mu ga otimaš, a usporedba s drugim grijesima još je i najgora jer grijješnik, kakav bio da bio, valjda ne zaslužuje da ga se još i ponižava kao patvoritelja. Kažu: dobrota je tipska, grijeh je svaki original.

Napokon, taj grijeh je Timotiju Trumanu sve što ima, sve što mu ostade. Ništa drugo ni ne treba: on s njim živi, dok je njega živi, živi nadahnut potvrđivanjem nepopravljivosti grijeha svojega koji traje u beskrajnu trenu u kojemu njezine plave oči svijetle u ciljanskoj tmini, u svakom udarcu biča, u molitvi i klanjanju i kad napokon svrši, padne po klecalu, zagrlji drvo pojeći ga svojim znojnim grešnim dlanom.

Eh, da, sreo je žena, djevojaka, broja im se ne zna i tamo na leđima odnedavna išaranim krvavim brazdama valjda još ima umjetnih noktiju zagrebačkih frajli, njih što zapamti u pravilu

jedva malo duže od susreta s njima, tek dok vrata ne klanu, jer s njima je bio dok su one bile s njim, a sestra Matija, Matija Buran, kći ovog biskupskog dostavljača, je eto njegova dovijeka, s njim je sve više što je duže nema.

I evo, privode ga danas onomu koji ju je prepustio samostanu, s njim ide ovaj koji ju preporuči Gospodinu i zao otac koji ju od kuće otjera. Pa tko sad tu komu treba, tko koga zove i doziva, sve to je Timotiju otkako poravna ishode svog života bilo posve nevažno. Reći će mu se, a ni on ništa zatajiti neće, odgovorit će, premda sam istinu ne gurajući na silu pred drugoga. Uostalom, zna on to najbolje, istina je samo ono što netko želi i može prihvatiti, istina je sve dok u nju ne povjeruješ tek obična laž. Do one Kopernikove 1543. zemlja je doista bila ravna ploča, svi su se ponašali kao da je ravna, svi su živjeli radali se, mreli i kopani u zemlju ravnu, pa po čemu je onda bila okrugla? Ta, eto i za njega je tako do Emigrantove kćeri bila živa istina da ljubav ne postoji! Po čemu je mogao znati da je ima, tko bi mu ju pokazao dok se sve nije u njemu raspalo one kobne noći kad je zagrebačku utihu, tmu tminu metropole, iznad penthousea u Šimuna Špiranca 19, proparao konačni vapaj beščašća, zadnji sučev zvižduk njegove vražje igranke, ovaj put zlokoban poput dječjeg vriska u francuskom kupleraju.

Prenu se Timotije iz snatrenja, protrlja vlažne dlanove jedan o drugi nakon što odloži onaj već ohlađen taperver na kožno sjedište, pa se stade zagledati naokolo. Bili su već duboko u Splitu, usisa ih mravinjak bezglav gdje su pješački prelazi, semafori i oznake tek dekor: vika, dozivanje, cviljenje kočnica, psovke i trubljenje automobila, to je taj neki zvučni usmjerivač kretanja, ako je i to, ako tu ima smjera ikakova, ako ijedan znade kamo će. Grad je bio natrpan ljudima, razgolićenim omašćenim tjelusinama, obakrenim kožama išaranim tetovažama, koje su ozbiljniju čeljad pretvarala u otužna zgužvana poštambiljana pisma vraćena

pošiljatelju, a udajom zbrinute tovljenice, napokon lišene kompeticije i izložbenog izglednjivanja, gegale su svoju bezbrižnu pretilinu kolnicima škripuckajući gumastim japankama preko kojih su se razlijevala podbuhla stopala natkriljena budolastim gležnjevima. Nadire i kukavna starčad u dječijim majčicama mrežastim, nabildane olinjale džukele, ocvale babuskare u tajicama unučica, vrijeme života budalasta čeljad zakreće, starost divnu žrtvujući. Bože, konta Timo Ciljanski, čemu sva ova utrka u pomlađivanju kao da je mladih nestalo?

- Mrš! Sinovi vam na mater sličili dabogda! - mrmlja Emigrant, prezrivo gleda gomilu vrteći glavom, pa prikoči jer dvije srednjovječne, ambiciozne milfače u hulahopkama poskočiše zagazivši preko pješackoga na crvenome - Ej, aloo! Nu ji?! Ovo ne bi jeba ni s onim VR naočalama!

Kako se primicaše centru, zapusi sprljuženih svinjskih samljevina, kojima začin jedva prekriva smrad, bili su Timotiju nepodnošljivi, a najgore je pak bilo to što se svjetinja stala zagledati u Buranov automobil kad bi zastajali u gmizavoj koloni, uivrali su se glavurdama unutra, prhutajući kožna sjedišta, omašćujući tustim čevapčićima na podbuhlim ručerdama šajbu, propeler staklo, hvatišta na vratima, originalni plavi lak *adenauera*, preneražene starine koju takva govna nisu dodirnula stotinuipetnaest godina. Činilo se Buranu da će evo krenuti i tipkama oko volana štrokati, a vonj s ukiseljenih potpazušnih znojišta nagonilo je k njima s te majmunčadi u potkošuljama koja se uzmahala rukama.

Problem s turizmom u siromašnim državama je samo jedan: u njih dolaze oni kojih bi se domaći sramili da su njihovi, vezali za radijator, ključali na tavanu, iz kuće ih ne bi puštali a kamoli u inozemstvo, i zacijelo se ljeti dobro odmaraju Nijemci, Englezi ili Švedi odahnuvši nakon što je taj ološ, ta sva stoka njihova evo otišla u nesretnu Dalmaciju.

Buran se prenerazio. Rijetko ćeš ga naći ljutoga, prostor privatnosti ima za nj posve rastezljivu formu, ali u adenauera mu ne zaviruj! Stade nasred ceste, izađe, odmahnu rukom nekoj dvojici kojima još cedulje vise s netom kupljenih bijelih šešira, *šu-šu* rastjera ih kao perad u dvorištu, pa podiže krov, navuče spretno šatorastu krpu poviše župnika i kandidata kliknuvši otprve u zakvačke na šoferšajbi. Još zabati nogom po asfaltu, tankim donovima cipela za vožnju *Gianni Mostile* otuče dva-tri puta da ga sve zaboli kao da je bos boscat, premda su se svi od natkrovljena auta razmaknuli, jer to više nije to otkako krov navuče, gaće mu obuče. Za Burana nema ništa gore nego kad bulje u njegova ljepotana, on neke svoje važne stvari za sebe ima, bar mu to treba priznati.

- Mala, izduraj još zeru i spašena si! Čim se udaš, možeš se prestat jebat i počet jesti! - šapnu i namignu Emigrant utegnutoj činilo se domaćoj djevojci na semaforu, uvjeren kako je manekenski izgled vazda proizvod paćeništva frigidnih udavača.

- A nu nji, suzo didova?! Mladenci?! Čestitam! Momci, nemojte odmah na usvajanje! Malo se potrudite, dat će Bog! - podviknu i onoj dvojici što su prelazili cestu držeći se za ruku - Uprite žešće! Kad mogu bračni parovi s jednim kurcem, ošta je to vama s dva!?

- Bože tebe, Matija! Uime-oca-i-sina - prekriži se fra Izidor gledajući u stranu - Pa, vozi, brate, što si se uskokodakao?!

Od Sodome i Gomore, špice turističke sezone, spasiše se konačno kad domalo ipak svrnuše na dnu jedne ulice kroza željeznu kapiju Biskupije. Vrata škripnuše i zatvoriše se, čudan senzor, primijeti Timotije, koji čini se registrira ulazak, a ne izlazak. Iskorači iz automobila fra Izidor pa krenu odlučno i upućeno prema nadsvođenim dvokrilnim drvenim vratima kroz koja u taj čas izađe preda nj mlad svećenik s nekoliko baš ono vrištećih pubertetskih aknica na obrazima.

- Hvaljen Isus i Marija! Dobro došli!

- Vazda budi hvaljen! - uzvratu župnik i raširi ruke dlanove otvarajući prema mladiću - Velike gužve danas!? Umalo okasništvo!

- Ma, jok! Aman taman! - uzvratu ovaj - Naprijed! Samo naprijed! Otac biskup vas očekuje!

Išli su za njim prostranim hodnicima, prolazeći kroza brojna vitražima ostakljena dvokrilna vrata, odreda širom otvorena. Odavde se ne izlazi svojevrijedno, a napose ne kriomice, ovdje kad si ušao ne daš se van, pomisli Timotije, prisjećajući se onoga Samostana Marije Prečiste u Zagrebu i zamandaljenih kapija, osiguranja trostrukoga kao u kazamatima. Gleda on tu biskupijsku raskoš umjetnina po zidovima, ulašten topao brodski pod obijesno pokriven končastim tepisima, sve unikatno, sve samo ovdje u Biskupiji i nigdje drugdje, sve kao u kakvoj upravnoj zgradi, *headquarteru*, administraciji, zapovjedništvu mnogih sumornih tvornica vjere, brojnih pogona ufanja, poput onoga na šestinskom brijegu s poslovočkinjama, onim dvjema sestrama, menadžericama starog kova, poslovočama u neposrednoj proizvodnji zavjetnica i zavjetnika.

Ne pokuca mlad svećenik ni na biskupova vrata jer doista, kad bolje čovjek razmisli, što bi to biskup mogao nepriličito raditi pa da ga se iznenadi? Momak se samo ukloni ustranu, a u veliku prijamnu dvoranu Biskupije uđe fra Izidor, za njim i Timotije Truman.

Biskup Ikan Čečura je ogroman čovjek, impozantne trbušine na kojoj je obješena križina dobijala ukošenje od barem 75 stupnjeva u odnosu na podni mozaik neafirmiranog autora, doista ljudska gromada zarazna osmijeha, ošišan na šiške napola pa je onako niska čela nalikovao Timotiju na onoga pobočnika Robin Hooda, na Fair Tucka iz one starije nekolorizirane još uvijek gledljive verzije šervudskog slikopisa.

- Hvaljen Isus, oče biskupe! - pozdravi fra Izidor.

- Vazda budi, župniče! - uzvрати ovaj pa kako ga ni ne pogleda, nego odmah pruži ruku Timotiju okrenu i na sekularnu verziju pozdravljanja - Dobar dan! Dobro došli!

Timotije krenu laganim vratnim pregibom prema biskupovu prstenu, onjuši mu nadlanicu instinktivno, baš na ništa nije mirisala kao da je od plastike, a biskup Ikan se nasmiješi, izmaknu ruku i potapša ga po ramenu, nagoneći ga ogromnim dlanom kao cestarskom lopatom prema stolu.

- Ne volim taj rukoljub! - protrlja veseljak prsten, zavrnu verom tamo-'amo kao mladoženja pred zoru - Moja vjera, moja vjernost, moja stvar! Čime ja to kao svećenik upravljam i koja su to moja postignuća da bi mi se cjelivalo prsten!?! Pa, da sam zabio u zadnjoj sekundi doigravanja tricu, 'ajde de!

- Ta, Crkva nije NBA?! Što vi kažete Novitzky? - upita fra Izidora koji je, sad vidi i Timotije, stvarno malo bacao na ostarjelog njemačkog centra.

Dirk ni riječi, samo klimnu glavom i osmijehnu se. To je taj odnos unutarcrkveni gdje se duhovitost, makar i posve nedužna, kao ova s prstenom osvajača košarkaške lige, dopušta samo najvišerangiranima za stolom. Ostali ne samo da se ne miješaju, nego dobro mjere svoju reakciju: krevljenje i kihotanje bio bi znak krajnjeg neukusa, a da bi koji zanesen poskočio sam ispričati kakvu šalu kao s dna šanka u krčmi, e to nećeš dočekati unutar zidina crkvenih. Zna se unutar dvora kleričkih, nastambi ozbiljnosti, što ih križ ukrašuje kao višnja margarinSKU tortu, da grijeh nije na šaljivdžiji nego na budalačenju slušača i sve je ovdje kušnja dok je reda i poretka, povlaštenog i potčinjenog.

- Kaže Novitzky - nastavlja biskup bez pauze - Kaže, da vašoj nabožnosti, smjernosti i čovjekoljublju nema nadaleko ravna! Pa, Timotije, prije svega, da vas pitam: otkud vi uopće u Ciljanima? Što bi?

- Bi, bi da mi bi dosta! - uzvratil negdašnji celebrity regionalnog kalibra - Dalje se nije moglo!

Šuti biskup. Hoće da ovaj nastavi. Nema pomoći ni od Nowitzkoga, umučao se posve atipično: on je očito u ovoj stvari tek dopremnik grešnika, preprata suđenica, zapovjednik kleromarije, otmjena kaveza 300b Adenauer proizvedenog 1954. u njemačkom Sindelfingenu, u okrugu Böblingen.

- Pa, kako se nije moglo? - upita biskup Ikan Čečura gimnasticirajući usnama potom i otvorivši usta lavljim zijevozom, pa izboči ladicu donje vilice, kao da ga zasvrbi nos, još i otpuhnu dvatriput uzgor tako silno da su mu se i one rijetke šiške na čelu zanjihale poput kuhinjskih resastih zavjesica - Kako, Timotije?

- Koliko mi je znano, vama je, u tom vašem životnom savjetovanju dobro išlo! - nastavlja ovaj sad već biskupski prekrivenih ruku s grimasama obrazine sve ubrzanim ne htijući se očito nipošto počestati po nosu običnim, svjetovnim načinom, na priliku trljajući plebejski tumbastu i gumastu izraslinu na licu dlanom ili ramenom - Tä, punili ste dvorane sve do Berlina! Vas se nije moglo izbjeći! Znali smo vas i mi slušati u emisijama televizijskim!

- Da! Istina! Visio sam na ekranu danonoćno tumačeći kako se boriti protiv ega! Ja sam najistaknutiji borac protiv narcizma! Multipresenter ništenja sujete! - sjetno reče Timotije zastajući i mjerkaajući njegovo biskupstvo pomislivši nije li mu ova šala ipak nadmeno presofisticirana - Ja sam, pa ja sam skoro bio povjerovao u vlastitu laž!

- Polako, Timotije, polako! Ne morate barem nama u Crkvi objašnjavati taj, kako ono vele, *imposter syndrome*! Na našem hrvatskom bi to bilo kako, kako fra Izidore?!

- *Imposter syndrome*? - prenu se ovaj očito ne računajući kako će na nj uopće doći red govoriti - Pa, rekao bih, oče Biskupe,

ovako od prve ... Uljezništvo! Sumnja u vlastitu zaslugu! Varanje, možda, još bolje: varaličarenje! Eto baš varaličarenje, ako može!?

- Može! Varaličarenje! Baš tako! - ustade biskup okrenu se prema prozoru protrlja napokon nos ručerdom kriomice pa se okrenu Timotiju pokolebanome lifestyle guruu.

- Varaličarenje ... Eh, poštovani Timotije, pa, nema jutra da se ja ne probudim i ne pomislim kako ne zaslužujem biti ovdje, biti biskup, ma ni župnik, član Crkve ikakav!

- Ma, nee! Nije to! Nije to za usporedbu! - odvažio se Timotije novovjernik - Župnik, svećenik ako i posustane u vjeri, možda će ju proizvesti u pastvi! A ja? Pa ja sam, oprostite što to moram reći, ja sam učio ljude da liječe prostatitis pišajući u nacr-tan križić!

- Haa?! *Pee to Be!* Pa, to je, znači, vaša tehnika!? Pa, daa! A meni, vidite, pomoglo! - reče sad već posve prisno protrljavši otvorenim dlanom biskupskim prstenom kružeći tumbast nos.

- Jeste vi probali, fra Izidore? - upita a ovaj naravski šuti, pre-osjetljivo je to, ne bi o tome, ako i o čemu uopće bi, o tomu nipošto.

- Prostatitis vam je inače bolest klera! - nastavlja biskup Timotiju ne čekajući da se župnik snađe s odgovorom jer od toga očito neće biti ništa - To s tom žlijezdom vam je uvijek rezultat spolne neaktivnosti! Možda jedina konstrukcijska pogreška Stvoritelja, ako smijem tako reći, barem iz naše male duhovničke, celibatske perspektive!

- I ja bih, Timotije - nastavlja biskup Ikan - Ja bih, da se mene pita, svo svećenstvo na pregled, pa koji god ima urednu prostatu, da se ispita, da se vidi je li taj uopće za naše službe! Što vi mislite, fra Izidore?

Šuti župnik ciljanski, sad je već teško šalu razdvojiti od vis-prenosti, duhovnost od medicine, raspru od istrage, usporedan

rast prostate i smanjenje sive kore, pa najbolje ništa, samo osmijeh lijevo-desno i to ne prevelik, zub nikako da ne poviri.

- Premda, poštovani Timotije, imali ste vi, koliko znam, i surovijih tehnika prema kojima inkvizicija za koju se našu Crkvu optužuje nalikuje večernjem tečaju origamija - utegnu stomak biskup teatralno i stade se provlačiti kroza zrak postranice kao pantomimičar - Zazidati ljude koje muči višak kilograma i ostaviti im tek otvor širine glave?! Kako se ono zvalo *Kamena dijeta*, *Stone Diet*?

- ... Kako ono; *Walled up, Don't give up!* - recitira slogan Biskup - Pa, kako vam je to samo palo napamet?

- Oprostite, Oče Biskupe, ne bih ja o tome ... Razumjet ćete me, na duši nosim onu nesretnicu iz Bjelovara, onaj njezin je ostavi bez ičega, a jasno je bilo naglašeno da se hrane i vode osigura u izobilju, da je sve u glavi, jer glavom se mrša i deblja!

- Da, glavom! - odmjeri svoj okruglasti odraz u velikom prozorskom oknu Biskup, bradu uzdižući i zatežući ljubičasti talar pa se obrati župniku ni ne okrenuvši se k njemu - Nego, fra Izidore, ne zamjerite, da li biste nas na trenutak ostaviti nasamo?

Jedva dočeka ovaj, izađe prije nego je Biskup završio rečenicu, valjda ovo "ne zamjerite" ima samo jedan nastavak u sustavu grupnog prijama gostiju njegove uzoritosti Ikana Čečure. Biskup nije ni pričekao da župnik nježno zalijepi vrata za ovratak kao zadnju sličicu u dječijem albumu, nego nastavi s Timotijem.

- I kaže ovaj vaš župnik - sad je očito ovaj već službeniji - Kaže, on bi vas, *Stone Diet*, da tako kažem, zazidao u novicijat, kod sebe da bi vas držao, jer u vama je, kaže on, kako ono reče: perspektiva!

- Pa, hvala mu!

- Hvala mu?! - sjede biskup na čelo stola - U mojih 20 godina biskupovanja nijednom se nije zbililo da župnik izrijetkom pri

našoj službi deklariranog nevjernika na oltar podiže! Pa, molim vas lijepo, recite vi meni, o čemu se tu radi, gospodine Truman?!

- Ha, pa ne znam ja! - sliježe ramenima iskreno Timotije pa krenu kao navijen, novostvorenom navikom teološkog vježbenika - Ali, Biskupe, oprostite, nisam ja deklarirani nevjernik ni deklarirani vjernik! Otkud meni deklaracija?! Ja samo nastojim biti dobar sebi i drugomu! Hoću da sam koristan! Zidanje, oranje, pilanje ... to je neporecivo! Ni vjera ni nevjera neće mi sutra nasaditi motiku niti naoštiti pilu! Ako iznad toga nešto ima, ima! Ja bih volio da ima! Al' ne odlučujem ja jel' ima Boga!

- A kad biste odlučivali, bi li ga bilo?

- Oprostite, ali kakvo bi to nadnaravno i svemoćno biće bilo čija bi opstojnost ovisila o meni?! - voli Timotije ovaj razgovor - Ta, kakav je onda to bog?!

- Kakav bog?! Kakav bog?! Pa, naš bog! Naš slabi bog, najslabiji od nas! - upire prstom prema raspelu biskup Čečura, a onaj njegov razapeti Isus se posramljenom Timotiju Trumanu doista činio natprosječno slabim i bespomoćnim. *S Njim riješi*, poruka onih dviju lukavih Kristovih vojnkinja sad mu je bila teža nego ikad, jer on očito ne da ništa riješio nije nego ni šaltera još ne nađe.

- Nije ni važno jel ga ima ili nema, zar ne?! - skoro podviknu biskup ustajući i uzhodavši se - Zar, ne?!

- Vi se, poštovani Timotije, očito i dalje uzdate u svoju moć da druge uvjerite u ono u što, sami rekoste, ne vjerujete! Međutim, mi u Katoličkoj crkvi imamo tako neku praksu da oltar nije ribarnica pa da se prodaje ono što sam nikad ne okušaš! S teološke strane, ako smijem reći, posredovanje neznabožaca u bogojavljanjima izaziva niz dvojbi ...

- Da! Znam! Ali, to mi je, ako baš hoćete, baš simpa! To s posredovanjem! Kad se ateistu ukaže Isus ili Marija, završe na psihijatriji, kad ih vjernik spazi, nastaju Međugorja, Lourdovi,

Fatime ... - ohrabrio se preko svake mjere Timotije Truman -
Znači, Bogu su draži njegovim!

- Njegovi?! Čudna selekcija za nekoga tko kaže da je ničiji?! A vidite, baš je to neobično kako nevjernici poput vas predbacuju štošta onomu čije postojanje negiraju! - hladno uzvraća biskup - Zašto se vi, bavite onim koga nema!?

- Pa, gledajte ima-nema, nije to baš tako ...

- Ima li Boga, Timotije? - Ikan Čečura ponovno postavi to najjednostavnije pitanje s najsloženijim odgovorom ikad pred čovjeka stavljeno, da stvar bude gora u ovom konkretnom slučaju po svoj prilici i redak upitnika koji diskvalificira kandidata, no Timotije ne uteče pogledom nego ravno u nj gleda baš kao da su on i otac Biskup parnjaci u toj preteškoj stvari.

- Vidjet ću! - reče - Možda ima! Ako ga ima, onda će mi se valjda pokazati! Ja molim povozan! Ustrajno, čista srca! Odrekao sam se svega: grada, slave, novaca, društva, infrastrukture, komunalija ... Da, bogme i komunalija! Struju sam prošli tjedan otkazao! Pravim mjesto za njegov dolazak! Nije do mene!

- Ispada da je na Bogu krivnja ako vam se ne ukaže, a vi eto sve pripremili! Gost otkazao, je li tako Timotije?

- Pa, bolje da ga očekujem, zar ne? Da mu se nadam! Zar čitava Crkva nije sazdana na nadi njegova dolaska!?

- Vi se ne nadate, vi umjesto da se predate, kalkulirate! - sad već nervozno trlja nos biskup - Slušajte me, jednom za svagda, reći ću vam, možda vam bude na korist: ne trgujte s Bogom! Nemate čime platiti!

- A, koliko vidim, i obilježili ste se da vas, ako dođe, lakše prepozna - biskup mu viri za vratom zavrativši kragnu kažiprstom pa se Timotije okrenu i zakopča zadnje dugme na košulji te potom još okruži glavom da mu vrat sjedne kako valja u prekrut fišbajn ove štirkane bijele odjeće od koje se u Ciljanima posve bio odviknuo.

- A jeste probali kroz institucije, onako malo po malo, znate imamo mi tih postupaka posve regularnih! Ispovijed? Kajanje? Pričest? Sakramenti! Katakumenti! Navodno, barem koliko čujem, mnogo manje boli od biča!

- To ću kad postanem kršćanin! Nema smisla da druge uvlačim u svoju potragu! Molitva je dovoljna! Izmolit ću što treba sam za sebe!

- Timotije, samo vi molite! - širi ruke biskup ustajući - Ali mi se, kao crkva, načelno gledano, ne bavimo molitvama ni zamolbama! Na tom umiljavanju, povijesno gledano, institucije ne izduraju ni dva dana, kamoli dva tisućljeća! To je, da tako kažemo, vaš privatni odnos s Bogom! Molite koliko hoćete, što više to bolje! Episkopat, međutim, ne opstaje na molitvi nego na zapovijedi!

- I što sad vi meni zapovijedate!?

- Vama?! Vama ništa! Niste član! - ode do vrata biskup Ikan Čečura i otvori ih - Fra Izidore, dođite!

Ovaj uđe i sjede bespomoćno, sve mu se objesilo, udom zadnjim klonuo kao da će mu sad reći dijagnozu brata jedinca u onkološkoj ambulanti. Gleda fra Izidor biskupa pa Timotija pa natrag Njegovu Uzoritost krajnje ispričljivo jer, što bilo da bilo, od njega je krenulo, on ovoga dovede, ovog propalicu, kalkulanta koji, ako je dobro čuo kroza debela vrata, netom zanijeka bogočovjeka.

- Župniče, slušajte: u Timotija je slaba vjera! On svoj grijeh sebi ne oprašta pa se još i boji biti kršćaninom da mu ga mi ne bismo oprostili! - diktira Biskup tako tečno da se ovo prije baš činila kao dijagnostička seansa - On Gospodina ne bi prihvatio kao ljubav, praštanje ni ufanje! A još i gore od toga je što gospodin Truman zapravo želi da je Bog zao iz svojih sebičnih razloga! On bi, naime, božju kaznu, a ne božju milost!

- Majko Božja, Marijo Prečista! Uimeisusovo ... - još se i prekriži župnik potom sliježući ramenima jer eto izgleda ni ne znajući samog Lucifera uvede u Biskupiju, na liječenje dovede neizlječivoga, a slijedeći odjel im je onda valjda zasigurno egzorcistički, dolje u podrumu biskupije, otkuda krici opsjednutih noću dopiru, kako pojedini od braće već desetljećima šapatom kazuju.

- Da se izrazim juristički - nastavlja biskup - vaš branjenik bi svaku kaznu koju mu naš sud može izreći smatrao mizernom! U tom smislu, on nam se izruguje ter sebe naizgled smatrajući nedostojnim kršćanske vjere, on zapravo sugerira limitiranost kršćanstva!

- Isuse moj ...

- ... I prema tome, posve je razvidno: on je pravi čovjek za postulaturu! Prepuštam ga vama na brigu, uputu i uslugu u župnim stvarima! Što god naš brat Timotije bude trebao iz biskupijske knjižnice, neka mu je na raspoložidbi! Vidimo se točno za godinu dana!

Sad posve laički, kao nakon obavljena posla, pruži biskup Čečura ruku šokiranom Timotiju, a potom i zgranutome župniku, postulantu i postulatoru.

- Bog s vama! Ne dangubite! - doviknu im ostavivši ih nasred sobe.

Doviknu i ode.

18.

- Kažeš: golem grijeh u Timotija? - upita Emigrant.

- Golem! - odgovori fra Izidor i sjede naprijed iako mu je postulant potčinjaški poslušno, posve hladno i prirodno, baš onako nimalo ritualno, nego skroz uniženo, bio otvorio stražnja vrata.

- Pregolem! Baš tako je rekao! - nastavi starac, a na Timu se ni ne osvrnu.

- I svejedno, pripustio ga je u postulaturu?! - skrenu stolar glavu sa svećenika na volan, ubaci u prvu pa *adenauer* zabrunđa i krenu - Pa, ljudi, što je ovo došlo?! Prije se u fratre išlo zbog smjernosti i čistoće, a sad su opačine glavna preporuka!

- Nemoj tako Matija! Ne griješi dušu! - usiljenom patetikom, naučenim frazama od kojih mu je i samome već bilo pomalo i muka uzvratiti svećenik - Naša majka Crkva oduvijek je, od biblijskih vremena, čvrsnula na pervertitima!

- Nekad pervertiti, danas perveznjaci! - nervozno ispušta pa hvata volan Emigrant kao da je vreo - Daj, molim te, Izidore, pa nije Ciljanski dolac Golanska visoravan!

- Ali, čekaj?! - odjednom zakoči nasred ceste a kolona iza cuknu pa mu stadoše odreda trubiti - ... Ha, pa jedino da mu nije to ređenje nekakva pokora!?

Okrenu se uto nazad Timotiju kao djetetu koje ide iz internata na prvi vikend.

- Timo, što reče biskup Čečura? Je l' ti oltar kazna!?

Ovaj je straga samo šutio, pa zavrti vozač glavom, ubaci u prvu i krenuše ponovno kao da su sami na cesti. Nisu to više, vidjelo se namah, isti oni ljudi koji su u ovom ljepotanu, jednom od deset preživjelih mercedesa 300b cabrio, jutros veseli kroza žubor gologuza polusvijeta stigli do dalmatinske metropole. Na povratku u Zabiokovlje razgovora posve nestade, navali k njima nemila tišina, uznemirujući zapuh neizrecivosti, utiha koju je

Emigrant gledao razbiti vrteći mesingani kotačić radija, no nastat tek gadno krčanje jer ovi u Sindelfingenu te 1954. očito nisu računali na prekobiokovske prijevoje i usjekoje u kojima ništa ne hvata, nijedan val električni, radijski, kratki ni dugi, možda, kažu, ni ona radijacija černobilska.

- I ne samo to, nego mu ne treba nigdje ići!? Pa, to Crkva ne pamti! - reče fra Izidor umalo se i očuden prekrizivši na odluku više instance nu se sabra i ruku ustavi - Sve će Timotije u Ciljanima! Sjemenište Ciljani, Samostan Ciljani, Teološki fakultet Ciljani! A, kateheta katekumenu, duhovnik postulatu, jedini profesor, učitelj - ja! Sve sam mu ja!

- E, to je u redu! Svaka čast biskupu da je napokon dokinuo tu bezveznu formalnu vjersku obuku! - reče Stolar valjda i iz svojih obiteljskih razloga, odjednom opušten, cigaretu paleći zavaljen u *adenauera* poput repera u Bronxu.

- Kakva škola za vjerovat u Boga, kakav kurac-palac!? Onih dvanaest apostola ni jednog razreda osnovne, pa šta im fali?!

Odšuti fra Izidor, slaba mu pozicija za nadmetanje u teološkoj stvari trenutačno, prešućuje svaku, manje zbog Oca Biskupa - tu nižeslužbujući ništa ne može - više zbog toga što je od njega sve ovo s Timotijem krenulo: ma, jebala ga i preporuka puste skrušenosti i svjedočanstvo na rubu naravnoga i *zmiija zmiiji u guzicu viri!*

Bilo kako bilo, Timo je danas postigao što je sanjao, izlazi iz amaterizma vjere, njegovo odreknuće od života dobit će i formalnu potvrdu i kad uskoro navuče habit to će njemu biti oklop viteški od kojega će se sva pitanja odbijati. A taj grijeh? Pa, ostat će s njim, njegov, samo njegov dovijeka, uvećan privatizacijom, obgrljen u toplu krilu grijesnika. Ova dvojica, ako i znaju išta, ionako misle kako je sve rekao biskupu, njegova uzoritost Ikan Čečura je sve valjda čula od onih sestara iz Samostana Marije Prečiste, a i one su umirene uklanjajući sve od sebe, jer, napokon,

i nije na žensku da tu išta rješava, napose žensku bez ženskosti, ispražnjenom od svog jedinoga životnog aduta, konta uz novostečenu pristanu razinu mizoginije buduće muško Crkve u Hrvata.

Proviri ispod oka u retrovizoru hladno lice fra Izidora, ovaj uprazno gleda, ne čuje, ne vidi, zadubio se, isključio, neće da mu izvana ništa mišljenje svrće. Kao da sluti nešto, da se toga grijeha Timotijeva boji, pa konta i bolje mu je da ne zna jer tuđi grijeh je uvijek težak napose kad su ti u njemu dvoje dragih. A kao da mu se nadmeno čudi, sada već sasvim izvjesni brat Timotije, jer ako se kolega boji tuđeg grijeha, onda on za ovoga posla ni nije, koliko ni kirurg koji ne podnosi krv.

Sad je sve to već mnogo lakše, barem u tehničkom smislu, jer, očito je, njih dvojica sprijeđa računaju kako ga je biskup ispovijedio, pitati nitko ne smije, a svaka buduća ispovijed zahvaća sve grijehe tek od ovog današnjeg dana, stare briše, nove omogućuje, doista zgodan kršćanski sustav prolaznih vremena grijeshidbe u kojemu eto ni veliki mentor ciljanski, profesor teologije i svih srodnih znanja, njegov privatni prefekt priručnog ciljanskog sjemeništa neće zacijelo za ništa otprije u Timotijevu životu, nakon današnjeg biskupskog amenovanja, ikad više upitati.

Na čistinu je, dakle, napokon izašao. A laž?! Da, laž, ali zajednička! Ne može biti da baš nijedan ne zna za njegov grijeh, barem po nekom volumenu, ako ne sadržaju, a ako ne zna onda su i svi oni, uostalom, u grijehu neznanja. Tupavost i nezainteresiranost loša su preporuka kršćanskoj smjernosti, toliko Timotije već sad može reći u prvom satu ređenja. Pa, ide se, računa, sad baš ponášati kao da svi sve znaju, dosjetio se ohrabren pozvati da se ide naprijed, da se, kako bi političari rekli nakon masovnih klanja *okrenemo budućnosti*. Uostalom drukčije se i ne može: tko je on da sad bistri što je bilo?! Ta nisu ga zato crkveni oci odabrali!

Uze onu kutiju, uzdahnu lagano, stenjucnu i jedva klaknu

plastičnim poklopčićem koji je predoslovno shvatio svoju čepilačku ulogu, miris štrudle razmili se naokolo, uzdah oslobođene tople žitosti ode u zrak poviše kabrioleta i Timotiju se, kad zamljackan, ošećerena nosa, pogled podiže poput djeteta koje je provalilo u smočnicu, u teglu pekmeza, činilo da ona tri galeba gore na staklenoplavu nebu Zagore lete za njima kao borbeni lovci koji prate važne ljude.

- Jeste za jedan zalogajčić!? Ona poslala! - sjetio se i njih dvojice pa nagura među sjedišta sve do pod retrovizor onaj taperver, a ova dvojica samo odmahnuše rukom, jedan da ne može, da vozi, a drugi ne bi slatko, ne smije, šećer da ga muči.

- Fra Izidore, a odakle su vaši? Mislim, vi rodod, otkud ste? - sad se već nalaktio na stranicu *adenauera*, zavalio, nogu dijagonalno ispružio, još i upadljivo mljacka - *Njami-njami!*

- Otkud sam? - ovaj izvuče spretno osobnu iz nekakva džepa ispod habita i doda mu kao vojnik čuturu u rovu sve ga ni i ne gledajući - Evo!

- Ivan Marić!? Derventa, 7. travnja 1954. godine! - čita Timotije - Ivan Marić?!

- ... Ivan Marić, krsnim imenom Josip! - nadopuni ga župnik - Ivan Josip kao naručeno da se bude fra Ivan, fra Josip, ali sve naravski bilo u biskupiji odavno zauzeto pa ja, što ću, kad se zaredih, uzeo Izidor! Sveti Izidor, nepismen seljak! On kao i ja!

- Sveti Izidor, lijenčina koja je molila dok su mu anđeli orali njivu! - nadopuni ga Emigrant koji je očito čitao po tim svjetskim samostanima gdje je konačio knjige kojih je jedino tamo i bilo - I još s vlastitom ženom nije možda nijednom ni zanoćio!

- A ti?! Ja ono i ne upamtih, možda sam one pijane noći i pitao: jesi se ti ženio? - poskoči ohrabren rasplamsajem diskusije, skrenu priču prema stolaru Timotije - Imaš ti djece?

Zakoči odjednom Emigrant, sastruga dragocjen sloj s originalnih pakni iz 1954.-te, zacviliše kočnice koje sebi svrhe u ovoj

plovećoj lađi uglavnom nisu ni nalazile, *adenauer* stade kao ukopan nasred ceste, a Ustaša se okrenu prema Timotiju čija je glava naprijed poletjela kao da će s njima dvojicom gangu zapjevati.

- Kiša će! - reče.

Izađe i navuče krov, klaknu onim kopčama, šljoknuše one poslušno, a nije ni ušao u natkriljen auto, a kapi toplod zabiokovskog ljetnog dažda šušcale su po platnenu krovu. Nastade zapara u odjevenu automobilu, Timotije učas ubra *bossov* dezić i *pitralon*, koji miris je s kojega od njih dvojice nije dvojbe bilo, a magli se šajba, dišu ušutivši se sva trojica i uhom kao da svaku kaplju ispraćaju, no kišuljak kao kakav kihaj, kašljuc nebeski odjednom stade kao što i započe, kao da se i on nećka, ne bi smetao ako baš ne mora. Kišu činilo se njih trojica otjeraše, nestade je kao šuškanja kokicama u bioskopskim projekcijama horora.

- Imam kćer! - reče odjednom Emigrant - Isto Matija, Matija Buran, kao i ja! Ona je u samostanu!

- Znači ... kolege ... - zagrcnu se Timotije prozborivši šokiran priznanjem doista najgluplju moguću riječ - 'Oćureć, kolegica! Sestra! Sestra Matija!

- Još nije sestra i a kad bude sestra neće biti Matija nego ... kako ono fra Izidore?

- Magdalena! Sestra Magdalena! - pokaza svećenik prema naprijed - Pa, vozi, što si stao?

- Stao sam da objasnim ovome našem rukopoloženiku, da Magdalena to je ona koja je migala guzicom kad bi Isus išao u svatove! - tumači Stolar pomalo pokrećući merđana skrećući ponovno u njemu komotniji prostor teoloških cveba koje je napabirčio u emigraciji - Preko nje je prešlo pola Palestine!

- Naša uzorita pokajnica, sveta Marija Magdalena! - nadopuni ga korno fra Izidor sretan što ipak krenuše, a i crtice iz života

svetaca su bolje od ozbiljna tematiziranja nestale šticićnice Samostana Sestara Marije Prečiste, narečene sestre Magdalene, kojoj je on eto, žalosna mu majka, također kao jatak poslužio.

- Magdalena! Skrušenica, koja u Bibliji nije izgovorila nijednu riječ! - zaključí svećenik.

- Nijednu riječ? Čuj njega?! A Biblija je inače kao zapisnik sa sastanka AFŽ-a? Sve se raskokodakalo po Starom i Novom zavjetu! E, ako je sad svetica, tada nije bila! Pa, i moja baba je kažu šutila između 1918.-te i 1941.-ve! Ženama donedavno niste dali ni u crkvi naglas molit!

- Nije crkva kriva što je sve preživjela, što je ona jedini izravni i neokaljani komad povijesti prispio k nama! - uzvratí ovaj - Takvo je bilo vrime!

- A što se tiče vrimena, u nas evo nije ni padalo! - rutinski okonča raspravu Emigrant, ponovno prikočivši, ali ovaj put obzirnije prema automobilu, lagano izade i ponovno otkopča krov, podiže ga i sunce ih obiđe, cesta posve suha nadomak njihovim Ciljanima koje svaka kiša vazda zaobiđe, svijetli prašina na starim krovovima.

- Sjedite! Samo da ga utjeram! - reče im pred garažom - Popit ćemo kap kujundžuše s Mutića strane, a imam i prosušene tripice pokojnog Ikana iz Galića doca!

- Prosušene ... što? - upita Timotije fra Izidora dok se postulator križao ubrzao rastjerujući prostakluk kršćanskim katama.

- Umro Ikan Galić, njegovi kad su došli po kašetu donijeli vina i janjeća crijeva koja su bila na dimu! - objasni Emigrant ne čekajući župnika - Kad mrtvi uzvraćaju, živi paze što prinašaju!

- Samo ne znam smijete li vas dvojica u sklopu te vjerske doobuke jesti meso koje nije mišić, nije pod utjecajem središnjeg živčanog sustava!? U vas judeokršćana je i bivolji rep iznutrica! - nastavlja smijući se, ključajući vrata garaže, *adenauera*, ceradom pokrivajući, ušušavajući ga kao majka razvojačenog jedinca.

- Ajde, ne zajejavaj! - sad okinu fra Izidor dok gladni od puta, umorni od one džungle splitske posjedoše - Daj, kap rakije, života ti da speremo prašinjusinu, jahali smo čitav dan!

- *Ashes to Ashes, Dust to Dust!* - reče vozač kabrija zveknuvši lagano bocom o stol ispred svećenika, pokušavši potaknuti njegov poslovičan anglosaksonski zanos.

- Ovo danas je više bilo *Eat My Dust!* - gleda pomoći Timotije, otpivši dobar gutljaj rakije - Ahhh! Jaka!

- Ne pametuj, kauboju! Do ovoga svega si dojahao na mom klecalu! - reče Emigrant i ode u kuću po hranu, sad već očito neloše raspoložen pa se Timotije ohrabri eksajuci čitavu čašu, računajući pit će pomalo, jesti, ćaskati, ako štogod oko njegove kćeri sazna sazna, ako ne ništa, dobro je i ovo, uz Boga je tražiti više napretka u današnjem danu.

Unutra Emigrant pogladi drvenom zaimačom dno bakrene teće, lukavac ostavio krumpir malo živim da mu kad provrije grijući jelo to bude to, pa donese domalo za stol na javoru odimljen, gumast janjeći dvanaesterac koji se opirao gutanju sve dok ga ne bi omamio i preplavio aftertejst ružmarina s kojim bi prepraćen otklizao niz jednjak i uplovio u želudac kao svatovski kum praćen ciganskim violinama. Bože, kako ovaj čudak kuha! Gledao je Stolara ispod oka poviše teške čaše kujundžuše kao zahvalno mladunče kurjaka ponad bijela janjeta. Kuhari su, jednostavno, bolji ljudi od drugih, to bi sad skoro priznao i ovom čudaku da nije što jest.

Uživao je u hrani i piću, on koji je sebi odbio sve što se moglo, višednevnim postom pročišćen, kušala ionako moćnih odavno usavršen, okusa i mirisa sposoban zahvatiti baš svaki trun. A u Ciljanima sva ta hiperosmija što ga okivaše godinama, izbi na slobodu, korisnom postade, sva se isplati. Jer, Ciljani mirišu.

- Dobar mu je svaki trip, dobar! Ovomu Galiću, Bog mu dao pokoja! Nauživao se milosti Gospodinove - reče sada već u frazeologiju popriličito upućen Timotije - Od čega umri?

- Najprije nije trip, nego tripice, *pluralia tantum!* Zbirno! Nema jednine! Komadić tripica nije trip, kao što ni dio onih tvojih zagorskih mlinaca nije mlin! - ispravlja ga već prvi dan postulator - Uči jezik naš, Timotije, jedino u Hrvata, u hrvatskomu, riječi bogatstvo i Bog imaju isto podrijetlo!

- A, bogami, i riječi grijeh i grijanje! O čemu bi ti, mladiću, koliko čujemo, znao štošta posvjedočiti! - dometnu Stolar etimološku opazku, a svećenik nastavlja rječotvorje objašnjavati glede pokojnika.

- ... A i nije umro nego izginuo! Zgi! Pade nesretnjak u bezdan, u neki škrip poviše Zagvozda! Matematičar, velik znanstvenik, predavao na faksu u Zagrebu! Došao, eto, ispostavilo se, tu u Ciljane nakon pola stoljeća prvi i zadnji put! I - umro!

- E nije ni umro ni izginuo nego se ubio! Ovde si ti, Timotije, jedini došao živjeti, drugi dođu umrijeti! - reče Ustaša smijuljeći se - Matematičar se, rekao bih, bacio sam! Više od pola ga ostalo u provaliji, skupili što su našli, fali dijelova više nego što ih nadoše! *Dr.sci.*, redovni profesor, akademik, ima i formula po njemu se zove u Americi, ali kad gledaš to što je od njega ostalo, to što donesoše k meni, ne možeš vjerovati da su ti komadi mesa ikad znali tablicu množenja!

- Matija!?! Pa nemoj uvijek za stolom?! - sad ga nervozno ipak prekinu fra izidor - Ako ti se ne da lijesove kovati, ako više smisla ne vidiš, u to ništa naše više ne vjeruješ, a ti onda kreni popravljati ograde oko kuća ili natiči motike! Mi ćemo se već snaći!

- Pa kad su fratri nevjernici, što ne bi bili i stolari!?! - ne da se Buran ne htijući sebi ni njemu očito oprostiti što je ovom došljaku ispovjedio tajnu oko njegove jedinice - Zadnji stolar koji je vjerovao u boga je Sveti Josip, ali prevari i njege ona vaša!

- Prevari?!

- Ha, slušaj, rodila, a nije s njim! Ja stvarno ne znam što bih tu rekao?!

- Tvoja je, stolaru, rodila s tobom pa kakve koristi?! - sad odgurnu tanjur župnik - Prestani!

- ... Znači: prevarila ga, rodila, a toga njezinoga sina, poznato je, razapeše, on uskrsnu i postade Bog! Bogočovjek! - ne da se Stolar - Pa, drugovi, naš Bog ima mater, udatu ženu koja ima muža, i naravno da nas sad svi zajebavaju! Pa, što u muslimana, Židova i ostalih nema žena?! Oni svoje sklonili iz svetih knjiga, ne daju da ih itko jebe!

- Matija!? Nije red! - smiruje ga sad i Timotije - Pa, pogledaj ovaj lijes tu u prozoru! U istom smo poslu!

- Mi?! A po čemu smo mi u istom poslu?! Vi obećajete čega nemate, ja dam sve što imam! I tko je tu onda pošteniji!

- Dolazi li ikako? - pita iznebuha Timotije, već izivcirani znajući kako će ga ušutkati ili da se razidu u miru, *win-win*, što bi rekao njegov tu nazočan mentor, koji neobjašnjivo šuti.

- Tko?

- Pa, tvoja kćer! Sestra Magdalena! - sad već grabi po dnu teće susjed Timotije, postulator i dobrohotnik - Kad će ona u naše Ciljane? Pa da njoj, majstore, probaš štogod objasniti ...

- Kad će Izidore? - upita sad i Stolar ravno, hladno kao koliko je sati da ga pita - Kad je ono bila, župniče? Malo mi raspored bježi: kako ono bješe, kakav je raspored? Svaka četiri tjedna, zar ne?

- Da! Svaka četiri tjedna! Točno! - uzvratila fra Izidor, član muškog reda, usto i evidentičar slobodnih vikenda u sestriškom Samostanu Marije Prečiste.

- Čekaj, zašto ti pitaš fra Izidora? - upita Timotije Emigranta - I, dobro, ja sam tu najmanje dvije godine, kako to da se nikad ne sretosmo?

- Stvarnoo?! Čudno! Pa, župniče, zašto se susjed Timotije, budući fratar nikad ne sretne sa sestrom Magdalenom?

Svećenik lagano odgurnu tanjur još dalje od sebe, polako ispi vino, obrisa se krpom tunkajući usne ritualno, pa stade njome brisati čašu da je sve škripalo, potom kanavaču složi kvadratno na širinu dlana, zategnu i previsi preko otvora guzasta peharčića kao za oltarom. Nešto će sad važno reći, nedvojbeno.

- Timotije, sestra Magdalena ne dolazi u Ciljane! Odnosno ona dolazi samo u mojim bilješkama koje predajem Samostanu Marije Prečiste i s čijom dinamikom je upoznat njezin otac, ovdje nazočni Matija Buran!

- Ne želi doći? - Timotije se okrenu Stolaru - Ili ti ne želiš da dođe? Malo sam indiskretan, znam ...

Domaćin samo ustade, zagrebe po dnu teće one prosušene tripice i prevali ostatak iz zaimače na tanjur Timotiju. To je očito bilo sve što će od njega večeras dobiti.

- Fra Izidore, pa gdje ona uopće bude dok vi svi tvrdite kako je ovdje? Zašto ne dođe?

- Više, moj Timotije, nitko ne tvrdi ni da je ovdje ni da je tamo negdje! - reče mu svećenik dok su već silazili s Buranova trijema i razilazili se - Već više od godinu dana, njoj ni traga ni glasa! Nestade! Nigdje je! Ne moram više ni ja lagati!

- Lagati? - poskoči ovaj - Zaboga?! Pa, komu lagati?!

- Svima! Matiji, tojest Matijama, sestrama, braći, biskupima, biskupskim stolovima, pa čak i sebi! - nabraja odlazeći fra Izidor - Pa da ju bar nađu, pa što bilo da bilo! Živu ili mrtvu, lakše bi nam bilo!

- Sve je u Božijim rukama! - reče Timotije rutinski dok je otvarao kapiju - Dat će Bog da sve bude dobro!

- Jesi li ikad žalio iz dna duše što ne možeš više lagati?! - glas vapijućega je dopirao iz dubine ciljanske zamračene ceste dok je

posve skršen svećenik gazio prema Župnom dvoru - Dok sam la-gao, postojala je bar u mojim lažima!

To je za Timotija Trumana te večeri bilo previše. Došao je u kuću, otišao do raspela, skinuo Isusu onu bijelu maramu sa crvenim točkicama sestre Magdalene i dao Sinu Božjem da napokon progleda kad već on njega nije vidio kad je trebalo.

- Isuse, to sam ja Timotije - reče - Učini da mene nema, da ima nje!

Tako je postulator te večeri sažeo molitvu, biskup bi rekao kalkulaciju, svakako, činilo mu se u tom trenu, više nego fer pogodbu. Sa ređenjem život prestaje u očima neznabožaca, on bi to baš sad doslovno proveo kad bi bilo do njega. Ali, dignuti ruku na sebe, to je ponekad sebična usluga čovjekovoj nadmenosti, mogao bi to on, ali nije kršćanski. Osjeća sad kad svake budućnosti nestaje, ništa kad više nema zbog čega bi se živjelo, da prava obveza patnje tek nastaje. Put malenosti mu se otvara, kao da vidi iskru u Isusovu keramičkom oku, to je valjda taj trenutak koji svi svećenici zovu Pozivom, a pogrešnijeg izraza nema. Isus uvijek zove, poziva ne manjka, Odziva u smrtniku nedostaje.

On će svoj Odziv, kao i obično, proslaviti bičem petakom.

19.

Teška zima primicala se. Kostriješilo se gore na vrhu Biokova danima, u masnim oblacima gušili bi se vrhovi pa bi im bura upomoć pristizala, dojurivši i rastjerujući ih, zalijećuci se sa Zavelima zadnjim naporima te za njima još i podrugljivo zviždeći u oguljenim krošnjama ciljevačkih topola. Starčad su pretrčavala u kuću iz drvarnica i konoba, mraz će domalo sve okovati pa će se birati čas za izlazak po cjepanicu kao što selebritiji tempiraju šetnju *red carpetom*. Samo, ovdje publike nema, a ni pomoći nikakve jer ostadoše rijetki, nestade budućnosti i prošlosti, nadanja i sjećanja, i sad su svi tek učinku biologije prepušteni. Međugeneracijska solidarnost o kojoj kadgod čuju na dnevnicima nacionalnih televizija čudnovato zvuči u Zagori nakon što je nestalo i unuka i sinova, ostadoše samo ovi vršnjaci, *fajrunt* generacija što će ugasiti svjetlo života na odlasku.

Timotije je svima pripremio drva, ispilao i pred kuće složio. Kupio on proljetos još šume, zaokružio i suhozidom ogradio tamo daleko i preko zagvoške ceste, a s druge strane do pod vrat Biokovu. Već i zovu taj njegov šumored Timina ograda, a to je veliko, najveće priznanje koje u Zagori možeš dobiti, to kad se u toponimiju umiješaš, kad tvoje postane kota zemljopisna prema kojoj će budući zalutale ispravljati, a ako ih ne bude, ako nijedan hodač više tud ni ne bude prolazio, onda, daj što daš, možda ipak nije sve izgubljeno, možda spomen na tvoje imanje ostane ako te kakav kompjuter ubaci u onaj *google maps*.

Ta Ograda lijepa i mirisna, sva diše krošnjevinom zajedničkom, isprepletenom, životom pjeva, rosu pije počesljana mahovina meka poput onoga tepiha biskupskoga, a maglicu ponad sebe za kišama vije kao dim teferidža, kao kod Emira kad bi došao u kuću, sjetio se Timotije i njega pa ode do Župnog dvora i nazva ga službenim župnim brzoglasom. Oni su onaj nespo-

razum oko vjerskih uvjerenja, u biti, zaključiše, ništa drugo nego malo žustriji ekumenski dijalog, davno nadišli, a i da nisu, posao je posao, ne otkazuje se klijentu zbog komada isprepletene svinjske kože.

- Halo, Emire, daj još šume, naložiše sve! - govori mu dok gleda fra Izidora kroz prozor kako dvorom crkvenim šeta, izađe on čim se Timotije maši za telefon, nikad u diskreciju razgovora tuđih ne zadirući.

- Nabavi im kompresijske čarape za cirkulaciju, frende! Schengen, gazda Timotije! Izbio si na granicu! Dalje nema! Nećeš valjda s pasošem i sjekirom u Hercegovinu!? - uzvraća ovaj - Ima još iznad tebe gore u brdo, ali državno! Ali, tko će to riješit, majstore?! Pita svaki činovnik za se, čim za kvaku od vrata uhvatiš visiš mu parsto eura!

- Riješi! Podmity! Ne govori mi što i kako rješavaš, ali riješi!! Loša karma je to za me, slušati što ne moram! - osmjehnu se Timotije, budući ovlaštenu propovjednik sretan što je eto nekako s Emirom zadnjih mjeseci izgladio koliko se moglo.

- Riješit ću čim riješim ovo moje sa stanom!

- Koje sad tvoje sa stanom?

- Uхватило me da pušim! SUBNOR me iseljava! Deložira bagra! Pa, ja sam, frende, jedini u historiji naših naroda i narodnosti kojega partizani izbacuju na cestu dva puta! Ganja me opet kundacima ta bagra 75 godina nakon Bleiburga!

- Popušio stan!?

- Popušio, frende! Zasad! Ali, sad ja pratim puše li oni! - ovaj se lukavo smijulji, sve očito preraslo imovinski kontekst i metre kvadratne, i prešlo u puko nadmetanje čiji je dobitak posve u drugom planu - Preusmjerili mi ovi moji iz Rijeke signal sa senzora, nastupam tužbom s prvim očitanim dimom niške Drine, dokazujem reciprocitet! Naime, stjecanje na jednoj odredbi čini neodrživim posjed ako tu odredbu stjecatelj sam krši!

- Proglašavaš pušenje ništavnim!?

- Upravo tako, to je za me jedino trajno rješenje!

- Sretno! Ali, daj riješi ti meni trajno još malo te šume!

- Radije bi ovim partizanima! Al' neće ići! - nabraja, psuje, Timotije ga nije ni čuo, već je zaklopio - Tifusari! Pećinari! Banda! Još dojedan ima na potpetici vučjega govna ...!

Ode Timotije isti čas natrag u brdo pogledati što to država u njih ima, a ne treba joj, u vjekovnoj tradiciji posjedničkih transformacija Zabiokovlja gdje je takozvani 'fizički vlasnik' zapravo posve spiritualan, fluidan institut, ako ga i ima negdje je po tim Australijama, Argentinama, Zemljama Ognjenim, ni ne zna ni za zemlju, a dobro ako zna i beknit hrvatski, dočim država tu je, sporazumljiva, obično tuđa, ali evo i naša, hrvatska, u zadnje vrijeme, tako barem samu sebe naziva.

Moćna šuma, nedirnuti, sebi prepuštena odmah poviše njegove, pa on sječu već planira, uzdajući se u Emirove jurističke moći, pregovaračko transgeneracijsko naslijeđe begovskim muffluzi, ali i blagotvoran utjecaj nikotina na radni elan. Timotije *Grijač Ciljana* nježne je ruke, precizna piloreza, oštre sjekire ušate i taj Prometej kalibriran na cjepanice starih kuhala s malim vratima, nije mrzak nijednoj šumi šumovitoj, pa neće biti ni ovoj državnoj muši. On uvijek pila samce, sebičnjake, otužne i bahate što se razmahaše i ne daju drugim stablima k sebi, a nikad ne dira one zagrljene dubove, isprepletenih debala, njih nipošto ne rastavlja jer i budala zna da je to obitelj, primakli su se, odmaknuti im se nitko smetao nije, jedino na Agronomiji drukčije uče, da oni se kao kolju za vodu, hrvu i dave deblom, za krošnje jedan drugoga kao kosmati divljaci da kao potežu. A Timo zna da ljubuju, gleda on pred sobom privezan hrastov par, dvaput omotan i obgrljen lijanama naokolo, dok oboje mu se svakim listom osmjehuju poput pubertetlija zagrljenih u školskom parku u suton. Kad jedno od ovih dvoje pod kraj života stane kopniti,

sušikati se, eto ti i drugoga posivio i on od tuge ode učas za njim, najkasnije do dogodine, grane ozeleniti garant više neće.

Uostalom: šuma sve kaže, nikad ne šuti, šuma šumi, ime joj narav otkriva. I svakoga dana zorom, odmah nakon molitve, Timo na razgovor ode, svojim šumarkom tumara. Tamo pri dnu gdje su se tri jasena prevalila u tuđe preko zidića, naguzio se svaki kao Ozrenka kad vješa na balkonu robu, tamo ima onaj golem trupac kao mišji soliter, naseljen sasvim, sve čuješ kako žvačka-ju unutra i glodu glodari, a eno i jarebica baš vije gnijezdo u gustišu poviše kanala, njezinoj plahosti godi periskopski pogled od 365 stupnjeva naokolo što je dalje neobjašnjiv fenomen vratne muskulature na anatomiji veterinarskog fakulteta. Timotija se nijedno biće ne boji, on je kao i oni, radi što treba da bude što će biti, hinidbi i prurušavanju odavna nesklon. Uživa u svakom koraku kroz Ogradu, zna da više je od samoće dobio u ove dvije godine ciljanske nego od svih društava zagrebačkih u promašenih pola stoljeća. Ne može se načuditi sebi kako je krivo shvaćao slobodu, računajući da je to kad radiš sve što želiš, ne shvaćajući da je prava sloboda tomu se oteti i činiti ne što hoćeš, nego što treba. Tom prijetvornom slobodom svojom čovjek Božjem naumu smeta, nadmenom svojevolsjom, Božju volju izazivajući. Spas nije spašavati se, nego izmoliti spasenje, da puta k njemu sami znamo, našli bi ga već. Bijaše Timo sebi bliz, Bogu dalek, sad zna da to je to.

Ovih 67 Ciljana sasvim mu je dostatno društvo, misli, primičići se kući. Čekaj, nije 67, nego 66: ču eno stolar lupa. *Jedan manje* - reknu svi kad njegov čekić prvi čavao utjera. Emigrant je već iznosio sanduk, kad Timo izbi na cestu, a ovaj ga uz uzdah uspravi u izlog pored svojega: *Matija Buran* na oba je pisalo, samo godine rođenja drukčije, na jednomu četrdesetprva na drugomu devedesetprva. Pogleda Timotija Stolar, pa čelo plavim rukavom trliša otra, potom umače, zagrnu zavjesu, karnišom

škripnu pa još i ključem u vratima dvaput zakrenu, klanu da sve odzvoni, te još i ručkom triput provjeri da mu se ne ulazi, iako razumio ga je otprve susjed prekoputaš, naravski.

Ukipio se Timotije Truman, gleda izlog, gleda polovicu izloga, drugi lijes, devedesetprvaški. Uleti u kuću, uze one dvije tri knjige pa pravac prema crkvi, fra Izidor zna ako itko zna. Hodajući se smiri, ne smije djelovati mahnito, diše upadljivo duboko pred vratima, nemir iz sebe ispuhuje, zrak pumpa prema svojim blijedim obrazima, omodrenim kao mudo pokojnika.

- Hvaljen Isus, fra Izidore! - pozdravi s vrata pozdravom odnedavna zajedničkim, službenim.

- Vazda budi! - odgovara ovaj kroza malen prozor fratarski gledajući prema Biokovu pa se okrenu prema gostu - Ona tvoja ograda još zelena, a evo i snijeg će domalo!

- Zelenile bi i druge da im ljudi daju! Kažem vam: šuma nije voćnjak, treba je pustiti! Ako ne paziš, ako se uplićeš, nekome stvoru si, budi uvjeren, hranu oteo! A onda više šumske ravnoteže nema!

- Dobro kažeš! - složi se starac, primaknu se Timotiju, u polumraku sobe zasvijetli bijelim licem već pomalo oronuo, pa pokaza žilastom rukom prema stolu - Evo, došle ti knjige iz Biskupije!

Timotije naručuje nasumce. Ovaj put neke njemačke teologe, našao ih u fusnotama pape Wojtyle, pa je onda to valjda u redu, pouzdan izbor, Hrvatima neupitan. Zapravo, on ništa ni ne čita, nije da ga ne zanima, nego baš hoće biti samouk i neuk kršćanin jer, uostalom, poznato je, načitanost i odlučnost, pamet i pouzdanost, ne idu zajedno pa tako u ove bolje, elitne crkvene redove izobražene niti ne uzimaju. A Timotije i ne mora lagati da čita, nema tu ispita, lektire ni domaće zadaće, takav je taj postulat u njega, tako uredio otac Biskup, a fra Izidor provodi.

- Ohoho! Jürgen Moltmann! "Teologija nade"! Imaju?! Pa, baš lijepo! - uze jednu knjigu iz paketića - Nego što nam je s Matijom, fra Izidore?

- Kako misliš što je?

- Pa, eno iznio u izlog još jedan lijes, piše isto Matija Buran, što će mu dva?

- Ima se, može se! Valjda, ako upadne u kakvu jamu biokovsku kao onaj nesretni matematičar, ili padne pod cirkular, prepolovi ga, pa da se na Firulama ne muče oko sastavljanja! Hi-hi-hi ...

- Fra Izidore!? - raširi Timotije ruke - Pa, mislim stvarno?!

- Dobro, dobro! Ajde ... - pokaza mu ovaj da sjedne - Ma, poslali mu iz Samostana da mu kćer tamo ne dolazi dvije godine pa poludio! Zamisli: traže i da vrati nekakvu knjigu!?

- Knjigu ...?!

- Knjigu! Božemiprosti, nisu ni svi naši u Crkvi ponekad skroz normalni! Knjigu, ej! Djevojke nestalo, one traže knjigu?! - lupa svećenik Jürgen Moltmannom po stolu dok mu ga Timo ne ote više to cupkanje ne mogavši podnijeti, skoro da bi i njega zveknuo kao učitelj kakvo ADHD đače.

- Koju knjigu, pička mu materina?! Koju sad jebenu knjigu?!

- Timotije?! Timotije?! - raširi sad ruke svećenik pa Prekriži se potom - *Uimeoca-i-sina-i-duha-svetoga* ... Ergo, stvarno, magarac jedan!

Presiječe Timotija. Sjede, stropošta se na stolac. Krenu mu oko glave sijevati, ne boljeti nego baš sijevati, jer bol nekad ne sijeva, ne usijeca se, nego vije oko čovjeka poput lešinara kad se sve uruši i slomi. Ovo tuče svestrano od tjemena naokolo, diše duboko Timotije, miris metala u nosnicama mu, onaj koji se kažu ćuti kod moždanih udara, zatajenja svega, reski vonj sasušenih stanica sive tvari, plav dim ugaslih svjetlaca pred očima pri udarcu glavom u kamen tvrd.

Znači: one dvije u Samostanu baš sad kad mu se činilo da je sve prošlo, uzvraćaju!? Knjigu bi?! Knjigu baš njegovu, literaturu silovatelja koji se tek tako naselio preko puta, pitaju od oca nestale časne, dične sestre Magdalene, koja je, za razliku od njih, ako pitate Timotija, nepatvorena svetica! Pa, može li niže od toga? I to da mu naprave niti tri mjeseca do ređenja, ususret mladoj misi, kad već rukom plivajući dodiruje drugu obalu, luku spasa i bezbrižja, nastan neupitne smjernosti klera!

- Što ti je? Ajde, dobro je dobro ... Svi ponekad zabeštinamo ... - potapša ga fra Izidor i ode do ladice pa izvadi pismo te mu ga pruži - Evo ti pa čitaj!

Postoje čitanja dijagonalna, brze tehnike učenja, ima ljudi koji sliku prebacuju u tekst poput najmoćnijih OCR softvera, ali način na koji je Timotije Truman navalio životom na gusto natipkano pismo prioriteta Samostana Marije Prečiste nadmašio je sve to. Moćan *search* njegov u trenu je iznašao riječ "knjiga", rečenica je na sreću bila tipska, očito iz otpusnica kakve redovnice redovno šalju.

Zateknete li u svom posjedu knjigu ili koji drugi predmet koji bi mogao biti vlasništvo Samostana, molimo vas da nam ga, uzmognete li, vratite, pisalo je, na sreću, bez izričitih natuknica iz bibliografskog opusa Timotija Trumana.

- Pa, stvarnoo! Ja ne mogu vjerovati?! - laknulo mu je, a laknuće skriva - *Zateknete li, uzmognete li ...* a čovjeku nestala kćer!?

- Kako misliš nestala?!

- Pa, zar nije nestala?

- Tehnički nije nestala! - reče fra Izidor - Istina je, evo odustala od ređenja i ima nesporazum u obitelji! Ali, to je daleko iznad nekakvog prosjeka opće izgubljenosti!

- Dobro, fra Izidore, a tko, molim vas, mjeri tu *opću izgubljenost*? Taj koeficijent?

- Ja! A uskoro ćeš i ti! Sve se vidi, sve se da izračunati s povišenoga mjesta, s oltara, s naše osmatračnice! I naprijed i iza! Sve i u laikatu i u klerikatu! Mi smo ti više kao neki statističari ljudskosti, kalkulatori smjernosti! Nema ti tu baš nešto vremene za "One to One, za taktiku čovjek na čovjeka! Obično igramo zonu! - pojašnjava župnik.

- Znači, ovako ti je to: jedna trećina u ženskim redovima odustaju prije trajnog zavjeta, a dvije trećine hrvatskih obitelji je disfunkcionalno! To je mjera opće izgubljenosti u konkretnom slučaju! Znači, ako tih jedna trećina i ovih dvije trećine uvedemo u isti subjekt X, dakle nepoznanicu, pa onda, u slučaju sestre Magdalene, imamo ovako: vjerojatnost da će netko biti iz nefunkcionalne obitelji te da će se ta sestra ujedno i skinuti iz postulate, jest jednako $33 \times 66 / 100$ pišem 18 pamtim 1 ... pa onda to daje vjerojatnost ishoda ... ovo kratim ...

- A da se ipak, par postotaka gore-dolje, prijavi nestanak! - skрати ga Timotije, prekinu računanje.

- Tko da prijavi? Ja? Ti? Matija?! Pa kad ga policija upita kad je kćer jedinicu zadnji put vidio da kaže *sredinom prošlog desetljeća*?! A ja ću onda valjda objašnjavati kako sam ga obavještavao kako je ona u Ciljanima svaki četvrti vikend iako nije, pa sve to javljao i u Samostan sestrama! Pa kakvi su naši izgledi da u toj stvari ne ispadnemo lažovi, prevaranti i hulje?! - rukom nervozno mrda kopču remena *diesel* na crnim kepercama župnik.

- Uostalom, ne može nestati onaj koga nema! Ne može stradati tko ne postoji!

- Ne postoji?

- Postoji, ali, Timotije, očito ne želi da postoji za nas! Uostalom: treba poštovati zahtjev za nepostojanjem dugogoga! Ti još, čini mi se, na egzistenciju gledaš preusko, posve svjetovno i fizikalno ...

- Slušaj ovako: ako je živa, nemamo je rašta tražiti, a ako, ne dao Bog, nije, naše šanse da je nađemo su najmanje!

- Dobro, dobroo ... A lijes? Što onaj onda izvadi njezin lijes?

- A što će drugo izvaditi? Zove je! - sad se ushodao svećenik
- Želi joj, tim svojim jezikom skromna izražaja, reći da joj sve oprašta!

- Fra Izidore?! Lijes?! Zar otac nema neki drugi poklon za kćer? Neki drukčiji znak pažnje?!

- Da ti kažem: ti si sad pred ređenje, pa te razdiru dvojbe i sumnje! - položi kvrgavu ruku otpozadi na njegovo rame - Kao brat bratu, kao budućem pastiru naše majke Crkve, kao čovjeku načitanom i učenom, koji je evo prispio i do Jürgena Moltmanna, ne trebam ti tumačiti kako su naši sanduci unaprijed zadani postankom! Iskovaše nam ih rođenjem!

- Eshatološki gledano, lijes je derivat kolijevke! Nema veće izvjesnosti od činjenice da ćemo umrijeti, tijela se osloboditi, da će nam trebati kakva kutija ili tako nešto! Pa, u čemu je problem, Timotije?!

- Ma, dva lijesa u izlogu?! Ne znam ...

- Pa, svrati sad i pitaj bi li i tebi jedan skovao, pa će ih eto biti tri!

- Tri!?! Pretjera ga ti! - završi nelošom rimom, pokupi razveseljen sadržajem samostanske depeše Jürgena Moltmanna sa stola - Oдох! Vidimo se!

Izlazeći preko vrata misli Timotije kako on ne bi tri lijesa u izlogu nikako, previše su i dva, ali kad je tako radije bi ako može da se ovaj njezin proširi pa da zajedno legnu, evo on će i prvi ako treba. I to, odmah danas, isti čas i odmah ako bi znao da će ona u nj leći ikada. Kad dođe, dobro dođe!

Sve mu je ovo ipak neizdrživo, sad bi najradije da je otišao on-da, ono jutro odmah na policiju, umjesto u samostan. Prijavio bi silovanje, oni bi se smijali, ali Timotije je tada bio toliko poznat,

da bi iz redarstva to isti čas procurilo do tabloida pa bi se već sve odmotalo samo od sebe kakogod. Kako bilo da bilo, znalo bi se, javnost bi već nešto poduzela s tim jer glas može što tajac ne umije.

Nije više mogao sve to u sebi držati. Kroz groblje skrenu malo desno baš na grob Matijine majke, njezino počivalište uvijek obilazi kriomice, čisti oko njega urednije nego oko drugih humaka za svojih hortikulturnih postulatornih rituala. Najradije bi sad otklopio onu ploču i uskočio unutra pa da i njoj kaže što će drugima očito morati prešutjeti. Umrijet će s grijehom, grijeh u njemu umrijeti neće.

Primićući se kući, vidi kako je pomahnitali stolar čak i promijenio vanjsku sijalicu koja ne radi otkako Timotije banu u Ciljane, pa sad u izlogu lijesovi bliješte, svu noć na ulicu reže. Pomisli, valjda će ga biskup nakon ređenja baciti negdje u zadnju župu, ima, hvala Bogu, u Zagori i većih zabiti, pa da ne gleda više ni lijesove ni stolare, samo ako može da ima kakva šuma ili barem kamen, ne traži mnogo jer kamen se doista u Zagori činio neizbježnim. Već se bio pomalo i spremio da negdje i sam krene iz Ciljana prvi put otkako dođe, na pola dana ili barem sat-dva, njemu je eto po prvi put otkako banu i Ciljana, i lijesova, i ove smrti življe od života, nekako baš previše.

- Ona poslala! - na pragu je stajao starac - Dunje stavi na kredencu, nemoj poist! A orahe stuci! Mislim stučeni su! Pojedi ji!

- Hvala! - uze ovaj vrećicu od dostavljača pa u kuću uđe manirom manjkavim, ali i starcu je tako najdraže, zapravo laknulo mu, što ga ne zove da uđe, što ne mora oko pošiljke dalje nadovezivati i naprđivati. Ona poslala, on donio.

- Čekaj, a vrećica! - viknu Timotije njim, a ovaj se ne okreće, a Timo začuđeno kesu promotri pa se sjeti da je njegova, nosio im u njoj sušene plečke nekidan, sve se tu dijeli osim ambalaže.

Dunje su mirisale životom, otporaški nadmoćno, rezak i uvlačit izdah radosti razbacao se kućom popunjavajući hladnom svježinom svaki kutak kao jutarnje svjetlo kad se prozor otvori. Stavio ih je obje na križ za zidu Isusu pored glave, a potom otvorio i dobro poznat taperver. Jezgre oraha bile su cijele, ne četvrt ni polovica kakvu zatičemo u trgovinama, nego baš okrugao plod iz kojega je starčad nježno izvukla onaj ljuskasti nosač kao najiskusniji demanteri paklenih naprava. Koliko samo iskustva treba biti u udarcu kamenom da se jezgra ne ošteti? Vidi ih Timotije pored peći, tuckaju, pokazuju jedno drugome, veselo se osmjehuju kad im uspije u cjelotinji oraha plod sačuvati, postignuće silno kao u najboljoj društvenoj igri.

On nikad ljepši poklon dobio nije. Kleknuo na klecalo, kruži iznad kutije rukom kao dijete gastarbajtera ponad njemačke bombonjere, pa uze jednu jezgru između palca i kažiprsta, kao draguljar dragi kamen odmjerivši ga okrenutog prema tankom mlazu prozorske svjetlosti pa klimnu glavom i - *njami-njami* - ždroknu je značajno žvačkajući, razvlaćeci obraze, kružeći licem ritmičnošću trbušnih plesačica. Potom zaklopi. Orasi mogu dugo. pogotovo cijeli, grehota ih je jesti.

Odjednom škripnuše vrata, zabruna *adenauer*, bogme izveze ga Emigrant, potom se vrati zatvoriti ih, pa pripremljen oveći kofer ispred kućnog praga uze, položi ga u prtljažnik, jedva ugura kroza ona vrata tanka kao u riblje konzerve. Okrenu se prema Timotiju, stoji nasred ceste u kožnom baloneru, borbena odora nekakva, akcijska, nesvakidašnja, zaostatak emigrantskih dana, gleda ali ne maše, zna Timo da vidi ga i da želi da ga vidi. Odjednom krenu, ukoraci za volan, unisko, guzicom o asfalt gratajući odveze se u ljepotanu uza brijeg, svjetla mu nestade na prijevoju kroz onaj rasporak silne planine, kao žeton u džuboks merdo propade.

A na kući Emigrantovoj sve zakračunato i zamračeno, primjećuje Timotije već ohrabreno koltrinu posve razmičući, spuštene roletne i škure, uza stol na trijemu stolice prislonjene ukoso kao na terasama zatvorenih kafana, pa čak, ne treba ti kvake ni primati, i raštela garant dvaput zaključana premda nitko nikad ključa u njoj vidio nije.

Jedino su ona dva ljesa svijetlila, udarala prema ulici svojim zlatnim čvrstim slovima.

20.

Računao je da ako živi kao kršćanin onda je kršćanin. Radi li što idealan kršćanin radi, Svevišnji će to primjetiti ako ga ima, a ako ga nema ionako je sve zalud. Nu, misli Timotije, ako vjernik može raditi opačina svakojakih pa mu u vjernički status nitko ne dira, pa valjda se može i obrnuto: bezgrešnim, posve vjerničkim postupanjima nedostatak vjere prikriti. Otprilike kao na sveučilištima: napišeš pismeni bez greške, usmenog te oslobode, nema se što popravljati, pa što bi im dolazio?

Tako Timotije *usmeni* izbjegava, odgovore izravne, pitanja konačna, radeći što mu je dato: darivajući se Ciljanima iz dana u dan sve više i više, jer njegovo vrijeme je njihovo, on njihovoga ne pita, drugi će obraz dok je živ okretati i prema svima koji obraza nemaju jer on, istinabog, nikakvih problema nije imao voljeti bližnjega više nego sebe, jerbo u svom nadmoćnom samopreziru nije kopinio ni zere. Mislio je, u toj svojoj maloj podlosti nevjernika, Boga će povrđivati djelima, a u duši ako nije s njim načistu, ima i taj Posljednji sud pa kad mu tijelo ubace u nekakav sanduk, poput onih Emigrantovih preko puta, duša će naći put Nebu pa što Oni Gore kažu da kažu, kamo ga poslali, dobro poslali, jer napokon: on iz pakla upravo dolazi.

To je ta pastoralna kalkulacija Timotija Trumana, naizgled posve neoboriva, po kojoj bi Dobri Bog trebao uvažiti njegove zasluge pritom ne cjepidlačeći što je za života dvojio oko njegova postojanja jer, napokon, koliko on zna iz tih teoloških knjiga koje je prolistavao ovlaš u pauzama praktičnog uvjeravanja - bičevanja, klanjanja i guljenja koljena o podvozje klecala - glupost se Gore ne penalizira već upravo, lijepo piše, baš takvima kao on kažu *pripada Kraljevstvo Nebesko*.

Uostalom, konta Timotije, za svaku jedinicu u svakoj školi, po novome, kriv je učitelj a ne đače, a i što bi, molim vas lijepo,

ovo đaće što evo zorom završava s nastavom, ustaje iz klecala, udžbenik odlaže, molitvenik skloplja, bič ukrug mota kao vrtno crijevo, što bi ono uopće moglo naspram ovog preteška gradiva i nije li završni uspjeh i ocjena posve izvan odgovornosti njegove? Na kraju krajeva: vjeruje li čovjek u Boga ili ne vjeruje, tko i to određuje doli Bog sam? S tim će se složiti, ako su izere u pameti, konta Timotije, fratar i sestre pa i biskup sam.

Tako bezbrižan oko krajnjeg ishoda postulature, svog samouvjeravanja i uvjeravanja, pogleda preko puta i vidje svjetlo gori kod Burana. U njega u kući, za razliku od Timinog molilišta, znalo se za povećerje, deset-nula-nula i gasi, ali evo otkako se ono prije dva dana vratio i tamo sijalica sija svunoć.

Uto poskoči pošto začu silan lavež, štoviše lavež i mjauk ujedno. Na njegovu pragu su ukipljeno sjedili poput porculanskih figurica, Melkior i onaj Matijin runto, njušaka razdrljenih, tek glavom zakrećući poput rotacijskih svjetala, štedeći ostatak tijela za to dozivanje očajničko, no vidjelo se ne iz straha nego baš kao da viču, nešto mu govore, vapiju, zovu ga da za njima krene. On poslušno izade, zatvori za sobom vrata, pas i mačka krenuše pred njim preko ceste, repa ukočena, nauzgor uspravljena, izdužena, poput onih antena na starim tranzistorima, pa tamo kroz vrata otvorena ušetaše u stolariju sad već posve šutke ni ne osvrćući se, sigurni kako Timo za njima koraca.

Zatekao je Matiju Burana kako mrtav stoji, doduše ne posve o sebi nego na laktovima poput kakvog grčkog mislioca oslonjen o nedovršen lijes što se pružao pred njim na stolarskom stolu. Još mu u ruci dljeto, ščepao ga grčevito sa sobom i u smrt ga ponese, jedva mu ga Timotije ote pa ga blijedoplavkasta položi unatrag na onu drvenu stolicu-ljuljačku s koje je za života mjerkao svoje sanduke. Eno, gleda i sad, kažiprstom mu Timotije kapke na oko spusti kao da svjetlo na prekidaču gasi. Potom omirisa ga, šnjofnu pod vratom gdje vonj u čovjeka zapne i najduže opstane, ni-

je izdržao, ipak prva je to smrt na koju je uživo naišao, a fra Izidor mu stalno govori da priprema se, da bit će ih itekako, posljednju pomast malokoju, kaže župnik, pripravljenik do kraja isprati u Zabiokovlju, nenametljiv hrvatski čovjek s kamena ako ne u životu a ono u smrti, bogobožan posve, čim ga se odriješi, ode, da ne zadržava ni sebe ni fratra. Glava mu klane, usni usred rituala kao baba na poluvremenu.

A ni Emigrant evo izgleda nije želio crkvenu vlast ciljansku nimalo smetati svojim odlaskom. Mirisao je, ustanovi Timotije šunjeći se i uzdižući s njega svoj nadmoćan nos, otprilike na onaj topao trbuh rasporenog svinjčeta, baš nekako na isparavajuća nabrekla crijevca Timotijevog Jedanaestoga. O Božiću preklani zaklani pajcek imao je baš taj, posve nov vonj u Timinoj kolekciji, teški zadah daha koljenika stopljen s uzdahom koljača, taj miris iznenadnih smrti, gdje se ne izdušuje pomalo kao probušen luftić na plaži, već naglo navrat-nanos, više nanos. Da, ima miris života ali i miris smrti i prije nego se duša uznesu Gospodinu, krene iz čovjeka smrad grijeha, otopljen talog života, ispuh zadaha promašenih bitisanja.

Timotije zabacuje glavu da još malo vonja trupla pokupi iz sobe dok ga nije nestalo, jer ne miriše leš od sebe dugo, ipak, kakav bio da bio, mrtav je, i to učas shvate svi njegovi dijelovi čak i oni najbezbržijsi, pogonjeni zavodljivom inercijom života. Utrne se učas sve nakon zadnjeg urlika ta škripa stroja ljudskoga i bude mrtvac kao osušen kineski miris na retrovizoru, zraka nešto još odašilju lešine kroza šupljine tjelesne, kap-dvije lučevina preko pora kožnih i to mu ga je u biti to. Ovdje, kod Burana, po procjeni Timotija Trumana, mrtvozornika amatera ali i pouzdanog mirisača, evo prije nekih tri-četiri sata, sve zapravo stade, nastupi prava smrt koja više nema mirisa, jer leš više ništa sa živućima ne razmjenjuje, kao što ni živući do mrtva ne dopiru,

ali ne možeš ti to objasniti naricateljima koji se komadu ispuhana mesa još danima obraćaju.

Ovomu samotnjaku nesretnome obraćati se neće: prekriži se Timotije, križ Buranu na čelu orisa pa izađe, sjede na trijem izvan ga i dalje gledajući. Primaknu čašu, uze rakiju da će ulit, pa potegnu iz boce, jedanput, dvaput, otrese glavom ožežen, a Melkior mu u krilo skoči, garavi pak kraj Emigranta uz nogu tužno na hladan pod zalegnu, svatko svome.

I bi ga žao Timotiju kao nikad nikoga, teško mu nesretnjaka gledati, po čelu se dlanom protrlja dok iznutra iz mraka stolarije bijelo lice svijetli. Što to tako prekide stolara, dušu mu izbi, ostavi ga ostoječke kao smrznutu patku, život mu namah ugasi, ne dade mu ni da legne, da bos umre? Zar nije zaslužio barem malo tijelom bolovati, da se oprostite, da mu rekne, da mu prizna, da mu ... hm, zapravo - ništa! Da prizna, nikad šanse bilo nije! Teško mu je to izreći, Bog mu dao pokoja, ali za Timotija, od danas, reklo bi se: jedan problem manje.

Tà, tko bi ikad mogao Emigrantu objasniti da mu je napastovao kći jedinicu, časnu sestru, ej?! Pa da se potom zbog toga doselio njemu preko puta? I tko bi potom spriječio ovoga čovjeka koje je očito znao s krivnjom životnom ekonomizirati, da svoje zlo upakira s Timotijevim zlom u isti paket na urudžbiranje Posljednjem sudu, da otrese dlanovima i rekne: društvo, hvala lijepo, ja sam, znači, čist! Eto, sad sva krivnja, vas grijeh, budućem svećeniku, oni znaju s tim, to im je posao! Tako bi zacijelo govorio. Ali, od toga svega evo sad ništa, računa Timotije kroz mrzlu bocu prislonjenu uz obraz u mračnu duplju stolarije zureći. Njegov grijeh zasigurno nije umanjen jer ga eto više nema s kim podijeliti, ali, Bože moj, ljudi smo, nije on odredio ni proizveo da ovo dljeto što leži na stolu pored cigara i upaljača prestane drvo guliti.

Zagleda se sad zbunjeno u svoj odraz na rosnoj boci travarice koja mu je poslušno ležala u dlanu, pa uto se pribra, skoči Timotije, pojuri prema crkvi da dozove fra Izidora, nema koga drugoga, em je on sve i sva posmrtnim procedurama, em Buranu nitko drugi ni dolazio nije.

Već ga je starac čekao na vratima župnog stana kad je dojurio, valjda gledao niz cestu kroz onaj svoj prozor kako k njemu juri. U Ciljanima s vremenom hod čitaš kao i riječ.

- Timotije, šta bi?

- Matija! Matija umri! Eno, stoji mrtav, ja ga posjeo!

- Pa, kako?! Sinoć bio s njim! Mahnu mi kad se vraćao iz Zagreba!?! - ogrnu se ovaj pa ga eto učas natrag iz kuće - Ajmo!

Lete oni dvojica cestom, jure kao da se tu išta više može učiniti, ali tako je to sa smrću, ona požuruje kad je brza. Uklizaše u radionicu iver i pilj podižući kao pijesak s dna jezera, pet-šest koraka do Stolara udaljenost je danas velika, golema distanca života i smrti. Fra Izidor izvadi ogledalce, profesionalni rekvizit, i stavi pred mrtva usta ne bi li ga, nikad ne znaš, ipak omaglio, a potom i pritisnu dva prsta i na vratnu žilu, pa još zavrnu rukav da vidi *Casio*, taj tik pokupio valjda od Doktora Housea. Badava, mrtav da mrtviji biti ne može, potvrđuje prema pripravniku klimajuću glavom, brišući ogledalo rukavom habeta, sklanjajući alat u futrolu u neki taj fratarski našiveni *underwear pocket*.

Stajali su ispred pokojnika koji je sjedeći kafanski s razmaknutim koljenima međunožjem prema njima smjerao, pa mu fra Izidor noge ipak skupi, a ovaj ih vraća inercijom mrtva tijela, te mu ih onda svećenik iskusan u tim netom smrtnim stvarima učvrsti odozdo, patkasto stopala prema van izvrćući kao da učvršćuje stalak za fiš kotlić. Za mrtvoga je ipak mnogo bolje da je i pomalo smiješna stava, nego da se raskoračen kurči tom svojom smrću, zaključu to i Timo, klimajući potvrdno prema fra

Izidoru dok se ovaj odmicao od leša, pa se župnik napokon prekriži i povede molitvu.

- Oče naš koji jesi na nebesima ... - krenuše složno.

Tiha riječ , tiša od šuštanja mjehurića u čaši mineralne, u umuklini Ciljana najzlokobnije zvoni, činilo se kako se molitva razlijeva kroza selo kao pokipjelo mlijeko, topao napoj dušama Ciljanskim, živima i mrtvima. To da u molitvi kršćanin nije očajnik i prosjak nego ljubljani stvor Božiji najbolje se valjda vidi u ovom nesretnom Zabiokovlju gdje ljudi više ništa ni ne traže, za života je već prekasno da bi štogod kamčili, a na nebesima, ha, kako bude, bude. Vezano uza etimologiju, kojoj je nesretni pokojnik, poznato je, bio sklon, jedino u Hrvata, u hrvatskomu molitva je *molidbena*, nesretnik cvili u svojoj potčinjenosti i grijehu, dok se u drugim jezicima ponosnih naroda čovjek *javlja* Bogu, kao na ulici, kao svoj svome ili naprosto *govori*, riječi razmjenjuje časkajući. Ovdje se moli jednosmjerno, Hrvat kad moli šuti.

Njih dvojica, sav kler ciljanski, postulant i postulator, po prvi put mole zajednički za trećega, uspinju se sa Stolarom Nebesima poput zaprežnih kola uza blatan brijeg, dvopreg Preporuke skandira, proizvedoš, kad im se plavo nebo navrh Staze napokon ukaza, ritam čudesan, pitak i skladan kao par skrivenih frulica izvučenih obnoć ispod logorskih madraca, a potom na nekakav prešutni ho-ruk zagovorni uzdižići Gospodinu dušu pokojnika kao drven kofer na ormar.

Da ima u svećenika tih *give mi five* rituala nakon uspjela euharistijskog čina, pljasnuli bi si dlanovima na Buranovu kućnom pragu, a umjesto toga fra Izidor instinktivno krenu da će par dobrih aperkata fingirati prema trbušnjacima Timotija Trumana, no se u zadnji tren suzdrža snagom pribranosti, ni sam ne zna kako.

- Za Matiju! - reče, umjesto toga župnik naginjući iz

boce gledajući u njoj travu kojoj je i samoj ovo zadnji napoj - Bog mu dao pokoja!

- Nasitio se smilovanja Gospodinovoga! - preuze ovaj bocu originalnom inačicom uviranja Svevišnjemu - Živio!

- Živio i ti! Živio i on! *Perfekt singularum* u njegovu slučaju ... - objasni Župnik napokon i jezikotvorbenu dimenziju slučaja.

Istina je, vole svećenici kad su sami te rituale koji izlaze izvan okvira struke. To je ipak taj njihov svijet s druge strane oltara, pastirska koliba gdje ovčice ne zaviruju, odmor vjere vojaku, *back-office* dostavljača sakramenata. Zavratio je halju sve do koljena župnik, na nogama mu najkice *air jordan*, s aktivnom pjenom, crne razumije se, laktovima koljena pritišće, objeručke bocu među njima čvrsto držeći poput big fishing štapa. Timotije jedva izvuče onoga garavoga Matijinog runtu iz kuće, potežući ga za legloga uza Stolaru nemilice, vukući kao lovac ustrijeljena jelena, dok je pas nemilo cvilio, a Melkior je sve pratio pokušavajući valjda na nekakvom psomačijem dijalektu objasniti nesretnjaku da životinji uza pokojnika mjesto nije. Zaključa Timo još i vrata te klanu ključerdom na stol, ponovno prihvaćajući bocu.

- Nego, tko to umri, zna li se? Koji je čovjek umro? - prihvati voljno rakiju i otpi Timotije.

- Želiš da ti ja sad pričam o Matiji Buranu?! Mislim da nije ni vrijeme ni mjesto! - ote mu fra Izidor bocu ukorivši ga - Bit će dana, Timotije!

- Ma, ne?! Nee ... nego ovaj lijes koji je pravio! Za koga je?

- Koji sad lijes?! Gle, stvarno ... - pogleda kroz izlog svećenik kadli tamo doista još nezakovan sirov sanduk - Ha, taj lijes! Nemam ti pojma! Nitko nije umro! Ja bih valjda to znao ...

- Valjda će se netko javiti!

- Mislim da onaj za koga je neće! - sad već osjeti kako je malo pretjerao sa šegačenjem i bi mu neugodno, ostavi bocu pa se hitro skoči na noge fra Izidor - Nego, 'ajmo!! Trebao bih ja javit u

općinu! Poslat sliku u Slobodnu! Sve je sad na nama! Mi smo mu sve!

- A ti odmah kreni zvoniti! - potapša ga po leđima i potjera prema crkvi - Brecaj, za Burana a možda i za toga drugoga odjednom!

- Pa, isto se zvoni, zar ne!? - pripita naivno postulant.

- Ne! Za dvoje mnogo gušće! Brže, žešće! Duplo jače! - sad već širi ruke fra Izidor - Pa, dakako nego isto?! Pa, zvono nije truba vojnička, moj Timotije!

Timotije Truman, truba o trubljenju, zvonar zvonika ciljanskoga, bio se već izvještio u najavljivanju smrti. Zapravo, blagdani, svete mise ili obične podnevnice, tu se zvoni poznatome događaju, nove vijesti nema i jedino navještaj smrti ima pravu dimenziju za sakristana, zvonara koji nije tek druga vreća o konopu zvonika. Teško je to priznati, ali Timotije se smrtima radovao, uostalom nije njima nimalo doprinio, barem do danas, jer ta zvonjava je napokon kreativna, tek sa smrću on zvonom plače.

Dok se crkvenjak vješao o staro uže i brecao zvonom ciljanske crkve, plakala je s njim orošena željezna gromada kroz usta zvonika, ljudi su dizali glave s jastuka, o štap se uspravljali, ptice nad starim topolama ciljanskim poletješe amo-tamo, a ptići u gnijezdima glavu pod krilo sakriše. U smrti je ljepote i dostojanstva za deset života nu, nažalost, mora se živjeti da bi se mrelo.

Ali, kako je hvatao ritam zvonjave, prepuštao mu se na prstima jedva ostajući da uvis ne odleti, pomalo je shvaćao da onaj lijes je mogao biti jedino za nj. Za se i za svoju kćer ga je Ustaša već napravio, za druge Ciljane ga sigurno ne bi unaprijed radio, a da bi to bila proizvodnja *za izvoz*, za kakvo susjedno selo, nije bilo nikakve šanse. Para mu nije trebalo, a jedva je i suseljane stigao upakirati jer to je baš jedini posao u usponu, jedina propulzivna privredna grana u cijelom Zabiokovlju.

Znači: njemu ga je kovao! A on je živ?! Ispada da je znao da će mu trebati, a kako drukčije nego bi mu, jedan kroz jedan, Stolar u tome i pomogao. Nema što drugo biti, nego je sve oko svoje kćeri shvatio, spremio se sam otpremiti Timotija Trumana u onoj ambalaži što ju eno ne dovrši! Šteta, šteta zbog njega, šteta zarad mene, a ostade neiskorišten i sanduk, konta postulator, na prstima za konopom neumorno poskakujući, učinio bi mu uslugu, tako se sad osijeća čuteći solidarnost sa svojim nesuđenim krvnikom.

Vraćajući se od crkve, spazi na starom hrastu već osmrtnica stoji, ranjen dub starohan posred debla još jednom s one iste četiri puntine već opjegavljene hrđom, a na pribadanoj umrlici, čitulji tužnoj, u crnom okviru ni križa ni zvijezde ni ušata U, samo piše "MATIJA BURAN 1937-2002" i to su sva slova. Rodbine nikakve pokojnik istinabog ni nema, kći nisu navodili valjda tako dogovorio Stolar sa župnikom ili je ovaj sam shvatio da ne može biti ožalošćen tko možda ni nije na životu, tko umrloga već čeka Tamo pa će mu sućut izraziti izravno, ili kako već to tamo biva. Bilo kako bilo, gleda Timotije ovu grafičku diskreciju smrti nultog stupnja, sam gdje čovjek mre na bijeloj hartiji pa mu bi unekoliko i milo, priznat će mu i da je bio dosljedan, da nije dao k sebi nikome ni na taj zadnji papir, sušta suprotnost socijaliziranim smrtima hrvatske malograđanštine gdje od puste uciviljene rodbine, pizdinih tetkića jedva pokojnikovo ime na čitulju uguraju i gdje obiteljska sloga eto eruptira sa zadnjim otkucajem bila pokojnika.

Kad se vrati kući i za kvaku vrata primi, osvrnu se i vidi onaj runto Buranov preko ceste ide, ali više se ne vuče shrvan, nego baš kao kakav natjecatelj na izložbi pasa, repom maše kao dirigent štapom, glavu uspravio, sve ponosan nosi nešto u zubima. Na prag dođe i ispusti kartončić, čini se nekakva posjetnica i, stvarno jest, a piše *Odvjetnički ured Hadžimuratović, Mokranjče-*

va ulica 9 ... pa, čekaj, malo?! To, je znači to! Izdao ga Frend!? Protuha balijska! *Ni u moru mjere, ni u Turčina vjere!* Kurva fiškalska! Buran je znači bio kod njega gore u metropoli nekidan i ovaj mu sve ispričao i oko njegove kćeri i oko svega! Još mu valjda nabavio i knjigu da vrati onima dvjema, zakasninu da ne plaća u knjižnici Samostana Sestara Marije Prečiste! A, čemu, pita se, Timotije. Pogleda preko posjetnice Raspetoga pa zaključi kako je to jednostavno međukonfesijski mikro sukob: da se našoj sve-toj Majci Crkvi otme jedan vojnik, Timotije Ciljanski! A on će, đubre jurističko, reći da je to misija spašavanja vojnika Trumana, da je zabrinut, da brine jer ovaj propada naočigled.

Runto se već zavalio ispred Timotijeve kuće, zaslugu konzumira i ovo sa vizitkom je, barem po njemu, očito bilo dovoljno da on ponovno ima gospodara, a i Melkior je tu, evo već ga zove da mu pokaže dvorište kao agent za nekretnine. Prijateljstva što su blesavija, čvršća su, pomisli Timotije, navlačeći rukav i hopsajući prema Župnom stanu da nazove Frenda, da riješi s njim zasvagda.

Fra Izidor je nešto gledao na kapiji od groblja, mjestu koje pomalo postaje jedini nastav ciljanski, pa mahnu Timotiju dok je ovaj ulazio u njihove zajedničke prostorije. Uze ovaj iz džepa posjetnicu i zavrta broj.

- Halo, odvjetniče Hadžimuratoviću, ovdje Matija Buran iz Ciljana! Javljam da sam završio lijes za onog zlotvora pa sad krećem s pakiranjem!

- Lijes? Kakav lijes? Za koga lijes ...?!

- Nije za vas! Vi ćete, pretpostavljam, u krpu pa u ilovaču, ve-habijo!

- Ilovaču? Halo? Molim ... - ovaj će zbunjeno - Pa, tko je to?!... Timotije, frende, ti si?! Jesi to ti?

- Ma kakav frend, ja sam za tebe katoliban, balijo purgerska!

- O, čemu ti to frende, ja baš čekam da mi se javiš oko one šume! Riješio sam ti dvadesetak hektara! Lijep komad zemlje!

- Riješio si ti meni dva kvadrata, metar sa dva! Raku si ti meni riješio i oblizao lopatu! Pa, zašto Emire?

- Slušaj, ti si očito nakon onog biča prešao i na opijate! Ja tebe, u Allahu, ne razumijem ništa!

- U Allahu, frende, što o tome svemu misli tvoj najnoviji klijent Matija Buran?

- ... E, to ti ne mogu reći! - ovaj će na to hladno juristički.

- Ne možeš, znam ...

- ... Ne mogu! Dok si ti živ, odnosno dok je on živ, ili bolje rečeno, dok ste obojica živi, ništa ti reći ne mogu! Odvjetnička tajna! Stegovnik Odvjetničke komore!

- E, pa stekli su se uvjeti da se rekne što treba! Doduše, Emire, nije po vašemu planu: ja sam očito živ a tvoj klijent nije!

- Umro? Pa, kako sad to?! Prekjučer bio kod mene! - začuđeno će Emir - Doduše, govorio je da mu srce preskače, bio i na nekom pregledu na Rebru ...

- Emire, a gdje će tvoje srce?! Duša gdje će ti, frende?! Bolje bi bilo da si izdao bilo koga nego mene! Pa, čemu, odvjetniče Hadžimuratoviću?! Čemu?

- Dobro, kad si navalio, evo sad ću izdat i njega: čuo Buran u selu da kupujem zemlju za tebe pa došao da mu riješim neke imovinske odnose!

- Koje odnose? S kim on ima odnose?

- S tobom! Tebi sve ostavio! A, kome će? Smijao se da si mu ti najbliži, da slobodno možeš i cestu preorati među vama za koju godinu da nikomu više prolaz trebati neće! - prepričava osvjetnik - Kaže, Emire, *po mladini nek se naslijeđuje! Budućnost, pripada mladima, a Timotije je najmlađi u Ciljanima!* Tako govori, nas mijasmo se obojica.

Nije ga dalje slušao, obori tešku slušalicu u onaj utor kao bukov balvan, izađe, krenu kući, fra Izidora ni ne pozdravivši, a on je ionako i u poslu velikom jer sutra su sprovoda dva. Umrļa

je naime i Maruška Žurina, devedesetosmo, i onaj sanduk koji je Buran taman završavao kad mu srce poskoči bio je zapravo za nju. Ona, što je poslala, poslala.

Dva sprovoda jedan u podne drugi u jedan, prešlo se na serijski ukop, a starčadi je lakše da se kući ne vraćaju, malo sjednu za zidić pa ispočetka: isti sastav, isti ožalošćeni, ista sućuć, sućutnici i ožalošćenici ciljanski.

S Buranovim je ukopom išlo sve kao po loju, lako je s ljudima koji imaju sve pripremljeno, takoreći profesionalcima u smrti, napose ako nemaju nikoga svoga da ostaje iza njih i smeta procesu, pretjeranom uciviljenošću koja se u ovim krajevima oduvijek manifestira kao smotanost, nemoć u praktičnosti, naprosto ometanju biologije, bioteologije, da tako kažemo. Uglavnom, dovezli kolica pred kuću, nema u Ciljanima odavno šest pouzdanih ramena pa oni tako na kotačima kao u samoposluzi jedni druge prevoze već odavno, točnije nekih pet-šest godina otkako iskrenuše Marijana Čipića podno Čipine pojate.

Pouzdanih remena nema, kao ni čvrstih nogu, ali sve što može imalo o sebi došlo je, klapa starčad Ciljanska štapovima, hodalkama četveronogim, treće voze, da ih pitaš pola se ne bi najradije s groblja ni vraćalo kući. A i tehnički gledano, nisu od danas smrti ciljanske što su bile, zakivat će od sutra za njima industrijske kutijetine, DHL dostava, *Ikea* kašune, ta gdje je naše drvo, naša vrž u odnosu na tu ljepljenu piljevinu skandinavsku!? Što ne umrismo na vrijeme, svaki plače za sobom koliko i za Stolarom. Kroz Matijin sanduk ljudi još malo dišu, miriše kuća tjelesa umornih, a sad je, eto, gotovo i s tim. Tko je dostojna groba ugrabio, ugrabio! Nakeljiše na ovaj zadnji Maruškin slova, ima još taj jedan sanduk u izlogu za Buranovu nesretnu kćer i to bi mu ga bilo to, ostade samo nekoliko dasaka i tužno dljeto na stolu na trijemu. Ma da ih je i stotinu pripremio, ostavio na zadnjem čavlu ne bi ga imao tko više čekićem utjerati. A ako je Ustaša već

radio po narudžbi, neka je tako s obrtom i završilo, u tuđi leći, govorio je, *pa to ne bi ni Srbini!*

Timotijeve zadnja nada da je ona živa, umrla je baš na Buranovoj ostavinskoj raspravi na splitskom općinskom sudu, poručio odvjetniku Hadžimuratoviću da prati hoće li se tko pojaviti, ali od toga ništa. Javio mu da se nije se ni čitalo, nema se kome, ovaj izgleda baš nikakve rodbine nema, ugasi se posve Buranova loza, ostade kalem, navrtak Trumanov, Timotiju sve pripade, njemu koji upravo čeka prisegnuti da se ženiti ni množiti neće, zadnji od svojih i on da je nedvojbeno.

- Javio biskup, ređenje, ali ujedno i mlada misa ti je sedamnaestog jedanaestog, tu u našoj župi! Sve isti dan! Pa ti po dva razreda polažeš, Timotije! Oglasit će sutra u Glasu Koncila, a ja te navješćujem u nedjelju! - reče fra Izidor nakon što ovaj izađe iz Župnog ureda, jedine ciljanske telefonske govornice - Eto, pa javi kome imaš!

Pa, sad bi skoro i mogao, konta Timotije, kad bi imao komu. Nema ni on nikoga, u Hrvatskoj Trumanovi postoje samo u sirotištima, a da je ijednoga Trumana pa da mu taj nekakav roditelj dadne još i ime Timotije pa da sve zvuči kao kakav književni lik, i nije nimalo realno. Timotija su našli u korpi pred vratima doma u Nazorovoj, nije plakao uopće, pričala Doma, ona kaže skoro ugazila u tu bešiku. Da nije tog nadjevanja imena, onomastičkog izivljavanja domskih službi koje prepisuju imena iz sapunica dok siročad cvili po sobama, još bi on i tom svom domu, sirotištu zagrebačkom i svoje milijune bio ostavio. Dom i dalje stoji, ali tete Dome više nema, *Andeo Gospodnji* umri davno, odnese sa sobom patke i zečeve sa sivih zidova. Ipak, otkako se opario, Timo uredio da odvjetnik Hadžimuratović prati kad koje siročce s punoljetnošću Dom u Nazorovoj napušta pa im uplaćuje po 10 tisuća eura, njemu ništa, njima dar s neba. Ne kupuje Timotije na taj način ništa od sudbine ni od Svevišnjega, to je više

jedna obična transakcija u njegovu slučaju čak i beznačajna poodavno. Naime, kako novac za nj vrijednosti nema, tako tu nema ni odricanja, nema iskupljenja, barem tako to ispada u njegovoj matematici spasenja.

Griješni su njegovi zakopani u trenu kad je Matiji Buranu oteo ono dljeto iz ruke i posjeo ga raskoračenoga u njegov osmatrački stolac. On zamače u mrak rake, sklopivši nad sobom svoj self-made sanduk, izložbeni primjerak, zadnju stvar koju je izložio sebi i drugomu. Zamače s tajnom koju eto nije ni znao, a Timotije je doplivao do obale slobode, prstima hrid hvata: od tog sedamnaestoga studenoga kad njegova preuzvišanost Ikan Čečura protrlja nos i na fra Timotija ruku položi, on će druge za grijeh pitati.

21.

Predložio je da mu se dadne ime Timotej, fra Timotej da bude, računa on isto bludnik, po Zavjetu neka baš velika propalica koja se preokrenula pa se Timi činilo zgodnim i, ako je dopušteno reći, s njim unekoliko podudarnim, a i sveti Pavao, kojega je osobito štovao, se najvećma obraćao upravo Timoteju i Titu, pri čemu, naravski ime ovog drugog u hrvatskih ređenika nakon 1945. nije uzeo ama baš nitko pa ni njemu to padalo na pamet nije. Začudo, biskup, otac Ikan Čečura, koji je vazda bespridržno inzistirao na pravogovoru i biblijskoj onomastici, ne samo da na prijedlog pristade otprve, nego mu štoviše ostavi baš Timotije, znači ne Timotej, nego baš fra Timotije da se zove, nije istočnjačko, srpsko, što bi bilo kad nije, govorio je, premda istinabog svi rječnici drukčije kazuju.

Bilo kako bilo, fra Timotije je pomalo skontao da je on nekakav brand crkve, *flagship*, rekla bi današnja mlađarija, novi model, vojnik Ryan novovjekog križarskog rata 2.0, po svemu osoba važnija drugima no sebi, štoviše, s obzirom na krizu marketinga kristijanizacije i u toj stvari kvalificirane radne snage, lifestyle guru TiTrue zadnja je strijela u tobolcu crkve. Fra Izidor je svako malo dolazio, poput one tetke koja priprema mladenku, i upute mu davao, ili bi tek provjeravao je li od volje, kako mu je, treba li mu što, pada li mu *mojo*. Mjerkao bi ga pozorno, pa povorio 'dođi u 5', 'zvat će u 6 i po', 'otac biskup bi da se čujete sutra u podne', jer je Timotije telefon i dalje odbijao u sebe uvesti. Bili su to svakodnevni razgovori s najvišim biskupijskim činom kao svoj sa svojim, isti rang kao da su, kolege stol do stola što poslije posla i laktove o šank žuljaju. A nekoliko dana prije ređenja, nagovijesti mu biskup i kako će ga ostaviti u Ciljanima, što bi komplicirali, odmah će ga imenovati župnim vikarom, desnom rukom fra Izidoru koji je, kako reče, 'već preiskusan', što bi valjda značilo

da nesretnog starca, hodajući posluh, može u ponedjeljak nakon mlade mise i rukopologanja dičnog nasljednika i umiroviti pa eto ti Timotija za pastirskim štapom ciljanskoga stada samoga samcatoga.

Njemu do toga nije, ali da ne mora nikamo seliti, e to je već, priznat će, golema usluga, da mu je zavazda preko puta iza onoga zelenog zaslona čoje što ga nekidan navuče njezin lijes i to je za nj doista mnogo jer s nje tu dođe pa da s njom, odnosno njezinim ostatkom, praznom ambalažom, i dalje ostane. Ona je njegov jedini cilj, s nje je Ciljane ciljao

Biskup doista reče i da ne mora preseliti ni u Župnu kuću, što bi se sad tamo gužvao sa fra Izidorom, radit će od doma, *remote* služba gospodnja, jer pouzdane su njegove molitve, klanjanja, dnevni ritualni duhovnički, ne mora ih s fra Izidorom sinkronizirati, tã vjerništvo nije teretana ni tečaj aerobika za žene. Svu opremu, uostalom, u svojoj kući očito ima, to mu, kako se s druge strane slušalice našali biskup, i *na leđima piše*.

Ispostavilo se štoviše kako je on unekoliko projekt čitave Crkve u Hrvata, nacionalna stvar, nadbiskupska razina, odeblja fascikla u kartoteci kaptolske kurije, slavan opsjenar istjeran pred sunce vjere, ne nikakva izgubljena ovčica nego prije divlji muflon, poganin razroka rogovlja koji evo skrušeno moli da ga se pusti u tor, pretežala krošnja bludi ploda svakojakoga, što se stropoštala sama od sebe pred noge neznatnom ciljanskom župniku, vjeri otaca čudom najčudnovatijim pripušten Timotije razvratnik da koncelebrantu maše kandilom kao poslušan dječčić, da poteže nježno poput lati tratinčice straničnik, fra Izidoru listove molitvenika za oltarom okrećući. On, Timo, TiTi, terapeut upravljanja kitom "Pee to be", izumitelj zuluma, zvijezda masmedija, on kojemu je, *Walled up, Don't give up!*, oproštena i ona živoukopana nesretnica u Bjelovaru, sad će 64-četvero - odnosno, pardon, 63-troje nakon što je Joza Pe-

ruššina pandrknula - svakako, niti stotinu starčadi duhovno uzdržavati, i zanačjek pospremiti u posve novoj recikliranoj, industrijskoj, postburanovskoj ambalaži na ciljansko groblje. Crkva katolička u Hrvata za bolje ne zna, ovo Timino prionuće uza Krista je koliko i stotinu sadrtih koljena oklecalih grešnika, tisuća grijehova plebejskih, svih tih sitnih nemaštovitih skrenuća. Ovo je atrakcija višeg reda, invertirano čudo biblijsko, jer ovaj u Ciljanima silnu slavu steče prije negoli mu se Onaj obrati, te ne da ga Učitelj znamenitim učini nego uprav nasuprotno: ne dopusti mu da u anonimnost utekne. Ovaj Timotije nije podignuo slušalicu na prvo zvono Njegova poziva i da ga i sad pitaš tko je zvao, *krivi broj*, rekao bi zacijelo, sebe i dalje nedostojnim držeci. No, što je tu je, kler nije dobrovoljačka trupa, i u nj se dospijeva po drugomu a ne procjenama subjektivnim.

Novinari su, razumije se, čim se objavilo ređenje navaljivali u Ciljane, kružili oko Timine kuće, a kaže fra Izidor da su se čak tri televizije najavile, urednici pitali za press službu u Župi pa on rekao samo kad je mlada misa i ređenje, da zapišu, negdje približe usigurno jer da im on toga mejla nikakvoga ne misli slati.

Timotija ta trka i zbrka, začudo, ne brine, jedan dan će to trajati, zna on kakva je današnja slava medijska, u drugu nedjelju na misi nikojih kamera više biti neće, jer to je, nasreću, materija netelevisična posvema, ne prenosi se slikom ni zvukom ono što uistinu jest tamo, odnosno ako i prenosi, marketing tv kuća to nikako spoznati ne može, a i televizijska uprizorenja misnog slavlja imaju nikakvu gledanost: problem je što te nitko ne vidi kad to gledaš, gledač si bez tuđih pogleda, pa što bi na digitalnoj misi nevjernik nazočio, Hrvat novovjerac što bi ispred ekrana pred euharistijom stupčio pored ispravna daljinskoga i programa stotinu, kakvih ti Bog da? Misu bi trebalo, odavno su predložili napredni intelektualci hrvatski, na televiziji davati poput utakmice, u sažecima, *hajlajcima*, ako i to, jer uvijek je, pažljiviji i

napredniji gledatelji upozoravaju, sve navlas isto kao prošle nedjelje, da reknemo vazda nula-nula.

U subotu predvečer, nervoza Timu svejedno svlada, sutra mu je vjenčanje, on je djeveruša Kristova, izabrao da dalje birati neće, ništa od sutra neće biti isto: za se drukčijih planova, doduše, odavno imao nije, ali sad ih više niti ne smije imati. Odgovarat će uostalom, kako stvari stoje, za duhovni uzrast njih 64-četvero župljana - bruto, računajući, dakle, i poboljšelog Živka Zuzurina, pomasti zaprimljene, čija je sudbina u ovom trenutku za nj koji se pripravlja za ređenje nepoznatljiva, skrbiti za stado ciljansko nemnoživo, koje sa svakom smrću ne trne samo sama sebe, nego i svu svoju lozu zauvijek gasi. U Ciljanima, u Zabiokovlju cijelom, više nije dom ljudima, tu više ne živi čovjek, tu tumara tek pokoji hodajući podsjetnik na život. Pa, ipak, voli ih, obožava, sve bi ih ovim svojim dvjema rukama obgrlio, druge obitelji, drugog utočišta, doma drugoga nema Timotije Truman. Svjetla velegrada? Metropolu? Zagreb? A, ne! Nikad više! On je sad kod kuće, uzeo ga miris kamena, treptaj ljute trave što kroza nj raste, stakleno nebo zabiokovsko i onaj Sveti Rok za nj, nije tunel nego rupe kroz koju je izašao iz mraka.

- Ona poslala! - na pragu je stajao Bato, muž pokojne Maruške Batine, ispostavilo se naknadno vlasnice onoga zadnjega sanduka Matije Burana u koji Timo nekidan skoro sam uskoči - Ja i zaboravio skroz, ona trka oko sprovoda i, jebi ga, smetnuo!

- Ha, ti si! Pa, kako si? Kako se držiš? - upita Timotije, a ovaj samo slegnu ramenima, muško muško u Ciljanima očito za zdravlje ne pita pa skori dušobrižnik iskrenu na drugu temu - A kako je Živko Zuzurin? Jel živ?

- Do sutra u Ciljanima, vjeruj mi, nitko neće umrijeti! - doda mu starac kutiju ukrašenu vrpcom, kudeljom šarene vune.

- Na! Eto ti i kutija! Za uspomenu! - reče - S dostavom je, bojim se, gotovo ...

- I, Fra Timotije - još podviknu na odlasku, zamićući, ne okrećući se - ... Baci ono, čuješ li! Ono govno! Od sutra samo ovim što ti je ona poslala zamahuj!

U kući je otvorio i izvukao konopčić, bijela korda franjevačka kojom će se pasati, nije industrijska, kineska plastičnjača kakvom se druga braća ovezuju, njegova topla, osmjehuje se Timotije poput djeteta dok je uz obraz prislanja, čuti da još se vunovina meškolji, u čvornik liježe struna spletena drhtavom rukom Maruške Batine, njegove žene, majke nikome, zapravo svima Ciljanima, Timotiju zasigurno.

Ona poslala! - ponovi, rasplaka se Timotije, hoda, suze roni, kordu ne pušta, uze onaj pasac 49,99 kn, što mu ga pošlaše iz Biskupije zajedno sa habitom i misnicom pa uže pekinško spremi duboko u ladicu tamo gdje već danima odmara kožnat bič. Oboje mu, računa, neće više trebati, njemu sad Maruškin pasac paše, samo njime maše.

To je ta škola ciljanska, specijalni tečaj malih razlika, gdje kad vidiš dvije čaše vode na stolu, jedna iz vodovoda, druga s krova kuće, iz čatrnje iskopane žuljevima, odmah znaš koja je naša, to je ta vještina koja razlikuje identično, ono što je *ona poslala* i što nije, ta sposobnost Zabiokovlja da zna za se. Zaostali u vjekovnoj dobroj staroj sebičnosti u kojoj zastava nije tek obojana krpa pa da onom ljepšom mašeš, gdje barjak nije estetika ni domoljublje etika, historijom pošteđen zabačen preostatak te presahle Hrvatske u kojemu mi nismo oni, gdje još naše naše je, njihovo njihovo. Naučio je Timotije više od onih tu Ciljana koje pravo ni ne vidje, poput ove Maruške Pošiljateljice, nego što naučiše tisuće njegovih *lifestyle* sljedbenika od njega koji ih je desetljećima savjetima opsjedao, dočekivao na ekranu, motrio s plakata, šamarao svakim retkom svojih knjiga, dahtao za vratom. A ovdje ti zadnjim dahom Ciljanin udahne nebo mudrosti, golem savjet izrekne i šutke.

Znaju svi oni da sutra važno je, svih šesdesetičetvero njih što čitav dan izlaze, korak treniraju, koljena maste, onaj tamo Mića na dnu sela se razgibava kao kakav japanski starohan zorom u parku, svi gledaju mogu li, ševasti, skršeni i uležali, svi bi da se nekako sutra dovuku, domognu one klupe u crkvi pa da ga vide uzdignutoga na oltar, da Crkva prizna što oni znaju odavno, da on je svo dobro što pristize u Zabiokovlje zadnjih pola stoljeća, čudo, spas i nada, od krvi tuđe sin i kćer svima njima! Mirišu im košulje na vješalicama drvenim, onemoćalim škripavim artritičnim prstima mlačkom vode škropljeni, teškim glačalima pritisnute stare misne halje ciljevačke ponosno vijore poviše još jučer opat-injenih postola, kože cipelaste godinama nehranjene, što pola kutije patine proždrše. Događaj to je za njih ne najvažniji nego jedini, eh, *to vidjeti pa umrijeti*, u drugih je to izreka, u Ciljana plan.

Timotije spavao nije. Svu noć proklećao na klecalu ni budan ni snen, ukipljen, jednako nepomičan kao i onaj na križu čijoj se milosti do zore uvirao. Kad svanu, žarka kugla kad izbi na modru nebu poviše svetog Ilije, uspravi se, uze onu Magdaleninu maramu što je bila zavezana za okov drvena kreveta, namignu Kristu, ispričljivo slegne ramenima, *moja je, oprosti*, kao da mu kazuje *ti bi valjda da ti opet oči prekrijem pa da ne gledaš ovu propalicu, najjadnijeg od tvojih vojnika*, pa maramu sveza oko vrata, baš poput bojovnika, on će odsad biti vojnik Crkve i, što jest jest, djevojka ga u taj rat poslala, on zarad nje sa sobom protiv sebe ovu zadnju bitku bije. Sad je to došlo kraju, sutra dug izmiruje, dalje se ne može od sebe uteći, udaljiti se, pa on zasvagda topli Maruškin konopčić oko haljetka od čoje priveza. U tom čvoru je sila nadnaravna, silna, mrtvouzica epohalna što sveza nesvezivo: između Time Trumana, TiTija i fra Timotija, čitav je popis stanovništva RH, vas raspon hrvatski.

- Ali, Isuse moj, nisam ni ja najgori! - reče mu na izlasku nakon što se prekrizio prvi put u svom habetu svećeničkom - Drugi koji ti prilaze bi štošta, ja samo vjeru! Ja bih samo ono što ne mogu sam!

Kad na ulicu izbi, taman onaj pijevac Mićin zapjeva Ciljanima, obavijest odavna posve beskorisna: jedni ne mogu spavati, drugi ustati. Njezin lijes preko puta ipak proćirio je mladomisnik prislonivši nos uza hladno staklo Stolarova izloga poput slučajna prolaznika. U svoje viri fra Timotije i doista, dosljedan je to kraj njegove uzbudljive potrošačke karijere u kojoj se plaćeno nadmetalno u beskoristju, a dok se imovine očajnički nastojao nekako riješiti drugi mu svoju evo prinose, da bude njegovo da kao ne bude tuđe, premda ništa njegovo njemu odavno ne treba. On kroz izlog virne ponekad tek tako, slova na poklopcu proćita kao raspored vlakova na kolodvorskom displeju, premda on eto nikamo ne ide i nikad ni u to svoje ušao ne bi da ga ubiješ. Uostalom, ako je unutra još i ostalo nešto njezino, to je sad mauzolej, za posjetitelja zatvoreno ukopište Matije Buranove, sestre Magdalene. Namro mu Stolar, podlac lukavi, što je znao krivnju sa sebe bacati kao blanjom crvotočinu s rdave daske taj ostakljen grob bez pokojnika, jedini uspravni lijes Zagore što strši ponad ovog ciljanskog stratišta, kao kakav pijan Rus nad rovom galipoljskim.

Toga mu je svega danas previše pa othoda do svoje šume, ona ne očekuje od njega ništa, u njoj ljudske zlobe nema, varljivih pobjeda i poraza, likovanja ni očaja jer u njoj su danas i sutra kao i jučer, a on bio nereden, unereden, ređen ili zaređen, to je svejedno šumarku u beskrajnu trajanju. I sa sjekirom da uđe raduje mu se Ograda svakim svojim palim iverom, pozdravlja ga i sad u mantiji dojedno stablo krošnjom šušukajući, ma svaka travka mu maše iskrenošću prirode.

Sjede na onaj prepilani trupac na vrhu, gleda svoje Ciljane, leži prostrto pred njim selo, čisto kao djevojka u majke. A oskrnavi ga Timotije jer eno nagrнула k njemu kolona silna, auta stotinu. Nijedno puta ne zna, bespomoćno stoje na cesti na svakom raskršću u prazan *Google Maps* ždreće, pitao dojedan valjda triput otkako za Biokovo zađoše, Ciljani su za njih ništa, takvi će i ostati, oni samo žele vidjeti kako se budala redi. Ža bi Timotiju što uradi Ciljanima, uznemiri selo koje osim mira odavna ništa ni imalo nije. Konta da ne može on sve to danas, dolje stati pred kamere, Krista uzdižući, sebe ništeći, nema on toga Poziva, ništa mu se nikad ukazalo nije, Krista ne sreće ni u oblaku ni kori debla, samo mu pred očima ona, čiji rubac crveni kao brojalicu među prstima stišće.

- Koga lažeš ti, fra Timotije? Pa, nije li toga bilo već bilo dosta? - pomisli.

Skoči mladomisnik na noge, razveza onaj konopac franjevački, prebaci ga nad sobom preko grane snažna duba hrastova, čvor mrsnu, omču oko vrata omota i skoči s trupca. Lebdi nad Ciljanima prevare znak, njiše se, vijori kao crna zastava poganska, posve prija Timotiju *ona poslala* ovratnik što mu dah istiskuje nježno kao što majka ispušta bijelu ruku djeteta za gladnih godina. U pakao se uputio s osmijehom, ohrabren rješenjem jer valjda tamo Gore ima neke kazne za one najgore koje zemaljska pravda previdi, evo kadgod i nepravedno nagrađuje?

Ali, puče grana. Mladica najjača. Ne da Timina ograda Timu. S galgi guzicom otrese, pade smiješno, čaplinovski jer stvoritelj se uvijek dodatno izruguje neuspjelu suicidu. Ali, lakše sad odjednom Timotiju bi, jer, eto, do njega nije.

Otrese treset s haljetka, omču skinu, čvor raščvora i pascem se opasa oko pasa ponovno, sve posve mehanički, spretno, bez panike, kao na vatrogasnoj vježbi. *Ona poslala*, ipak je za oko pojasa poslala, a ne oko grane, pomisli namještajući užence između

zdjelice i kukova u onaj prostor koji će muškarac današnjice teže naći nego stotinu G točaka.

Na odlasku odozdo još jednom onu granu pogleda ne bi li joj nekako kriomice zahvalio osmijehom, kadli vidi napukla nigdje, ne vidi se traga, vratila se i nauzgor stoji, smolom već cijeli i kao da mu maše listom kožnim. Najradije bi se sad gore na stablo uzverao da ju poljubi kao majka dijete oguljena koljena, ali u habitu je to baš nespretno, a i bit će dana, tu šuma, tu i on ostaje, odlučio je tako otac Biskup Ikan Čečura, a ni Svevišnji izgleda nema ništa protiv.

Juri niza strminu brijega odignute halje poviše koljena dok biskup, vidi se, već kroz svjetinu prema crkvi hodi. Na ulazu u selo, čekaju ga Melkior i runto, nekako čisti, kao da su iz potoka, blistave dlake za događaj pitaj Boga kako pripravljeni, glavom zavrtiše, da imaju sata, još bi valjda i šapu podigli i u nos mu uru uvrli. Ovaj slegnu ramenima, otrča sa stražnje strane u Župni dvor, otac Ikan Čečura svu pažnju ciljansku preuzeo, nijedan uzvanik ustranu da bi pogledao. Misnicu Timotije navuče, učas za oltar izadoše. Obe lađe ciljanske kamene ljepotice napokon prepune, zaklanja svjetina leđima postranice stare freske po zidovima, ni glasa se ne ču, niti se ijedan pomaknu jer u crkvi se ne aplaudira izvođaču već tihim uvježbanim uzdahom publika kršćanska ushit pokazuje. Njegovi Ciljani smjerni, tiskaju se po rubovima, u prvi red ne bi nijedan sjeo ni da mu zdravlja daš.

Ima tko će: vidi sestre iz samostana, Ceciliju i Ameliju, priora mu namignu, ili mu se barem tako činilo, svakako ozarene obadrije, rutinskim ushitom mladomisnim, ali još i malo više zacijelo od danas golema tereta lišene. Vidi pratnju biskupsku, onoga mladića što goste u Biskupiji sprovodi, stotinu boja svećeničkih redova i vrsta u koloni kao paprike nanizane na egipatskoj tržnici, prolaze proredom u mantijama, talarima, kolarima okovraćene, što ih kažiprstom uvučenim razvlače na ciljanskoj

sparini, u crkvi Ciljana koja ima zraka jedva za njih preostalih šesdesetičetvero mještana, ako je Živko Zuzurin uopće živ, ako nije onda eto šesdesetitroje.

Eno bogme i Emira, on otpozadi, gdje se nekrižanje tolerira, poveo i unuka, mašu mu obojica kao na međunarodnom aerodromu. Miron Megić iz Naklade Megić ne maše, nešto se domundava s televizijskim novinarima na drugom kraju crkve, tumači valjda da neka je ovo nova karijera medijska, odavno pomno smišljen marketinški koncept, još bolji od onoga staroga ako se dobro iskoristi. Pod šeširom spazi i državnu odvjetnicu, uza nju i prva dama, Mirjana predsjednikova, iz torbe vadi mobitel i gasi ga. Njih obadvije po istom poslu koji nije protkan zanosom euharistijskim nego više da se uživo oproste od onoga njega koji postaje eto nedostupan njima i drugima. U tim stvarima spolnim, žene vole da su zadnje, muškarci bi prvi da su, tako je to pravilo u svijetu bluda gologuznoga koji danas ostaje za Timotijem.

Jest, repom prošlosti mlati, zadnjim trzajima trza neman što ju Timotije Truman danas usmrćuje, a njemu, začudo, posve svejedno, kao da u crkvi nijedna gosta nije. On je tu zbog sebe, njegov posao, njegov život, njegov cilj u Ciljanima njegovim. Bi mu jedino teško kad Bato uđe, udovac dostavljač Maruškinе dobre, on posve blijed, proziran, tijela ispražnjena od tjelesnosti, ona danas *poslala* njega, zadnji preostatak svoj. Sjede starac u klupu, ostaviše mu drugi za Marušku prazna mjesta uza nj koje će se smanjivati iz nedjelje u nedjelju jer crkva je to dobra, starinska, ciljanska: tu ima koga nema i nema koga ima.

Svo je euharistijsko slavlje išlo brzo, kao da se svi bojaše pre-mišljaja slavnjenikova, biskup održao propovijed dobru, nadahnutu, ali zakašnjelu brat-bratu barem dvije tisuće godina jer nit je on iz Nazareta nit je Timo ijedan od one dvanaestorice. Timotije jedva dočeka zaleći pod njim na hladan kamen ciljanski pa da

na nj potom Čečura ruku već jednom položi. Napokon leže, stije-
na ulaštena tabanima vonja na ništa ustanovljuje, ne ispušta živac
kamen ništa k njemu dok ga on nosom pritišće i trlja.

Odjednom odnekud miris crvene naranče, reski njušak naj-
lađi, a stupa, čuje on kao indijanac s uhom na tračnicama, ravno
među crkvenim lađama znana noga najdraža, usto međ svakim
korakom i još po tri koračića cupkaju. Zakrenu sobom, na podu
crkve gdje kao kikiriki svinut leži, gleda fra Timotije glave svr-
nute, obraza zalijepljena uza stijenu, vidi sestru Magdalenu i
dječaka, a ovaj mali ga motri okom bademastim, netremice. Uto
ustade Timotije Truman, k njima ruke podiže.

- Evo me! - reče.

Evo ga, tako je propisano, tako sakrament i nalaže, te potom
i pet puta na biskupova pitanja, s "obecajem" zvonko uzvraća, a
njegova buduća pastva hinila je silnu iznenađenost i ushit kao da
su posrijedi, nemoš vjerovati, točni rezultati na Milijunašu. Uto
Ikan Čečura napokon ruku položi na nj.

- Bog koji u tebi započe dobro djelo, neka ga i dovrši! - reče, a
svjetina stade klicati.

Nije ih čuo, samo je njih dvoje pogledom tražio, svakom
mišlju mislio. Ovo je bilo robotizirano ređenje, preostatak ritua-
la negdašnjeg gurua, Timotijevih automatizama iz prošlog živ-
ota, a ono jedino živo što je iz prošlosti dopiralo do njega u ovom
času su Magdalene i novi život što okicama trepucka.

Gurala se prema svečanom objednom stolu, istim onim nad-
moćnim laktanjem s promocije iz Doma kulture, fra Izidor ot-
prve umače par stolaca dalje, sestre iz Samostana, razumije se,
raspored nije ni predviđao blizu ređenika, pa posjedoše njih dvo-
je, ženu i dijete, baš uza slavljenika, desno Ocu Biskupu na mjesto
za koje se nitko otimao nije. Šute, nitko nikomu, a uto mali
potegnu za pasac mladomisnika.

- Matija, pusti čovjeka! - reče ona - Smeta li vam, oče Timotije?

- Ne smeta, sestro!

KRAJ

